

Post- en bezoekadres

Zutphenseweg 6

7418 AJ Deventer

info@regiostedendriehoek.nl

www.regiostedendriehoek.nl

Kenmerk:	770287
Plaats, datum:	Deventer, 24 april 2025
Behandeld door:	Henk Beekhuis
Onderwerp:	Jaarstukken 2024 en Ontwerpbegroting 2026

Beste leden van de gemeenteraad,

Met genoegen presenteren wij u de Jaarstukken 2024 (ter kennisname) en de Ontwerpbegroting 2026 (ter consultatie) van de Regio Stedendriehoek. In deze brief bieden wij u een beknopte toelichting en informatie over het proces wat betreft beide stukken.

Jaarstukken 2024

Samenvatting

In het jaar 2024 is er een positief resultaat behaald van € 666.986. Dit resultaat is voornamelijk het gevolg van het niet tijdig invullen van vacatures, de mogelijkheid om capaciteit door te berekenen aan derden en ontvangen subsidies. Daarnaast vielen de kosten voor projectleiders en andere uitgaven, zoals congressen en communicatie, lager uit dan verwacht. Ook hebben we onbegrote rente ontvangen. Kosten voor Regio Deals en advies inhuur zijn eveneens in de jaarstukken verwerkt.

Van het positieve resultaat wordt € 325.000 gereserveerd voor de bijdragen van de acht gemeenten aan het proces van het Ontwikkelperspectief. Het resterende bedrag van € 341.986 zal op basis van inwonersaantal aan de gemeenten worden teruggestort.

Accountantscontrole

De accountant heeft de controle op de jaarrekening 2024 uitgevoerd en een goedkeurende verklaring afgegeven.

Rol raden

De jaarstukken worden u ter kennisname aangeboden.

Ontwerpbegroting 2026

Samenvatting

De Ontwerpbegroting 2026 is nauw verbonden met de Uitvoeringsagenda 2023-2030. Het document biedt een gedetailleerd overzicht van de verwachte inkomsten en uitgaven en schetst de programma's en initiatieven die voor 2026 gepland zijn. In de begrotingen van 2024 en 2025 zijn incidentele middelen beschikbaar gesteld om in de transitiefase van de Regio Stedendriehoek een extra stimulans te kunnen geven aan de (inhoudelijke en financiële) positionering en profilering van de regio. Deze middelen komen te vervallen voor de begroting 2026.

We zien dat de incidentele middelen op positionering en profilering succes hebben opgeleverd. Het blijft van belang voor het doorontwikkelen van de regio. Daarom zetten we een deel van de middelen structureel door in deze begroting.

We hebben in de drie begrotingsprogramma's gekeken naar bezuinigingsmogelijkheden om deze extra inzet op te kunnen vangen. Dat is onder andere gelukt door structurele uitgaven te beëindigen en een aantal uitgaven te dekken met subsidie inkomsten. Met deze bezuiniging kunnen we de extra ambities toch waarmaken, zonder de inwonersbijdrage te hoeven verhogen.

Rol raden

Wij zenden u de Ontwerpbegroting 2026 met de gelegenheid om uw zienswijze kenbaar te maken, conform artikel 35 van de Wet gemeenschappelijke regelingen. **U kunt uw zienswijze indienen tot en met 31 juli 2025.**

De eventuele zienswijzen vanuit de raden worden door het dagelijks bestuur beantwoord en, waar nodig, verwerkt in de definitieve begroting. De Begroting 2026 zal na goedkeuring door het algemeen bestuur uiterlijk op 14 september 2025 worden ingediend bij het college van Gedeputeerde Staten van Gelderland.

Tot slot

Wij danken u bij voorbaat voor uw bijdrage aan deze belangrijke stappen in de gezamenlijke ontwikkeling van onze regio.

Hoogachtend,

Dagelijks bestuur van Regio Stedendriehoek

Ineke Lijnema
Secretaris

Ron König
Voorzitter

Jaarstukken

2024

Regio
Stedendriehoek

Apeldoorn • Deventer • Zutphen

Inhoud

Voorwoord	5
1.0 Wie zijn we en waar werken we aan?	6
Samen sterk voor brede welvaart in de Stedendriehoek	
2.0 Uitvoeringsagenda 2023– 2030	8
Inspanningen en resultaten integrale programma-aanpak in 2024	
2.1 Slimme Groene Verstedelijking	9
2.2 Vitaal Landelijk Gebied	13
2.3 Regionale Economie van de Toekomst	18
2.4 Gebiedsontwikkeling	22
2.5 Mobiliteit	26
2.6 Energiesysteem van de Toekomst & RES	32
2.7 Regiodeal(s) Cleantech Regio & Sterker in 3D	36
2.8 Investeringsplatform	38
3.0 Regio Stedendriehoek op de kaart	40
Lobby, communicatie en regionale samenwerking	
4.0 Strafbureau en bestuur	44
Bestuur en organisatie	
5.0 Verplichte Paragraaf	51
5.1 Weerstandsvermogen en risicobeheer	52
5.2 Financiering	53
5.3 Bedrijfsvoering	54
5.4 Rechtmatigheid	54
5.5 Openbaarheid	56
6.0 Jaarrekening	57
6.1 Balans per 31 december 2024	58
6.2 Overzicht baten en lasten 2024	59
6.3 Grondslagen waardering en resultaatbepaling	60
6.4 Toelichting op balans	61
6.5 Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen	66
6.6 Toelichting overzicht baten en lasten	66
6.7 Rechtmatigheidsverantwoording	69
6.8 Incidentele baten en lasten	70
6.9 Gebeurtenissen na balansdatum	70
6.10 Overzicht Taakvelden	71
6.11 Wet normering topinkomens	72
6.12 Sisa	73
6.13 Controle verklaring	74

Regio Stedendriehoek is een samenwerkingsverband van Apeldoorn, Brummen, Deventer, Epe, Heerde, Lochem, Voorst en Zutphen. Als acht gemeenten werken wij samen in de gemeenschappelijke regeling Regio Stedendriehoek.

Samen met onderwijsinstellingen en ondernemers en andere (maatschappelijke) organisaties in de regio werken wij via een integrale programma-aanpak aan de Uitvoeringsagenda 2023-2030. In dit jaarverslag delen wij onze inspanningen en resultaten over 2024. Wij volgen hiervoor grotendeels de opzet van de begroting 2024. Dit is in lijn met de financiële verantwoording achterin dit jaarverslag.

Wanneer wij 'we' schrijven in dit jaarverslag, verwijzen wij naar het samenwerkingsverband Regio Stedendriehoek. Meer info is te vinden op [regiostedendriehoek.nl/over ons](https://regiostedendriehoek.nl/over-ons).

1.0

Voorwoord van de
voorzitter

Een jaar van groei en vernieuwing

Het jaar 2024 markeert een belangrijk punt voor de Regio Stedendriehoek. Per 1 januari 2024 heeft onze organisatie een nieuwe vorm en organisatiesamenstelling gekregen. Deze herstructurering stelt ons in staat om nog effectiever en efficiënter te werken aan de uitdagingen en kansen die voor ons liggen. Met een sterkere en meer geïntegreerde werkorganisatie kunnen we onze gezamenlijke ambities beter realiseren en onze regio nog krachtiger op de kaart zetten.

Een van de hoogtepunten van dit jaar is het binnenhalen van de Regio Deal 'Sterker in 3D'. Met deze deal hebben we een aanzienlijke financiële impuls gekregen van het Rijk, waarmee we kunnen investeren in duurzame, diverse en dichtbij zijnde projecten die bijdragen aan de brede welvaart in onze regio. Deze deal, die loopt van 2024 tot en met 2028, stelt ons in staat om samen met onze partners uit het bedrijfsleven, onderwijs en maatschappelijke organisaties innovatieve projecten te realiseren die onze regio toekomstbestendig maken.

Daarnaast hebben we belangrijke afspraken gemaakt met het Rijk over het Ontwikkelperspectief voor onze regio. Samen met het Rijk, de provincies Gelderland en Overijssel en de waterschappen werken we aan een langetermijnvisie die een solide basis vormt voor de verdere ontwikkeling van onze regio. Het Ontwikkelperspectief helpt ons om samenhangende en duurzame oplossingen te vinden voor de grote maatschappelijke vraagstukken waar we voor staan, zoals verstedelijking, mobiliteit en energietransitie. Deze samenwerking met het Rijk onderstreept het belang van regionale samenwerking en de kracht van onze gezamenlijke aanpak.

In 2024 hebben we ook grote stappen gezet op het gebied van mobiliteit, energie en gebiedsontwikkeling. Onze inspanningen om de bereikbaarheid te verbeteren, duurzame energieoplossingen te implementeren en slimme verstedelijkingsstrategieën te ontwikkelen, hebben geleid tot concrete resultaten die de leefbaarheid en economische kracht van onze regio versterken. Zo hebben we bijvoorbeeld de verbrede A1 Oost geopend, wat de verkeersdoorstroming heeft verbeterd. Daarnaast hebben we smart energy hubs geïmplementeerd op bedrijventerreinen, wat helpt om energie efficiënt op te wekken en te gebruiken. Ook hebben we gewerkt aan de Contourenschets 2050 – Verstedelijking in Balans, die ons helpt om ruimte te maken voor woningen, bedrijven en voorzieningen, terwijl we ons groene landschap behouden.

Een ander hoogtepunt was het werkbezoek van demissionair minister Hugo de Jonge aan onze regio in maart 2024. Dit bezoek onderstreepte de aandacht en steun van het Rijk voor onze regionale ambities en projecten. Daarnaast hebben we nieuwe afspraken gemaakt in de woondeal over de bouw van betaalbare woningen in de regio, wat een belangrijke stap is in het realiseren van onze woonambities.

Ik ben trots op wat we in 2024 hebben bereikt en kijk met vertrouwen uit naar de toekomst. Samen met onze partners blijven we werken aan een regio waar het goed wonen, werken en leven is. Ik wil iedereen bedanken die heeft bijgedragen aan onze successen en ik kijk uit naar de voortzetting van onze samenwerking in de komende jaren.

Met vriendelijke groet,

Ron König
Voorzitter dagelijks bestuur Regio Stedendriehoek

1.0

Samen sterk voor brede
welvaart in de Stedendriehoek

Wie zijn wij en waar werken wij
aan?

Onze Regio Stedendriehoek - het gebied rond Apeldoorn, Deventer en Zutphen – groeit richting 500 duizend inwoners. Wij willen ervoor zorgen dat al deze mensen in een aantrekkelijk gebied kunnen leven, met goede scholen, winkels, groen, openbaar vervoer, sportfaciliteiten, huisvesting voor iedereen, cultuur en zorg. We willen dat bedrijven zich hier kunnen vestigen en kunnen groeien. Dat vraagt om ruimte, goede vakmensen, goede fysieke en digitale bereikbaarheid en goed onderwijs. En alles moet een plek vinden in goede balans met ons mooie maar kwetsbare landschap van Veluwe en IJssel.

Regio Stedendriehoek is een samenwerkingsverband van Apeldoorn, Brummen, Deventer, Epe, Heerde, Lochem, Voorst en Zutphen. Als acht gemeenten werken wij samen in de gemeenschappelijke regeling Regio Stedendriehoek. Samen met onderwijsinstellingen en ondernemers en andere (maatschappelijke) organisaties in de regio voeren wij de Uitvoeringsagenda 2023-2030 uit.

Wij zien en merken dat regionale samenwerking belangrijker is dan ooit. Verstedelijking, de transitie van het landelijk gebied, mobiliteit, arbeidsmarkt en energietransitie: al deze grote maatschappelijke vraagstukken 'landen' in de regio. Voor het vinden van oplossingen voor die vraagstukken, zoeken Rijk en provincies steeds meer aansluiting bij samenwerkingsverbanden op regionaal niveau, zoals de Regio Stedendriehoek.

Ook financieringsstromen vinden hun weg meer en meer naar regio's. Denk aan de Regio Deal(s) of de Woondeal. Om als individuele gemeente grote investeringen te kunnen doen, is regionale samenwerking noodzakelijk. Hoe sterker de regio, hoe krachtiger lokale gemeenschappen kunnen zijn. Samen sterk dus, voor een sterke Regio Stedendriehoek die hoog scoort op brede welvaart.

2.0

Uitvoeringsagenda 2023-2030

Inspanningen en resultaten integrale programma-aanpak in 2024

De Uitvoeringsagenda 2023-2030 is onze integrale programma-aanpak voor het werken aan de drie thema's Slimme, groene verstedelijking, Vitaal landelijk gebied en Regionale economie van de toekomst. Ondersteunend daaraan werken we aan Mobiliteit en bereikbaarheid, Gebiedsontwikkeling, Energiesysteem van de toekomst / RES.

2.1 Slimme Groene Verstedelijking

We wonen, leven en werken in één van de mooiste regio's van Nederland, met een aantal historische steden, fijne dorpen en kernen, goede bereikbaarheid en een aantrekkelijk landelijk gebied. Dit willen we graag zo houden. Vanuit Slimme Groene Verstedelijking werken wij aan opgaven voor wonen, voorzieningen, bereikbaarheid en energietransitie. Dit doen wij met aandacht voor klimaatadaptatie, natuurinclusiviteit en toepassing van nieuwe technologie.

Wat willen we in 2030 bereiken?

- 24 duizend nieuwe woningen en bestaande wijken verduurzamen
- stationsgebieden versterken
- goede bereikbaarheid voor inwoners, studenten en bedrijven

Woningbouw Helbergse Waard, Zutphen

Wat wilden we daarvoor doen in 2024?

24 duizend nieuwe woningen

- sturen op prestatieafspraken Woondeal en Regionale woonagenda
- een woonzorgagenda en woonzorgafspraken verankeren in de Woondeal
- regionale afspraken maken over huisvesting van arbeidsmigranten
- een regionaal uitvoeringsplan ontwikkelen voor circulair denken en doen en het ketenpartnernetwerk versterken
- energietransitie bestaande wijken
- een brede verstedelijkingsstrategie ontwikkelen (woningbouw in goede balans met ruimtelijke kwaliteit)

Stationsgebieden versterken

- stationsgebieden meenemen in de verstedelijkingsstrategie, in aanvragen en (woon)deals
- gemeenten ondersteunen (die zijn primair aan zet voor de ontwikkeling van stationsgebieden)

Goede bereikbaarheid voor inwoners, studenten en bedrijven

- Dit valt onder Mobiliteit

Wat hebben we gedaan en bereikt in 2024?

24 duizend nieuwe woningen

Woondeal en Regionale woonagenda

In 2024 hebben we de Woondeal met het Rijk en provincies uit 2023 geactualiseerd en inhoudelijk aangevuld. Met de nieuwe afspraken voor 2025-2035 kunnen we vooruit. De Woondeal en de Regionale woonagenda zijn de komende jaren het regionale kader waarbinnen de samenwerkende gemeenten in onze regio werken aan onze woningbouwopgave.

In de Woondeal hebben we afgesproken hoeveel nieuwe woningen erbij komen in de Stedendriehoek. We halen deze aantallen nog niet, vooral doordat binnenstedelijk bouwen in Apeldoorn en Zutphen complex blijkt. Gemeente Deventer en de kleinere gemeenten in de regio, lopen wel redelijk op schema.

Voor versnelling van de woningbouw, hebben we afspraken gemaakt over een regionale flexpool die in 2025 wordt aanbesteed. Gemeenten kunnen uit deze flexpool straks specialisten inzetten die direct aan de slag kunnen met woningbouwprojecten. Ook zijn zogenoemde versnellingstafels gestart. Die helpen – net als de Publiek Private Planmonitor – om de voortgang van woningbouw goed te monitoren. Er zijn tafels in Brummen, Epe, Heerde, Lochem en Zutphen en er is ook een regionale versnellingstafel.

Regionale urgentieverordening in ontwikkeling

Vooruitlopend op de Wet versterking regie volkshuisvesting, zijn we met gemeenten en woningcorporaties in gesprek over een regionale urgentieverordening en bijbehorende regeling. Gemeenten en corporaties maken samen afspraken over hoe inwoners die urgent een woning zoeken, snel toegang kunnen krijgen tot beschikbare sociale huurwoningen.

Woonzorg in beeld gebracht

In de geactualiseerde Woondeal hebben we afspraken met zorgregio's en zorgorganisaties opgenomen, over wonen en zorg. In het Rijksprogramma 'Een thuis voor iedereen' is meegenomen wat onze provinciale/regionale opgave is voor een goed woonzorgaanbod voor ouderen en andere doelgroepen.

Geen behoefte aan regionale afspraken huisvesting arbeidsmigranten

In 2024 hebben we verkend of er behoefte is aan regionale afspraken over huisvesting van arbeidsmigranten, maar dit blijkt niet het geval. Wel zijn we met financiële steun van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid gestart met een zogenoemd WIN-punt (Work in the Netherlands), dat arbeidsmigranten wegwijs maakt op de arbeidsmarkt. De verdere inrichting ervan is aan de arbeidsmarktregio Veluwe-Stedendriehoek.

Circulair en biobased bouwen

In 2024 is een regionale bestuurlijke kopgroep gestart, die toekomstbestendig bouwen op de kaart zet.

De Gelderse gemeenten in onze regio hebben met provincie Gelderland afspraken gemaakt over inspanningsverplichtingen voor circulair/biobased (nieuw)bouwen. Die afspraken zijn meegenomen in de actualisatie van de Woondeal.

Een aantal gemeenten, woningcorporaties en agrarische bedrijven heeft een eigen deal gemaakt voor biobased bouwen. Deze dealmakers willen regionaal geproduceerd biobased materiaal toepassen in de woningbouw en dit ook breder stimuleren in de regio.

Ook is een aantal gemeenten aangesloten bij het convenant Schoon en Emissieloos Bouwen. Zij kunnen gebruikmaken van financiële steun én expertise. Goed nieuws, want emissieloos bouwen draagt bij aan minder uitstoot van CO₂, fijnstof en stikstof.

Samenhang woningbouw en verstedelijkingsstrategie

In de herziene Woondeal hebben we samenhang gebracht in de woningbouwopgave en de verstedelijkingsstrategie op de langere termijn. Dit was ook onderwerp van gesprek tijdens het bezoek van de (vorige) minister van Binnenlandse Zaken aan onze regio in maart 2024.

Nieuw Larenstein, Deventer

Versterken stationsgebieden

Gemeenten zijn aan zet voor het versterken van hun stationsgebieden. Op verschillende plekken in de regio wordt gewerkt aan ontwikkeling van stationsgebieden, in combinatie met woningbouw. Waar nodig ondersteunen wij gemeenten hierbij, bijvoorbeeld met lobby voor plannen.

Goede bereikbaarheid voor inwoners, studenten en bedrijven

Provincie Gelderland nam in 2024 het initiatief voor een lobbybijeenkomst in Den Haag, waar het ging over bereikbaarheid en mobiliteit. Die hebben natuurlijk ook alles te maken met 'wonen'. Bij die bijeenkomst hebben we prioriteiten benoemd die belangrijk zijn in onze regio. Met de provincie en betreffende gemeenten blijven we hier in onze lobby op inzetten.

Wat heeft het gekost?

Omschrijving	Begroting 2024	Rekening 2024
Inzet Capaciteit	305.358	185.117
Agendabudget	50.000	41.016
Woondeal 2023	56.780	56.780
Week van de Circulaire Economie	16.400	16.400
Woondeal Proces	275.000	133.662
Woondeal Uitvoering	350.000	44.777
Woondeal Oprichting Personele Pools	200.000	-
Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie	98.497	64.671
Regionale Routekaart	-	29.295
Subsidies & Activiteiten	996.677	345.585
Totale lasten	1.352.035	571.718
Bijdrage Gemeenten	355.358	355.358
Bijdrage subsidies	898.180	251.619
Bijdrage NPLW	98.497	64.671
Bijdrage Regionale Routekaart	-	29.295
Totale baten	1.352.035	700.943
Saldo baten en lasten	-	129.225

Toelichting:

- De onderschrijding van € 129.225,- op dit programma wordt veroorzaakt door:
- Het opgenomen bedrag in de begroting voor inzet van projectleiders viel goedkoper uit (75k v)
- Een deel van inzet capaciteit in subsidies konden verwerkt worden. (45k v)
- Het agendabudget is niet volledig benut. (9k v)
- De kosten van de Regionale Routekaart worden gedekt door de bijdrage vanuit het Zilverenkruis, beide bedragen waren niet begroot.
- De projecten Woondeal Proces en Uitvoering waren te hoog begroot.
- De Woondeal Oprichting Personele Pools was begroot maar is doorgeschoven naar 2025.
- Het Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie was te hoog begroot.

2.2 Vitaal Landelijk Gebied

We willen ons prachtige landelijke buitengebied in onze regio graag mooi houden. Hoe pakken we dat aan, nu de druk op de ruimte zo groot is? Veel maatschappelijke vraagstukken hebben impact op de ruimte en op ruimtelijke kwaliteit. Denk aan de transitie van de landbouw, het stikstofvraagstuk, de roep om woningbouw en duurzame energie, de noodzaak om te zorgen voor biodiversiteit en toenemende recreatie en mobiliteit. In onze regio werken we in samenhang aan ruimtelijke ontwikkeling. Wij stimuleren biodiversiteit en werken aan een toekomstbestendige agrarische sector en een duurzaam voedselsysteem. Vanuit programmaonderdeel Vitaal Landelijk Gebied zoeken we een goede balans tussen duurzame landbouw, natuur, recreatie, werken en wonen en een toekomstbestendig water- en bodemsysteem. Het veranderende klimaat vergroot de urgentie om hieraan te werken.

Vitaal Landelijk Gebied kent grote samenhang met programmaonderdeel Gebiedsontwikkeling – dat in 2025 Ruimtelijke ontwikkeling is gaan heten.

Wat willen we in 2030 bereiken?

- Een gezond en robuust water- en bodemsysteem
- Een leefbaar landelijk gebied
- Hoge landschappelijke kwaliteit
- Perspectief voor agrarisch ondernemerschap
- Een duurzaam voedselsysteem

Wat wilden we daarvoor doen in 2024?

Een gezond en robuust water- en bodemsysteem

- Inventariseren behoefte toepassing
- Inventariseren (goede) voorbeelden beleid en toepassing
- Leren van drie gebiedstoepassingen via interviews, observaties en focusgroepen
- Selectie onderwerpen voor informatie- en kennisdeling
- Bestuurlijke gesprekken voor behoefte en positiebepaling water- en bodemsysteem
- Opzetten jaarprogramma en communicatiemateriaal

Een leefbaar landelijk gebied

- Integratie en doortrekken groenblauwe functies voor meervoudig ruimtegebruik
- Functieverandering/alternatieve invulling agrarische bedrijven
- Kleinschalige hubs waarin meerdere functies samenkomen: natuurontwikkeling en landschapsversterking in bewoond gebied, recreanten hubs, toekomstbestendige werklocaties in het buitengebied

Hoge landschappelijke kwaliteit

- Analyse beleid landschappelijk netwerk en versterking watersysteem
- Werksessies projectgroep ambtelijk specialisten ecologie, landschap en water
- Bestuurlijke sessie(s) gewenste situatie

Perspectief voor agrarisch ondernemerschap

- Innovatiecoöperatie (meedenken en lobby voortbestaan)
- Volgen/aansluiten bij landelijke en andere ontwikkelingen loketfuncties
- Twee kennissessies met gastsprekers over verduurzaming Agritechniek
- Uitvoering scholing NIL 2023-2024 en uitwerken plan van aanpak NIL in de regio Stedendriehoek
- Meedraaien in Vitaal Landelijk Gebied Gelderland (provincie)
- Stimuleren teelt en gebruik van biobased bouwmaterialen via project Boeren voor biobased bouwen (met Slimme groene verstedelijking)

Een duurzaam voedselsysteem

- Gezamenlijke visie ontwikkelen op voedsel in relatie tot andere beleidsthema's
- Verbinding beschrijven met gezondheid, zorg, brede welvaart, voedselomgeving, educatie
- Wensen en behoeftes van (institutionele) afnemers in kaart brengen
- Gesprekken met tien institutionele afnemers en regionale bedrijven benaderen om minimaal vier nieuwe verbindingen met lokaal product te creëren
- Consumentendoelgroepen in beeld brengen en actieplannen maken per doelgroep

Wat hebben we gedaan en bereikt in 2024?

Een gezond en robuust water- en bodemsysteem

Voldoende en schoon water en een gezonde bodem is belangrijk voor iedereen. Daarom heeft het Rijk 'water en bodem' sturend gemaakt voor beslissingen over de inrichting van ons land. Wat betekent dit voor de Stedendriehoek?

In 2024 hebben we de behoefte-inventarisatie voor de toepassing van een robuust water- en bodemsysteem afgerond. We werk(t)en ook aan drie toekomstbeelden voor 2120 voor hoe een robuust water- en bodemsysteem eruit kan zien in verschillende gebieden. Het toekomstbeeld voor de Zuidelijke IJsselvallei is al klaar, in 2025 volgen dat voor de Noordelijke IJsselvallei en Lochem-Zutphen.

In 2025 staat dit thema ook op de agenda van een Programmaberaad en gaan bestuurders erover in gesprek. Zo krijgt de uitwerking van 'water en bodem sturend' steeds meer richting en gaan we ook op zoek naar een afwegingskader om de toekomst van het water- en bodemsysteem mee te nemen in besluitvorming.

Ondertussen grijpen we waar mogelijk kansen. Zo biedt het gebiedsproces van de ontwikkeling van Landgoed de Poll/Beekzicht in Voorst mogelijkheden om water en bodem sturend in praktijk te brengen.

Een leefbaar landelijk gebied

Om de leefbaarheid van het landelijk gebied verder te versterken, zoeken we naar slimme combinaties van functies. Denk aan energiewinning door agrariërs. Wij denken en werken mee in de biogaswerkgroep. Ook zetten we in op versterking van het landschap door het aanleggen van groenblauwe verbindingen in combinatie met recreatieve routes. Ook denken we mee over toekomstbestendig bouwen, en dan specifiek over watervraagstukken en biobased bouwen.

Hoge landschappelijke kwaliteit

Een netwerk van natuurlijke elementen zoals houtwallen, heggen, sloten en beken met natuurlijke oevers en poelen (de zogenoemde groenblauwe dooradering) biedt mogelijkheden voor een rijk en gevarieerd cultuurlandschap waarmee inwoners zich verbonden voelen en dat zij waarderen.

In 2024 zijn we met gemeenten, waterschappen en provincies gestart met een analyse van het huidige beleid. Dit ronden we in februari 2025 af met een werkbijeenkomst met specialisten in onder meer ecologie en landschap. We brengen dan overeenkomsten, verschillen en versterkingskansen in kaart, net als toekomstige ambities van gemeenten.

Natuurlijke Overs Brug, Berkel

Perspectief voor agrarisch ondernemerschap

In 2024 hebben we een 'agrarische foto' gemaakt van onze regio. Wat is de stand van de landbouw en voedselproductie in Regio Stedendriehoek? Wat is de zelfvoorzieningsgraad van een aantal basislevensmiddelen en wat zijn knelpunten?

Zo brachten we onder meer in beeld hoeveel agrarische grond, agrarische bedrijven en biologische agrariërs er zijn en hoeveel er regionaal geconsumeerd wordt. Dit soort data helpt ons bij het vinden van kansen voor toekomstperspectief voor agrarische ondernemers.

Innovatie Coöperatie

De Innovatie Coöperatie stimuleert innovatie in de agrarische sector. In 2024 maakten ook wij ons er sterk voor dat de coöperatie door kan gaan. Dat is gelukt, dankzij cofinanciering van provincie en gemeenten.

Agritechniekhub

De Agritechniekhub ging eind 2023 van start: een kennis- en leernetwerk van loonwerkers en mechanisatiebedrijven in de Stedendriehoek. Er komen allerlei actuele thema's aan bod, van mest, bodem en stikstof tot nieuwe teelten. In 2024 organiseerden we twee kennissessies over verduurzaming. In 2025 gaan we verder met het thema 'data', gericht op het toekomstperspectief van de bedrijven.

Scholings- en kennissessies

In 2023, 2024 en 2025 organiseerden/organiseren we in samenwerking met leernetwerken en ondernemers in de regio een flink aantal scholings- en kennisbijeenkomsten voor agrarische ondernemers. Thema's die aan bod komen zijn onder meer: duurzaam bodembeheer, toekomstgericht telen en natuurinclusieve landbouw.

Samenwerking Vitaal Landelijk Gebied Gelderland

Als Regio Stedendriehoek werken we nauw samen met provincie Gelderland in het uitvoeringsprogramma Vitaal Landelijk Gebied Gelderland. In 2024 ontwikkelden we hiervoor een kaart met alle mogelijke gebiedsprocessen in onze regio. Helaas is er (nog) geen (Rijks)financiering voor deze gebiedsprocessen.

Gemaal in Werven, Heerde

Een duurzaam voedselsysteem

Startnotitie regionale voedselagenda klaar

De startnotitie voor de regionale voedselagenda is in concept klaar en staat begin 2025 op de agenda van het Programmaberaad. In deze notitie verbinden we een duurzaam voedselsysteem met andere beleidsthema's zoals gezondheid, zorg, brede welvaart, voedselomgeving en educatie.

Netwerk- en inspiratiebijeenkomsten

In 2024 organiseerden we bij supermarkt Jumbo in de Boreel in Deventer een netwerkbijeenkomst met als thema: lokale producten voor de stedelijke consument. Deelnemers maakten kennis met duurzame voedselpraktijkinitiatieven uit de regio en kregen ook een kijkje achter de schermen bij onze gastlocatie.

Samen met de Innovatie Coöperatie organiseerden we ook een bijeenkomst over collectieve voedselverwerking in de regio, gecombineerd met een excursie naar inspiratievoorbeelden in Amersfoort en Culemborg.

Behoeftinventarisatie gestart

Met inzet van studenten zijn we gestart met het in beeld brengen van wensen en behoeftes van institutionele afnemers.

Aan de slag met het Koepelproject Duurzaam Voedsel van Dichtbij

Samen met ondernemers uit de regio hebben we een project ingediend voor de Regio Deal. We gaan aan de slag met het Koepelproject Duurzaam Voedsel van Dichtbij 2025-2028.

Onderdelen van dit project: communicatie en bewustwording, afzetbevordering, netwerkontwikkeling, kennis en innovatie, ketenvorming, bewerking en verwerking in de regio en verbinding met gemeentelijk beleid.

We boden in 2024 ondersteuning aan gemeenten die aan de slag zijn met duurzame voeding. Zo wil gemeente Apeldoorn duurzame voeding serveren in de kantine en Zutphen heeft met Biostad de ambitie om een biologische stad te worden, waar gezond en biologisch eten centraal staat.

Vispassage nabij ruïne Nijenbeek, Voorst

Wat heeft het gekost?

Omschrijving	Begroting 2024	Rekening 2024
Inzet Capaciteit	305.358	244.750
Agendabudget	50.000	95.514
Klimaatadaptatie Oost-Veluwe	102.675	49.935
Subsidies & Activiteiten	102.675	49.935
Totale lasten	458.033	390.199
Bijdrage gemeenten	355.358	355.358
Bijdrage subsidies	102.675	19.935
Bijdrage Klimaatadaptatie Oost-Veluwe	-	30.000
Totale baten	458.033	405.293
Saldo baten en lasten	-	15.094

Toelichting:

De onderschrijding van € 15.094,- op dit programma wordt veroorzaakt door:

- Het opgenomen bedrag in de begroting voor inzet van projectleiders viel goedkoper uit (53k v)
- Vacatureruimte door lagere inschaling.(7,5k v)
- Het agendabudget is hoger dan begroot. (45,5k n)
- De subsidie Klimaatadaptatie Oost-Veluwe is verlengd tot 31 juli 2025 waardoor er ook uitgaven in 2025 gedaan zullen worden.

2.3 Regionale Economie van de Toekomst

Een sterke regionale economie met gezonde bedrijven creëren werk en inkomen. Dat is belangrijk voor de bestaanszekerheid van onze inwoners. Wij moeten blijven investeren in een goed vestigingsklimaat, met focus op de drijvende kracht van onze regionale economie: het midden- en kleinbedrijf. Uitdagingen zijn er genoeg. Denk alleen al aan de energietransitie, digitalisering en de medewerkerstekorten op de arbeidsmarkt.

Wat willen we in 2030 bereiken?

- Ruimte voor werk door uitbreiding van bedrijventerreinen
- Toekomstbestendige bedrijventerreinen
- Een veerkrachtige arbeidsmarkt
- Een logistiek ecosysteem A1/IJssel
- Kweekplaatsen voor groene en digitale groei in het midden- en kleinbedrijf

Wat wilden we daarvoor doen in 2024?

Ruimte voor werk door uitbreiding van bedrijventerreinen

- Regionale Programmering Werklocaties 2030-2040 klaar
- Regionale visie Ruimte voor werk ontwikkelen

Toekomstbestendige bedrijventerreinen

- Afgeronde projecten Regio Deal 2020 – kennisdeling versterken en borgen
- Bedrijventerreinen, initiatieven en ondersteuningsbehoefte en bijdrage aan lokale en regionale doelen in beeld brengen
- Start maken met een (meerjaren)plan van aanpak voor toekomstbestendige bedrijventerreinen en werklocaties
- Samenwerking realiseren tussen lokale overheden en georganiseerde bedrijven(terreinen), aangevuld met netbeheerders, parkmanagement, adviseurs, aanjagers, provincies, waterschappen en onderwijs
- Programma Verduurzaming Bedrijventerreinen Nederland: ondersteunen en delen kennis en instrumentarium
- Initiatiefnemers begeleiden bij deelname/inzet nieuwe provinciale regelingen

Een veerkrachtige arbeidsmarkt

- Een breed gedragen regionale arbeidsmarktagenda vaststellen
- Focus op specifieke arbeidsmarktsectoren en aandacht voor belang van arbeidsmigranten voor onze regio
- Leven Lang Ontwikkelen vast onderdeel maken van onze regionale agenda
- Ontwikkelingen deeltijdopleidingen mbo en hbo ondersteunen

Een logistiek ecosysteem A1/IJssel

- Ondersteunen en faciliteren logistiek netwerk van onze regio en advies verzelfstandiging van dit netwerk in 2025
- Position paper en roadmap maken over de kansen van binnenvaart voor Regio Stedendriehoek
- Lobby voor grote logistieke aanpakken rondom de IJssel
- Bijdrage actieplan versterking logistieke arbeidsmarkt (als integraal onderdeel van Human Capital Agenda)

Kweekplaatsen voor groene en digitale groei in het midden- en kleinbedrijf

- Ondersteunen eerste pilots, hubs of fieldlabs digitalisering en verduurzaming midden- en kleinbedrijf
- Ontwikkelplan maken voor groen, digitaal en impactvol midden- en kleinbedrijf, aansluitend op landelijke aanpak
- Start ontwikkeling regionale aanpak ondersteuning ontwikkeling circulaire verdienmodellen midden- en kleinbedrijf

Wat hebben we gedaan en bereikt in 2024?

Ruimte voor werk door uitbreiding van bedrijventerreinen

Om goede plannen te maken voor de toekomst, hebben we in het rapport Ruimtevrage naar bedrijventerreinen in Regio Stedendriehoek in beeld gebracht hoeveel ruimte we nodig hebben – en welk soort ruimte.

Dit rapport was de basis voor onze nieuwe regionale visie Ruimte voor werk en de input is ook meegenomen in het rapport Ruimtelijke Economische Bouwstenen. In het Regionaal Programma Werklocaties 2030-2040 dat in 2024 is opgesteld zijn de regionale afspraken over bedrijventerreinen vastgelegd.

Toekomstbestendige bedrijventerreinen

Kennisdeling afgeronde projecten

Alle projecten om bedrijventerreinen toekomstbestendig te maken uit de vorige Regio Deal, zijn inhoudelijk en financieel afgerond in 2024 en de eindrapportage is breed gedeeld met stakeholders in de regio.

Actuele situatie in beeld

Ook hebben we op een kaart uitgebreid de actuele situatie van alle bedrijventerreinen in de regio in beeld gebracht. Dat levert een totaaloverzicht op van de status van huidige bedrijventerreinen, hun ondersteuningsbehoefte, lopende initiatieven en de bijdrage aan lokale en regionale doelen.

Startnotitie (meerjaren)plan van aanpak klaar

De startnotitie voor het ontwikkelen en vaststellen van een (meerjaren)plan van aanpak voor toekomstbestendige bedrijventerreinen en werklocaties is klaar. De regionale samenwerking tussen bedrijven en gemeenten is georganiseerd in een publiek-private samenwerking, met een eigen regionale stuurgroep en werkgroep.

Programma Verduurzaming Bedrijventerreinen: nieuwe subsidieregeling parkmanagement

Wij zijn deelnemer in het landelijke Programma Verduurzaming Bedrijventerreinen (PVB Nederland) en waren actief betrokken bij de nieuwe subsidieregeling voor het versterken van de organisatiegraad en 'aanjagen'. Deze subsidie is namens de regio door VNO-NCW aangevraagd en ook toegekend.

In 2024 hebben we projecten voorbereid voor de nieuwe Regio Deal en we gaan aan de slag met Groene & Gezonde Bedrijventerreinen en Smart Energy Hubs.

Dit levert mooie kansen op voor verdere verduurzaming, herstructurering, revitalisering, klimaatadaptatie, energietransitie en beveiliging van bedrijventerreinen. Ook hebben we ons ingezet voor cofinanciering vanuit provincies.

Veerkrachtige arbeidsmarkt

Regionale arbeidsmarktagenda: focus

In 2024 hebben we de notitie Economische Verkenning -Veerkrachtige Arbeidsmarkt afgerond. In 2025 volgt definitieve besluitvorming door het algemeen bestuur. In deze notitie staat onder meer onze focus voor de komende jaren: op welke arbeidsmarktsectoren moeten wij ons richten?

Met onze notitie sluiten we aan op de landelijke hervorming van de arbeidsmarktstructuur. Najaar 2024 verkenden bestuurders van gemeenten en Werkcentrum Veluwe Stedendriehoek met elkaar al hoe zij/wij de sporen 'economie' en 'arbeidsmarkt' beter op elkaar kunnen laten aansluiten. Hierbij past ook de naamwijziging van de Human Capital Agenda naar Agenda Veerkrachtige Arbeidsmarkt.

Leven Lang Ontwikkelen

Leven Lang Ontwikkelen-Katalysator (LLO-Katalysator) is een meerjarig programma waarmee onderwijsinstellingen in het mbo en hbo en universiteiten een stevige impuls geven aan een leven lang ontwikkelen (LLO). Hier is ook een groeifonds aan gekoppeld, om organisaties en professionals te laten aansluiten op de snel veranderende arbeidsmarkt en samenleving.

Logistiek ecosysteem A1/IJssel

Logistiek Netwerk Stedendriehoek verder versterkt

In 2024 is het Logistiek Netwerk Stedendriehoek verder uitgebouwd. Dit netwerk stimuleert samenwerkingsprojecten op het snijvlak van mobiliteit, duurzaamheid, vestigingsklimaat en logistieke arbeidsmarkt. We maakten de eerste stappen naar verzelfstandiging van dit brede netwerk van logistieke bedrijven en de maakindustrie.

Versterking (lobby) logistieke sector: aan de slag met een regionaal plan

De in 2024 vastgestelde position paper en roadmap voor de binnenvaart in de Stedendriehoek zijn de basis voor onze lobbystrategie om de binnenvaart te versterken en te verduurzamen.

Aanvullend hebben we een analyse uitgewerkt: 'Binnenvaart als essentieel onderdeel voor de logistiek en bereikbaarheid van Regio Stedendriehoek'. Nu werken we verder aan een brede regionale visie en (meerjaren)plan van aanpak voor versterking van onze logistieke sector.

Leve werken in de logistiek!

Tijdens het tweedaagse evenement Logistiek Live bij New Tech Park in Apeldoorn in november 2024 presenteerden logistieke bedrijven zich om jongeren en zij-instromers te enthousiasmeren voor een baan in de logistiek.

Kweekplaatsen voor groene en digitale groei in het midden- en kleinbedrijf

Grote uitdagingen, veel vragen: wij helpen het mkb

Het midden- en kleinbedrijf (mkb) staat voor grote uitdagingen. Zo moeten ondernemers hun bedrijven verduurzamen en digitaliseren. Dit ondersteunen wij door ondernemersgemeenschappen (kweekplaatsen) te laten bloeien. Het Ondernemershuis Deventer deed dit al heel goed en is in 2024 het Ondernemershuis voor de gehele regio geworden.

Krachtig MKB Stedendriehoek

Het ontwikkelplan voor groen, digitaal en impactvol mkb is klaar en in uitvoering onder de naam Krachtig MKB Stedendriehoek. Ondernemers kunnen met hun vragen over onder meer personeel, digitalisering of verduurzaming terecht bij een transitimakelaar. Die rol wordt ingevuld door collega-ondernemers die weten hoe het runnen van een bedrijf werkt. Zij helpen om de vraag-achter-de vraag op tafel te krijgen en kunnen ook verwijzen naar regelingen of subsidies.

Sinds juli 2024 doen wij met vijf andere regio's in het land mee in de landelijke versterkingspilot van het ministerie van Economische Zaken en delen onze aanpak en ervaringen.

Regionale ondersteuning

Met de positieve ervaringen van Start up in Deventer dat startende ondernemers ondersteunt, breiden we de komende tijd het ondersteuningsaanbod voor het (startende) mkb regionaal uit. Hierin nemen we ook toepassing van nieuwe technologieën en circulaire verdienmodellen mee.

Samen met provincie Gelderland en lokale energiecoöperaties hebben we een meerjarenprogramma gemaakt voor energieadvies aan het micro- en kleine mkb. Sinds juli 2024 voeren we dit uit, met financiële steun van het ministerie.

Bedrijventerreinen, kanaalzone

Wat heeft het gekost?

Omschrijving	Begroting 2024	Rekening 2024
Inzet Capaciteit	305.358	239.548
Agendabudget	161.971	248.452
Regionaal Logistiek Netwerk	131.061	70.964
Ontzorgingsprogramma verduurzaming MKB	70.000	26.000
Subsidies & Activiteiten	201.061	96.964
Totale lasten	668.390	584.964
Bijdrage gemeenten	355.358	355.358
Bijdrage subsidies	201.061	50.603
Bijdrage Project	-	36.275
Bijdrage Regionaal Logistiek Netwerk	-	46.361
Totale baten	556.419	488.597
Saldo baten en lasten	-111.971	-96.367
Onttrekking Bestemmingsreserve overlopende projecten	111.971	111.971
Bijdrage uit reserves	111.971	111.971
Resultaat na mutaties reserves	-	15.604

Toelichting:

De onderschrijding van € 15.064,- op dit programma wordt veroorzaakt door:

- Het opgenomen bedrag in de begroting voor inzet van projectleiders viel goedkoper uit .(54k v)
- Vacatureruimte door lagere inschaling.(11,5k v)
- Het agendabudget is hoger dan begroot. (86k)
- Voor Agendabudget is ook een bijdrage gerealiseerd vanuit de beide provincies (36k v)
- Het Regionaal Logistiek Netwerk is verlengd tot 30 juni 2025 waardoor er ook uitgaven in 2025 gedaan zullen worden.
- Het Ontzorgingsprogramma verduurzaming MKB is later opgestart dan we in de begroting rekening hebben gehouden.

Ecofactorij, bedrijventerrein Apeldoorn

2.4 Gebiedsontwikkeling

Willen we al onze ambities in de Stedendriehoek realiseren, dan hebben we ongeveer 1,8 keer aan oppervlakte nodig. Keuzes maken is dus nodig, niet alles kan en niet alles kan overal. Het komt aan op slimme combinaties en nieuwe oplossingen bedenken. Dit ondersteunen we vanuit Gebiedsontwikkeling (dat vanaf 2025 Ruimtelijke ontwikkeling heet).

Wat wilden we in 2024 bereiken?

Wonen, werken en bereikbaarheid, energietransitie, klimaatadaptatie, natuur en landbouw, stikstof: de vraagstukken (of opgaven) in onze regio stapelen zich op. En zij vragen om samenhangende, ruimtelijke oplossingen. Op een klein oppervlak moet veel gebeuren. Dat vraagt om keuzes, slimme combinaties en innovaties.

In 2023 is een start gemaakt met een langjarige samenwerking tussen Regio Stedendriehoek, waterschappen en provincies Gelderland en Overijssel. Een eerste stap was het ontwikkelen van het regioarrangement, dat vertrekt vanuit het bestaande (lokale) ruimtelijke beleid. We kijken ook vooruit naar 2050. Zo is het regioarrangement ook de opmaat naar afspraken over de uitwerking van ruimtelijke opgaven in gebiedsprogramma's. Sinds het Rijk de Stedendriehoek in 2024 heeft benoemd als kansrijke regio voor een schaa sprong in het voorontwerp Nota Ruimte, is die ambitie nog urgenter én kansrijker geworden.

Wat wilden we daarvoor doen in 2024?

- [Verkenning brede verstedelijking in balans](#) (dit pakken we met voorrang op, om aan te sluiten bij de Nota Ruimte die het Rijk ontwikkelt)
- [Opgaven regioarrangement vertalen gebiedsprogramma's](#) en regie blijven voeren:
 1. Corridors A1 en A50
 2. Bevaarbaarheid IJssel
 3. Vitaal landelijk gebied
 4. De Veluwe

Woningbouw Helbergse Waard, Zutphen

Wat hebben we gedaan en bereikt in 2024?

Verkenning brede verstedelijking in balans

In 2024 hebben we als Regio Stedendriehoek met provincies Overijssel en Gelderland en drie waterschappen gewerkt aan de Contourenschets 2050 – Verstedelijking in Balans, onder aanvoering van gemeente Apeldoorn (namens het algemeen bestuur). De werkgroep Gebiedsontwikkeling heeft meegewerkt aan de discussienota. Die is het startdocument om met het Rijk afspraken te maken over een gezamenlijke route naar een verstedelijkingsstrategie voor de Stedendriehoek. Gaandeweg 2024 kwamen we tot het inzicht dat ook andere opgaven uit het regioarrangement hier nauw mee samenhangen.

Hoe ziet die Contourenschets er op hoofdlijnen uit?

Als gemeenten, provincies, waterschappen en Regio Stedendriehoek hebben we de eerste contouren geschetst voor de toekomst van onze regio. Die zijn vertaald in vier aparte schetsen die een eigen mogelijke ontwikkelingslijn verbeelden voor onze regio. Deze vier beelden hebben we voorgelegd aan de gemeenteraden en Provinciale Staten van provincie Gelderland. Ook zijn werksessies georganiseerd met de Strategische Board, ambassadeurs van de board en Bouwsociëteit Stedendriehoek. Ook twee raadsconferenties stonden in het teken van de verstedelijking.

In het najaar van 2024 hebben wij namens de twee provincies en de drie waterschappen de Contourenschets aangeboden aan minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening Mona Keijzer. Toen is ook afgesproken dat wij met het Rijk een verstedelijkingsstrategie ontwikkelen voor de Stedendriehoek en is onze samenwerking bekrachtigd. Vervolgens zijn we gestart met het maken van een plan van aanpak voor de verstedelijkingsstrategie. Dit noemen wij in onze regio Ontwikkelingsperspectief. Samen met het Rijk werken we onze regionale verstedelijkingsstrategie verder uit.

Omschrijving	Begroting 2024	Rekening 2024
Doorberekende kosten	250.000	204.824
Totale lasten	250.000	204.824
Bijdrage Partners	250.000	204.824
Totale Baten	250.000	204.824
Saldo baten en lasten	-	-

Toelichting:

De kosten en baten voor de Verstedelijking in Balans zijn in evenwicht, de inschatting in de begroting was te hoog.

Vertaling naar gebiedsprogramma's

In 2024 hebben we goed gekeken hoe we het beste kunnen werken aan andere opgaven uit ons regioarrangement: ontwikkeling van corridors A1 en A50, bevaarbaarheid van de IJssel, vitaal landelijk gebied en de Veluwe. Die zijn nauw verbonden met de Contourenschets Verstedelijking in Balans.

We merken dat de opgaven waar wij op kortere termijn vanuit onze uitvoeringsagenda aan werken, effect hebben op de langere termijn. Daarom zoeken we meer onderlinge samenhang én koppeling met onze verstedelijkingsstrategie. Met de ervaringen die we in 2024 opdeden, hebben we de laatste maanden van 2024 gewerkt aan een andere aanpak en agendering voor 2025.

Dachten wij begin 2024 nog dat wij opgaven konden vertalen in een gebiedsprogramma, om zo de volgende stap naar uitvoering te kunnen zetten, nu is duidelijk dat wij éérs scherper moeten krijgen hoe wij onze verstedelijkingsopgave voor ons zien. Daaruit volgt dan regioprogrammering. Wij geven de nieuwe gebiedsprogrammering dus inhoud vanuit ons perspectief voor verstedelijking van de Stedendriehoek in 2050. Er zijn ook al gebiedsprocessen en projecten in uitvoering. Denk aan het proces rond Uddel (GEUS), of projecten die vanuit het masterplan IJsselvallei zijn gestart. Natuurlijk gaan die door.

Vanaf 2025 werken we mede daarom met een structurele integratietafel met alle programmamanagers. Aan deze tafel onderzoeken wij de samenhang en stemmen de ontwikkelingen op korte en lange termijn op elkaar af. Tijdens regiodagen gaan bestuurders aan de slag met gemeentegrens-overstijgende opgaven die we in onze regio in samenhang willen en moeten aanpakken.

Inbreng Ruimtelijk Arrangement

Rijk en provincies Gelderland en Overijssel werken ondertussen ook aan een zogenoemd Ruimtelijk Arrangement, om daarin afspraken te maken over de ruimtelijke invulling van provincies. Hoewel dit een proces is tussen Rijk en provincies en wij als regio formeel geen rol hebben, levert Regio Stedendriehoek strategisch en bestuurlijk input voor regio-overstijgende thema's en we hebben onze stakeholders in de regio meegenomen in dit proces. Het Ruimtelijk Arrangement wordt in 2025 opgeleverd.

Zienswijzen 2024

In 2024 hebben we gereageerd op plannen van hogere overheden, zoals de Omgevingsvisie Overijssel en Integraal Rivier Management (nu Ruimte voor de Rivier 2.0).

Woningbouw Twello, Voorst

Wat heeft het gekost?

Omschrijving	Begroting 2024	Rekening 2024
Inzet Capaciteit	154.108	113.052
Agenda budget	50.000	986
Totale lasten	204.108	114.038
Bijdrage gemeenten	204.108	204.108
Totale baten	204.108	204.108
Saldo baten en lasten	-	90.070

Toelichting

De onderschrijding van € 90.070,- op dit programma wordt veroorzaakt door:

- Vacatureruimte door minder uren gebruikt dan begroot (41k v)
- Het agendabudget wat was begroot is nagenoeg niet gebruikt (49k v)

Woningbouw, Empe

2.5 Mobiliteit

Een beter bereikbare Stedendriehoek via weg, spoor en water en overschakelen naar slimme en schone mobiliteit: daaraan werken we vanuit het programmaonderdeel Mobiliteit.

Een goede bereikbaarheid is niet vanzelfsprekend. Zonder aanvullende maatregelen leiden de plannen die er zijn voor de regio tot extra knelpunten. Daarom werken we aan de bereikbaarheid met omliggende regio's, het verlichten van regionale knelpunten en het verbeteren van de bereikbaarheid binnen de (nieuwe) verstedelijkte gebieden. Ook willen we dat de mobiliteit veilig, slim en duurzaam is én bijdraagt aan de kwaliteit van de leefomgeving.

We leggen daarom de verbinding met de thema's wonen en werken en met het organiseren van geschikte woon- en werklocaties, bijvoorbeeld in de buurt van stations. Samen verminderen we zo het autogebruik en stimuleren we het fietsgebruik in de regio, dat komt ten goede van de bereikbaarheid en leefbaarheid voor ons allemaal. Onze plannen staan in de regionale Mobiliteitsagenda 2023-2027, waarin ook afspraken zijn opgenomen met het ministerie van Infrastructuur & Waterstaat.

Wat willen we in 2030 bereiken?

- Verbetering van de bereikbaarheid met omliggende regio's
- Regionale knelpunten op het weggennet verlichten
- Bereikbaarheid binnen de (nieuwe) verstedelijkte gebieden versterken

Wat wilden we daarvoor doen in 2024?

Verbetering van de bereikbaarheid met omliggende regio's

- A1-corridor
 1. Verkenning en uitwerking corridorbenadering en quick wins (waaronder sprinterverbinding Barneveld-Apeldoorn en optimalisatie openbaar vervoer)
 2. Regionale coördinatie input landelijke studies en besluitvorming Goederencorridor Noordoost Europa en internationale verbinding Amsterdam-Berlijn
 3. Lobby en samenwerking stakeholders
- A50-corridor
- Uitvoeren afspraken landelijk programma Veilige, Slimme en Duurzame Mobiliteit (waarin een aantal maatregelen zijn opgenomen die relevant zijn voor de Stedendriehoek)
- Regionale inbreng in verkenning onderzoek spoorgoederenvervoer Noordoost Europa

Regionale knelpunten op het weggennet verlichten

- Actualiseren fietsvisie, onder meer om fietsgebruik te stimuleren – gekoppeld aan onze regionale opgaven voor verstedelijking en woningbouw
- Fietsstimulering: interventies, gedragscampagne en toepassing smart mobility
- Deelname Loket Deelmobiliteit
- Werkgeversaanpak
 1. Eerste aanspreekpunt slim en schoon reizen
 2. Delen best practices koplopers
 3. Advies en ondersteuning bedrijven (onder meer bij invoering normerende regeling werkgebonden personenmobiliteit)
 4. Start gezamenlijke projecten
- Logistiek makelaar helpt bedrijven met logistieke verbeteringen: aanschaf zero emissie voertuigen, clean energie hubs, minder logistieke kilometers, transitie van weg naar water, ICT-toepassingen die leiden tot minder fossiele kilometers logistieke voertuigen
- Smart mobility (voor betere bereikbaarheid, minder uitstoot CO₂ en betere leefbaarheid)
 - Digitalisering mobiliteitsdata (ondersteuning gemeenten)
 - Nieuwe aanbesteding verkeerscentrale
 - Acties Mobiliteitsagenda
- Verkenning optimaliseren publiek vervoer (inventariseren huidige aanbod, relevante ontwikkelingen, mogelijkheden voor optimalisering)

Bereikbaarheid binnen de (nieuwe) verstedelijkte gebieden versterken

- Schaalsprong in mobiliteit: verkenning welke maatregelen in onze regio nodig zijn dat onze groei aankan
- Uitwisseling en afstemming in de regionale werkgroep mobiliteit over thema's waarop gemeenten inzetten: verkeersveiligheid, regionale fietsroutes, mobiliteitshubs, nieuwe mobiliteitsoplossingen, laadinfrastructuur, aanpak zero-emissie stadslogistiek

Wat hebben we gedaan en bereikt in 2024?

Verbetering van de bereikbaarheid met omliggende regio's

A1-corridor

Mooi nieuws: op 2 december 2024 is de verbrede A1 Oost geopend, tussen Apeldoorn en knooppunt Azelo Wij waren bestuurlijk en ambtelijk direct betrokken bij de aansturing van dit project. Met onze partners hebben we mooie resultaten geboekt.

Niet alleen is de capaciteit op de hoofdbaan verbeterd, we hebben goede aansluitingen gemaakt bij Deventer en Twello en Apeldoorn kreeg een bredere tunnel met fietspaden. Ook konden we dankzij financiële steun van provincies Gelderland en Overijssel en goede samenwerking met gemeenten ecologische verbindingen maken: Ecoduct Oxe, Poort van Twello en Groote Wetering.

Helaas heeft het ministerie van Infrastructuur & Waterstaat een aantal andere knelpunten op de A1-corridor gepauzeerd: A1/A28 Hoevelaken en A1/A30. Dit is slecht voor onze bereikbaarheid. Daarom lobbyen we met andere regio's in het oosten en midden van het land om deze knelpunten wél op te lossen.

A50-corridor

Samen met Rijk en provincie Gelderland voeren het A50-project uit. We hebben vervoersbewegingen op en nabij de A50 onderzocht en vervolgens een aanpak gemaakt om die te beïnvloeden. Wij pakken dit op met gemeenten Apeldoorn, Epe, Heerde, Hattem en provincie Gelderland:

- We stimuleren fietsgebruik en hebben in 2024 een uitgebreide multimediacampagne 'dorpenroute' gedraaid om inwoners van Apeldoorn, Epe en Heerde te enthousiasmeren meer te gaan fietsen
- We stimuleren forensen om de spits te vermijden en lanceerden in 2024 een bewustwordingscampagne langs verschillende routes

Goederencorridor Noordoost Europa

Samen met andere regio's in Oost-Nederland en provincies Gelderland en Overijssel lobbyden wij in 2024 (opnieuw) voor een goed onderzoek naar een toekomstbestendige goederencorridor voor Noordoost Europa. Dit onderzoek gaat in 2025 van start. We zijn hier als regio direct bij betrokken.

Samen met/voor de regio: spoordossiers

- Met provincies Gelderland en Overijssel hebben wij gepleit voor een betere dienstregeling in de (late) avonden voor Apeldoorn, Deventer en Zutphen.
- In 2024 is een onderzoek gestart naar een vierde perronspoor in Deventer, dat niet alleen belangrijk is voor internationaal vervoer maar ook voor de verbinding Hengelo-Apeldoorn en de overstap Apeldoorn-Zutphen.
- Wij zetten ons als regio ook in voor een snellere verbinding tussen Amsterdam en Berlijn over de route Amersfoort-Apeldoorn-Deventer; structurele versnelling en structurele inbedding van deze route wordt nu onderzocht (in 2024 werden tijdelijke versnellingsmaatregelen uitgevoerd)
- Met Regio Achterhoek lobbyen wij voor een doorkoppeling van de verbinding Apeldoorn-Zutphen-Winterswijk; dit kan reizigers flink tijdwinst opleveren.
- Eerder verkenden wij met Regio Foodvalley een sprinterverbinding tussen Barneveld en Apeldoorn, maar mogelijk biedt de Goederencorridor Noordoost Europa hiervoor meer mogelijkheden (zie hierboven).

Regionale knelpunten op het wegennet verlichten

Fietsvisie Natuurlijk de fiets! input voor lokaal beleid

In 2024 is de Regionale Fietsvisie 2024-2040 verschenen en naar de gemeenteraden gestuurd. De visie is de basis voor een uitvoeringsagenda voor onze regio om het fietsgebruik te bevorderen.

Da's zo gefietst!

De landelijke campagne Da's zo gefietst is in 2024 regionaal vertaald en gelanceerd in alle gemeenten van Regio Stedendriehoek. Via allerlei middelen en kanalen werden inwoners aangemoedigd om meer te gaan fietsen. In 2025 gaan we door met de campagne, aangevuld met gedragsinterventies die we samen met basisscholen, gemeenten, winkeliers en werkgevers inzetten.

Deelname Loket Deelmobiliteit

Regio Stedendriehoek is aangesloten bij het Loket Deelmobiliteit van provincie Overijssel. Dit loket hielp in 2024 gemeenten met hun vragen over deelmobiliteit, van advies over mobiliteitshubs tot advies over vergunningssystemen. Beleidsmedewerkers van zeven van de acht gemeenten namen deel aan kennissessies die het loket organiseerde over deelauto's en mobiliteitsbeleid.

Werkgeversaanpak: slim en schoon

We onderhouden ons netwerk van bedrijven die werken aan slimme en schone mobiliteit en nodigen andere werkgevers uit om mee te doen. We verbinden ondernemers met elkaar zodat die kennis en ervaringen kunnen uitwisselen en communiceren actief via onze website www.slimschoonreizen.nl, nieuwsbrieven en LinkedIn. Onze communicatie-inzet scoorde goed: nieuwsbrieven worden goed bekeken en gericht gebruik van social media leverde ook een goed bereik op. In 2024 bereikten we honderden werkgevers in de regio met webinars.

We ondersteunden bedrijven ook met gerichte acties, zoals de bandenspanningsactie bij Politie Oost NL in Apeldoorn en de inzet van de mobiliteitsindex en training Hybride werken.

We organiseerden verder de netwerkevenementen 'GRIP op duurzame Mobiliteit' en 'Cleaner & Greener' en droegen ook bij aan verschillende (thema)bijeenkomsten zoals De Week van de Duurzaamheid en de Fiets naar je werkdag.

Landelijke fietscampagne "Da's zo gefietst!", Regio Stedendriehoek 2025

Werkgevers weten ons en elkaar goed te vinden:

- 118 namen er contact met ons op met een vraag
- We brachten 43 bedrijven met collega-werkgevers in contact
- Zestien nieuwe bedrijven gingen aan de slag met slimme en schone mobiliteit
- Tien bedrijven startten met mobiliteitsscans om het reisgedrag van hun werknemers en kansrijke mobiliteitsmaatregelen in beeld te brengen
- De twintig koplopers in onze regio die al ver zijn met slimme en schone mobiliteit, hebben we in het zonnetje gezet

In verschillende gebiedsontwikkelingen in de regio brengen we mobiliteitsmaatregelen in:

- Voor de Ecofactorij in Apeldoorn is een gezamenlijk plan van aanpak voor duurzame mobiliteit gemaakt, samen met bedrijven, de Fietzersbond en Wandelnet
- Samen met Witteveen+Bos zetten we bij de ontwikkeling van De Kien in Deventer in op deelmobiliteit – en dit willen we Deventer-breed doen
- Aan bedrijventerrein Engelenburg in Voorst bieden we informatie, acties en instrumenten om duurzame mobiliteit te stimuleren en de parkeerdruk te verminderen
- We helpen bedrijven en parkmanagement van bedrijventerrein Bergweide IV Noord in Deventer via een mobiliteitsscan inzicht krijgen in toekomstige mobiliteitsbehoeften
- Samen met de projectmanager toekomstbestendige bedrijventerreinen stemmen we af hoe we de fietsstimuleringsregeling kunnen koppelen aan projecten op de bedrijventerreinen Kloosterlanden in Deventer

Logistiek makelaar

In Eerbeek is het laadinfraplein gekomen bij Schotpoort Logistics. Hier is een klein grid gerealiseerd en zijn meerdere laadpunten gekomen voor elektrische vrachtwagens. Wij hielpen bij de subsidieaanvraag bij provincie Gelderland. Er rijden daar nu elf in plaats van drie elektrische vrachtwagens rond, waardoor we veel CO₂-uitstoot voorkomen. Met woningcorporatie ieder1 doen we ook een pilot met elektrische bussen en ook met apotheek MediGoed in Brummen onderzoeken we kansen voor elektrisch vervoer. Met Rouwmaat droegen we bij aan innovatie van vervoer over water. Bij het A1 Bedrijvenpark is een waterstoftankstation geopend, voor vrachtwagens en personenauto's. Als Regio Stedendriehoek hielpen wij een aantal jaren geleden bij de aanvraag hiervoor.

In totaal bereikten we in 2024 tweehonderd bedrijven met onze communicatie over logistieke oplossingen. Bijna honderd bedrijven kwamen af op onze activiteiten en 65 bedrijven namen contact op voor advies en ondersteuning. We hielpen tien bedrijven vooruit met een subsidieaanvraag.

Laadinfraplein, Schotpoort

Smart mobility

In 2024 werkten we aan verschillende data- en internettoepassingen die bijdragen aan slimme en schone mobiliteit:

- We ondersteunden gemeenten bij borging van digitalisering (van parkeren tot wegwerkzaamheden) – deze taak is nu ondergebracht bij de gemeenten zelf
- We voerden met Apeldoorn, Deventer en provincie Overijssel een pilot uit met slimme verkeerslichten die kunnen helpen om het verkeer beter te stroomlijnen
- De aanbesteding voor een nieuw Netwerkmanagementsysteem (waarin verkeersregelingen zoals parkeerbezetting en brugopeningen zijn geregeld) loopt sinds 2024
- Er zijn nieuwe toepassingen beschikbaar gemaakt, zoals de fietsapp Schwung en logistieke apps als TruckMeister en Greenflow

Publieke mobiliteit

Natuurlijk willen we graag dat iedere inwoner van de Stedendriehoek zich makkelijk kan verplaatsen met openbaar vervoer. Om het vervoersaanbod toekomstbestendig te houden, verkennen we of een beter vervoersaanbod mogelijk is. Deze verkenning loopt door in 2025. Belangrijk, want mobiliteit zal moeten veranderen als we de Stedendriehoek bereikbaar willen houden en aan klimaat- en leefbaarheidsdoelstellingen willen voldoen.

Bereikbaarheid binnen de (nieuwe) verstedelijkte gebieden versterkenBereikbaarheid en mobiliteit mee in brede verstedelijkingsstrategie

Regio Stedendriehoek maakt een brede verstedelijkingsstrategie. Vanuit Mobiliteit hebben wij hiervoor input aangeleverd.

Mobiliteitshubs: drie nieuwe projecten

In 2024 hebben we projecten ingediend voor financiële steun van het ministerie van Infrastructuur & Waterstaat. We gaan er met drie aan de slag:

- Deelauto's in de kernen van gemeente Lochem
- Microhubs in Apeldoorn
- Hubs voor deeltweewielers op de route Apeldoorn-Twello-Deventer

Vrachtwagen snelweg A50, Epe

Wat heeft het gekost?

Omschrijving	Begroting 2024	Rekening 2024
Inzet Capaciteit	305.358	239.024
Agendabudget	100.000	168.051
Werkgeversaanpak 2023	-	-
Werkgeversaanpak 2024	304.000	268.781
Veilig Slim Duurzaam A50 Corridor 2024	-	-
Fietscampagne	209.081	161.842
Veilig Slim Duurzaam A50 Corridor 2023	112.500	105.997
Digitalisering	18.780	27.720
Subsidies & Activiteiten	644.361	564.340
Totale lasten	1.049.719	971.415
Bijdrage gemeenten	405.358	405.358
Bijdrage subsidies	644.361	564.340
Uitvoeringsovereenkomst Mobiliteit	-	-
Bijdrage Mobiliteit	-	9.150
Totale baten	1.049.719	978.848
Saldo baten en lasten	-	7.433
Onttrekking Bestemmingsreserve overlopende projecten	-	58.901
Bijdrage uit reserves	-	58.901
Resultaat na mutaties reserves	-	66.334

De onderschijding van € 66.334,- op dit programma wordt veroorzaakt door:

- Het opgenomen bedrag in de begroting voor inzet van projectleiders viel goedkoper uit (61k v)
- Vacatureruimte door lagere inschaling.(5k v)
- Het agendabudget is hoger dan begroot. (68k n) die worden gedekt door bijdragen uit reserve en bijdragen derden.
- Voor het Agendabudget zijn ook bijdragen gerealiseerd vanuit gemeenten (9k v) en een onttrekking uit de bestemmingsreserve Mobiliteit (59k v).
- De vermelde subsidies waren te hoog begroot, geen effect op het saldo.

2.6 Energiesysteem van de Toekomst & RES

Sinds een aantal jaren wordt via de Regionale Energiestrategie (RES)* gewerkt aan verduurzaming. Ons energiesysteem verandert door de overgang van kolen en gas naar duurzame bronnen van energie. Van centraal opwekken en verspreiden van energie, naar een mix waarbij we ook dichtbij duurzame energie lokaal opwekken en gebruiken. Dit heeft zijn weerslag op de infrastructuur en de ruimte. Daarom ook, is Energiesysteem van de Toekomst & RES nauw betrokken bij ruimtelijke ontwikkelingen in onze regio.

In delen van ons land (ook in Gelderland) is sprake van netcongestie en heeft het elektriciteitsnet de maximale capaciteit bereikt voor het leveren van stroom aan grootverbruikers, scholen, bedrijven, ziekenhuizen en nieuwe woningbouwprojecten. Hier wordt door netbeheerders hard aan gewerkt. Tegelijkertijd gaan we ons bestaande energienet slimmer gebruiken door wind- en zonneprojecten die dicht bij elkaar liggen op één kabel aan te sluiten en door energie zoveel mogelijk lokaal op te wekken, op te slaan en te gebruiken.

*Gemeente Deventer doet mee in de Regionale Energiestrategie West-Overijssel.

Regionale Energiestrategie (RES) valt niet onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van Regio Stedendriehoek; zie voor de begroting van dit programma de separate RES-begroting, die valt onder verantwoordelijkheid van de Stuurgroep RES.

Wat willen we in 2030 bereiken?

- Ontwikkeling van de RES 2.0
- Aanjagen en ondersteunen van concrete initiatieven

Wat wilden we daarvoor doen in 2024?

Herijking RES

- Opwek duurzame energie (wind en zon): bijdrage provinciale PlanMER, Windbeleid en RES en Opwek van Energie op Rijksgrond
- Regionale Structuur Warmte: zie hieronder regionale omgevingsvisie
- Energiesysteem en -infrastructuur: regionale omgevingsvisie ontwikkelen waarin we de verwachte energievraag koppelen aan het benodigde aanbod en infrastructuur
- Regionale samenwerking: samenwerking met Gebiedsontwikkeling voor integratie Energiesysteem van de Toekomst in voorgenomen ruimtelijke ontwikkelingen
- Communicatie, participatie en monitoring: lancering website

Ondersteuning- en Kenniscentrum voor Energie-initiatieven (OKE)

- Ondersteunen initiatieven en gebiedsprocessen
- In beeld brengen en aanboren financieringsbronnen voor OKE
- Verkenning van en verbinding met andere kennis- en ondersteuningsloketten in de regio
- Informatiemanagement: Teamsomgeving inrichten
- Energiesysteem van de toekomst
- Eaterstof naar Landsdeel Oost (plan van aanpak, bestuurlijk platform, lobby)
- Koppeling met de warmtetransitie: actualisatie Regionale Structuur Warmte als onderdeel van de RES 2.0

Energiesysteem van de toekomst

- Waterstof naar Landsdeel Oost (plan van aanpak, bestuurlijk platform, lobby)
- Koppeling met de warmtetransitie: actualisatie Regionale Structuur Warmte als onderdeel van de RES 2.0

Wat hebben we gedaan en bereikt in 2024?

Herijking RES

In 2024 stond in het teken van de herijking van de RES – nu RES 2.0. De RES 1.0 ging vooral over het grootschalig opwekken van duurzame energie. De RES 2.0 gaat veel meer over de gehele energievoorziening: de vraag naar energie, het aanbod (of opwekken) van energie en de opslag en het flexibel gebruik van energie. Bij het aanbod kijken we dan naar alle energiebronnen en energiedragers, niet alleen naar zon en wind dus. Ook naar omgevingswarmte, restwarmte, biogas, waterstof en kernenergie. Ook kijken we naar zowel grootschalige als naar kleinschalige opwekmogelijkheden.

Wij willen komen tot een RES 2.0 die door gemeenten, provincie, waterschappen en netbeheerder én door inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners gebruikt kan worden om vanuit ieders eigen rol invulling te geven aan de energievoorziening van de toekomst. We willen graag dat er veel te kiezen is in de mix van bronnen voor het opwekken van duurzame energie en ook in de manier van energie opslaan en bufferen. De keuzes die gemeenten daarin maken, moeten passen in hun eigen omgeving, zowel ruimtelijk als maatschappelijk en politiek-bestuurlijk. Bij de herijking kwam een aantal aanvullende werkzaamheden kijken.

Opwek duurzame energie: wind en zon.

We hebben bijgedragen aan de provinciale PlanMER Windbeleid en RES en we hebben een 'regionale aanvulling' gemaakt voor de Stedendriehoek om te gebruiken bij het herijken van de RES.

We hebben ook verkend welke Rijksgronden langs en nabij de A1 en A50 geschikt zijn voor opwek van hernieuwbare energie. Wij zien kansen voor een project langs de A1 en A50 – de verdere verkenning wordt in 2025 afgerond.

Energiesysteem en -infrastructuur: regionale omgevingsvisie klaar

Ons Regionaal energieperspectief (regionale omgevingsvisie) is klaar. Het is de basis voor onze herijkte RES 2.0 en bestaat uit twee delen: de beleidsprincipes voor het regionale energiesysteem van de toekomst én een kwantificering van de verwachte energiestromen. Input van Slimme groene verstedelijking is meegenomen.

Op initiatief van netbeheerder Liander zijn we als Regio Stedendriehoek, gemeenten en provincie gestart met Integraal Programmeren. Op basis van het Regionaal energieperspectief werken we samen aan slimme keuzes om netcongestie in de toekomst te voorkomen. Drie werkgroepen zijn aan de slag met:

- Energieoplossingen op bedrijventerreinen
- Netbewuste nieuwbouw
- Toepassing biogas

In 2024 hebben we ook ingezet om meer bewustwording van de risico's van een overbelast/vastlopend energienetwerk.

Vertegenwoordig in Gelderse werkgroep

We zijn als Regio Stedendriehoek vertegenwoordigd in de Gelderse werkgroep GEIS/pMIEK. Deze werkgroep heeft de start van de nieuwe Gelderse Energyboard voorbereid en dat vroeg in 2024 veel tijd.

Regionale samenwerking

Het Regionaal energieperspectief wordt meegenomen in ruimtelijke ontwikkeling en het Ontwikkelperspectief dat we in 2025 maken. In 2024 hebben we ook ingezet op verbinding en samenhang met andere programma's.

In 2024 hebben we middelen die wij als RES-regio uit het Klimaatfonds kregen, ingezet voor de ontwikkeling van het energiesysteem van gemeenten in onze regio.

Communicatie, participatie en monitoring

In 2024 is een nieuwe website live gegaan. We hebben raadsleden, Statenleden en leden van de algemene besturen van de twee betrokken waterschappen betrokken bij de RES 2.0 – zo is afgestemd met en geadviseerd door de Raadsadviescommissie. Richting besluitvorming over de RES 2.0 in het derde kwartaal van 2025, organiseren we in 2025 een informeren webinar en een raadsconsultatie.

Aanvullend aan de RES 2.0 hebben we in 2024 gewerkt aan integratie van nieuwe kaders en normen in diverse programma's: het Programma aangescherpte voorkeursvolgorde zon, nieuwe landelijke normen voor wind op land, het Nationaal Plan Energiesysteem en het Programma Energiehoofdstructuur.

Ook is gecheckt of de 2.0 en alle regionale en lokale (ruimtelijke) plannen vanuit ons programma passen in de kaders van de nieuwe Omgevingswet. Dankzij meer inzicht in efficiënte vergunningverlening, hebben we mede besloten om te komen tot een RES 2.0

Ondersteuning- en Kenniscentrum voor Energie-initiatieven (OKE)

We volgden in 2024 verschillende energie-initiatieven in de regio, zoals in Brummen, Epe, Voorst en Zutphen. In 2025 geven we meer bekendheid aan het OKE en ook aan de middelen die via het Klimaatfonds beschikbaar zijn voor initiatieven en gebiedsprocessen.

We hebben verbinding gezocht met andere kennis- en ondersteuningsloketten in de regio en hebben een Teamsomgeving ingericht om informatie te delen. Als de RES 2.0 'op route is' voor besluitvorming in 2025, gaan we hier meer tijd en aandacht aan besteden.

Energiesysteem van de toekomst

Focus op waterstof

We hebben een plan van aanpak gemaakt voor meer waterstofmogelijkheden in Oost-Nederland en de Programmaraad besluit hier in 2025 over. In het plan zijn acties opgenomen. We waren in 2024 ook penvoerder voor de Methode ontwikkeling regionale waterstofaanpak voor verduurzaming industrie – die is klaar.

We sluiten met andere regio's in Landsdeel Oost ook aan bij de aanvraag voor Hydrogen Valley East Netherlands, om op landelijk en Europees niveau toegang te krijgen tot subsidie voor waterstof. Tijdens ons regiobezoek aan Brussel hebben we een lunchlezing verzorgd over onze aanpak in Regio Stedendriehoek en Oost-Nederland.

Koppeling warmtetransitie

De geactualiseerde Regionale Structuur Warmte en het regionale warmteprogramma worden onderdeel van de RES 2.0 en zijn ook meegenomen in het Regionale energieperspectief.

Warmtetransitie is ondergebracht bij Slimme groene verstedelijking en er is ook veel afstemming met andere relevante thema's.

Ecofactorij, Apeldoorn

Wat heeft het gekost?

Omschrijving	Begroting 2024	Rekening 2024
Inzet Capaciteit	82.000	84.972
Agenda budget	-	6.239
RVO/Waterstof	25.000	24.950
Subsidies	25.000	24.950
Totale lasten	107.000	116.161
Bijdrage gemeenten	82.000	82.000
Bijdrage detachering	-	28.305
Bijdrage subsidies	25.000	24.950
Totale baten	107.000	135.255
Saldo baten en lasten	-	19.094

De onderschrijding van € 19.094,- op dit programma wordt veroorzaakt door:

- Het opgenomen bedrag in de begroting voor inzet van projectleiders viel goedkoper uit (25k v)
- De kosten van de managementassistent was niet begroot (28k n).
- Vanuit de RES is de inzet van de managementassistent (28K v) vergoed.
- Het agendabudget was niet begroot (6k n)

Zonnepanelen, Nieuw Larenstein, Deventer

2.7 Regio Deal(s): Cleantech Regio en Sterker in 3D

Het Rijk stimuleert regionale ontwikkeling en werkt via Regio Deals samen met regio's aan de kwaliteit van leven, wonen en werken van inwoners en ondernemers.

Cleantech Regio Deal in 2024 afgerond

In 2024 is de vorige deal – de Cleantech Regio Deal 2020-2024 – afgerond. Het Rijk stelde hiervoor 7,5 miljoen euro beschikbaar, maar door de enorme investering van onder andere ondernemers in de regio, is in totaal ruim 100 miljoen euro geïnvesteerd in projecten die bijdragen aan brede welvaart in de Stedendriehoek.

Ook in de periode 2024-2028 krijgen wij geld van het Rijk om te werken aan brede welvaart in onze regio. Wij focussen met de Regio Deal Sterker in 3D op: Duurzaam, Divers, Dichtbij en Krachtige Regio.

In 2024 hebben we de Regio Deal verder uitgewerkt. In totaal waren hier 120 ondernemers, onderwijsinstellingen, maatschappelijke organisaties en overheden bij betrokken. Er kwamen 24 voorstellen binnen en uiteindelijk is begin 2025 het beschikbare budget van 19.4 miljoen euro verdeeld over twaalf geselecteerde projecten:

- Boeren voor Biobased Bouwen
- Consortium Techniekhubs in de Regio Stedendriehoek
- Coöperatieve Bundeling Regionale Krachten
- De Kien – Samen ruimte maken
- Drinkbare IJssel
- Groene & Gezonde Bedrijventerreinen
- Innovatieve leeromgeving voor Veiligheid en Digitalisering
- Klimaatboerderij 2050-2100
- Krachtig MKB Regio Stedendriehoek
- SAMEN voor Leefbaarheid
- Smart Energy Hubs
- Een klimaatneutraal en bio-circulair bedrijventerrein

Aanzet regionaal projectportfolio

Alle ingediende projecten voor de Regio Deal zijn een mooie aanzet voor een kansrijk regionaal projectportfolio. We onderzoeken hoe we ook de projecten die niet vallen onder de Regio Deal verder kunnen brengen.

Ontwikkeltafel Regio Deal: 'Sterker in 3D', Regio Stedendriehoek 2024

Wat heeft het gekost?

Clean Tech Regio Deal

Omschrijving	Begroting 2024	Rekening 2024
Inzet Capaciteit	-	47.082
Agenda buget	-	6.878
Totale lasten	-	53.960
Bijdrage Board		47.000
Totale baten	-	47.000
Saldo baten en lasten	-	-6.960

De overschrijding van € 6.960,- op dit programma wordt veroorzaakt door:

- Doordat de kosten niet begroot waren
- Een bijdrage vanuit de Stichting Strategische Board is binnengekomen, die niet begroot was.

Regio Deal Sterker in 3D

Omschrijving	Begroting 2024	Rekening 2024
Inzet Capaciteit	-	335.372
Agenda buget	-	46.821
Totale lasten	-	382.193
Totale baten	-	-
Saldo baten en lasten	-	-382.193

De overschrijding van € 382.193,- op dit programma wordt veroorzaakt door:

- Dat de kosten niet waren begroot.

Ondertekening convenant Regio Deal: 'Sterker in 3D'

2.8 Investeringsplatform

Omschrijving	Begroting 2024	Rekening 2024
Inzet Capaciteit	250.000	-
Totale lasten	250.000	-
Bijdrage gemeenten	250.000	250.000
Totale baten	250.000	250.000
Saldo baten en lasten	-	250.000

De onderschijding van € 250.000,- op dit programma wordt veroorzaakt door:

- Het Investeringsplatform niet van start is gegaan.

Totaal Programma 1 uitvoeringsagenda 2023 2030

	Begroting 2024	Rekening 2024
Inzet capaciteit	1.707.542	1.488.917
Agenda	461.971	613.957
Slimme, Groene Verstedelijking	50.000	41.016
Vitaal landelijk gebied	50.000	95.514
Regionale Economie van de Toekomst	161.971	248.452
Mobiliteit	100.000	168.051
Gebiedsontwikkeling	50.000	986
Energiesystemen van de Toekomst	-	6.239
Regiodeal CTR	-	6.878
Regiodeal 3D	-	46.821
Bijdrage Board	-	-
Algemeen	50.000	-
Subsidies	2.219.774	1.286.598
Slimme, Groene Verstedelijking	996.677	345.585
Verstedelijking in Balans	250.000	204.824
Vitaal landelijk gebied	102.675	49.935
Regionale Economie van de Toekomst	201.061	96.964
Mobiliteit	644.361	564.340
Energiesystemen van de Toekomst	25.000	24.950
Totale lasten	4.389.287	3.389.472
Omschrijving	Begroting 2024	Rekening 2024
Inzet capaciteit	1.707.542	1.782.847
Bijdrage gemeenten	1.707.542	1.707.542
Bijdrage Energiesystemen van de Toekomst	-	28.305
Bijdrage Regiodeal ctr	-	47.000
Agenda	350.000	395.425
Bijdrage gemeenten	350.000	350.000
Bijdrage Regionale economie van de Toekomst	-	36.275
Bijdrage Mobiliteit	-	9.150
Subsidie en activiteiten	2.219.774	1.286.599
Uitvoeringsovereenkomst Mobiliteit	-	-
Bijdrage Kwartiermaker Logistiek Netwerk	-	-
Bijdrage subsidies Rijk en Provincie	1.871.277	911.448
Bijdrage Regionaal Logistiek Netwerk	-	46.361
Bijdrage Klimaatadaptatie Oost-Veluwe	-	30.000
Bijdrage NPLW	98.497	64.671
Bijdrage Verstedelijking in Balans	250.000	204.824
Bijdrage Regionale Routekaart	-	29.295
Totale baten Agenda	4.277.316	3.464.870
Saldo baten en lasten	-111.971	75.398

3.0

Regio Stedendriehoek op de kaart

3.0 Regio Stedendriehoek op de kaart

Lobby, communicatie en regionale samenwerking

Lobby, communicatie en het actief verbinden van regionale en bovenregionale partners aan onze regionale opgaven, is naast het ontwikkelen en uitvoeren van een gedragen inhoudelijke koers hét speerpunt van de werkorganisatie van Regio Stedendriehoek. Wat speelde er in 2024?

Wat wilden we doen in 2024?

Lobby

Het hoofddoel van de lobby is het versterken van de uitvoeringskracht van de regio, doordat er additionele middelen vanuit Rijk en Europa naar de regio vloeien en voor de regio belangrijke lobbydossiers op de juiste beleidstafels van provincies/Rijk liggen. In 2024 wilden we uitvoering geven aan het Strategisch Public Affairs-plan dat eind 2023 bestuurlijk is vastgesteld. We wilden inzetten op het versterken van bovenregionale lobby, door gezamenlijk vanuit Oost-Nederland op te trekken richting Den Haag en Brussel.

Strategische Board

Het hoofddoel van de regionale samenwerking via de Strategische Board is het versterken van het eigenaarschap en commitment bij impactvolle regionale en bovenregionale spelers aan de regionale opgaven en het creëren van een succesvol regionaal netwerk dat gezamenlijk uitvoering geeft aan de regionale opgaven. Om dit doel te bereiken zetten we in 2024 in op het ondersteunen van de Strategische Board in de externe profilering, in de voorbereiding en uitvoering van bijeenkomsten (4x per jaar) en de netwerkevents, waaronder een regioconferentie in februari 2024 en een bezoek aan Den Haag in oktober 2024. We zetten actief in op het onderhouden en vergroten van het netwerk van impactvolle ondernemers, kennis- en onderzoeksinstituten en andere maatschappelijke organisaties door hen te verbinden aan de activiteiten van de Strategische Board, gezamenlijke kennis- en innovatietrajecten te starten en het netwerk nauw te verbinden op de projecten en initiatieven die voortkomen uit de uitvoeringsagenda (consortia bouwen ten behoeve van lobby, financiering etc).

Communicatie

Het hoofddoel van communicatie is het versterken van de relevantie, zichtbaarheid, herkenbaarheid en aantrekkingskracht van de Regio Stedendriehoek. Om dit doel te bereiken zetten we in 2024 in op het ondersteunen van het strategisch Public Affairs-plan op communicatief gebied en een steeds sterkere profilering van Regio Stedendriehoek. Daarnaast ondersteunt het team de organisatie met alles wat maar nodig is op communicatief gebied: van het produceren van middelen tot het ondersteunen bij evenementen.

Economic Board (voorheen Strategische Board) in gesprek over de contourenschets, Paleis het Loo

Wat hebben we gedaan en bereikt in 2024?

Lobby/public affairs: strategische agenda in ontwikkeling

In 2024 hebben we volop ingezet op zichtbaarheid van onze regio bij Rijk, provincies, andere regio's.

De vacature voor een lobbyist/public affairs bleef helaas open tot september 2024, maar najaar 2024 zijn we voortvarend gestart met het maken van een strategische lobbyagenda. Goed nieuws is dat er een goede samenwerking is met collega's die zich bij de drie grootste gemeenten in onze regio bezighouden met public affairs.

Samenwerking Oost-Nederland versterkt

De samenwerking met andere regio's in Oost-Nederland is versterkt. Samen hebben we ons deel van het land in Den Haag en Brussel in de spotlight gezet. Dat doen we ook zelf als regio. Zo gingen we op bezoek bij de ministeries van Defensie en Economische Zaken.

Verbinding met Brussel

In 2024 waren wij voor de tiende keer aanwezig bij de European Week of Regions and Cities in Brussel. We willen ons als regio's in Oost-Nederland ook naast dit evenement meer richten op Brussel. Dit doen wij door het versterken van persoonlijke relaties, het krachtig uitdragen van ons verhaal en door strategische lobbyactiviteiten.

De Strategische Board helpt, ook met lobby

De Strategische Board is een sterk netwerk dat het samenwerken binnen en buiten de regio stimuleert, helpt met lobby en nieuwe invalshoeken ontwikkelt op de grote thema's voor de toekomst van de regio. De board adviseert het algemeen bestuur van de Regio. Dit past ook in de voorziene doorontwikkeling van de Strategische Board naar een Economic Board.

Om aan te haken bij de uitdagingen waar we in onze regio samen aan werken, kijkt de board goed naar de uitvoeringsagenda van de regio. De boardleden kijken zelf waarover ze willen praten en wat het kan opleveren. Dit kunnen bijvoorbeeld lobbyactiviteiten zijn voor het binnenhalen van investeringen, oplossingen voor knelpunten in de arbeidsmarkt of de ontwikkelingen van onze steden en ons landschap.

Het effect van wat de board doet is niet altijd zichtbaar, maar is er wel. Bijvoorbeeld doordat we met inzet van de boardleden succesvol aan de bel hebben getrokken bij het Rijk voor het bouwen van woningen, beter openbaar vervoer of betere wegen. Of omdat uit de board een slim nieuw idee komt om te zorgen dat we voldoende vakmensen in de regio houden.

De board heeft nog een extra versterkende factor voor de regio. Juist omdat deze groep mensen elkaar ontmoet terwijl ze niet dagelijks met elkaar te maken hebben in hun werk, ontstaan er via de board ook sterkere verbindingen in de regio.

Werkbezoeken

In 2024 organiseerden we verschillende excursies en werkbezoeken voor stakeholders en ontvingen ook 'Den Haag' in de Stedendriehoek.

Communicatie: ons verhaal delen

Om onze stakeholders goed te informeren en te inspireren over en met alles wat er gebeurt in Regio Stedendriehoek, gebruiken wij verschillende kanalen. Naast onze website en LinkedIn, gebruiken we sinds 2024 Instagram voor laagdrempeligere berichtgeving.

Communicatie biedt strategisch advies aan alle programmaonderdelen, verzorgt de communicatie voor de Regio Deal 'Sterker in 3D', ondersteunt bij lobbyactiviteiten en doet ook allerlei uitvoerende werkzaamheden. Zo maakten we in 2024 een beeldbank op de website, waaruit partners foto's en logo's kunnen halen ter ondersteuning van regio-brede communicatie. We voerden verder een aantal eerste websiteverbeteringen door: de website is uitgebreid, beter ingedeeld en werkt sneller en betrouwbaarder. Dit krijgt in 2025 een vervolg.

We werken aan 'het verhaal van de regio', waarin we duidelijk neerzetten wat voor regio de Stedendriehoek is en waar onze krachten liggen. Voor dit verhaal hebben we input opgehaald bij bestuurders, partners. Strategische Board, communicatiecollega's en binnen onze eigen organisatie. Ons verhaal 'staat' in april 2025 en we laten hier onze communicatiestrategie op aansluiten.

In 2024 volgde team Communicatie een mediatraining en we onderhouden meer contacten met verschillende media, om onze thema's makkelijker en breder onder de aandacht te brengen.

Werkbezoek demissionair minister Hugo de Jonge (Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening)

Wat heeft het gekost?

	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2024	Rekening 2024
Inzet Capaciteit	327.121	744.365	744.365	648.072
Regionale Congressen	-	100.000	100.000	18.970
Communicatiekosten	89.268	125.000	125.000	59.192
Monitoring	-	90.000	90.000	85.755
Totale lasten	416.389	1.059.365	1.059.365	811.989
	2023	2024	2024	2024
Bijdrage gemeenten	272.645	1.059.365	1.059.365	1.059.365
Totale baten	272.645	1.059.365	1.059.365	1.059.365
Saldo baten en Lasten	-143.744	-	-	247.376
Bijdrage uit reserves	90.500	-	-	-
Resultaat na mutaties reserves	-53.244	-	-	247.376

De onderschrijding van € 247.376,- op dit programma wordt veroorzaakt door:

- Doordat de vacature Public Affairs pas in september kon worden ingevuld.
- De andere Public Affair functie niet volledig hebben ingevuld.
- Doordat het geplande Congres afgelopen november doorgeschoven is naar het voorjaar 2025.
- Kosten van een aantal geplande activiteiten vielen lager uit dan begroot.
- De communicatiekosten waren te hoog begroot.

4.0

Stafbureau en bestuur

4.0 Stafbureau en bestuur

Regio Stedendriehoek verbindt de gemeenten en andere samenwerkingspartners, helpt gezamenlijke plannen maken en is aanjager om die plannen ook uit te voeren. Besluitvorming is aan de gemeenteraden van de samenwerkende gemeenten. In maart 2023 verscheen onze nieuwe Uitvoeringsagenda 2023-2030 en zijn wij daar vanuit één werkorganisatie aan gaan werken, onder leiding van onze secretaris/directeur. Deze werkwijze is in juli 2024 geformaliseerd, toen alle gemeenteraden instemden met een wijziging van de gemeenschappelijke regeling.

Wat wilden we doen in 2024?

Vanaf 2024 werken we in een nieuwe structuur en met een andere werkwijze. Veel aandacht moest in 2024 uitgaan naar het inrichten en zo optimaal mogelijk laten functioneren van de triple helix programmateams en het zo goed mogelijk ondersteunen van de vernieuwde Strategische Board en het verbinden van het regionale netwerk aan de opgaven.

Daarnaast was het doel om in 2024 een jaarplan op te leveren, het dagelijks bestuur, de Regioraad (vanaf juli algemeen bestuur) en andere bestuurlijke overleggen te adviseren en te ondersteunen en het vertalen van de adviezen van de Strategische Board naar de werkorganisatie. In 2024 moesten de wijzigingen naar aanleiding van de Wet gemeenschappelijke regelingen (gewijzigde gemeenschappelijke regeling) doorgevoerd worden, de raadsadviescommissie ondersteund en de financiële cyclus worden verzorgd. Als laatste was het doel van dit programma om uitvoering te geven aan de reguliere personeels- en bedrijfsvoeringstaken.

Wat hebben we gedaan en bereikt in 2024?

Eén regionale werkorganisatie

Sinds 1 januari 2024 kent Regio Stedendriehoek één werkorganisatie, onder leiding van secretaris/directeur Ineke Lijnema. Onze werkorganisatie ontwikkelt onze krachtige regionale koers, lobbyt voor steun bij provincies, Rijk en Europa en stimuleert en ondersteunt onze regionale samenwerking.

Twee organisaties samengevoegd

In de werkorganisatie zijn twee werkorganisaties samengevoegd, die van de Strategische Board en die van de samenwerkende gemeenten. Deze board blijft bestaan, maar niet meer als bestuur.

In de nieuwe vorm is de board een waardevol netwerk met (boven)regionale leden, dat het algemeen bestuur van Regio Stedendriehoek adviseert over landelijke en regionale ontwikkelingen. De board speelt een belangrijke rol in de externe profilering van onze regio (zie ook bij Programmaonderdeel 002 lobby). Onze werkorganisatie ondersteunt hierbij

In de zomer van 2024 verhuisde de werkorganisatie naar de Gasfabriek in Deventer.

Kernteam

Het kernteam van de werkorganisatie is sinds maart 2024 compleet. Het bestaat uit de secretaris/directeur (het profiel voor deze functie werd eind 2024 vastgesteld door het dagelijks bestuur), een manager strategische board, een bestuursadviseur/strateeg, een manager bedrijfsvoering en een managementassistent/HR.

Vanuit het kernteam wordt regie gevoerd op de bestuurlijke cyclus (de overleggen van het algemeen en dagelijks bestuur, de raadsadviescommissie, de Strategische Board en de overleggen met provincies en waterschappen) en op de bedrijfsvoering van de organisatie. Daaronder vallen ook de het jaarplan 2024, de jaarstukken 2023, de begroting 2025 en de kaderbrief 2026.

In 2024 ging veel aandacht naar de werving en start van nieuwe medewerkers, de (her)inrichting van de bedrijfsvoering en daarmee naar het neerzetten van de compleet nieuwe organisatie.

Eind 2024 is een accountant benoemd voor de periode 2025-2028. In 2024 ging speciale aandacht uit naar de aanpassing van de gemeenschappelijke regeling en alles wat daarbij kwam kijken.

Naar een hernieuwde bestuurlijke werkwijze (wijziging regeling)

Waren alle gemeenten tot juli 2024 met twee bestuurders vertegenwoordigd in de Regioraad en met één bestuurder in het Dagelijks Bestuur, sinds juli 2024 kent Regio Stedendriehoek een algemeen bestuur dat ook een dagelijks bestuur heeft benoemd. Verder zijn in 2024 de programmaberaden, de strategische board, de raadscommissies en het gemeentesecretarissenoverleg ingesteld en werden diverse reglementen van orde vastgesteld.

Algemeen bestuur en dagelijks bestuur

In het algemeen bestuur zijn alle samenwerkende gemeenten met één bestuurder en één stem vertegenwoordigd. Het algemeen bestuur heeft het dagelijks bestuur benoemd: Ron König (burgemeester Deventer), Eva Boswinkel (wethouder Zutphen) en Paula Jorritsma (burgemeester Voorst).

Algemeen bestuur

Gemeente Apeldoorn	Nick Derks
Gemeente Brummen	Geert van Rumund
Gemeente Deventer	Ron König (voorzitter)
Gemeente Epe	Tom Horn
Gemeente Heerde	Olaf Prinsen
Gemeente Lochem	Sebastiaan van 't Erve
Gemeente Voorst	Paula Jorritsma
Gemeente Zutphen	Eva Boswinkel (vicevoorzitter)

Dagelijks bestuur

Ron Konig	Voorzitter
Eva Boswinkel	Vicevoorzitter
Paula Jorritsma	Lid

Samenstelling algemeen en dagelijks bestuur Regio Stedendriehoek (vanaf juli 2024)

Het algemeen bestuur, oktober 2024

Met de overgang van Regioraad naar algemeen bestuur hebben we in juli 2024 afscheid genomen van Danny Huizer (Apeldoorn), Steven van der Graaf (Brummen), Marcel Elferink (Deventer), Annemiek van Loon (Epe), Stephan Nienhuis (Heerde), Marja Eggink (Lochem), Peter Wormskamp (Voorst) en Sjoerd Wannet (Zutphen). Verder is Peter Messerschmidt vervangen door Nick Derks (Apeldoorn), Alex van Hedel door Geert van Rumund (Brummen) en Bert Visser door Paula Jorritsma (Voorst).

Nieuwe portefeuilleverdeling bestuur

De leden van het algemeen bestuur verdelen onderling de verschillende programmaonderdelen en themaportefeuilles. In 2024 is opnieuw gekeken naar die verdeling en is ook een aantal onderwerpen gekoppeld aan een bestuurder die geen lid is van het algemeen bestuur.

Apeldoorn	Nick Derks	Regionale Economie van de Toekomst Ruimte voor Defensie Regio Deal
	Peter Messerschmidt	Bestuurlijk opdrachtgever proces Ontwikkelperspectief 2050 (namens alle partners)
	Ton Heerts	Voorzitter Strategische Board
Brummen	Pouwel Inberg	Energiesysteem van de Toekomst / RES
Deventer	Ron König	Voorzitter algemeen bestuur Mobiliteit Bestuurlijk opdrachtgever Regio Deals Lobby Communicatie en externe betrekkingen Organisatie en financiën
Epe	Tom Horn	Ruimtelijke Ontwikkeling Ontwikkelperspectief 2050 en overige ruimtelijke processen (inhoudelijk bestuurlijk opdrachtgever Regio Stedendriehoek)
Heerde	Olaf Prinsen	Raden Raadsadviescommissie, gemeenschappelijke regeling, raadsconferenties)
Lochem	Sebastiaan van 't Erve	Monitoring en datagedreven werken
Voorst	Paula Jorritsma	Vitaal Landelijk Gebied Lid dagelijks bestuur
Zutphen	Eva Boswinkel	Slimme Groene Verstedelijking Uitvoeringsagenda 2023 -2030 Vicevoorzitter algemeen bestuur

Programmaberaden: inhoudelijk advies aan het bestuur

Programmaberaden spelen een belangrijke rol in de regionale samenwerking. Die bestaan uit wethouders van de acht samenwerkende gemeenten, aangevuld met bestuurders van onder meer waterschappen, netbeheerders of woningcorporaties. Afhankelijk van het thema zijn ook onderwijsinstellingen of bedrijven betrokken.

Programmaberaden adviseren het algemeen bestuur over de programma's waaraan wij vanuit onze uitvoeringsagenda werken. Zij bereiden inhoudelijke thema's voor en zorgen voor een goede afstemming tussen de belangen van de verschillende colleges van burgemeester en wethouders en andere betrokken organisaties en partijen. Ook agenderen de programmaberaden belangrijke regionale thema's, regisseren de uitvoering van wettelijke taken, monitoren de voortgang van de uitvoeringsagenda en delen kennis en ervaringen met elkaar.

Nieuw: raadsadviescommissie en gemeenteraden

Natuurlijk is het heel belangrijk dat gemeenteraden betrokken zijn bij Regio Stedendriehoek. Op hun verzoek heeft het algemeen bestuur in 2024 de raadsadviescommissie opgericht, waarin elke gemeente raadsleden vertegenwoordigt.

De raadsadviescommissie adviseert het algemeen bestuur over de inzet van raadsinstrumenten en (de voorbereiding van) besluitvorming. De raadsladder is hiervoor het gesprekskader.

Een vertegenwoordiger van de griffiers van de gemeenten is aanwezig bij vergaderingen van de raadsadviescommissie en Olaf Prinsen (burgemeester Heerde) vertegenwoordigt het algemeen bestuur.

De raadsadviescommissie ging op 26 november 2024 officieel van start en toen zijn Marleen van der Meulen (Lochem) en Tanja Eekhuis (Deventer) als voorzitter en vicevoorzitter benoemd.

In 2024 adviseerde de commissie onder meer over: het Ontwikkelperspectief 2050 (zie verder op pagina XX in dit jaarverslag), de Woondeal, de Ruimtelijk Economische Bouwsteen, het Regionaal Programma Werklocaties, de Regionale Energiestrategie 2.0 en de Fietsvisie.

Raadsconferenties: 'voeding' voor raadsleden

In 2024 organiseerden wij twee raadsconferenties, in Brummen en Voorst.

Aan de eerste conferentie namen zeventig raadsleden deel. Die had als thema 'Verstedelijking in balans' en raadsleden bezochten deelsessies over het verhaal van de regio, puzzelen met de ruimte en de rol van de raad. Ook statenleden van provincies Gelderland en Overijssel waren uitgenodigd.

Tachtig raadsleden kwamen naar de tweede conferentie, over de Contourenschets. Hoe kan onze regio eruit zien in 2050? We besteedden aandacht aan vier toekomstperspectieven, ter voorbereiding op de behandeling van dit thema in de gemeenteraden. In november 2024 boden we onze Contourenschets 2050 aan, aan minister Mona Keijzer van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ontwikkeling.

Lange termijnagenda geeft inzicht

In 2024 hebben we een lange termijnagenda gemaakt, zodat raadsleden (en andere betrokkenen) goed kunnen volgen wanneer belangrijke processen en ontwikkelingen spelen en welke rol gemeenteraden daarin hebben. Wij actualiseren de agenda elk kwartaal.

Raadsbijeenkomst 19 november 2024, Brummen

Jaarplan en begroting 2024

Vanuit de Uitvoeringsagenda 2023-2030 maken wij elk jaar een jaarplan waarin wij doelen en activiteiten opnemen voor het komende jaar. Onze begroting 2024 is ingedeeld volgens de Uitvoeringsagenda 2023-2030 en kent drie programma's:

1. Programmaonderdeel 001 Uitvoeringsagenda 2023-2030
2. Programmaonderdeel 002 Lobby, communicatie en regionale samenwerking
3. Programmaonderdeel 003 Stafbureau en Bestuur

Wat heeft het gekost?

Omschrijving	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2024	Rekening 2024
Personele lasten				
Inzet capaciteit	415.717	520.193	520.193	461.744
Inhuur	39.866	-	-	24.853
Personeelsgerelateerde kosten	16.759	24.000	24.000	26.481
Totaal Personele lasten	472.342	544.193	544.193	513.078
Werkplek				
Kosten werkplek (dig archief, huur, meubilair, kantoorbenodigdheden)	87.959	154.000	154.000	132.211
Totaal werkplek	87.959	154.000	154.000	132.211
Control				
Kosten controller/financiële ondersteuning	52.489	60.000	60.000	44.414
Kosten betalingsverkeer	-2.794	-	-	-3.449
Totaal control	49.695	60.000	60.000	40.965
Bestuur				
Accountantskosten	30.347	27.000	27.000	23.015
Bestuurskosten	23.711	15.000	15.000	34.388
Totaal bestuurskosten	54.058	42.000	42.000	57.403
Totaal lasten	664.054	800.193	800.193	743.657
	2023	2024	2024	2024
Bijdrage gemeenten	603.277	800.193	800.193	800.193
Bijdrage Board	-	-	-	18.000
Vergoeding detachering	28.281	-	-	-
Bijdrage gemeenten VNG congres en EWRC	12.896	-	-	16.362
Bijdrage huur & diensten Strategische Board	16.633	-	-	-
Rente deposito	25.809	-	-	81.972
Doorbelasting kosten Provincie	-	-	-	470
Totaal baten	686.896	800.193	800.193	916.997
Saldo baten en lasten	22.842	-	-	173.340
Bijdrage uit reserves	56.172	-	-	-
Resultaat na mutaties reserves	79.014	-	-	173.340

De onderschrijding van € 173.340,- op dit programma wordt veroorzaakt door:

- Het niet invullen van de vacature Strategisch Adviseur. Daarnaast vallen een aantal functies iets hoger uit dan begroot.
- Met de kosten van de inhuur van advieskosten was in de begroting geen rekening gehouden.
- De kosten van de werkplek vallen lager uit omdat de nieuwe huisvesting, die betrokken is, later gerealiseerd is.
- Daarnaast waren bij de kosten van de werkplek een aantal posten te hoog begroot waaronder huisvesting en ICT ondersteuning.
- De kosten van de financiële ondersteuning vielen lager uit dan begroot.
- Tegenover de hogere bestuurskosten staat een bijdrage vanuit de gemeenten voor het VNG congres en het EWRC in Brussel en de bijdrage vanuit de Provincie.
- Met de opbrengst van rente was geen rekening gehouden in de begroting

Indicatoren	Omschrijving	Primitieve begroting 2024	Definitieve begroting 2024	Realisatie 2024	Begroting 2025
Formatie	fte per 1.000 inwoners	0,04670	0,04670	0,04849	0,05706
Bezetting	fte per 1.000 inwoners	0,04670	0,04670	0,04849	0,05706
Apparaatskosten	kosten per inwoner	€ 7,65	€ 7,65	€ 6,63	€ 8,70
Budget agenda	kosten per inwoner	€ 0,78	€ 1,03	€ 1,37	€ 0,90
Kosten bestuur	kosten per inwoner	€ 0,32	€ 0,32	€ 0,13	€ 0,32
Inhuur	kosten als % van totale loonsom + inhuur	1,98%	1,98%	1,68%	1,81%
Overhead	% van totale kosten	50,23%	31,49%	29,91%	57,93%

Demissionaire minister Hugo de Jonge bij bouwlocatie De Kien, 2024

Werkbezoek Wouter Koolmees Regio Stedendriehoek, 2024

European Week of Regions and Cities, 2024

European Week of Regions and Cities, 2024

5.0

Verpflichte paragrafen

5.1 weerstandsvermogen en risicobeheersing

In deze paragraaf wordt de relatie gelegd tussen weerstandscapaciteit (in hoeverre beschikt de regio over middelen en mogelijkheden om niet-begrote kosten te dekken) en de risico's waarvoor geen financiële voorzieningen zijn gevormd of die niet tot afwaardering van activa hebben geleid en die van materiele betekenis kunnen zijn in relatie tot het balanstotaal of de financiële positie. Indien onverhoopt zich een situatie voordoet waarbij dusdanige onvoorziene "schades" optreden die niet uit regionale middelen voldaan kunnen worden zal een beroep gedaan moeten worden op de regiogemeenten.

5.1.1 Weerstandscapaciteit

De regio kent geen algemene reserve. De exploitatielasten worden jaarlijks verrekend met de gemeenten.

5.1.2 Beheersing

Medio 2023 is door de secretaris, de bestuursadviseur, de controller en de manager bedrijfsvoering uitvoerig stil gestaan bij de mogelijke risico's voor onze organisatie. De conclusie is dat deze zeer beperkt zijn en derhalve geen separaat management benodigd is. Er is ook geen extra financiële buffer nodig.

5.1.3 Kengetallen

De volgende kengetallen zijn voorgeschreven:

1. a. netto schuldquote: de netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de medeoverheid ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft zodoende een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken. Omdat er bij leningen onzekerheid kan bestaan of ze allemaal worden terugbetaald, wordt bij de berekening van de netto schuldquote onderscheid gemaakt door het kengetal zowel inclusief als exclusief de doorgeleende gelden te berekenen. Op die manier wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is én wat dat betekent voor de schuldenlast. Bij beide berekeningen worden bij de financiële activa de verstrekte leningen opgenomen. De regio heeft geen langlopende leningen meer, deze zijn in 2015 afgelost. Verder staat de Regio in principe niet "rood". Het kengetal fluctueert met het in "kas" hebben van voorschotten van subsidies.
- b. netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen: zie bij a. De regio verstrekt geen leningen, daardoor wijzigt de ratio niet.
2. solvabiliteitsratio: deze ratio geeft inzicht in de mate waarin de regio in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen.
3. grondexploitatie: Grondexploitatie is geen deel van het takenpakket van de Regio Stedendriehoek.
4. structurele exploitatieruimte: deze is niet van toepassing. De structurele exploitatieruimte is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte een gemeente of provincie heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Bij de regio worden de structurele lasten jaarlijks begroot en vervolgens verrekend met de bijdrage van de gemeenten op basis van inwoneraantallen.
5. belastingcapaciteit: Belasting heffen is geen deel van het takenpakket van de Regio Stedendriehoek.

Kengetallen	Realisatie 2023	Realisatie 2024
Netto schuldquote	-9,73%	-13,49%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen	-9,73%	-13,49%
Solvabiliteitsratio	-36,59%	-31,24%
Grondexploitatie	nvt	nvt
Structurele exploitatieruimte	nvt	nvt
Belastingcapaciteit	nvt	nvt

5.2 Financiering

In deze paragraaf wordt nader ingegaan op het risicobeheer van de financieringsportefeuille. De Wet Financiering decentrale overheden en de Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden zijn van toepassing.

Aangezien wij geen gelden lenen of uitlenen heeft dit voor ons geen effect.

5.2.1 Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet geeft aan het bedrag dat maximaal met korte externe middelen mag worden gefinancierd. Indien de regio boven deze limiet uit komt, moet overgegaan worden op een vaste geldlening. De kasgeldlimiet voor gemeenschappelijke regelingen was voor het jaar 2024 bepaald op 8,2%.

Kasgeldlimiet

Toegestane kasgeldlimiet	
Begrote lasten (primitief)	3.917.100
Percentage	8,2%
Toegestane kasgeldlimiet	321.202
Berekening netto vlottende schuld	
Vlottende schuld	2.424.089
-/- Vlottende middelen	2.877.191
Netto Vlottende schuld	-453.102
Toets kasgeldlimiet	
Toegestane kasgeldlimiet	321.202
-/- Netto vlottende schuld	-453.102
Ruimte (+) c.q. overschrijding (-)	774.304

5.2.2 Renterisiconorm

De renterisiconorm bedraagt 20% van het begrotingstotaal en er geldt een wettelijke ondergrens van € 2.500.000,00

Renterisiconorm

Berekening Renterisiconorm	
Begroting totaal aan lasten (primitief)	3.917.100
Percentage	20,0%
Renterisiconorm in bedrag	783.420
Berekening renterisico	
Renteherzieningen (alleen leningen o/g)	-
+/- aflossingen	-
Rente risico	-
Toetsing renterisiconorm	
Renterisiconorm	783.420
rente risico	-
Ruimte (+) c.q. overschrijding (-)	783.420

Aangezien de Regio in principe geen schulden heeft en dus ook geen rente betaalt is deze norm voor de Regio niet relevant.

5.2.3 Kredietrisicobeheer

Is niet van toepassing.

5.2.4 Relatiebeheer

De belangrijkste bankrelatie is de BNG. In december 2013 is een zogenaamde “werkrekening” geopend bij de BNG voor het schatkistbankieren, met daaraan gekoppeld een rekening bij de schatkist.

Liquiditeitenbeheer

De Regio staat in principe niet “rood”.

Administratieve organisatie liquiditeitsfunctie

De basis hiervoor is gelegd in het Treasurystatuut. Dit statuut is eind 2021 geactualiseerd. Het geactualiseerde statuut past beter bij het beperkte liquiditeitenbeheer. Het proces betalen van een factuur is volledig beschreven.

Informatievoorziening

De regio informeert via de begroting en jaarrekening de provincie over de stand van de kasgeldlimiet.

5.3 Bedrijfsvoering

De bedrijfsvoering omvat de volgende onderdelen: personeel en organisatie, informatisering en automatisering, communicatie, financieel beheer, huisvesting, rechtmatigheid.

Personeel en organisatie

Het bureau bestaat per 31 december 2024 formeel uit 23.70 fte. Deze formatie betreft de secretaris/directeur, het bedrijfsbureau, het secretariaat, de lobbyist, de P.R-functie, het Programmanagement, Project ondersteuning en Projectleiders. De huidige medewerkers zijn werkzaam op basis van detachering en inhuur bij het bureau Stedendriehoek. Voor deze opzet is gekozen zodat de regio (en de regiogemeenten) in de toekomst niet langdurig de financiële lasten hoeft te dragen van personeel als gevolg van reorganisatie en ontslag. Voorts maakt de regio voor meer projectmatige werkzaamheden gebruik van medewerkers van de deelnemende gemeenten.

Informatisering en automatisering

Er wordt voornamelijk gebruik gemaakt van de reguliere kantoortoeepassingen en werkplekapparatuur. Dit volstaat voor de meeste taken. Deze voorzieningen worden afgenomen van de gemeente Voorst. Voor het digitale archief maakt de regio gebruik van het archiefsysteem van de gemeente Voorst. Daarbij zijn uiteraard de wettelijk geldende regels voor archivering gewaarborgd. De Regio sluit aan bij informatiebeveiligingsbeleid van de gemeente Voorst. Uiteraard maakt de regio gebruik van de technische beveiligingsmaatregelen die door de gemeente Voorst worden gebruikt.

Communicatie

Voor communicatie wordt steeds vaker de digitale variant gekozen in plaats van een boekje of andere vorm van drukwerk. Verder heeft de Regio een eigen website.

Financieel beheer

De controltaak en de financiële administratie worden verzorgd door de gemeente Apeldoorn. In het kader van de 2e lijns interne controle op de administratie van de gemeente Apeldoorn zijn geen bijzonderheden geconstateerd.

Inkoop en aanbesteding

Tot voor kort volgde de Regio stedendriehoek het inkoop- en aanbestedingsbeleid van de gemeente Apeldoorn. Dit werd steeds meer als onwenselijk ervaren en heeft de Regio zijn eigen inkoop- en aanbestedingsbeleid vastgesteld. Uiteraard is dit beleid wel gebaseerd op het Apeldoorns beleid.

Verplichtingen met een contractwaarde boven de Europese aanbestedingsgrens dienen uiteraard Europees te worden aanbesteed. Voor leveringen en diensten (inclusief de inhuur van personeel) is deze grens momenteel € 215.000. Voor werken is deze grens momenteel € 5.382.000. In het inkoopbeleid is tevens opgenomen dat bij een werk tussen € 3.000.000 en € 5.382.000 sprake moet zijn van nationale aanbesteding.

Bij leveringen en diensten (incl. inhuur van personeel) met een geschatte contractwaarde tussen € 75.000 en de EU-drempel alsmede bij werken tussen € 150.000 en € 3.000.000 dient sprake te zijn van meervoudig onderhandse aanbesteding. Hierbij dient aan minimaal drie en hoogste vijf aanbieders een offerte te worden gevraagd. Deze aanbestedingsregels zijn onderdeel van de interne regelgeving van de Regio. Overtreding leidt niet tot een onrechtmatige situatie maar is wel in strijd met die interne regelgeving. Hier dient dus wel op gecontroleerd te worden.

Bij de betreffende interne controle is gebleken dat er geen verplichtingen met een contractwaarde boven de Europese aanbestedingsgrens zijn aangegaan. Er zijn wel vier leveranciers waarbij de uitgaven van 2020 t/m 25-05-2023 uitkwamen tussen het gestelde bedrag van € 75.000 en de EU-drempel van € 215.000. In dat geval dient meervoudig te worden aanbesteed (minimaal 3 offertes). Uit de interne controle is gebleken dat zulks bij vier van de vijf leveranciers ook het geval was. Bij de vijfde heeft de secretaris/directeur ervoor gekozen om enkelvoudig aan te besteden.

Huisvesting

De regio is gehuisvest in Deventer in de Gasfabriek aan de Zutphenseweg 6. Wij houden daar kantoor en maken gebruik van de faciliteiten daar met de mogelijkheid om voor omvangrijkere bijeenkomsten e.d. gebruik te maken van de gemeentehuizen van deelnemende gemeenten. Daarnaast beschikken wij over een aantal werkplekken en vergaderruimten in Zutphen (Pakhuis Noorderhaven).

Zutphenseweg 6 (Gebouw X), Deventer

5.4 Rechtmatigheid

In principe geldt dat alle overschrijdingen van de lasten onrechtmatig zijn, tenzij in de financiële verordening is beschreven wanneer deze overschrijdingen acceptabel zijn. Hiertoe is in de financiële verordening opgenomen dat afwijkingen ten opzichte van de begroting als rechtmatig worden beschouwd indien zij afdoende zijn toegelicht in de jaarrekening. Het algemeen bestuur autoriseert de afwijkingen alsnog op basis van de toelichting in de jaarrekening. De rechtmatigheid van deze afwijkingen is tevens onderhevig aan de voorwaarde dat zij dienen ter ondersteuning van het te realiseren beleid en de besteding van het benodigde bedrag en de ontvangen baten. Naar het oordeel van het Dagelijks Bestuur is aan deze voorwaarden voldaan en kunnen de respectievelijke over- en onderschrijdingen alsnog als rechtmatig worden aangemerkt.

Ten aanzien van het M&O-criterium is de Notie Misbruik & Oneigenlijk van de Regio leidend bij het voorkomen en opsporen van misbruik en oneigenlijk gebruik. Misbruik betreft bewuste (opzettelijke) misleiding om een onrechtmatig of onwettig voordeel te behalen. Oneigenlijk gebruik betreft handelingen die weliswaar in overeenstemming zijn met de bewoordingen van de regelgeving maar in strijd zijn met het doel en de strekking daarvan. Bij de diverse (interne) controles zijn geen aanwijzingen gevonden dat er sprake zou zijn van misbruik en/of oneigenlijk gebruik.

Voorts hanteert de Regio al enige tijd een gedragscode. Uit de uitgevoerde interne controle is gebleken dat in de standaard detachings- overeenkomsten die worden gehanteerd voor medewerkers die gedetacheerd worden vanuit de gemeenten Apeldoorn, Deventer, Voorst en Zutphen geen verwijzing naar de gedragscode is opgenomen. Er is dan ook besloten dat gedetacheerden in het vervolg de gedragscode van de Regio bij binnenkomst “voor gezien” dienen te tekenen. Voorts is in deze Notitie opgenomen dat ZZP-ers een verklaring omtrent het gedrag (VOG) dienen te overleggen. Dat bleek niet in alle gevallen het geval te zijn geweest. Het overleggen van een VOG is nu standaard in de inhuurprocedure opgenomen.

Er zijn in 2024 geen meldingen en/of signalen geweest van ongewenst gedrag, corruptie en/of niet-integer dan wel frauduleus handelen en/ of nalaten.

5.5 Openbaarheid

De Wet open overheid (Woo) verplicht overheidsorganisaties om zo veel mogelijk informatie actief openbaar te maken. Vooral als het gaat over grote thema's als stikstof en wonen is het belangrijk dat overheidsorganisaties hun informatie en kennis delen. In de wet is voorgeschreven met betrekking tot welke categorieën van overheidsinformatie een bestuursorgaan actief stukken e.d. openbaar moet maken. Overigens zijn niet alle elf categorieën voor de Regio Stedendriehoek van toepassing. Voorts is in de wet voorgeschreven dat de termijn voor het afhandelen van een verzoek om informatie (voorheen WOB-verzoek) wordt verkort tot maximaal vier weken, met een mogelijke verlenging met twee weken. In 2024 zijn twee Woo-verzoeken met betrekking tot de woondeal ingediend. Deze verzoeken hadden beide betrekking op woningbouw in de gemeente Brummen. Beide verzoeken zijn binnen de geldende termijn afgehandeld.

6.0

Jaarrekening

6.1 Balans per 31 december 2024

Activa	31-12-2024	31-12-2023
Uitzettingen met een looptijd < 1 jaar		
Vorderingen op openbare lichamen	819.066	134.833
Uitzettingen Rijks schatkist met rentetypische looptijd < 1 jaar	2.058.125	647.222
	2.877.191	782.055
Liquide middelen		
Banksaldi	35.081	16.899
Overlopende activa		
Van Europese of Nederlandse overheden nog te ontvangen bedragen	199.593	171.963
Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	69.476	3.900
	269.069	175.863
Totaal vlottende activa	304.150	192.762
Totaal	3.181.341	974.817
Passiva	31-12-2024	31-12-2023
Eigen vermogen		
Bestemmingsreserves	90.266	-
Gerealiseerd resultaat	666.986	261.138
Totaal vaste passiva	757.252	261.138
Vlottende passiva		
Netto vlottende schulden	-	59.910
Overlopende passiva		
Nog te betalen bedragen	1.121.451	391.994
Van Europese of Nederlandse overheden ontvangen bedragen en specifieke uitkeringen	1.302.638	261.775
	2.424.089	653.769
Totaal vlottende passiva	2.424.089	713.679
Totaal	3.181.341	974.817

6.2 Overzicht baten en lasten 2024

Omschrijving	Begroting 2024 primitief			Begroting 2024 na wijziging			Rekening 2024			Verschillen		
	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo
Inzet capaciteit	1.707.542	1.707.542	-	1.707.542	1.707.542	-	1.488.917	1.782.847	293.930	-218.625	75.305	293.930
Agenda	350.000	350.000	-	461.971	350.000	-111.971	613.957	395.425	-218.533	151.986	45.425	-106.562
Subsidies & Activiteiten	-	-	-	2.219.774	2.219.774	-	1.286.598	1.286.598	-	-933.176	-933.176	-
Programma 1 Uitvoeringsagenda 2023-2030	2.057.542	2.057.542	-	4.389.287	4.277.316	-111.971	3.389.472	3.464.870	75.398	-999.815	-812.447	187.369
Inzet Capaciteit	744.365	744.365	-	744.365	744.365	-	648.072	744.365	96.293	-96.293	-	96.293
Regionale Congressen	100.000	100.000	-	100.000	100.000	-	18.970	100.000	81.030	-81.030	-	81.030
Communicatiekosten	125.000	125.000	-	125.000	125.000	-	59.192	125.000	65.808	-65.808	-	65.808
Monitoring	90.000	90.000	-	90.000	90.000	-	85.755	90.000	4.245	-4.245	-	4.245
Programma 2 Lobby, communicatie en regionale samenwerking	1.059.365	1.059.365	-	1.059.365	1.059.365	-	811.989	1.059.365	247.376	-247.376	-	247.376
Personele lasten	544.193	544.193	-	544.193	544.193	-	513.078	562.193	49.115	-31.115	18.000	49.115
Werkplek	154.000	154.000	-	154.000	154.000	-	132.211	154.000	21.789	-21.789	-	21.789
Control	60.000	60.000	-	60.000	60.000	-	40.965	60.000	19.035	-19.035	-	19.035
Bestuur	42.000	42.000	-	42.000	42.000	-	57.403	58.832	1.429	15.403	16.832	1.429
Rente deposito	-	-	-	-	-	-	-	81.972	81.972	-	81.972	81.972
Programma 3 Stafbureau en Bestuur	800.193	800.193	-	800.193	800.193	-	743.657	916.997	173.340	-56.536	116.804	173.340
Saldo baten en lasten	3.917.100	3.917.100	-	6.248.845	6.136.874	-111.971	4.945.118	5.441.232	496.114	-1.303.727	-695.642	608.085
Reserve overlopende posten	-	-	-	-	111.971	111.971	-	111.971	111.971	-	-	-
Onttrekking uit bestemmingsreserve Mobiliteit	-	-	-	-	-	-	-	58.901	58.901	-	58.901	58.901
Resultaat na mutaties reserves	3.917.100	3.917.100	-	6.248.845	6.248.845	-	4.945.118	5.612.104	666.986	-1.303.727	-636.741	666.986

6.3 Grondslagen waardering en resultaatbepaling

6.3.1 Algemeen

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) daarvoor geeft.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders wordt vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

6.3.2 Balans

Vaste activa

De Regio Stedendriehoek beschikt niet over vaste activa.

Flottende activa

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid kan een voorziening in mindering worden gebracht.

Liquide middelen en overlopende posten

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva

Vaste schulden

De Regio heeft geen vaste schulden.

Flottende passiva

De flottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en Garantstellingen

Er zijn geen leningen door ons gewaarborgd

6.4 Toelichting op de balans

6.4.1 Vlottende activa

Uitzettingen met een looptijd < 1 jaar

Vorderingen op openbare lichamen	31-12-2024	31-12-2023
Gemeente Apeldoorn	141.029	15.893
Gemeente Brummen	41.646	13.087
Gemeente Deventer	87.364	1.312
Gemeente Zutphen	39.524	349
Gemeente Epe	2.386	874
Gemeente Lochem	2.500	769
Gemeente Heerde	1.250	753
Gemeente Zwolle	-	411
Gemeente Voorst	25.822	-
Provincie Overijssel	4.000	-
Waterschap Vallei & Veluwe	50.000	-
BTW	423.544	101.385
Totaal lasten	819.066	134.833

Het betreft hier de openstaande posten bij gemeenten en andere overheden op balansdatum.

Uitzettingen in 's Rijkschatkist met rente typische looptijd korter dan één jaar.

Schatkistbankieren	31-12-2024	31-12-2023
--------------------	------------	------------

Uitzettingen Rijks schatkist met rentetypische looptijd < 1 jaar	2.058.125	647.222
---	-----------	---------

Het bedrag in de schatkist is in 2024 hoger dan in 2023. Het saldo fluctueert met het in kas hebben van vooruit ontvangen subsidievoorschotten.

De regio bankiert alleen bij de BNG. Wanneer het saldo boven de € 300.000 komt vindt er automatisch een afroaming plaats van het meerdere naar de schatkistrekening.

Liquide middelen

Banksaldo

BNG	31-12-2024	31-12-2023
-----	------------	------------

Banksaldo	35.081	16.899
-----------	--------	--------

Per kwartaal zijn de saldi:

Kwartaalsaldi BNG

Eerste kwartaal	€ 55.131
Tweede kwartaal	€ 65.450
Derde kwartaal	€ 36.670
Vierde kwartaal	€ 35.081

Overlopende activa

Van Europese of Nederlandse overheden ntob	31-12-2023	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	31-12-2024
Werkgeversaanpak 2023	83.138			83.139	-1
Bevordering van de snelheid in de voorfase van woningbouw	25.999			25.999	
Woondeal 2023	55.220	56.780		89.600	22.400
Ontzorgingsprogramma verduurzaming MKB		26.000			26.000
Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie (NPLW)		64.671			64.671
Ruimtelijke Economische Visie (REV) en Regionaal Programma Werklocaties (RPW)		33.013			33.013
Digitalisering CTR 2022		1.740			1.740
Corridor Aanpak A50 2023		19.498			19.498
Werkgeversaanpak 2024		9.651			9.651
Te ontvangen Rente Schatkist	7.606	22.621		7.606	22.621
Totaal	171.963	233.974		206.344	199.593

Vorderingen op overige instellingen	31-12-2024	31-12-2023
Diverse debiteuren	69.476	3.900
Totaal lasten	69.476	3.900

6.4.2 Vaste passiva

Eigen Vermogen	31-12-2023	Resultaat bestemming	Toevoeging	Onttrekking	31-12-2024
Resultaat boekjaar	261.138	-261.138			666.986
Bestemmingreserves:					
Overlopenden projecten			111.971	-111.971	
Mobiliteit	-	-	149.167	-58.901	90.266
	261.138	-261.138	261.138	-170.872	757.252

De bestemmingsreserve overlopende projecten is gevormd om het budget van activiteiten die niet nog niet uitgevoerd zijn in het jaar over te hevelen naar het jaar erop.

De bestemmingsreserve mobiliteit is gevormd uit niet bestede uitgaven van gelden van derden om die op een later moment alsnog te kunnen besteden.

Gerealiseerd resultaat 2024

Resultaat	31-12-2024	31-12-2023
Bestemming Gerealiseerd exploitatieresultaat	666.986	261.138
Totaal	666.986	261.138

Bestemming resultaat boekjaar 2024

In 2025 wordt aan het bestuur een voorstel voor resultaatbestemming van € 666.986 ter besluitvorming voorgelegd.

Vlottende passiva

Overlopende Passiva

Netto vlottende schulden	31-12-2024	31-12-2023
Diverse loonkosten (inhuur en detachering)	-	48.313
Exploitatielasten bureau	-	1.986
Gemeente Voorst	-	8.463
Woondeal 2023	-	1.148
Totaal	-	59.910

Het betreft hier nog te betalen bedragen aan gemeenten en andere partijen op balansdatum. Onderscheid wordt gemaakt in 'nog te betalen bedragen' of 'netto vlottende schulden'. Voor de netto vlottende schulden is een factuur ontvangen met een factuurdatum voor 01-01-2025.

Nog te betalen bedragen (+ vob overige instellingen)	31-12-2024	31-12-2023
Diverse loonkosten (detachering)	71.406	134.568
Personeelskosten	1.910	
PR stedendriehoek (Kosten bestuurlijke bijeenkomsten)		45
Exploitatielasten bureau (financiële dienstverlening)	12.637	11.594
Agendabudgetten (inhuur)		13.337
Bijdragen en lidmaatschappen logistiek netwerk 2024		11.361
Bijdrage deelmobiliteit		10.000
Accountantskosten	10.000	3.000
Werkplek	11.793	
Werkgeversaanpak2024	4.000	
Woondeal	23.353	
Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie	3.850	
Verstedelijking in Balans	204.824	
Verduurzaming MKB	1.800	
Monitoring	58.551	
Klimaatadaptatie Oost-Veluwe	25.071	
Regionale Economie van de Toekomst	17.850	
Corridor Aanpak A050 2023	17.500	
Fietscampagne	20.804	
Betalingen onderweg	636.102	208.089
Totaal	1.121.451	391.994

Van Europese of Nederlandse overheden vob	31-12-2023	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	31-12-2024
Digitalisering CTR 2022	12.780	14.940		27.720	
Corridor Aanpak A50 2023	86.500	19.498		105.998	
Regionale Fietscampagne	92.495	266.840		161.842	197.493
Regionaal Logistiek Netwerk	70.000			214.603	45.397
Corridor Aanpak A50 2024		104.000			104.000
Werkgeversaanpak 2024		255.129		255.129	
Verstedelijking in balans		500.000		204.824	295.176
Woondeal Proces		275.000		133.662	141.338
Woondeal Proces Bijdragen Gemeenten		61.875			61.875
Woondeal Uitvoering		350.000		44.777	305.223
Woondeal Oprichting Personele Pools		80.000			80.000
Klimaatadaptatie Oost-Veluwe		41.071		19.935	21.136
Agendabudget Mobiliteit Connected Bussen		36.000			36.000
Agendabudget Vitaal Landelijk Gebied Regiodeal		15.000			15.000
Totaal	261.775	2.019.353		978.490	1.302.638

Digitalisering Cleantech Regio 2022

Vanuit de provincie Gelderland is een subsidie beschikbaar voor de coördinatie digitalisering mobiliteitsdata met een looptijd tot 31 december 2024. De eerste bevoorschotting was in 2022 ontvangen de aanwending van de middelen in 2024 afgerond.

Corridor Aanpak A50 2023

Vanuit de provincie Gelderland is een subsidie beschikbaar gesteld voor de corridor aanpak A50 (om congestie te voorkomen) met een looptijd tot 31 december 2024. De eerste bevoorschotting was in 2023 ontvangen, de aanwending van de middelen is in 2024 afgerond.

Regionale Fietscampagne

Het stimuleren van het fietsgebruik in onze regio gefinancierd door beide provincies en gemeenten, het project loopt tot en met 31 december 2025.

Regionaal Logistiek netwerk

Voor het professionaliseren van het Logistiek netwerk in onze regio hebben de provincies en de regio samen met ondernemers dit project opgezet. Medio 2025 zal dit worden afgerond.

Corridor Aanpak A50 2024

Vanuit de provincie Gelderland is er een vervolg subsidie verstrekt voor de corridor aanpak A50 met een looptijd tot 31 december 2025. De eerste bevoorschotting is in 2023 ontvangen de aanwending van de middelen worden in 2025 afgerond.

Werkgeversaanpak 2024

Vanuit beide provincies is de werkgeversaanpak dit jaar gecontinueerd en afgerond.

Verstedelijking in balans

In samenwerking met beide provincies, de Regio Stedendriehoek en het Waterschap Veluwe Vallei het procesmanagement en ruimtelijke-inhoudelijk uitwerking in een Contourenschets opgestart. Vanuit de verschillende organisaties zijn bijdrage gedaan voor de periode tot en met 30-06-2025.

Woondeal Proces

Voor het organiseren van de processen rond de woondeal en het ontwikkelen van beleid gerelateerd aan de woondeal zijn SPUK gelden vanuit het Rijk beschikbaar via de provincie Gelderland. Het project loop van 1 januari 2024 tot en met 31 december 2027.

Woondeal Proces Bijdragen Gemeenten

Voor bovenstaand project hebben gemeenten cofinanciering beschikbaar gesteld die in 2025 zal worden besteed.

Woondeal Uitvoering

Voor het versneld tot realisatie brengen van woningbouwprojecten in de regio en voor het oplossen van knelpunten zijn SPUK gelden vanuit het Rijk beschikbaar via de provincie Gelderland. Het project loop van 1 januari 2024 tot en met 31 december 2027.

Woondeal Oprichting Personele Pools

Deze subsidie is bestemd voor het organiseren van de oprichting van een specialisten en/of flexpool en hiervoor zijn SPUK gelden vanuit het Rijk beschikbaar via de provincie Gelderland. Het project loop van 1 januari 2024 tot en met 30 juni 2025.

Klimaatadaptatie Oost-Veluwe

Betreft een tweetal subsidies "Anders omgaan met Water nu en in de toekomst" en "interbestuurlijke samenwerking Voorsterbeek" vanuit de provincie Gelderland. Het project loopt van 1 januari 2024 tot en met 31 juli 2025.

Agendabudget Mobiliteit Connected Bussen

Betreft uitbreiding van het OV prioriteitsplatform met de integratie van de Nederlandse gestandaardiseerde DOVA Bison koppelvlakken. De bijdrage vanuit Apeldoorn en Deventer zijn inmiddels ontvangen en worden in 2025 uitgevoerd.

Agendabudget Vitaal Landelijk Gebied Regiodeal

Betreft bijdrage vanuit Gemeenten in de ondersteuning voor een Regiodeal aanvraag de kosten worden begin 2025 gemaakt, de bijdragen zijn in 2024 ontvangen.

6.5 Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen

De huurovereenkomst met het Ondernemershuis Deventer voor de locatie op het terrein van de Gasfabriek aan de Zutphenseweg 6 in Deventer loopt tot 31 juli 2029 en bedraagt een jaarlijks bedrag van € 56.028,-

Met de gemeente Apeldoorn is een dienstverleningsovereenkomst gesloten voor de financiële dienstverlening ter grootte van maximaal € 46.475,- op jaarbasis. De overeenkomst is jaarlijks op te zeggen.

Met de gemeente Voorst is een dienstverleningsovereenkomst gesloten voor de ICT en Archiverings-ondersteuning ter grootte van € 41.500 op jaarbasis. De overeenkomst is jaarlijks op te zeggen.

Bij de Bank Nederlandse Gemeenten is in het contract een kredietfaciliteit van € 300.000 opgenomen.. De Regio Stedendriehoek maakt sporadisch en beperkt gebruik van deze faciliteit.

6.6 Toelichting overzicht baten en lasten

De rekening 2024 sluit met een voordeel van € 666.986 na mutatie reserves.

Resumé saldi rekeningkolom (behoudens afrondingen)

Toelichting Overzicht baten en lasten

Programma 1 Uitvoeringsagenda 2023-20230	75.398	v
Programma 2 Lobby,communicatie en regionale samenwerking	247.376	v
Programma 3 Stafbureau en Bestuur	173.340	v
Gerealiseerd saldo baten en lasten	496.114	v
Vrijval bestemmingsreserve overlopende projecten	111.971	v
Vrijval bestemmingsreserve mobiliteit	58.901	v
Saldo na mutaties reserve	666.986	v

Analyse resultaat:

Dit resultaat bestaat uit de volgende mee- en tegenvallers:

De inzet en kosten van projectleiders in het programma uitvoeringsagenda 2023-2030 waren in de begroting hoger ingeschat, dit levert een besparing op van 310,5k (v). naast de lagere inzet, waren de kosten ook gecalculeerd op inhuur derden i.p.v. van detacheringen via aangesloten gemeenten, waardoor de kosten lager uitvallen.

Een aantal vacatures konden niet of later worden ingevuld, 178k (v).

In de subsidies zijn voor 45k (v) aan kosten inzet van de vaste capaciteit ondergebracht.

De kosten voor de managementassistent van de Regionale Energie Strategie (RES), zijnde de 28k (n), die niet in de begroting waren opgenomen, werden gecompenseerd door een bijdrage van de RES van 28k (v).

Voor de Regiodeal Sterker in 3D (5^e tranche) en de Cleantech Regio Deal zijn respectievelijk aan lasten 382k (n) en 54k (n) opgenomen, hiermee was in de begroting geen rekening gehouden. Aan de batenkant is een bijdrage ontvangen van 47k (v)

Voor de inzet van de manager bedrijfsvoering is een bedrag van 18k (v) ontvangen van de Stichting Strategische Board voor zijn werkzaamheden voor het afwikkelen van de oude stichting.

De inhuur voor advieskosten was in de begroting niet meegenomen, 25k (n).

Een kleine overschrijding van 2,5k (n) aan personeel gerelateerde kosten.

Het in de begroting geraamde bedrag ten behoeve van het investeringsplatform is niet besteed, 250k (v)

De agendabudgetten in het programma uitvoeringsagenda 2023 - 2030, exclusief die van de regiodeals zijn, in totaliteit met 98k (n) overschreden. Voor deze overschrijding zijn aan de baten kant een tweetal bijdrages binnengekomen die niet begroot waren, 45,5 (v), alsmede de onttrekking aan de bestemmingsreserve mobiliteit, 59k (v).

De budgetten voor congressen en communicatie zijn in 2024 flink lager uitgevallen doordat het geplande congres is verplaatst naar het voorjaar 2025 en er minder aan communicatie is uitgegeven, 147k (v).

De uitgaven voor de monitoring waren 4,5k (v) lager dan begroot.

De kosten van de werkplek vallen lager uit omdat de nieuwe huisvesting later is berokken. Voorts vielen ook de kosten van ICT-ondersteuning lager uit, samen 22k (v).

De kosten van de financiële dienstverlening zijn lager uitgevallen dan begroot, 19k (v)

Tegenover de meerkosten van het bestuur, 15,5k (n), staat een bijdrage van 17k (v) vanuit gemeenten voor voornamelijk het bezoek aan Brussel.

De rente inkomsten waren niet opgenomen in de begroting, 82k (v)

Er wordt een voorstel resultaatbestemming geagendeerd voor het bestuur.

Overzicht overhead, vennootschapsbelasting, onvoorzien en algemene dekkingsmiddelen

In onderstaande tabel wordt inzicht gegeven in de overheadkosten, vennootschapsbelasting, onvoorziene posten en de algemene dekkingsmiddelen.

Algemene dekkingsmiddelen	Begroot		Realisatie	
	Progr.	baten	lasten	baten lasten
Overhead		-		
Investeringsplatform	1	-	250.000	- -
Communicatie	2		125.000	- 59.192
Monitoring	2	-	90.000	85.755
Inzet Capaciteit	2		744.365	- 648.072
Inzet Capaciteit	3	-	544.193	- 513.078
Kosten werkplek (automatisering, meubilair, ed.)	3		154.000	- 132.211
Kosten controller en administratie	3	-	60.000	44.414
Kosten betalingsverkeer	3	-	-	- -3.449
			1.967.558	1.479.273
Vennootschapsbelasting	n.v.t.	-	n.v.t.	- n.v.t.
Onvoorzien	n.v.t.	-	n.v.t.	- n.v.t.
Algemene dekkingsmiddelen		-		
Bijdragen gemeenten	1/2/3	3.917:100	3.917:100	
Bijdragen overig	3	-	-	
		3.917:100	3.917:100	

De regio kent geen algemene dekkingsmiddelen zoals bijvoorbeeld algemene uitkering, dividend en belastingopbrengsten. De begrote uitgaven worden gedekt door bijdragen van gemeenten, welke zijn gebaseerd op het inwoneraantal. Ook kent de regio geen post onvoorzien. Om te komen tot een saldo, wordt bij de jaarrekening het resultaat per programma in beeld gebracht (programma's waaraan een gemeentelijke bijdrage is gekoppeld), een saldo berekend en het resultaat bepaald waarbij de mutaties reserves ook in beeld worden gebracht.

Bij een gerealiseerd nadeel krijgen de gemeenten een afrekening en verzoek tot bijbetaling, bij een (substantieel) gerealiseerd voordeel kan een voorstel worden gedaan tot reservering en/of tot uitbetaling. Eventuele voordelen op subsidies moeten in principe weer worden teruggestort. Deze worden dan ook niet betrokken bij de bepaling van de gemeentelijke bijdrage. Bij uitvoeringsovereenkomsten worden naast de reguliere exploitatie specifieke afspraken met gemeenten over bijdragen gemaakt, welke niet gebaseerd zijn op het inwoneraantal.

Overzicht overhead, vennootschapsbelasting, onvoorzien en algemene dekkingsmiddelen

In onderstaande tabel wordt inzicht gegeven in de overheadkosten, vennootschapsbelasting, onvoorziene posten en de algemene dekkingsmiddelen.

Structurele toevoegingen en onttrekkingen

De regio kent geen structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves. Buiten een reserve overlopend projectbudget zijn er geen reserves. Er vindt wel jaarlijks een onttrekking en/of storting plaats in de reserve overlopend projectbudget; echter het gaat hier om jaarlijks te bepalen mutaties, welke ter besluitvorming aan het Algemeen Bestuur worden voorgelegd.

Mutatie reserves

Een deel van het resultaat uit 2023 door middel van een begrotingswijziging toegekend voor inzet van het agendabudget Regionale Economie van de Toekomst.

Omschrijving	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024
Bijdrage Reserve overlopende projecten	146.672	111.971	111.971
Totaal baten	146.672	111.971	111.971

Resultaat 2024

Omschrijving	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024
Gerealiseerd saldo baten en lasten	261.138	-	666.986
Mutaties reserve	-149.167	-	-
Gerealiseerd resultaat na mutaties reserves	111.971	-	666.986

6.7 Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheden van het Dagelijks Bestuur

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet.

Dit betreffen het begrotings-,voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheids- verantwoording licht het Dagelijks Bestuur toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door het Algemeen Bestuur vastgestelde kaders zoals de begroting en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderings-grondslagen in de jaarrekening is het door het algemeen bestuur op 18 december 2024 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door het algemeen bestuur bepaald en bedraagt 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 148.354. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV van oktober 2024.

Bevinding

Het Dagelijks Bestuur stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen bedrag € 0 bedraagt. Dit is lager dan de daarvoor gestelde grens van € 148.354. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het dagelijks bestuur overigens een bedrag van € 0 acceptabel op basis van door het algemeen bestuur vastgestelde afspraken.

6.8 Incidentele baten en lasten

Het Besluit Begroting en Verantwoording schrijft voor dat een overzicht van incidentele baten en lasten wordt opgenomen in de jaarverantwoording. Incidentele baten en lasten zijn gedefinieerd als posten die een looptijd van minder dan 3 jaar hebben. Alle programma's kennen structurele lasten en baten, waaronder de gemeentelijke bijdragen. Daarnaast zijn er voor de jaren 2024 en 2025 incidentele middelen beschikbaar gesteld voor de het Investeringsplatform en de versterking van de lobby en communicatie. Betreffende het investeringsplatform zijn er geen uitgaven gedaan en de extra middelen voor lobby en communicatie zijn beperkt ingezet. In de uitvoeringsagenda zijn meer incidentele lasten en baten gerealiseerd doordat naast het agendabudget voor de diverse onderdelen er ook extra gelden beschikbaar zijn gekomen middels bijdragen van derden en reserves.

Ook zijn hier de kosten opgenomen voor het binnenhalen van de Regiodeal en het afwikkeling van de oude. De uitgevoerde subsidies en activiteiten zijn in dit overzicht opgenomen. Bij het Stafbureau en Bestuur zijn de kosten en baten opgenomen betreffende de bijeenkomst van de VNG en het EWRC in Brussel. De ontvangen rente in 2024 alsmede een bijdrage voor de inzet van de manager voor de afwikkeling van de stichting de Strategische Board zijn hier tevens in verwerkt.

Incidentele baten en lasten	Progr.	baten	Begroot	baten	Realisatie
			lasten		lasten
Uitvoeringsagenda 2023-2030	1	-	600.000	-	996.411
Lobby, communicatie en regionale samenwerking	2		416.215		186.170
Subsidies & Activiteiten	1	2.219.774	2.219.774	1.286.598	1.286.598
Bijdrage uit Reserves	1	111.971	-	170.872	-
Diverse Bijdragen	1	-	-	495.881	-
Rente deposito	3			81.972	-
Diverse Bijdragen	3	-	-	18.470	-
Totaal		2.331.745	3.235.989	2.053.793	2.469.179

6.9 Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum zijn die in de jaarrekening moeten worden gemeld.

6.10 Overzicht taakvelden

Taakveld	Omschrijving	Begroting 2024		Jaarrekening 2024		
		baten	lasten	baten	lasten	
0.1 Bestuur	Kosten bestuur	-	-	15.000	16.832	34.388
0.1 Bestuur	Bestuurlijke bijeenkomsten en vergaderkosten	-	-	100.000	-	18.970
0.1 Bestuur	Accountantskosten	-	-	27.000	-	23.015
0.1 Bestuur		-	-	142.000	16.832	76.373
0.4 Overhead	Communicatie	-	-	125.000	-	59.192
0.4 Overhead	Monitoring	-	-	90.000	-	85.755
0.4 Overhead	Personeelskosten	-	-	1.538.558	18.000	1.161.150
0.4 Overhead	Kosten werkplek (automatisering, meubilair, ed.)	-	-	154.000	-	132.211
0.4 Overhead	Kosten controller en administratie	-	-	60.000	-	44.414
0.4 Overhead	Kosten betalingsverkeer	-	-	-	-	-3.449
0.4 Overhead		-	-	1.967.558	18.000	1.479.273
0.5 Treasury	Rente schatkistbankieren	-	-	-	81.972	-
0.5 Treasury		-	-	-	81.972	-
0.8 Overige baten en lasten	Regiodeal	-	-	-	47.000	436.153
0.8 Overige baten en lasten	Bijdragen gemeenten tbv jaarlijkse exploitatie	3.917.100	-	-	3.917.100	-
0.8 Overige baten en lasten		3.917.100	-	-	3.964.100	436.153
0.10 Mutaties Reserve	Mutaties reserve	-	-	-	-	-
0.10 Mutaties Reserve	Vrijval reserve ten gunste van exploitatie	111.971	-	-	111.971	-
0.10 Mutaties Reserve		111.971	-	-	111.971	-
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	Resultaat rekening baten en lasten	-	-	-	-	666.986
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten		-	-	-	-	666.986
0.0 Bestuur en ondersteuning		4.029.071	-	2.109.558	4.192.875	2.658.785
2.1 Verkeer en vervoer	Mobiliteit	644.361	-	405.358	9.150	407.075
2.1 Verkeer en vervoer	Werkgeversaanpak 2024	-	-	304.000	268.781	268.781
2.1 Verkeer en vervoer	Corridor aanpak A50 2023	-	-	112.500	105.997	105.997
2.1 Verkeer en vervoer	Fietscampagne	-	-	209.081	161.842	161.842
2.1 Verkeer en vervoer	Digitalisering	-	-	18.780	27.720	27.720
2.0 Verkeer, vervoer en waterstaat		644.361	-	1.049.719	573.490	971.415
3.1 Economische ontwikkeling	Regionale Economie van de Toekomst	201.061	-	467.329	36.275	488.000
3.1 Economische ontwikkeling	Regionaal Logistiek Netwerk	-	-	131.061	70.964	70.964
3.1 Economische ontwikkeling	Verduurzaming MKB	-	-	70.000	26.000	26.000
3.1 Economische ontwikkeling	Vitaal landelijk gebied	102.675	-	355.358	-	340.264
3.1 Economische ontwikkeling	Klimaatadaptie	-	-	102.675	49.935	49.935
3.0 Economie		303.736	-	1.126.424	183.174	975.163
8.1 Ruimtelijke ordening	Energie van de toekomst	25.000	-	82.000	28.305	91.211
8.1 Ruimtelijke ordening	Waterstof	-	-	25.000	24.950	24.950
8.1 Ruimtelijke ordening	Algemeen	-	-	50.000	-	-
8.1 Ruimtelijke ordening		25.000	-	157.000	53.255	116.161
8.3 Wonen en Bouwen	Slimme en groene verstedelijking	1.246.677	-	355.358	-	226.133
8.3 Wonen en Bouwen	Woondeal 2023	-	-	56.780	56.780	56.780
8.3 Wonen en Bouwen	Week van de Circulaire Economie	-	-	16.400	16.400	16.400
8.3 Wonen en Bouwen	Woondeal proces	-	-	275.000	133.662	133.662
8.3 Wonen en Bouwen	Woondeal uitvoering	-	-	350.000	44.777	44.777
8.3 Wonen en Bouwen	Woondeal oprichting personele pools	-	-	200.000	-	-
8.3 Wonen en Bouwen	Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie	-	-	98.497	64.671	64.671
8.3 Wonen en Bouwen	Verstedelijking in Balans	-	-	250.000	204.824	204.824
8.3 Wonen en Bouwen	Regionale Routekaart	-	-	-	29.295	29.295
8.3 Wonen en Bouwen	Gebiedsontwikkeling	-	-	204.108	-	114.038
8.3 Wonen en Bouwen		1.246.677	-	1.806.144	550.409	890.580
8.0 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing		1.271.677	-	1.963.144	603.664	1.006.741
Totaal		6.248.845	-	6.248.845	5.553.203	5.612.104

6.11 Wet normering topinkomen

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op Regio Stedendriehoek van toepassing zijnde regelgeving: artikel 1.2.1. h. WGR.

Het bezoldigingsmaximum in 2024 voor Regio Stedendriehoek is € 233.000 naar rato van de duur en omvang van het dienstverband.

In 2024 zijn door de Regio Stedendriehoek geen salarissen betaald die boven deze norm uitkomen.

De leden van het dagelijks en algemeen bestuur van de Regio Stedendriehoek, allen genoemd in paragraaf 3.1.1 van deze jaarstukken, vallen onder het begrip topfunctionaris als bedoeld in de WNT, maar werken zonder bezoldiging. De secretaris van de Regio Stedendriehoek moet eveneens worden aangemerkt als topfunctionaris als bedoeld in de WNT. De huidige secretaris/directeur, mevrouw I. Lijnema, is gedetacheerd vanuit de gemeente Apeldoorn. De omvang van de functie bedraagt 36 uur per week. De kosten 2024 bedragen € 150.538 (afgerond) exclusief BTW. Op de factuur worden de totale loonkosten aan de regio in rekening gebracht exclusief de loonkosten bij langdurige ziekte.

	2023	2024
Bedragen x € 1	I. Lijnema	I. Lijnema
Functiegegevens	Secretaris	Secretaris
Kalenderjaar	2023	2024
Aanvang en einde functievervulling	[01/01] – [31/12]	[01/01] – [31/12]
Omvang van het dienstverband in uren per kalenderjaar	0,94	1
Dienstbetrekking	Nee	Nee
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 130.556	€ 150.538
Beloningen betaalbaar op termijn	€ -	€ -
Subtotaal	€ 130.556	€ 150.538
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 209.620	€ 233.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	130.556	150.538
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

6.12 SISA

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025								
Verstrekkor	Uitkeringcode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
lenW	E38B	Tijdelijke stimuleringsregeling veilig, doelmatig en duurzaam gebruik verkeersinfrastructuur	Heronder per regel één provincie (code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen	Besteding (jaar T) aan projectkosten voor het totale project	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan projectkosten voor het totale project	Eindverantwoording totale project (Ja/Nee)		
		SiSa tussen medeoverheden	Aard controle n.v.t. Indicator: E38B/01	Aard controle R Indicator: E38B/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E38B/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E38B/04		
		030004 Provincie Overijssel	€ 264.781	€ 264.781	Ja			
		Projectnaamnummer	Beschikingsnaamnummer	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per project				
		Aard controle n.v.t. Indicator: E38B/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E38B/06	Aard controle n.v.t. Indicator: E38B/07				
		1 Werkgeversaarpak 2024 - S2023-0003496	D2023-12-005144	Ja				
		10						

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling Regio Stedendriehoek

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2024

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2024 van de gemeenschappelijke regeling Regio Stedendriehoek gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van de baten en lasten over 2024 en van het vermogen van de gemeenschappelijke regeling Regio Stedendriehoek op 31 december 2024 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

De jaarrekening bestaat uit:

1. het overzicht van baten en lasten over 2024;
2. de balans per 31 december 2024;
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen;
4. de rechtmatigheidsverantwoording van het Dagelijks Bestuur over de financiële rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties over 2024;
5. de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen;
6. het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook vallen:

- de Nederlandse controlestandaarden;
- het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado);
- de controleverordening, vastgesteld door het Algemeen Bestuur op 11 september 2024;
- het controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2024.

Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de gemeenschappelijke regeling Regio Stedendriehoek zoals vereist in

- de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO);
- andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland.

Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de getrouwheid van de jaarrekening als geheel bepaald op € 49.451. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Op basis van hoofdstuk 4 van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2024 hebben wij bij de controle van de SiSa-bijlage dezelfde materialiteit toegepast als bij de controle van de jaarrekening. Voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie zijn de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2024.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met het Algemeen Bestuur overeengekomen dat wij aan het Algemeen Bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 40.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa- of WNT-redenen relevant zijn.

Controleaanpak frauderisico's

Bij de aanvang van onze controle hebben wij een frauderisico analyse uitgevoerd. Hierbij hebben wij risico's geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang op de jaarrekening als gevolg van fraude. De uitkomsten van deze frauderisico analyse zijn vertaald naar generieke en specifieke controlewerkzaamheden die onderdeel uitmaken van onze controleaanpak.

Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in het systeem van interne beheersing, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het Dagelijks Bestuur inspeelt op frauderisico's. Ook hoe het Dagelijks Bestuur het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop het Algemeen Bestuur toezicht uitoefent, alsmede de uitkomsten daarvan.

Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd, en voor zover wij noodzakelijk achten, de werking getoetst van interne beheersmaatregelen gericht op het beperken van frauderisico's.

Als onderdeel van het identificeren van risico's op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening als gevolg van fraude, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

Aangezien de opbrengsten vooral bestaan uit de bijdragen van deelnemende gemeenten, onderkennen we geen frauderisico in de opbrengstverantwoording.

In onze controle bouwen wij een element in van onvoorspelbaarheid. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving.

We hebben de beschikbare controle-informatie in overweging genomen en navraag gedaan bij relevante personen, waaronder de manager bedrijfsvoering, controller, secretaris-directeur en de voorzitter van het dagelijks bestuur. Hieruit volgden geen signalen van fraude die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang.

Uit het geheel van onze werkzaamheden volgen geen signalen van aanwijzingen of vermoedens van fraude die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang.

e info@stolwijkkelderman.nl

www.stolwijkkelderman.nl

75

De door ons geïdentificeerde frauderisico's en uitgevoerde specifieke werkzaamheden zijn als volgt:

Geïdentificeerd frauderisico

MO: Doorbreking interne beheersing

De directie/het Dagelijks Bestuur heeft een unieke positie om fraude te plegen, omdat ze in staat is de administratieve vastleggingen te manipuleren en frauduleuze financiële overzichten op te stellen door interne beheersingsmaatregelen te doorbreken die anderszins effectief lijken te werken. Daarom besteden wij bij al onze controles aandacht aan het risico van het doorbreken van maatregelen van interne beheersing door het de directie.

Controlewerkzaamheden en observaties

Wij hebben, voor zover relevant voor onze controle, de opzet geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing die het risico op doorbreking van de interne beheersing moeten mitigeren, waaronder de ingebouwde waarborgen in de processen met betrekking tot handmatige journaalposten.

In respons op de bevindingen vanuit deze werkzaamheden hebben wij journaalposten geselecteerd op basis van risicocriteria, journaalposten gegenereerd tijdens het proces van opmaken van de jaarrekening met mogelijk resultaat sturend effect.

Wij hebben bij de controlewerkzaamheden specifieke aandacht gehad voor eventuele manipulatie of bovenmatige bemoeienis van het management bij de totstandkoming van cijfers en belangrijke toelichtingen.

Daarnaast hebben wij op journaalposten die zijn gegenereerd door, of in opdracht van, de directie/het Dagelijks Bestuur specifieke controlewerkzaamheden verricht.

Indicatie uitkomst werkzaamheden

Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van het doorbreken van de interne beheersing door de directie of vooringenomenheid van de directie bij schattingsposten.

Prestatieonderbouwingen

Het risico dat inkoopfacturen betaald worden, zonder dat hier een prestatie tegenover staat

Wij hebben de opzet, het bestaan en de werking van de interne beheersingsmaatregelen geëvalueerd die bedoeld zijn om het risico op fraude te beperken met betrekking tot het leveren van de prestaties van de ingekochte goederen en diensten. Wij hebben door middel van een deelwaarneming vastgesteld dat de levering van goederen/diensten voor de onderzochte gevallen heeft plaatsgevonden overeenkomstig de inkoopfacturen.

Indicatie uitkomst werkzaamheden

Wij hebben geen specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude vastgesteld met betrekking tot de inkoop

Prestatieonderbouwingen

Het risico dat inkoopfacturen betaald worden, zonder dat hier een prestatie tegenover staat

Wij hebben de opzet, het bestaan en de werking van de interne beheersingsmaatregelen geëvalueerd die bedoeld zijn om het risico op fraude te beperken met betrekking tot het leveren van de prestaties van de ingekochte goederen en diensten. Wij hebben door middel van een deelwaarneming vastgesteld dat de levering van goederen/diensten voor de onderzochte gevallen heeft plaatsgevonden overeenkomstig de inkoopfacturen.

Indicatie uitkomst werkzaamheden

Wij hebben geen specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude vastgesteld met betrekking tot de inkoop.

Corruptierisico

Er bestaat een risico van corruptie, inhoudende dat ambtenaren, bestuurders en toezichthouders hun publieke positie en bevoegdheden misbruiken voor persoonlijk gewin, bijvoorbeeld door het aannemen van steekpenningen, ongepaste bevoordeling bij aanbestedingen of manipulatie van regelgeving.

We hebben vastgesteld dat er maatregelen zijn genomen rondom het bewaken van de integriteit en het voorkomen van integriteitsschendingen. We hebben navraag gedaan of er meldingen zijn geweest.

Indicatie uitkomst werkzaamheden

We hebben geen specifieke aanwijzingen voor corruptie of vermoedens van corruptie.

Controleaanpak veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie

Het Algemeen Bestuur heeft in de regeling van 6 juli 2024 vastgelegd (artikel 36) dat een batig saldo geheel of ten dele ten behoeve van een voorziening gereserveerd worden. Een voorziening betreft in deze een activiteit / doel.

Het Dagelijks Bestuur heeft inzicht gegeven in de financiële positie en de risico's in de paragraaf weerstandsvermogen in het jaarverslag. Wij hebben het proces van risicoanalyse en de veronderstellingen die het Dagelijks Bestuur heeft gehanteerd beoordeeld en geëvalueerd. Daarnaast hebben wij beoordeeld of de paragraaf Weerstandsvermogen alle relevante informatie bevat, waarvan wij tijdens onze controle kennis hebben gekregen.

Voor het overige hebben wij inlichtingen ingewonnen bij het Dagelijks Bestuur over de kennis van risico's na de periode van de verrichte risicoanalyse.

Uit onze werkzaamheden blijkt het gegeven inzicht zoals, dat gegeven is door het Dagelijks Bestuur, aanvaardbaar is.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2024 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6 sub a WNT en artikel 5 lid 1 sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

De jaarstukken omvatten andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij. Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het Dagelijks Bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten

Ingevolge artikel 213 lid 3 (b) Gemeentewet hebben wij onderzocht of de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen als bedoeld in artikel 17 Financiële-verhoudingswet (hierna: de specifieke uitkeringen) rechtmatig tot stand zijn gekomen. In de jaarrekening is verantwoordingsinformatie opgenomen over deze specifieke uitkeringen (de SiSa-bijlage).

Naar ons oordeel zijn de baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2024 met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - Regeling Informatieverstreking SiSa.

Het Dagelijks Bestuur is verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen, in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - de Regeling Informatieverstreking SiSa. In dit kader is het Dagelijks Bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het Dagelijks Bestuur noodzakelijk acht om de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Het is onze verantwoordelijkheid een redelijke mate van zekerheid te krijgen voor ons oordeel ingevolge artikel 213 lid 3 (b) Gemeentewet. Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder

- de Nederlandse controlestandaarden,
- het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado)
- de Nota Verwachtingen Accountantscontrole 2024, zoals opgenomen in de Nota procedure aanlevering SiSa-verantwoordingsinformatie 2024 in bijlage 2 van de Regeling Informatieverstreking SiSa.

Wij hebben bij de controle van de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen dezelfde materialiteit toegepast als bij de controle van de jaarrekening.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeenschappelijke regeling;
- het evalueren of de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het Dagelijks Bestuur voor de jaarrekening

Het Dagelijks Bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het dagelijks bestuur is ook verantwoordelijk voor de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader en voor het getrouw toelichten van de financiële rechtmatigheid in de jaarrekening.

In dit kader is het Dagelijks Bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het Dagelijks Bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het Dagelijks Bestuur de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwen en afwegen of de gemeenschappelijke regeling in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Het Dagelijks Bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de financiële risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Verantwoordelijkheden van het Algemeen Bestuur voor de jaarrekening

Het Algemeen Bestuur is verantwoordelijk voor het vaststellen van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid en het uitvoeren van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeenschappelijke regeling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met

- de Nederlandse controlestandaarden;
- het Bado;
- de controleverordening, vastgesteld door het Algemeen Bestuur op 11 september 2024;
- het Controleprotocol WNT 2024;
- ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeenschappelijke regeling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het Dagelijks Bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

e info@stolwijkkelderman.nl

www.stolwijkkelderman.nl

79

- het vaststellen dat de door het Dagelijks Bestuur gehanteerde veronderstellingen aanvaardbaar zijn inzake de afweging dat de gemeenschappelijke regeling in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan omtrent de financiële positie. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen echter van materiële betekenis zijn voor de financiële positie van de gemeenschappelijke regeling;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de controle van de jaarrekening van de gemeenschappelijke regeling, rekening houdend met de invloed daarop van de aard en de significantie van de activiteiten van uitvoeringsorganisaties ten behoeve van de gemeenschappelijke regeling. Op basis hiervan hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden ten aanzien van deze uitvoeringsorganisaties.

Wij communiceren met het Algemeen Bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Doetinchem, 22 april 2025

Stolwijk Kelderman Accountants Fiscalisten

w.g. Mevrouw H.G.J. de Feiter-Aalderink RA

e info@stolwijkkelderman.nl

www.stolwijkkelderman.nl
80

kvk 09197964

btw NL0075.20.992.B.01

iban NL10ABNA0446421928

iban NL31RABO0105152153

Begroting 2026

Concept

**Regio
Stedendriehoek**

Apeldoorn • Deventer • Zutphen

Inhoudsopgave

INHOUDSOPGAVE	1
VOORWOORD	3
1. ALGEMENE ONTWIKKELINGEN	4
1.1. AUTONOME ONTWIKKELINGEN	4
1.2. LANDELIJKE ONTWIKKELINGEN	4
1.3. GEMEENTELIJKE EN REGIONALE OPGAVEN	4
1.4. WAT BETEKENIT DIT VOOR DE BEGROTING?	5
1.4.1. Behaald resultaat.....	5
1.4.2. Positionering en profilering	5
1.4.3. Business development	5
1.4.4. Dekking	5
2. UITGANGSPUNTEN EN KADERSTELLING	7
BEGROTING 2026: TOELICHTING PER PROGRAMMA	8
3. PROGRAMMA 001 UITVOERINGSAGENDA 2023-2030.....	8
3.1. TOELICHTING.....	8
3.2. DE PLANNEN VOOR 2026.....	8
3.3. BUSINESS DEVELOPMENT	10
3.4. KOSTEN: WAT GAAT HET PROGRAMMA KOSTEN?	11
4. PROGRAMMA 002 ECONOMIC BOARD, LOBBY EN COMMUNICATIE	12
4.1. TOELICHTING.....	12
4.2. DE PLANNEN VOOR 2026.....	12
4.3. KOSTEN: WAT GAAT HET PROGRAMMA KOSTEN?	13
5. PROGRAMMA 003 BESTUUR EN ORGANISATIE	14
5.1. TOELICHTING.....	14
5.2. DE PLANNEN VOOR 2026.....	14
5.3. KOSTEN: WAT GAAT HET PROGRAMMA KOSTEN	15
6. RECAPITULATIE OP PROGRAMMANIVEAU EN MEERJARENPECTIEF	16
6.1. MEERJARENPECTIEF 2026-2029	16
7. PARAGRAFEN.....	17
7.1. WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBHEERSING.....	17
7.1.1. Weerstandscapaciteit.....	17
7.1.2. Risico	17
7.1.3. Kengetallen	17
7.2. FINANCIERING	18
7.2.1. Kasgeldlimiet	18
7.2.2. Renterisiconorm.....	18
7.2.3. Kredietrisicobeheer.....	18
7.2.4. Relatiebeheer.....	18
7.3. BEDRIJFSVOERING	18
7.4. OPENBAARHEID	19
7.5. VERBONDEN PARTIJEN	19
7.6. RECHTMATIGHEID	19
BIJLAGEN	20
BIJLAGE 1: TAAKVELDENOVERZICHT 2026	21
BIJLAGE 2: STAAT MET PERSONELE LASTEN.....	22
BIJLAGE 3: OVERZICHT RESERVES EN VAN OVERHEIDSWEGE ONTVANGEN GELDEN	22
BIJLAGE 4: BIJDRAGEN GEMEENTEN AAN BEGROTING 2026.....	22
BIJLAGE 5: BALANS JAARSTUKKEN 2024	23
BIJLAGE 6: OVERZICHT OVERHEAD, VENNOOTSCHAPSBELASTING, ONVOORZIEN	24
EN ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN.....	24
BIJLAGE 7: OVERZICHT TOTALE BEGROTE INCIDENTELE BATEN EN LASTEN IN 2026	24

Voorwoord

Beste lezer,

“Centraal in Nederland, waar stad en natuur elkaar ontmoeten, ligt een regio die de kracht van verscheidenheid omarmt. Waar je letterlijk en figuurlijk ruimte vindt om te groeien, terwijl de groene omgeving je ademruimte geeft. Samen werken we hier aan oplossingen voor de grote uitdagingen van vandaag en morgen, met een focus op veiligheid, duurzaamheid en digitalisering. Hier wachten we niet af, maar pakken we door. Gewoon. Groen. Doen.”

Dit is ons verhaal. We hebben elkaar nodig om onszelf te zijn. Dat is wat de acht gemeenten in de Regio Stedendriehoek zich realiseren in onrustige tijden. Regionale samenwerking is essentieel om in lastige financiële jaren toch te blijven investeren in onze samenleving. In de afgelopen jaren hebben we laten zien dat het loont om samen te werken. Als acht gemeenten werken we intensief samen met de drie waterschappen, beide provincies en het Rijk. We zijn met hen aan de slag met uitvoering van de Regio Deal, we werken met hen aan het Ontwikkelingsperspectief 2050 en werken samen in diverse regionale projecten. In veel activiteiten binnen de regio zijn naast overheidspartners ook onderwijspartijen, ondernemers en maatschappelijke organisaties betrokken. De Regio Stedendriehoek leeft!

Voor u ligt de Begroting 2026. In een tijd dat de financiële positie van gemeenten onder grote druk staat zijn we blij dat het ons gelukt is om de inwonersbijdrage van de gemeenten ten opzichte van de afgelopen jaren naar beneden te brengen, terwijl we wel onze ambities om te investeren in samenwerking en lobbykracht verwezenlijken. Dit is mede gelukt door afronding van de transitiefase van de organisatie en inzet van subsidies van externe partners.

Het jaar 2026 is ook het jaar van de gemeenteraadsverkiezingen. Een belangrijk moment in de democratie. Het zal in de regio nieuwe gezichten en inzichten opleveren. En juist dat is de kracht van verscheidenheid die onze regio kenmerkt. Laten we die ook in 2026 omarmen met elkaar.

Namens het Dagelijks Bestuur van de Regio Stedendriehoek,

Ron König (voorzitter)

Ineke Lijnema (secretaris / directeur)

1. Algemene ontwikkelingen

Centraal in Nederland, waar stad en natuur elkaar ontmoeten, ligt onze regio die de kracht van verscheidenheid omarmt. Waar je ruimte vindt om te groeien, terwijl de groene omgeving je ademruimte geeft. Samen werken we hier aan oplossingen voor de grote uitdagingen van vandaag en morgen, met een focus op veiligheid, duurzaamheid en digitalisering. Hier wachten we niet af, maar pakken we door en doen we het gewoon.

1.1. Autonome ontwikkelingen

We leven als regio niet op een eiland. Invloeden van buitenaf bieden kansen en bedreigingen. We hebben geen invloed op deze ontwikkelingen, maar kunnen er wel rekening mee houden.

De geopolitieke situatie in de wereld verandert, veiligheid lijkt nog minder een gegeven dan het was. Dit vraagt om een versterking van de weerbaarheid van de hele samenleving en biedt tegelijk ook kansen voor onze economie.

Klimatologische veranderingen beïnvloeden de regio in sterke mate. Het heeft effect op de manier waarop we met de woningbouwopgave om moeten gaan (bijvoorbeeld bouwen op hoger gelegen gronden) en ook op landschappelijke aanpassingen (bijvoorbeeld het opvangen en vasthouden van water).

Technologische ontwikkelingen bieden oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken, maar kunnen ook bedreigend voelen voor hen die niet mee kunnen komen en kwaadwillenden in de hand werken.

Gelijktijdig zien we onze regio ontgroenen en vergrijzen. Het is aan de nieuwe generaties om voort te bouwen op wat vorige generaties hebben bereikt en om antwoorden te vinden op de uitdagingen van geopolitieke onrust, klimatologische veranderingen en technologische ontwikkelingen. Maar dan moet die nieuwe generatie onze regio wel weten te vinden.

1.2. Landelijke ontwikkelingen

Het nieuwe kabinet heeft in september 2024 haar regeerprogramma gepubliceerd. Het kabinet bouwt voort op het rapport 'Elke regio telt'. Veel rijksopgaven wil het kabinet via de regio's een plek geven. Dit betekent dat het belang van regionale samenwerking verder toeneemt. In 2026 zullen veel van de rijksopgaven terecht komen bij de regio. In welke mate en op welke manier is nu nog niet te overzien.

Eén van de opgaven blijft de woningbouwopgave. We zijn als regio in de Nota Ruimte benoemd als één van de zoekgebieden voor grootschalige woningbouw. In 2025 wordt gewerkt aan het Ontwikkelperspectief 2050 voor deze opgave. Wij verwachten dat in 2026 dit perspectief voor besluitvorming in de raden gereed is. Als onderdeel van het Ontwikkelperspectief komt het rijk samen met de regio's tot regionale investeringsagenda's.

We zien dat het regeerprogramma nog steeds veel onzekerheden bevat. Zowel in beleidsmatige zin als in financiële zin. Beleidsmatig als het gaat om onderwerpen zoals infrastructuur, stikstof of landbouw. Financieel als het gaat om de financiële positie van het rijk die onder druk staat. De mogelijkheden van financiering door het rijk zal minder zijn dan voorheen, met name als het gaat om nieuwe investeringen in infrastructuur.

1.3. Gemeentelijke en regionale opgaven

Kortom, de opgaven waar de gemeenten gezamenlijk in regioverband voor staan zijn niet minder geworden. Vraagstukken rondom landelijk gebied/stikstof, wonen, bereikbaarheid en defensie nemen aan urgentie toe, evenals de noodzaak te investeren in een veerkrachtige en weerbare regionale economie. Gelijktijdig heeft een groot aantal gemeenten door taakstellingen vanuit het Rijk, prijsstijgingen en extra maatschappelijke opgaven moeite om de begroting voor 2026 sluitend te krijgen.

Regionale samenwerking is daarom extra van belang: enerzijds om efficiënter te kunnen werken en werk met werk te maken, in gezamenlijkheid kan immers meer gerealiseerd worden, dan wanneer iedere gemeente dat afzonderlijk doet. En anderzijds omdat gemeenten de grote maatschappelijke opgaven niet alleen kunnen oplossen. Samen met alle benodigde partijen werken we aan een veerkrachtige regio met voldoende ruimte om te wonen, werken, studeren en recreëren, kortom: waar het goed leven is. Waarbij we groeien in balans en groeien in veerkracht.

In deze begroting hebben we dit als uitgangspunt genomen: inzet op een versterking van de ondersteuning van de gemeentelijke samenwerking zonder een verhoging van de inwonersbijdrage te hoeven vragen. In de begroting hebben we er daarom voor gekozen om geen extra middelen te vragen voor de ambities, maar deze op te vangen binnen de huidige begroting.

Voor 2026 richt de regionale samenwerking zich op:

- Het leveren van gezamenlijke, gedragen input van de 8 gemeenten voor het ontwikkelperspectief 2050, waarin de benodigde bouwstenen vanuit de perspectieven wonen, economie, mobiliteit, landelijk gebied en energie integraal zijn opgenomen.
- Het versterken van de innovatiekracht binnen onze regio door kansrijke initiatieven op het gebied van veiligheid, duurzaamheid en digitalisering helpen verder te brengen. Gericht op externe profilering,

stimuleren van samenwerking binnen en buiten de regio, het vinden van additionele financiële middelen en brede toepassing in het MKB.

- Het uitvoeren van de Regio Deal Sterker in 3D waarbij de toegekende 12 projecten 'versnellers' voor de opgaven in de uitvoeringsagenda zijn.
- Inzet lobby, communicatie en bovenregionale samenwerking met als doel de samenwerking met het Rijk en in toenemende mate Brussel te versterken, ook in financiële zin.
- Ondersteuning algemeen bestuur, raadsadviescommissie en Economic Board.

1.4. Wat betekent dit voor de begroting?

In de begrotingen van 2024 en 2025 zijn incidentele middelen beschikbaar gesteld om in de transitiefase van de Regio Stedendriehoek een extra stimulans te kunnen geven aan de (inhoudelijke en financiële) positionering en profilering van de regio. Deze middelen komen te vervallen voor de begroting 2026.

1.4.1. Behaald resultaat

De resultaten van de extra incidentele middelen voor 2024 en 2025 zijn bij het opstellen van deze begroting (maart 2025) al zichtbaar. Diverse ministers, staatssecretarissen, Kamerleden, Europarlementariërs en topambtenaren hebben de weg naar de regio gevonden. De Regio Deal 'Sterker in 3D' (€ 20 mln.) is toegekend en we hebben afspraken met het Rijk gemaakt over het Ontwikkelperspectief (Verstedelijking in balans). We hebben de samenwerking met de regio's Twente, Achterhoek en Zwolle geïntensiveerd met als doel gezamenlijk op te trekken in de lobby richting Rijk en Europa. We hebben ruim € 2,5 mln. aan subsidies binnengehaald op het gebied van wonen, mobiliteit en economie. Tot slot organiseerden we een regioconferentie in aanwezigheid van de minister-president, waarbij 'het verhaal van de regio', de economische propositie en de Economic Board worden gepresenteerd. Kortom, we positioneren ons als regio stevig in Oost-Nederland en zijn goed in beeld bij het Rijk.

1.4.2. Positionering en profilering

We zien dat de incidentele middelen op positionering en profilering succes hebben opgeleverd. Positionering en profilering blijft van belang voor het doorontwikkelen van de regio. Dat wil echter niet zeggen dat het volledige incidentele bedrag structureel in de begroting moet worden opgenomen. Het werk van de bestuurlijk verbinder eindigt in 2025. Hij heeft een belangrijke aanjaagrol gespeeld. We verwachten dat we met de inzet van onze lobbyist, bestuurlijke inzet en betrokkenheid van leden van de Economic Board het werk van de verbinder goed kunnen inbedden de organisatie. Een deel van de middelen zetten we wel structureel door in deze begroting.

1.4.3. Business development

In de huidige situatie van teruglopende financiële middelen is het matchen van kansrijke regionale initiatieven aan additionele financiële bronnen zeer belangrijk. Dit geldt bijvoorbeeld voor projecten die niet zijn gehonoreerd in het proces van de Regio Deal, maar die wel kansrijk worden geacht en passen binnen de doelen van de Uitvoeringsagenda. Met de initiatiefnemers wordt het gesprek aangegaan om te verkennen of realisatie van het project via een andere route mogelijk is. Dit is onderdeel van onze inzet op business development, wat ook ondersteunend is aan de inzet van de programma's. Dit vraagt extra structurele capaciteit.

1.4.4. Dekking

We hebben in de drie begrotingsprogramma's gekeken naar bezuinigingsmogelijkheden om deze extra inzet op te kunnen vangen. Dat is onder andere gelukt door structurele uitgaven te beëindigen en een aantal uitgaven te dekken met subsidie inkomsten. Met deze bezuiniging kunnen we de extra ambities toch waarmaken, zonder de inwonersbijdrage te hoeven verhogen.

Begroting 2026

Programma 001 Uitvoeringsagenda 2023-2030	rekening 2024	begroting 2025	begroting 2026
Inzet Capaciteit	1.488.918	1.797.077	1.545.683
Agendabudget:	613.957	405.210	407.351
Slimme, groene verstedelijking	41.016	51.950	41.640
Regionale economie van de toekomst	95.514	103.900	104.100
Vitaal Landelijk Gebied	248.452	77.925	91.088
Mobiliteit	168.051	103.900	104.100
Ruimtelijke ontwikkeling	986	51.950	13.013
Energiesystemen van de toekomst	6.239	15.585	10.410
Business development	-	-	43.000
Regiodeal CTR	6.878	-	-
Regiodeal 3D	46.821	-	-
Algemeen	-	-	-
Subsidie en activiteiten	1.286.598	-	-
Slimme, Groene Verstedelijking	345.585	-	-
Verstedelijking in Balans	204.824	-	-
Vitaal landelijk gebied	49.935	-	-
Regionale Economie van de Toekomst	96.964	-	-
Mobiliteit	564.340	-	-
Energiesystemen van de Toekomst	24.950	-	-
Totaal	3.389.473	2.202.287	1.953.034
Programma 002 Economic Board Lobby & Communicatie			
Inzet Capaciteit	648.072	886.937	602.152
Regionale congressen	18.970	101.100	93.690
Communicatie	59.192	77.925	46.845
Monitoring	85.755	25.000	41.640
Totaal	811.989	1.090.962	784.327
Programma 003 Bestuur en Organisatie			
Inzet Capaciteit	461.744	523.615	547.085
Inhuur	24.853	30.000	24.081
Opleiding	-	-	26.025
Personeelsgerelateerde kosten	26.481	24.264	14.574
Werkplek	132.211	154.200	130.966
Control	40.965	63.180	66.149
Bestuur	57.403	43.596	43.269
Totaal	743.657	838.855	852.149
Totaal saldo lasten	4.945.119	4.132.104	3.589.510
Bijdrage gemeenten inwonersbijdrage	3.917.100	4.132.104	3.589.510
Bijdrage gemeenten overig	61.787	-	-
Bijdrage derden	93.775	-	-
Rente	81.972	-	-
Subsidie en activiteiten	1.286.598	-	-
Totaal saldo baten	5.441.232	4.132.104	3.589.510
Saldo baten en lasten	496.113	-	-
Reserve overlopende posten	111.971	-	-
Ontrekking uit bestemmingsreserve Mobiliteit	58.901	-	-
Resultaat na mutaties reserves	666.985	-	-

2. Uitgangspunten en kaderstelling

De begroting van de Regio Stedendriehoek moet voldoen aan het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). De bijdragen van de gemeenten worden op basis van het aantal inwoners verdeeld. In haar bestuursvergadering van 27 november 2024 heeft het Dagelijks Bestuur de kaderbrief voor de programmabegroting 2026 vastgesteld en via de colleges van de aangesloten gemeenten verzonden aan de raden. Voor de indexeringscijfers wordt aansluiting gezocht bij de indexeringsrichtlijnen van de gemeente Apeldoorn.

De volgende indexcijfers zijn voorlopig gehanteerd in de begroting 2026-2029:

	2026	2027	2028	2029
materiële index	1,029	1,021	1,021	1,021
loonkostenindex	1,047	1,046	1,046	1,046
huurindex	1,030	1,026	1,026	1,026

Dit leidt voor de Regio in 2026 tot een gewogen index van 1,045

De jaarlijkse inwonersbijdrage 2026 komt uit op de volgende bedragen per gemeente:

		Apeldoorn	Brummen	Deventer	Epe	Heerde	Lochem	Voorst	Zutphen	Totaal
	inwoners 2024	168.211	21.279	103.415	33.168	19.305	34.289	25.377	48.752	453.796
	begroting 2026 lasten									
Uitvoeringsagenda 2023-2030	1.953.034									1.953.034
Economic Board, Lobby en Communicatie	784.327									784.327
Bestuur en Organisatie	852.149									852.149
Totale Lasten	3.589.510									3.589.510
Totaal inwonerbijdrage 2026	3.589.510	1.330.543	168.316	818.009	262.358	152.702	271.225	200.731	385.627	3.589.510
Totaal inwonerbijdrage 2025	4.132.104	1.529.740	193.104	940.411	304.528	175.802	313.961	230.709	443.850	4.132.104
Totaal inwonerbijdrage 2024	3.917.100	1.450.144	183.056	891.479	288.683	166.654	297.625	218.704	420.755	3.917.100

De bijdrage op basis van de voorliggende begroting 2026 ziet er dan als volgt uit.

Bijdrage per gemeente (o.b.v. inwoners 2024 CBS)				
	2026	2027	2028	2029
Apeldoorn	1.330.543	1.388.536	1.449.094	1.512.329
Brummen	168.316	175.652	183.313	191.312
Deventer	818.009	853.663	890.893	929.770
Epe	262.358	273.793	285.734	298.202
Heerde	152.702	159.358	166.308	173.565
Lochem	271.225	283.046	295.391	308.281
Voorst	200.731	209.480	218.616	228.156
Zutphen	385.627	402.435	419.986	438.313
Totaal	3.589.510	3.745.964	3.909.334	4.079.929
per inwoner	7,91	8,25	8,61	8,99

De bijdrage per inwoner bedraagt in 2026 € 7,91, in 2025 was dit € 9,15 (inclusief de incidentele middelen)

Begroting 2026: Toelichting per programma

3. Programma 001 Uitvoeringsagenda 2023-2030

3.1. Toelichting

In dit programma treft u een overzicht aan van de uitgaven die in 2026 nodig zijn om de doelen van de uitvoeringsagenda 2023-2030 te kunnen realiseren. Er wordt in 2026 gewerkt vanuit de 3 centrale programma's uit de agenda (Slimme, groene verstedelijking; Vitaal landelijk gebied en Regionale Economie van de toekomst) en 3 voorwaardenscheppende programma's (Mobiliteit, Ruimtelijke ontwikkeling en Energiesysteem van de toekomst & RES). Bij een aantal programma's vindt u naast uitgaven ook inkomsten terug uit subsidies die ontvangen worden van de Rijksoverheid. Dit geldt met name voor de programma's Slimme, groene verstedelijking en Mobiliteit.

Ontwikkelperspectief 2050

Het Ontwikkelperspectief 2050 is de komende jaren het dominante onderwerp. Het proces van het Ontwikkelperspectief 2050 is een samenwerking tussen regio, provincies, waterschappen en rijk. Naar verwachting besluiten de raden in 2026 over dit perspectief, waarna we aan de slag gaan met de uitvoeringsagenda en regionale investeringsagenda.

Alle partijen dragen bij aan dit proces, zowel financieel als in capaciteit. De financiële stromen (procesmanagement en inzet externe bureaus) gaan daarom buiten de regiobegroting om, waarbij de regio wel de administratie voert. De financiële bijdrage van gemeenten aan dit proces is niet opgenomen in deze begroting (2026), maar wordt separaat gefinancierd. De integrale input voor dit proces vanuit de programma's gebeurt uiteraard wel vanuit de regiobegroting, gecoördineerd vanuit het programma Ruimtelijke Ontwikkeling.

Energiesysteem van de Toekomst / RES

Het programma Energiesysteem van de Toekomst / RES valt bestuurlijk en financieel niet onder verantwoordelijkheid van de Regio Stedendriehoek. Het programma heeft een eigen begroting en stuurgroep aan wie het programma verantwoording aflegt. De gemeente Brummen is kassier. De activiteiten van het programma worden gestuurd door wat er al gebeurt in de regio en wat we kunnen opschalen. Dit alles in samenhang met het Ontwikkelperspectief en de ontwikkelingen in de andere regionale programma's. Binnen het programma voeren we in 2026 de afspraken uit, die we in de RES 2.0 hebben gemaakt.

Hoewel het programma buiten de regionale begroting valt, geven we hier kort de activiteiten van het programma in 2026 weer: netbewuste nieuwbouw, onderzoek en realisatie van Smart Energy Hubs, verdere concretisering van de rol van biogas in de energievoorziening, ondersteuning en begeleiding groot- en kleinschalige opwekprojecten, verdere uitdieping opslag en buffering en op locaties mee aan de slag en blijvend gesprek met Liander over slimme oplossingen en de uitbreidingen van het elektriciteitsnet.

Regio Deal

In 2024 is bekend geworden dat het Rijk €20 miljoen investeert in de Regio Stedendriehoek via de Regio Deal Sterker in 3D. In 2024 is het convenant met het Rijk gesloten en zijn de programmalijnen vertaald in concrete projecten. In 2025 is de uitvoering opgestart. Vanuit de Regio Deal is sprake van een management fee (3% van €20 miljoen) voor de gehele duur van de deal. Ook de provincies Gelderland en Overijssel dragen voor € 300.000 bij. De uitvoeringskosten worden hier uit betaald. De financiële stromen lopen via de Regio Deal kassier (gemeente Apeldoorn) en niet via de begroting van de Regio Stedendriehoek. De inzet van middelen en personeel vanuit de regio-organisatie lopen wel via de begroting. De kosten hiervan worden via de kassier gefinancierd vanuit de Regio Deal begroting. Zoals gebruikelijk bij subsidies wordt via een begrotingswijziging de begroting aangepast, zodra bekend is wat de kosten zijn. Dit is een budget-neutrale begrotingswijziging. De uitvoering van de projecten draagt in hoge mate bij aan de programma's van de Uitvoeringsagenda, daarom zijn deze programma's uiteraard nauw betrokken.

3.2. De plannen voor 2026

In deze paragraaf vindt u op hoofdlijnen beschreven wat centraal staat in 2026. De concrete activiteiten en resultaten staan in het jaarprogramma 2026, dat eind 2025 / begin 2026 wordt opgeleverd.

Slimme, groene verstedelijking

In 2026 gaan we verder aan de slag met de uitvoering van de geactualiseerde woondeal. De invulling en concretisering van de randvoorwaarden is hierbij van belang: netvriendelijke woningbouwontwikkeling, stikstofruimte, het stroomlijnen van procedures en effectieve inzet van menskracht. Om een goed beeld te hebben van de voortgang van de woningbouw, houden we een Publiek-Private Planmonitor bij, samen met gemeenten,

corporaties en ontwikkelaars. Deze PPM wordt in 2026 verder geprofessionaliseerd en is een instrument voor de regionale versnellings tafel om te sturen op woningbouw.

In het kader van wonen en zorg werken we samen met gemeenten, corporaties en zorgorganisaties aan de uitwerking van het afsprakenkader ouderenhuisvesting. Dit betekent zowel in de bestaande woningvoorraad als nieuwbouw ruimte voor huisvesting voor ouderen. Voor de overige aandachtsgroepen in het kader van de Wet versterking regie stellen we in 2026 het afsprakenkader vast, dat eveneens inzicht geeft in deze volkshuisvestelijke opgave. Deze opgave verwerken we in onze woningbouwplannen.

Onze woningbouwambitie hebben we eerder vastgesteld voor 2050 op toevoeging van 48.000 woningen. Hiervan resteert een opgave van 14.000 woningen, welke we in de verstedelijkingsstrategie een plek geven. Bij toevoegingen van woningen gaat het niet alleen om nieuwbouw, maar juist ook gebruik van bestaande bebouwing en ruimte in de bebouwde omgeving met bijvoorbeeld woningsplitsing, optoppen, transformatie van bestaande bebouwing, vernieuwing van vastgoed en herstructurering.

Met de samenwerkende gemeenten maken we afspraken over en trekken we samen op in de ontwikkeling van stationslocaties en het versterken van deze OV-knooppunten, in samenhang met een strategie van het fijnmazige OV-netwerk van de regio.

Voor de verduurzaming van de bestaande woningvoorraad kijken we naar collectieve oplossingen en warmtebronnen, zoals aquathermie en restwarmte van bedrijven. Waar dat kan gaan we ook in het bestaande bebouwde gebied netvriendelijke oplossingen toepassen. Kennis en ervaring die we opdoen in de nieuwbouw, benutten we hierbij.

We werken aan toekomstbestendige buurten en wijken. We hebben hiervoor een inspirerende leidraad die we benutten bij de inrichting van de openbare ruimte, bestaande bebouwing en bij nieuwe ontwikkelingen. We zetten in op vergroting van het aandeel biobased en circulaire bouwstoffen.

Vitaal landelijk gebied

We gaan in 2026 aan de slag met de implementatie van de groen/blauwe hoofdstructuur en groen-blauwe-dooradering als versterking van het landschappelijk netwerk en watersysteem. We zoeken daarbij naar mogelijkheden, bijvoorbeeld in de vorm van financiering, voor de aanleg samen met gemeenten, waterschappen, Stichting Landschapsbeheer Gelderland, Boer en Natuur en Vereniging Nederlands Cultuurlandschap. We pakken kansen en brengen het in, in gebiedsprocessen.

Samen met waterschappen werken we de drie inspiratiedocumenten 'Gezond en robuust bodem- en watersysteem 2120' (noord, midden, oost) uit en werken we aan een afwegingskader bij planvorming. Het gedachtegoed brengen we richting gebiedsprocessen.

Voor het onderdeel 'Ruimte voor agrarisch ondernemerschap' gaan we door met ondersteunen, verbinden en netwerken versterken van agrariërs richting een toekomst bestendige landbouw. We werken aan een duurzaam voedsel- en landbouwsysteem door uitvoering van de regionale voedselagenda, het versterken van netwerken, het organiseren van bijeenkomsten, het versterken van ketens, scholing en inbedding in gebiedsprocessen.

Voor het onderdeel leefbaar landelijk gebied blijven we werken aan kansrijke cross-overs die bijdragen aan de leefbaarheid.

Regionale economie van de toekomst

Ook in 2026 werken we regionaal samen aan het toekomstbestendig maken van onze bedrijventerreinen en werklocaties. Als regio werken we gezamenlijk met het georganiseerde bedrijfsleven aan een meerjarig programma gericht op samenwerking (PPS), kennisdelen, aanjagen, verhogen van de organisatiegraad en ondersteuning bij pilotprojecten. Hierbij sluiten we aan bij provinciale programma's en zijn de Regio Deal programma's Smart Energy Hubs en Groene en Gezonde Bedrijventerreinen een integraal onderdeel van het plan van aanpak dat de uitvoering van deze PPS beschrijft.

In 2026 werken we samen met de Economic Board aan een economische Kennis & Innovatie agenda (KIA) en werken we samen met het Werkcentrum Veluwe Stedendriehoek aan een goede aansluiting van de arbeidsmarkt op het MBO en HBO onderwijs. De in 2025 vastgestelde en breed gedragen economische verkenning veerkrachtige arbeidsmarkt is voor 2026 het handvat voor onze (regionale) rol in de totstandkoming van de verbinding tussen onderwijs en arbeidsmarkt en inzet op Leven Lang Ontwikkelen.

We zetten in 2026 in op het verder ondersteunen van het zelfstandige Logistieke Netwerk S3H, gericht op onder andere verduurzaming van goederenvervoer, Veiligheid & Digitalisering en het versterken van de logistieke arbeidsmarkt. Hierbij versterken wij het economisch belang van de A1/A50/IJssel en North Sea Baltic corridor, de logistieke sector en logistieke belangen van onze maakbedrijven. We geven invulling aan de lobbydoelen van onze binnenvaart en het bevaarbaar houden van de IJssel.

Ook in 2026 werken wij, vanuit de structuur van ondernemershuizen, verder aan het regionale programma gericht op de ondersteuning van het MKB naar groene, digitale en impactvolle groei. Dit onder de titel: Krachtig MKB. Het programma is gericht op klein (en micro) MKB-bedrijven. De gemeenten Deventer en Apeldoorn hebben hierop een regionaal programma ontwikkeld. Vanuit de regionale uitvoeringsorganisatie richten we ons op de toepassing van dit G40 programma en voeren we dit programma uit bij alle gemeenten van onze regio, m.u.v. Heerde.

Ruimtelijke ontwikkeling

In 2026 wordt het ontwerp Ontwikkelingsperspectief voorgelegd aan de gemeenteraden waarna naar verwachting eind 2026 besluitvorming over het definitieve, door Rijk, provincies en gemeenten gedragen, Ontwikkelperspectief plaatsvindt. Tegelijkertijd wordt een Uitvoeringsagenda Ontwikkelperspectief en een Regionale Investeringsagenda opgesteld. De integrale input voor dit proces vanuit de programma's gebeurt wordt gecoördineerd vanuit het programma Ruimtelijke Ontwikkeling.

Parallel hieraan zullen verschillende gebiedsprocessen verder gebracht worden, als deelopgaven van de ontwikkeling van onze regio. En sturen we vanuit deze investeringsopgaven op co-financiering en investeringsmiddelen die met deze "novex light" aanpak in beeld komen, en maken daar afspraken over in bestuurlijke overleggen (zoals het BO leefomgeving).

Mobiliteit

De inzet op het programma Mobiliteit is gebaseerd op de regionale Mobiliteitsagenda 2023 – 2027. Dat betekent dat we in 2026 voor een herijking staan, in samenhang met de herziening van de regionale uitvoeringsagenda. Een ander belangrijk onderdeel is het doorvertalen van het Ontwikkelperspectief op bereikbaarheid en mobiliteit. Te verwachten is dat verdere verbetering van de (boven)regionale bereikbaarheid nodig is in voor spoor, weg en water. Dit leidt tot een inzet om het vervoerssysteem in de regio en daarbuiten te verbeteren. Dit zijn vaak trajecten van lange adem. Denk hierbij aan voldoende capaciteit op stations en spoor, besluitvorming en afhandeling goederenvervoer en beter benutten van sprinterstations.

Daarnaast zal uit het Ontwikkelperspectief een nog grotere inspanning nodig zijn voor de omschakeling naar duurzame mobiliteit (STOMP principe). Hier is juist gezamenlijkheid en een regionale aanpak van belang.

Voor sommige onderdelen van de agenda kan financiering worden verkregen van Rijk en provincies. Er zal waarschijnlijk sprake zijn van doorloop van enkele afspraken die voor 2025 zijn gemaakt (uitvoering fietsvisie, fietsstimulering, deelmobiliteit, publieke mobiliteit). Ook zijn er kansen voor nieuwe afspraken (werkgeversaankpak, logistiek makelaar). Voor andere onderdelen zal de regio financiering zelf moeten bewerkstelligen, bijvoorbeeld als het gaat om onze lobby op de bereikbaarheidsdossiers (weg, spoor en water).

Ook in 2026 blijft het van belang dat gemeenten hecht samenwerken en gezamenlijk gemeentegrens overschrijdende mobiliteitsopgaven financieren. Veel opgaven en aanpakken eindigen niet bij een gemeentegrens maar vergen afstemming in inzet. We zetten ons in om deze samenwerking te faciliteren.

3.3. Business Development

Om de ambities uit de uitvoeringsagenda te verwezenlijken, zijn uitvoeringskracht en financiële middelen nodig. Elk programma is verantwoordelijk voor het binnenhalen van extra financiële middelen. In 2024 is er, naast de Regio Deal van €20 miljoen, vanuit de verschillende programma's een subsidiebedrag van ongeveer €2,5 miljoen binnengehaald. De verwachting is dat dit bedrag in 2025 wordt geëvenaard. De regionale werkorganisatie richt zich in 2026 nog actiever dan andere jaren op het binnenhalen van extra financiële middelen en op het ondersteunen van kansrijke initiatieven om ze een extra zetje te geven richting uitvoering. Hiervoor zetten we business development in. In verbinding met de programma's en onze partners (ondernemers, onderwijspartijen, RCT Gelderland, ondernemershuis) wordt gekeken waar verbindingen kunnen worden versterkt en waar kansen liggen (strategisch spottend vermogen).

Zoals we vanuit het Regio Deal traject initiatiefnemers projecten die meerwaarde en potentie hebben voor de regio, maar niet meedoen in de Regio Deal, ondersteunen, willen we in 2026 ook met andere initiatiefnemers verkennen wat er mogelijk is om het initiatief verder te brengen. Oplossingen kunnen variëren van in contact brengen met het regionale netwerk tot gericht subsidieadvies.

Tenslotte ondersteunt business development bij het operationaliseren van de kennis- en innovatieagenda (KIA) die in 2025 wordt opgesteld samen met de Economic Board. Dit wordt bijvoorbeeld gedaan door partijen die werken aan innovaties op het gebied van toegepaste kennis en innovatie met elkaar in contact worden gebracht om te verkennen of opschaling mogelijk is en of er toegewerkt kan worden naar een kansrijke business case met de benodigde externe financiering.

3.4. Kosten: wat gaat het programma kosten?

omschrijving lasten	rekening 2024	begroting 2025	begroting 2026
Inzet capaciteit	1.488.918	1.797.077	1.545.683
Agenda	613.957	405.210	407.351
Slimme, groene verstedelijking	41.016	51.950	41.640
Vitaal landelijk gebied	95.514	103.900	104.100
Regionale economie van de toekomst	248.452	77.925	91.088
Mobiliteit	168.051	103.900	104.100
Ruimtelijke ontwikkeling	986	51.950	13.013
Energiesysteem van de toekomst	6.239	15.585	10.410
Business development	-	-	43.000
Regiodeal CTR	6.878	-	-
Regiodeal 3D	46.821	-	-
Subsidies & Activiteiten	1.286.598	-	-
Slimme, Groene Verstedelijking	345.585	-	-
Verstedelijking in Balans	204.824	-	-
Vitaal landelijk gebied	49.935	-	-
Regionale Economie van de Toekomst	96.964	-	-
Mobiliteit	564.340	-	-
Energiesystemen van de Toekomst	24.950	-	-
Totale lasten	3.389.473	2.202.287	1.953.034

omschrijving baten	rekening 2024	begroting 2025	begroting 2026
Inzet Capaciteit	1.782.847	1.797.077	1.545.683
Bijdrage gemeenten	1.707.542	1.797.077	1.545.683
Bijdrage Energiesystemen van de Toekomst	28.305	-	-
Bijdrage Regiodeal ctr	47.000	-	-
Agenda	395.425	405.210	407.351
Bijdrage gemeenten	350.000	405.210	407.351
Bijdrage Regionale economie van de Toekomst	36.275	-	-
Bijdrage Mobiliteit	9.150	-	-
Subsidie en activiteiten	1.286.598	-	-
Bijdrage subsidies Rijk en Provincie	911.447	-	-
Bijdrage Regionaal Logistiek Netwerk	46.361	-	-
Bijdrage Klimaatadaptatie Oost-Veluwe	30.000	-	-
Bijdrage NPLW	64.671	-	-
Bijdrage Verstedelijking in Balans	204.824	-	-
Bijdrage Regionale Routekaart	29.295	-	-
Totale baten	3.464.870	2.202.287	1.953.034

Saldo baten en lasten	75.397	-	-
------------------------------	---------------	----------	----------

Onttrekking Bestemmingsreserve overlopende posten	111.971	-	-
Onttrekking Bestemmingsreserve mobiliteit	58.901	-	-
Bijdrage uit reserves	170.872	-	-

Resultaat na mutaties reserves	246.269	-	-
---------------------------------------	----------------	----------	----------

Meerjarenperspectief	2027	2028	2029
Lasten	2.039.207	2.129.209	2.223.210
Baten	2.039.207	2.129.209	2.223.210

Saldo	-	-	-
--------------	----------	----------	----------

Toelichting Programma:

Betreffende de inzet capaciteit worden een aantal projectleiders binnen de diverse onderdelen teruggebracht, mogelijk kunnen zij ondergebracht worden in toekomstige subsidies. Daarnaast is erin dit programma rekening gehouden met de inzet voor de Regio Deal (co financiering) en de inzet van een business developer. In de kolom rekening 2024 zijn bedragen opgenomen van subsidies en bijdragen aan activiteiten die voor 2026 nog niet bekend zijn en daardoor nog niet opgenomen zijn in de begrote cijfers.

4. Programma 002 Economic Board, lobby en communicatie

4.1. Toelichting

Het actief verbinden van regionale en bovenregionale partners aan de regionale opgaven en de positionering en profilering van onze regio door middel van lobby en communicatie zijn belangrijke taken voor de regionale werkorganisatie. Maatschappelijke opgaven kunnen en willen we als overheid niet allen oppakken. Het Rijk en provincies sturen daar ook steeds meer op. In dit programma vindt u het grootste deel van de capaciteit en middelen die nodig zijn om partners actief te verbinden, de zichtbaarheid en herkenbaarheid bij partners te vergroten en de lobby vorm te geven. Dit is nodig om het voorzieningenniveau op peil te houden, te zorgen dat ondernemers weten dat ze hier goed kunnen ondernemen, dat mensen weten dat je hier leuk werk kunt doen en goed kunt vertoeven. In dit programma is ook het budget voor dataverzameling, monitoring en kennisdeling opgenomen.

4.2. De plannen voor 2026

In deze paragraaf vindt u op hoofdlijnen beschreven wat centraal staat in 2026. De concrete activiteiten en resultaten staan in het jaarprogramma 2026, dat eind 2025 / begin 2026 wordt opgeleverd.

Economic Board

De Economic Board speelt een belangrijke rol in het verbinden van impactvolle regionale en bovenregionale spelers aan de regionale ambities. De Board bestaat uit een mix van ondernemers, vertegenwoordigers van onderzoeks- en kennisinstellingen, de overheid en andere maatschappelijke partners. Allemaal gegrond in de regio. Ook de provincies Gelderland en Overijssel zijn betrokken. De Board denkt mee over grote thema's en opgaven in de regio. De Board geeft gevraagd en ongevraagd advies aan het Algemeen Bestuur. Ook heeft zij een rol in de lobby en de economische kennis en innovatie agenda.

Lobby

Externe profilering loont: de regio is in gesprek met het Rijk over het Ontwikkelingsperspectief en er is €20 miljoen binnengehaald met de Regio Deal. Ook in 2026 blijft het van belang de regio op de juiste manier te positioneren en profileren met als doel afspraken met het Rijk te maken die nodig zijn om onze opgaven te kunnen verwezenlijken en we aanspraak kunnen maken op (een deel van de) beschikbare middelen van Rijk, provincies en Europa.

We voeren in 2026 het strategische Public Affairs-plan uit. Dit doen we in nauwe samenwerking met de gemeenten, onderwijs en ondernemers. Dat betekent bestuurlijke en ambtelijke lobby op de prioritaire regionale lobbydossiers zoals de schaa sprong binnen onze regio met de daarbij horende thema's mobiliteit, energie, voorzieningen en economie. De Board speelt een belangrijke rol, met name richting de provincies en Den Haag. De Boardreis naar Den Haag zetten we als jaarlijks terugkerend evenement neer om in gesprek te gaan met Kamerleden en ministeries. We zetten in op het versterken van bovenregionale lobby. Door gezamenlijk vanuit Oost-Nederland op te trekken richting Den Haag en Brussel zetten we onze belangen veel sterker op de kaart. Daarom nemen we deel aan verschillende bovenregionale netwerken en lobbytrajecten. Daarnaast blijven we volgen bij welke lobbytrajecten en evenementen we samen met stakeholders op kunnen trekken of aan kunnen haken.

Communicatie

In 2026 zetten we in op het versterken van de ondersteuning van het strategisch Public Affairs-plan op communicatief gebied. Daarnaast zetten we ons in om de programma's te versterken. We communiceren over wat de Regio Stedendriehoek doet. We bewijzen zoveel mogelijk waarom het van waarde is van wat we doen met zoveel mogelijk met concrete voorbeelden. We jagen aan, inspireren en verbinden. We delen en leren van regionale succesverhalen en uitdagingen. Ook positioneren we de regio door één of meer publicaties, zoals de voortgangsrapportage of uitvoeringsagenda. We ondersteunen de regionale samenwerking door events, bijeenkomsten en door onze kanalen in te zetten om verbinding te creëren tussen alle betrokken partijen, met extra aandacht voor het betrekken en goed informeren van de gemeenteraden. Daarnaast ondersteunt het team de organisatie met alles wat maar nodig is op communicatief gebied: van het maken van communicatieplannen, het ontwikkelen en uitvoeren van public relations strategieën tot het produceren van middelen en het ondersteunen bij evenementen.

Monitoring

De organisatiewijziging en uitvoeringsagenda gaven aanleiding om de bestaande monitor opnieuw in te richten, nu onder de naam Monitor Regio Stedendriehoek. Dit past bij de toenemende behoefte aan data gedreven werken en bij de behoefte om helder en transparant te rapporteren over de relatie tussen de geleverde inspanningen en

investeringen, de beoogde doelen en de behaalde resultaten. In 2025 is de monitor gelanceerd. In 2026 richten we op basis van de monitor datagericht werken, de evaluatiecyclus en kennisdeling verder in.

4.3. Kosten: wat gaat het programma kosten?

omschrijving lasten	rekening 2024	begroting 2025	begroting 2026
Inzet capaciteit	648.072	886.937	602.152
Regionale Congressen	18.970	101.100	93.690
Communicatiekosten	59.192	77.925	46.845
Monitoring	85.755	25.000	41.640
Totale lasten	811.989	1.090.962	784.327

omschrijving baten	rekening 2024	begroting 2025	begroting 2026
Bijdrage gemeenten agenda	1.059.365	1.090.962	784.327
Totale baten	1.059.365	1.090.962	784.327

Saldo baten en lasten	247.376	-	-
------------------------------	----------------	----------	----------

Meerjarenperspectief	2027	2028	2029
Lasten	818.766	854.729	892.284
Baten	818.766	854.729	892.284

Saldo	-	-	-
--------------	----------	----------	----------

Toelichting Programma:

De inzet capaciteit wijkt af omdat de formatie is aangepast naar de hiervoor beschreven opzet in 2025, waar ook plek is voor de business development/verkenners en monitoring. In bijlage 2 zijn de wijzigingen zichtbaar in de formatie.

De Communicatiekosten zijn naar beneden aangepast omdat een aantal bijeenkomsten en activiteiten anders worden georganiseerd en ondergebracht zijn.

De Monitorkosten zijn lager begroot doordat de inhuur onder de inzet capaciteit is gebracht.

5. Programma 003 Bestuur en Organisatie

5.1. Toelichting

Het programma 003 Bestuur en organisatie is het ondersteunende programma van de Regio Stedendriehoek. Onder dit programma valt het kernteam van de organisatie dat onder verantwoordelijkheid van de secretaris/directeur staat. Het kernteam bestaat uit de secretaris/directeur, de manager Board, lobby en communicatie (qua kosten opgenomen onder programma 2), de bestuursadviseur, manager bedrijfsvoering en managementassistent/HR-ondersteuner. Vanuit het kernteam wordt het bestuurlijke proces rondom algemeen- en dagelijks bestuur, colleges en raden ondersteund en de bedrijfsvoering georganiseerd.

Het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur vergaderen beiden minimaal vier per jaar. De voorbereiding van deze bestuurlijke overleggen vinden plaats via het (ambtelijke) Strategische Team en de (bestuurlijke) Programmaberaden met bijbehorende werkgroepen. Deze laatste worden gefaciliteerd via de diverse inhoudelijke programma's (zie programma 001). Vanuit programma 003 wordt ook de ondersteuning verleend aan de Raadsadviescommissie en het overleg met de griffiers. Onder dit programma valt ook de voorbereiding en uitvoering van de financiële cyclus (kaderbrief, begroting, jaarstukken) en de bedrijfsvoering, waaronder huisvesting, ICT en HR.

5.2. De plannen voor 2026

In 2025 vindt de evaluatie van de regionale samenwerking plaats. We zijn dan een kleine twee jaar aan de slag in de nieuwe opzet van de regio. De uitkomsten en aanbevelingen uit de evaluatie worden in 2026 verder opgepakt.

In 2026 vinden de gemeenteraadsverkiezingen plaats. Dit betekent dat het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur opnieuw benoemd en de programmaberaden opnieuw gevormd gaan worden. Daarnaast worden de leden van de raadsadviescommissie aangewezen door de nieuwe gemeenteraden.

Daarnaast richten we ons in 2026 op het volgende:

- Het adviseren en ondersteunen van het algemeen en dagelijks Bestuur en andere bestuurlijke overleggen.
- Het ondersteunen van de raadsadviescommissie en stakeholdermanagement richting de raden.
- Het vertalen van de adviezen van de Economic Board naar de werkorganisatie.
- Het verzorgen van de financiële cyclus (jaarstukken 2025, Kaderbrief 2027, begroting 2027).
- Het opleveren en uitvoeren van het jaarplan 2026 met daarin de concrete activiteiten voor 2026.
- Stakeholdermanagement provincies en het Rijk.
- Uitvoeren acties vanuit de evaluatie Regio Stedendriehoek.
- Uitvoering reguliere personeels- en bedrijfsvoeringstaken.

5.3. Kosten: wat gaat het programma kosten

omschrijving lasten	rekening 2024	begroting 2025	begroting 2026
<u>Personele lasten</u>			
Inzet capaciteit	461.744	523.615	547.085
Inhuur	24.853	30.000	24.081
Opleiding	-	-	26.025
Personeelsgerelateerde kosten	26.481	24.264	14.574
Totaal personele lasten	513.078	577.879	611.765
<u>Werkplek</u>			
Kosten werkplek (dig archief, huur, meubilair, kantoorbenodigdheden)	132.211	154.200	130.966
Totaal werkplek	132.211	154.200	130.966
<u>Control</u>			
Kosten controller/financiële ondersteuning	44.414	63.180	66.149
Kosten betalingsverkeer	-3.449	-	-
Totaal control	40.965	63.180	66.149
Accountantskosten	23.015	28.431	28.269
Bestuurskosten	34.388	15.165	15.000
Totaal bestuurskosten	57.403	43.596	43.269
Totale lasten	743.657	838.855	852.149
<u>omschrijving baten</u>	<u>rekening 2024</u>	<u>begroting 2025</u>	<u>begroting 2026</u>
Bijdragen van gemeenten	800.193	838.855	852.149
Bijdrage Board	18.000		
Bijdragen gemeenten VNG congres en EWRC	16.362		
Doorbelasting kosten Provincie	470		
Rente deposito	81.972		
Totale baten	916.997	838.855	852.149
Saldo baten en lasten	173.340	-	-
<u>Meerjarenperspectief</u>	<u>2027</u>	<u>2028</u>	<u>2029</u>
Lasten	887.990	925.395	964.435
Baten	887.990	925.395	964.435
Saldo	-	-	-

Toelichting Programma:

De totale personele lasten wijken af omdat er in 29026 een bedrag is opgenomen voor opleiding en training van de diverse teams.

Indicator	Omschrijving	
Formatie	FTE per 1000 inwoners	0,05227
Bezetting	FTE per 1000 inwoners	0,05227
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	6,84
Uitvoeringsagenda	Kosten per inwoner	0,90
Kosten Bestuur	Kosten per inwoner	0,30
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom+totale kosten inhuur	8,48%
Overhead	% van de totale kosten	43,36%

Resultaat 2024-2026

Omschrijving	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Begroot saldo	-	-	-
Gerealiseerd saldo	666.986	-	-
<i>Voorstel reservering reserve OP</i>	<i>nnb</i>		
Saldo na bestemming reserves	nnb		
Meerjarenperspectief	2026	2027	2028
Lasten	-	-	-
Baten	-	-	-
Saldo	-	-	-

6. Recapitulatie op programmaniveau en meerjarenperspectief

6.1. Meerjarenperspectief 2026-2029

omschrijving	begroting 2026		begroting 2027		begroting 2028		begroting 2029	
	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten
Uitvoeringsagenda 2023-2030	1.953.034	1.953.034	2.039.207	2.039.207	2.129.209	2.129.209	2.223.210	2.223.210
Totaal Uitvoeringsagenda 2023-2030	1.953.034	1.953.034	2.039.207	2.039.207	2.129.209	2.129.209	2.223.210	2.223.210
Economic Board, Lobby en Communicatie	784.327	784.327	818.766	818.766	854.729	854.729	892.284	892.284
Totaal Economic Board, Lobby en Communicatie	784.327	784.327	818.766	818.766	854.729	854.729	892.284	892.284
Stafbureau en Bestuur	852.149	852.149	887.990	887.990	925.395	925.395	964.435	964.435
Totaal Bureau en Organisatie	852.149	852.149	887.990	887.990	925.395	925.395	964.435	964.435
Geraamd totaal saldo baten en lasten	3.589.510	3.589.510	3.745.964	3.745.964	3.909.334	3.909.334	4.079.929	4.079.929

De meerjarige bijdrage per gemeente op basis van de inwoneraantallen van deze begroting is als volgt:

Bijdrage per gemeente (o.b.v. inwoners 2024 CBS)				
	2026	2027	2028	2029
Apeldoorn	1.330.543	1.388.536	1.449.094	1.512.329
Brummen	168.316	175.652	183.313	191.312
Deventer	818.009	853.663	890.893	929.770
Epe	262.358	273.793	285.734	298.202
Heerde	152.702	159.358	166.308	173.565
Lochem	271.225	283.046	295.391	308.281
Voorst	200.731	209.480	218.616	228.156
Zutphen	385.627	402.435	419.986	438.313
Totaal	3.589.510	3.745.964	3.909.334	4.079.929
per inwoner	7,91	8,25	8,61	8,99

De bijdrage per inwoner bedraagt in 2026 € 7,91 in 2025 was dit € 9,15 (inclusief de incidentele middelen)

7. Paragrafen

7.1. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In deze paragraaf wordt de relatie gelegd tussen weerstandscapaciteit (in hoeverre beschikt de regio over middelen en mogelijkheden om niet-begrote kosten te dekken) en de risico's waarvoor geen financiële voorzieningen zijn gevormd of die niet tot afwaardering van activa hebben geleid en die van materiele betekenis kunnen zijn in relatie tot het balans totaal of de financiële positie.

Indien onverhoopt zich een situatie voordoet waarbij dusdanige onvoorziene "schades" optreden die niet uit regionale middelen voldaan kunnen worden zal een beroep gedaan moeten worden op de regiogemeenten.

7.1.1. Weerstandscapaciteit

De regio kent geen algemene reserve. De exploitatielasten worden jaarlijks verrekend met de gemeenten.

7.1.2. Risico

Medio 2023 is door de secretaris, de bestuursadviseur, de controller en de manager bedrijfsvoering uitvoerig stil gestaan bij de mogelijke risico's voor onze organisatie. Deze exercitie is begin 2025 herhaald. We hebben wel meer risico's onderkend. Het grootste risico is de kans dat de Regio over onvoldoende personeel kan beschikken. De conclusie blijft dat de potentiële impact van de overige risico's beperkt is.

7.1.3. Kengetallen

De volgende kengetallen zijn voorgeschreven:

- a netto schuldquote: de netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de medeoverheid ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft zodoende een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken. Omdat er bij leningen onzekerheid kan bestaan of ze allemaal worden terugbetaald, wordt bij de berekening van de netto schuldquote onderscheid gemaakt door het kengetal zowel inclusief als exclusief de doorgeleende gelden te berekenen. Op die manier wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is én wat dat betekent voor de schuldenlast. Bij beide berekeningen worden bij de financiële activa de verstrekte leningen opgenomen. De regio heeft geen langlopende leningen meer, deze zijn in 2015 afgelost. Verder staat de Regio in principe niet "rood". Het kengetal fluctueert met het in "kas" hebben van voorschotten van subsidies.
b netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen: zie bij a. De regio verstrekt geen leningen, daardoor wijzigt de ratio niet.
- solvabiliteitsratio: deze ratio geeft inzicht in de mate waarin de regio in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen.
- grondexploitatie: Grondexploitatie is geen deel van het takenpakket van de Regio Stedendriehoek.
- structurele exploitatieruimte: deze is niet van toepassing. De structurele exploitatieruimte is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte een gemeente of provincie heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Bij de regio worden de structurele lasten jaarlijks begroot en vervolgens verrekend met de bijdrage van de gemeenten op basis van inwoneraantallen.
- belastingcapaciteit: Belasting heffen is geen deel van het takenpakket van de Regio Stedendriehoek.

Het opstellen van de begroting t+1 (t is het huidige jaar) valt gelijktijdig met opstellen van de jaarstukken voor jaar t-1. Vanwege deze werkwijze is het voor de regio niet mogelijk om kengetallen te berekenen op begrotingsbasis.

Kengetallen	Realisatie 2023	Realisatie 2024
Netto schuldquote	-9,73%	-13,49%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen	-9,73%	-13,49%
Solvabiliteitsratio	-36,59%	-31,24%
Grondexploitatie	nvt	nvt
Structurele exploitatieruimte	nvt	nvt
Belastingcapaciteit	nvt	nvt

Resumé: De weerstandscapaciteit van de regio Stedendriehoek is niet groot. Indien onverhoopt de regio op enig moment niet meer aan haar verplichtingen kan voldoen, kan teruggevallen worden op de deelnemende gemeenten. De netto schuldquote in de jaren 2026-2029 kan niet worden berekend omdat deze wordt gebaseerd op de te prognostiseren balans in deze jaren. Deze wordt met name gevormd door de overlopende activa en passiva. Een en ander fluctueert nogal met de subsidies die op dat moment door de administratie lopen. De ontwikkeling van deze posten kan zeer grillig verlopen. Op dit moment prognosticeren wij de balans voor zowel de activa als de passiva kant op € 0. De solvabiliteitsratio over de jaren 2026-2029 kan niet worden berekend omdat er in de begroting geen saldo wordt geraamd.

7.2. Financiering

In deze paragraaf wordt nader ingegaan op het risicobeheer van de financieringsportefeuille. De wet Financiering decentrale overheden (FIDO) en de Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (Ruddo) zijn van toepassing.

7.2.1. Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet geeft het bedrag aan dat maximaal met korte externe middelen mag worden gefinancierd. Indien boven deze limiet wordt gekomen moet overgegaan worden op een vaste geldlening. De kasgeldlimiet is voor het jaar 2026 bepaald op 8.2% van het begrotingstotaal. Het totaal van deze begroting 2026 bedraagt € 3.589.510 de kasgeldlimiet komt daarbij op € 294.340 De Wet FIDO geeft aan dat voor de kasgeldlimiet een minimumbedrag geldt van € 300.000 (artikel 3, lid 2).

	2026	2027	2028	2029
Kasgeldlimiet 8,2%	294.340	307.169	320.565	334.554
Wettelijke norm kasgeldlimiet	300.000	300.000	300.000	300.000

7.2.2. Renterisiconorm

De renterisico's op de langlopende financieringsmiddelen wordt ingekaderd door de renterisiconorm. De renterisiconorm is gebaseerd op 20% van de totale begroting. Op basis van de huidige begroting (deze is totaal € 3.589.510) bedraagt de renterisiconorm € 717.902. De Regio neemt overigens in principe geen langlopende financieringsmiddelen op.

	2026	2027	2028	2029
Renterisiconorm 20%	717.902	749.193	781.867	815.986
Wettelijke norm renterisiconorm	2.500.000	2.500.000	2.500.000	2.500.000

7.2.3. Kredietrisicobeheer

Is niet van toepassing.

7.2.4. Relatiebeheer

De belangrijkste bankrelatie is de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG). In december 2013 is een zogenaamde "werkrekening" geopend bij de BNG voor het schatkistbankieren, met daaraan gekoppeld een rekening bij de schatkist. Bedragen boven de € 250.000 worden automatisch afgeroomd.

Liquiditeitenbeheer

De Regio staat in principe niet "rood".

Administratieve organisatie liquiditeitsfunctie

De basis hiervoor is gelegd in het Treasurystatuut. Dit statuut is eind 2021 geactualiseerd. Het geactualiseerde statuut past beter bij het beperkte liquiditeitenbeheer. Het proces betalen van een factuur is volledig beschreven.

Informatievoorziening

De regio informeert via de begroting en jaarrekening de provincie over de stand van de kasgeldlimiet.

7.3. Bedrijfsvoering

De bedrijfsvoering omvat de volgende onderdelen: personeel en organisatie, informatisering en automatisering, communicatie, financieel beheer en huisvesting.

Personeel en organisatie

De organisatie heeft niet zelf medewerkers in dienst maar huurt deze in of maakt gebruik van medewerkers die door de deelnemende gemeenten bij de Regio worden gedetacheerd. Deze gemeenten krijgen hiervoor een kostprijs dekkende vergoeding. Voor deze opzet is gekozen zodat de regio in de toekomst niet langdurig de financiële lasten hoeft te dragen van personeel als gevolg van eventuele ziekte, reorganisatie en ontslag. De regio werkt grotendeels "papierloos" en heeft het nieuwe werken omarmd, waardoor naast de ontmoeting ook het flexibel werken waar dan ook mogelijk is.

Informatisering en automatisering

Er wordt voornamelijk gebruik gemaakt van de reguliere kantoortoepassingen en werkplekapparatuur. Dit volstaat voor de meeste taken. Deze voorzieningen worden afgenomen van de gemeente Voorst. Voor het digitale archief maakt de regio gebruik van het archiefsysteem van de gemeente Voorst. Daarbij zijn uiteraard de wettelijk

geldende regels voor archivering gewaarborgd. De Regio sluit aan bij informatiebeveiligingsbeleid van de gemeente Voorst. Uiteraard maakt de regio gebruik van de technische beveiligingsmaatregelen die door de gemeente Voorst worden gebruikt.

Communicatie

Voor communicatie is de digitale variant gekozen en maakt volop gebruik van de social mediakanalen. Verder heeft de Regio een eigen website.

Financieel beheer

De controltaak en de financiële administratie worden verzorgd door de gemeente Apeldoorn. Ook de treasuryfunctie wordt uitgeoefend door de gemeente Apeldoorn.

Huisvesting

De regio is gehuisvest in Deventer in de Gasfabriek aan de Zutphenseweg 6, Daarnaast maken wij gebruik om voor omvangrijkere bijeenkomsten e.d. gebruik te maken van de gemeentehuizen van deelnemende gemeenten.

7.4. Openbaarheid

De Wet open overheid (Woo) verplicht overheidsorganisaties om zo veel mogelijk informatie actief openbaar te maken. Vooral als het gaat over grote thema's als stikstof en wonen is het belangrijk dat overheidsorganisaties hun informatie en kennis delen. In de wet is voorgeschreven met betrekking tot welke categorieën van overheidsinformatie een bestuursorgaan actief stukken e.d. openbaar moet maken. Overigens zijn niet alle elf categorieën voor de Regio Stedendriehoek van toepassing. In 2026 zullen de wel van toepassing zijnde documenten op de website zijn gepubliceerd. Voorts schrijft de Woo voor dat het archiefbeheer op orde is. Uiteraard staat hier al het nodige over vermeld in de Archiefverordening. Er zal worden nagegaan of hiermee aan de voorwaarden van de Woo wordt voldaan.

7.5. Verbonden partijen

Het aangaan van banden met een verbonden derde partij gebeurt altijd vanuit het publieke belang. De definitie van verbonden partijen voor een regionaal samenwerkingsverband luidt: verbonden partijen zijn partijen waarmee het samenwerkingsverband een bestuurlijke relatie heeft en waarin zij een financieel belang heeft. Voor de regio is dit niet aan de orde.

7.6. Rechtmatigheid

De financiële rechtmatigheid omvat het voorwaardencriterium, het begrotingscriterium en het misbruik- en oneigenlijk gebruikcriterium.

Voor het voorwaardencriterium bestaat de norm uit het normenkader zoals deze in december 2026 door het Algemeen Bestuur wordt vastgesteld.

Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van de lasten in principe onrechtmatig zijn, tenzij in de financiële verordening is beschreven wanneer deze overschrijdingen acceptabel zijn. Voor over- en onderschrijdingen van baten en onderschrijdingen van lasten geldt dat deze als onrechtmatig zijn aangemerkt indien ze niet tijdig aan het Algemeen Bestuur zijn gemeld.

Ten aanzien van het M&O-criterium is de Notie Misbruik & Oneigenlijk van onze organisatie leidend bij het voorkomen en opsporen van misbruik en oneigenlijk gebruik. Omdat alleen bij misbruik sprake is van een onrechtmatigheid zijn eventuele gevallen van misbruik alleen indien deze cumulatief met andere fouten of onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens komen, opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.

De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld binnen de kaders van de kadernota rechtmatigheid 2026 van de Commissie BBV alsmede onze eigen financiële verordening. Dit betekent dat een verantwoordingsgrens van 3% (zijnde € 107.685) is gehanteerd waarboven cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen. Voorts is een rapporteringstolerantie van eveneens 3% gehanteerd waarboven fouten en onduidelijkheden in de paragraaf bedrijfsvoering worden opgenomen.

Bijlagen

1. Taakveldenoverzicht 2026
2. Staat van personele lasten
3. Overzicht reserves en van overheidswege ontvangen gelden
4. Bijdragen deelnemende gemeenten voor begroting 2026
5. Balans jaarstukken 2024
6. Overzicht overhead, vennootschapsbelasting, onvoorzien en algemene dekkingsmiddelen
7. Overzicht totale begrote incidentele baten en lasten in 2026

CONCEPT

Bijlage 1: Taakveldenoverzicht 2026

Taakveld	omschrijving post regio	lasten	baten	lasten	baten
0.1 Bestuur	Kosten Bestuur	108.690			
0.1 Bestuur	Accountantskosten	28.269			
0.1 Bestuur				136.959	-
0.4 Overhead	Communicatie	46.845			
0.4 Overhead	Personeelskosten	1.270.917			
0.4 Overhead	Kosten werkplek (automatisering, meubilair, ed.)	130.966			
0.4 Overhead	Kosten controller en administratie	66.149			
0.4 Overhead	Kosten monitoring	41.640			
0.4 Overhead	Kosten betalingsverkeer	-			
0.4 Overhead				1.556.517	-
0.5 Treasury	Rente schatkistpapieren	-			
0.5 Treasury				-	
0.8 Overige baten en lasten	Agenda Algemeen	-			
0.8 Overige baten en lasten	Bijdragen Overigen		-		
0.8 Overige baten en lasten	Bijdragen gemeenten tbv jaarlijkse exploitatie		3.589.510		
0.8 Overige baten en lasten				-	3.589.510
0.10 mutaties reserve	Mutaties reserve				
0.10 mutaties reserve	Vrijval reerve ten gunste van exploitatie		-		
0.10 mutaties reserve				-	-
0.11 resultaat van de rekening van baten en lasten					
0.11 resultaat van de rekening van baten en lasten				-	-
0.0 Bestuur en Ondersteuning				1.693.476	3.589.510
2.1 Verkeer en Vervoer	Mobiliteit	493.582			
2.0 Verkeer en Vervoer				493.582	-
3.1 Economische ontwikkeling	Vitaal landelijk gebied	373.410			
3.1 Economische ontwikkeling	Energiesysteem van de toekomst	10.410			
3.1 Economische ontwikkeling	Regionale economie van de toekomst	442.501			
3.1 Economische ontwikkeling	Business development	165.524			
3.0 Economie				991.844	-
8.3 Wonen en bouwen	Slimme, goene verstedelijking	255.318			
8.3 Wonen en bouwen	Ruimte ontwikkeling	155.289			
8.0 Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke vernieuwing				410.607	-
Totaal begroting 2026		3.589.510	3.589.510	3.589.510	3.589.510

Bijlage 2: Staat met personele lasten

		Jaarsal. 2024		Jaarsal. 2025		Jaarsal. 2026
	fte	rekening	fte	begroting	fte	begroting
Programma 1: Uitvoeringsagenda 2023-2030						
Totaal	11,69	1.488.918	14,57	1.797.077	14,39	1.545.683
Programma 2: Economic Board Lobby en Communicatie						
Totaal	5,18	648.073	7,20	886.937	5,33	602.152
Programma 3: Bestuur en Organisatie						
Totaal	3,78	443.655	4,00	553.615	4,00	547.085
Totaal salarislasteren	20,65	2.580.646	25,77	3.237.629	23,72	2.694.920

Bijlage 3: Overzicht reserves en van overheidswege ontvangen gelden

De Regio heeft slechts één reserve, de reserve overlopende projecten. Deze is bestemd voor kosten van in het jaar uitgestelde projecten of activiteiten die in het daaropvolgende jaar alsnog uitgevoerd gaan worden. Het Algemeen Bestuur bepaalt ieder jaar in het kader van de vaststelling van de jaarrekening of en zo ja hoeveel in deze reserve wordt gestort. Door de opzet van deze reserve is op dit moment nog weinig te zeggen over de omvang ervan. Dit wordt pas duidelijk bij de jaarrekening 2025.

Bijlage 4: Bijdragen gemeenten aan begroting 2026

		Apeldoorn	Brummen	Deventer	Epe	Heerde	Lochem	Voorst	Zutphen	Totaal
	inwoners 2024	168.211	21.279	103.415	33.168	19.305	34.289	25.377	48.752	453.796
	begroting 2026 lasten									
Uitvoeringsagenda 2023-2030	1.953.034									1.953.034
Economic Board, Lobby en Communicatie	784.327									784.327
Bestuur en Organisatie	852.149									852.149
Totale Lasten	3.589.510									3.589.510
Totaal inwonerbijdrage 2026	3.589.510	1.330.543	168.316	818.009	262.358	152.702	271.225	200.731	385.627	3.589.510
Totaal inwonerbijdrage 2025	4.132.104	1.529.740	193.104	940.411	304.528	175.802	313.961	230.709	443.850	4.132.104
Totaal inwonerbijdrage 2024	3.917.100	1.450.144	183.056	891.479	288.683	166.654	297.625	218.704	420.755	3.917.100

In bovenstaand overzicht zijn alleen de kosten opgenomen welke verrekend worden met een inwonerbijdrage.

Bijlage 5: Balans jaarstukken 2024

ACTIVA	31-12-2024	31-12-2023
Uitzettingen met een looptijd < 1 jaar		
Vorderingen op openbare lichamen	819.066	134.833
Uitzettingen Rijks schatkist met rentetypische looptijd < 1 jaar	2.058.125	647.222
	2.877.191	782.055
Liquide middelen		
Banksaldi	35.081	16.899
Overlopende activa		
Van Europese of Nederlandse overheden nog te ontvangen bedragen	199.593	171.963
Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	69.476	3.900
	269.069	175.863
Totaal vlottende activa	304.150	192.762
TOTAAL	3.181.341	974.817
PASSIVA	31-12-2024	31-12-2023
Eigen vermogen		
Bestemmingsreserves	90.266	-
Gerealiseerd resultaat	666.986	261.138
Totaal vaste passiva	757.252	261.138
Vlottende passiva		
Netto vlottende schulden	-	59.910
Overlopende passiva		
Nog te betalen bedragen	1.121.451	391.994
Van Europese of Nederlandse overheden ontvangen bedragen en specifieke uitkeringen	1.302.638	261.775
Totaal vlottende passiva	2.424.089	653.769
TOTAAL	3.181.341	914.907

Toelichting

Het is niet mogelijk om een balans op begrotingsbasis af te geven. De regio beschikt niet over materiele vaste activa, de schuld is afgelost: de enige posten die de balans bepalen zijn de overlopende activa en passiva. Een en ander fluctueert nogal met de subsidies die op dat moment door de administratie lopen. De ontwikkeling van deze posten kan zeer grillig verlopen. Op dit moment prognosticeren wij de balans voor zowel de activa als de passiva kant op € 0.

Bijlage 6: Overzicht overhead, vennootschapsbelasting, onvoorzien en algemene dekkingsmiddelen

In onderstaande tabel wordt inzicht gegeven in de overheadkosten, vennootschapsbelasting, onvoorziene posten en de algemene dekkingsmiddelen.

Overhead, vennootschapsbelasting, onvoorzien en algemene dekkingsmiddelen	Progr.	Begroot	
		baten	lasten
Overhead			
Economic Board, Lobby en Communicatie	2	-	784.327
Bestuur en Organisatie	3	-	852.149
Vennootschapsbelasting	n.v.t.		n.v.t.
Onvoorzien	n.v.t.		n.v.t.
Algemene dekkingsmiddelen			
Bijdragen gemeenten	1/2/3	3.589.510	
Bijdragen overig	1/2/3	-	

De regio kent geen algemene dekkingsmiddelen zoals bijvoorbeeld algemene uitkering, dividend en belastingopbrengsten. De begrote uitgaven worden gedekt door bijdragen van gemeenten, welke zijn gebaseerd op het inwoneraantal. Ook kent de regio geen post onvoorzien. Om te komen tot een saldo, wordt bij de jaarrekening het resultaat per programma in beeld gebracht (programma's waaraan een gemeentelijke bijdrage is gekoppeld), een saldo berekend en het resultaat bepaald waarbij de mutaties reserves ook in beeld worden gebracht.

Bij een gerealiseerd nadeel krijgen de gemeenten een afrekening en verzoek tot bijbetaling, bij een (substantieel) gerealiseerd voordeel kan een voorstel worden gedaan tot reservering en/of tot uitbetaling. Bij subsidies is een andere dekking van toepassing (subsidies en bijdragen) en wordt niet met gemeentelijke bijdrage op basis van het inwoneraantal gerekend. Bij uitvoeringsovereenkomsten worden naast de reguliere exploitatie specifieke afspraken met gemeenten over bijdragen gemaakt, welke niet gebaseerd zijn op het inwoneraantal.

Bijlage 7: Overzicht totale begrote incidentele baten en lasten in 2026

Het Besluit Begroting en Verantwoording geeft als aanbeveling dat een overzicht van incidentele baten en lasten wordt opgenomen in de begroting. Incidentele baten en lasten zijn gedefinieerd als posten die een looptijd van minder dan 3 jaar hebben. Alle programma's kennen structurele lasten en baten, waaronder de gemeentelijke bijdragen. De besteding van een deel van de gelden op programma 1 is echter wel incidenteel. Het Algemeen Bestuur stelt jaarlijks de agenda vast waaraan uitvoering wordt gegeven. Onderstaand een overzicht van de incidentele posten.

Incidentele baten en lasten	Progr.	Begroot	
		baten	lasten
Uitvoeringsagenda 2023-2030	1	-	407.351
Economic Board, Lobby en Communicatie	2	-	-
Bestuur en Organisatie	3	-	-
Bijdrage uit reserves		-	-
Vrijval reserves		-	-
Totaal		-	407.351

]

Post- en bezoekadres

Zutphenseweg 6

7418 AJ Deventer

info@regiostedendriehoek.nl

www.regiostedendriehoek.nl

Kenmerk:	770320
Plaats, datum:	Deventer, 16 april 2025
Behandeld door:	Geert Janssen
Onderwerp:	Langetermijnplanning

Beste leden van de gemeenteraad,

We staan voor grote uitdagingen op het gebied van woningbouw, klimaat en de energietransitie. Geopolitieke en technologische ontwikkelingen spelen hierin mee. We zijn op weg naar 500.000 inwoners en 250.000 werkenden. Dat is nodig om onze voorzieningen op peil te houden, van onderwijs tot ziekenhuizen en van theaters tot het openbaar vervoer. We moeten zichtbaar en aantrekkelijk blijven om het goede te behouden en in balans te groeien.

Dit betekent dat er in de regionale samenwerking veel gebeurt. Het is complex om daarbij als raadsleden overzicht te houden. Hoe hangen trajecten met elkaar samen en welke rol heeft de raad op welk moment? We zijn blij dat we in de regio een raadsadviescommissie hebben met leden vanuit alle gemeenteraden. Zij adviseren ons over alle trajecten die spelen in de regio en waar u als raad bij betrokken bent.

Langetermijnplanning

In bijlage 1 hebben we een inventarisatie gemaakt van de belangrijkste trajecten die momenteel spelen in de regio. Hiermee geven we inzicht in de lopende en inmiddels afgeronde trajecten. Daarnaast geven we u inzicht in de momenten waarop u als raad een rol hebt en welke rol dat is (zie ook bijlage 2, die u eerder hebt ontvangen). U bent over diverse trajecten via raadsinformatiebrieven eerder al geïnformeerd, in de bijlage verwijzen wij daar waar mogelijk naar, zodat u snel de informatie kunt vinden.

Het is een overzicht in ontwikkeling en aan verandering onderhevig. Dit kan te maken hebben met externe factoren, bijvoorbeeld door nieuwe processen bij het Rijk of de provincie, of door interne factoren, bijvoorbeeld gewijzigde inzichten of vertraging in processen. We zullen u per kwartaal het meest actuele overzicht sturen.

Rol van de raad

Eind vorig jaar hebt u gesproken over de Contourenschets, in het kader van het Ontwikkelperspectief 2050. De rode draden uit de opiniërende gesprekken in uw raad en de verslagen hiervan zijn opgenomen in bijlage 3. Dit wordt uiteraard meegenomen in het vervolgproces van het Ontwikkelperspectief.

Tot slot

We vinden het belangrijk dat u als gemeenteraadslid betrokken bent bij wat er gebeurt in de regionale samenwerking. We zijn daarom ook blij met de grote opkomst bij de raadsconferenties en webinars die wij organiseren en de betrokkenheid van de leden van de raadsadviescommissie. We nodigen u dan ook weer van harte uit bij de eerstvolgende raadsconferentie op 13 mei!

Hoogachtend,

Algemeen Bestuur van Regio Stedendriehoek

Ineke Lijnema
Secretaris

Ron König
Voorzitter

Bijlage 1 – Langetermijnplanning

In deze bijlage wordt een overzicht gegeven van alle belangrijke trajecten en de daarbij behorende processen die momenteel lopen in de Regio Stedendriehoek. De processen zijn aan verandering onderhevig en dus een momentopname. Daarnaast zullen er in de loop van de tijd nieuwe processen gestart worden. Het overzicht wordt per kwartaal geactualiseerd.

In de onderstaande tekst wordt gebruik gemaakt van de termen uit de raadsladder (zie hiernaast). Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat bij bijvoorbeeld besluitvorming door de raad u uw eigen raadsproces doorloopt die gebruikelijk is in uw gemeente en daar dus opiniërende of beeldvormende vergaderingen in voor kunnen komen.

1. Begrotingscyclus

Met de beleidscyclus wordt het proces bedoeld om te komen tot een begroting, het uitvoeren van de begroting en de verantwoording over de uitvoering van de begroting (jaarstukken).

Dit proces start met het opstellen van een kaderbrief waarin de financiële en inhoudelijke kaders op hoofdlijnen worden verwoord. Deze brief hebben de raden 19 december 2024 ontvangen (zie [link](#)). In december ontvangen de raden deze uitgangspunten ter [informatie](#). In het eerste kwartaal wordt de begroting voor het volgende jaar opgesteld. De conceptbegroting wordt door het algemeen bestuur 16 april vastgesteld (daarna formeel door het dagelijks bestuur). De raden worden in de gelegenheid gesteld een [oordeel](#) te geven door een zienswijze op de begroting in te dienen (vanaf 30 april tot 31 juli 2025), waarna de begroting door het algemeen bestuur definitief wordt vastgesteld op 10 september 2025. In januari 2026 start dan de uitvoering van de vastgestelde begroting.

Wanneer het begrotingsjaar (bijna) is geëindigd start het opstellen van de jaarstukken (jaarverslag en -rekening) eind december en het eerste kwartaal na het begrotingsjaar. De jaarstukken worden vastgesteld door het algemeen bestuur op 16 april en gaan ter [informatie](#) naar de gemeenteraden.

2. Ontwikkelperspectief 2050

In het voorontwerp Nota Ruimte (zie [link](#)) geeft het Rijk aan dat de Regio Stedendriehoek één van de zoekgebieden is voor grootschalige woningbouw. In het Bestuurlijk Overleg Leefomgeving (overleg tussen Rijk en regio) op 7 november 2024 is formeel besloten om een Verstedelijkingsstrategie voor de regio Stedendriehoek op te stellen en een langjarige samenwerking tussen Rijk en regio in te richten (zie [link](#) voor de kamerbrief daarover). Daarmee is de formele start gemaakt om als regio te komen tot het Ontwikkelperspectief 2050 (Verstedelijkingsstrategie). Het gaat daarbij om de hele regio in balans te ontwikkelen. We willen de kwaliteit van de voorzieningen behouden en de brede welvaart versterken. Het is een gezamenlijk proces van alle betrokken partijen in de regio (gemeenten, provincies, waterschappen, Rijk), waarbij de gemeenteraden uiteindelijk het Ontwikkelperspectief vaststellen. Uiteraard stellen provinciale staten, waterschapsbestuur en het kabinet het Ontwikkelperspectief ook vast.

Contourenschets

Het najaar 2024 stond in het teken van de Contourenschets, het handvat om het gesprek in de regio te voeren over de ruimtelijke toekomst, voorafgaand aan het opstellen van een ruimtelijke lange termijnvisie en strategie. De raden zijn op lokaal niveau [geïnformeerd](#) over de Contourenschets. Tijdens de raadsconferentie op 19 november 2024 is [beeldvormend](#) met de raden onderling gesproken over de vier schetsen. Aansluitend vonden in november [opiniërende](#) gesprekken met alle raden plaats, zodat de raden input konden meegeven voor het vervolgproces. De gehele input is bijgevoegd in bijlage 3 en te vinden op de website. Deze input is van groot belang voor de verdere uitwerking van het Ontwikkelperspectief.

Ontwikkelperspectief 2050

Vanuit de gesprekken over de Contourenschets is de vervolgstap het opstellen van het visiedocument 'Ontwikkelperspectief 2050'. In 2025 wordt gewerkt aan het opstellen hiervan, zodat er eind 2025 / begin 2026 een ontwerp Ontwikkelperspectief 2050 ligt.

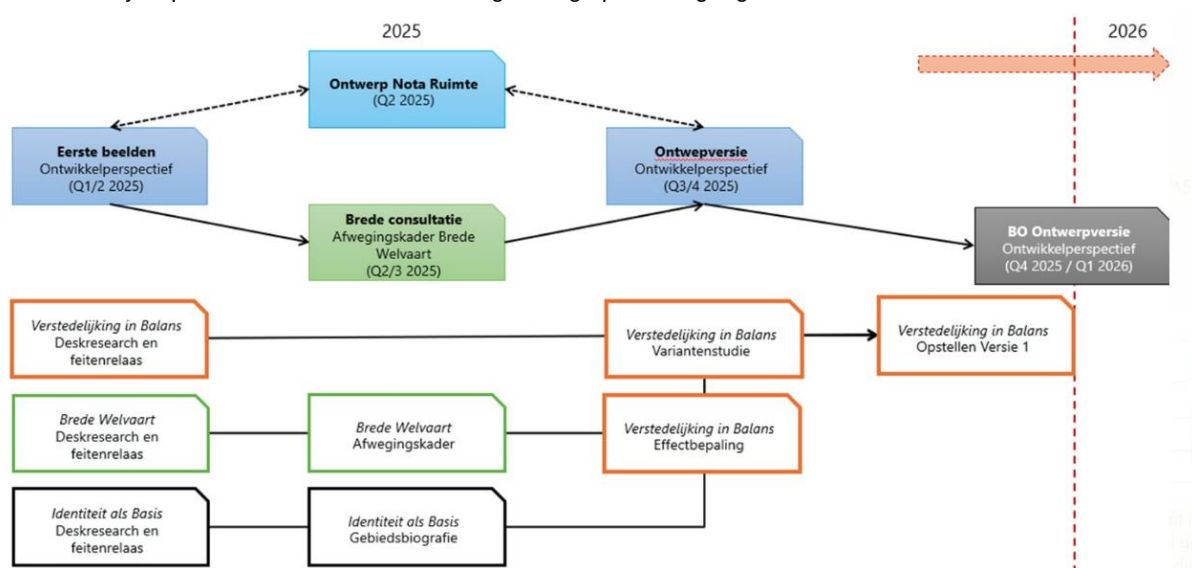

Tussenproducten

Rond de zomer 2025 zijn twee tussenproducten gereed die input vormen voor het maken van de afwegingen en keuzes in het Ontwikkelperspectief. Het eerste product is een 'Afwegingskader brede welvaart'¹, waarin gekeken wordt welke indicatoren voor brede welvaart als afwegingskader worden ingezet om de ruimtelijke en maatschappelijke effecten van de keuzes uit het Ontwikkelperspectief te beoordelen. Het tweede product is een 'Gebiedsbiografie' dat inzicht geeft in de historie én het heden van het ruimtelijk gebruik van de regio Stedendriehoek.

Gelijktijdig wordt gewerkt aan het uitwerken van een variantenstudie als uitwerking van de gesprekken over de Contourenschets. Deze uitwerking is in het najaar 2025 gereed. Samen met de tussenproducten (Afwegingskader brede welvaart en Gebiedsbiografie) wordt de Variantenstudie uitgewerkt in een 'Ontwerp Ontwikkelperspectief', dat eind 2025 / begin 2026 gereed is.

De afbeelding hieronder geeft de planning op hoofdlijnen weer zoals die nu geschetst kan worden. Het proces is dynamisch en afhankelijk van op voorhand moeilijk te voorspellen in- en externe factoren. De planning kan in de loop van de tijd wijzigen, maar heeft als doel om voor de gemeenteraadsverkiezingen van 2026 de huidige raden in staat te stellen een 'bruidsschat' mee te geven aan de nieuwe raden na de verkiezingen. Daarmee wordt recht gedaan aan de grote betrokkenheid van de huidige gemeenteraden. De raadsadviescommissie wordt uiteraard betrokken bij dit proces en de raden worden regelmatig op de hoogte gebracht.

Rol raden

Het 'Afwegingskader brede welvaart' is leidend voor de uitwerking van het uiteindelijke Ontwikkelperspectief. Dit vraagt daarom een belangrijke rol voor de raden. Tijdens de raadsconferentie op 13 mei 2025 worden de raden **informerend/beeldvormend** mee genomen in het thema brede welvaart en het afwegingskader. Vlak na de zomer worden de raden gevraagd om een **oordeel** te geven over het afwegingskader. De raden ontvangen een reactie vanuit het algemeen bestuur op de inbreng van de raden. Hiermee worden de raden in positie gebracht en geven zij richting aan het verdere proces.

De gemeenteraden worden tijdens de raadsconferentie van 18 november 2025 **informerend/beeldvormend** meegenomen in de variantenstudie. De raden ontvangen de variantenstudie in het najaar 2025 ter **informatie**.

Begin 2026 ontvangen de gemeenteraden het 'Ontwerp Ontwikkelperspectief'. Zo kunnen de (huidige) raden nog vóór de gemeenteraadsverkiezingen van 18 maart 2026 **oordeelsvormend** hun reacties op het Ontwikkelperspectief geven, mede aan de nieuwe gemeenteraad. De huidige gemeenteraden hebben hiermee de mogelijkheid om te bepalen of de punten die zij hebben meegegeven in het proces voldoende zijn opgenomen in het 'Ontwerp Ontwikkelperspectief'.

In de loop van 2026 vinden **informerende/beeldvormende** gesprekken met de (nieuwe) raden plaats om hen mee te nemen in het Ontwikkelperspectief. Vooralsnog gaan we ervan uit dat vlak na de zomer 2026 de gemeenteraden **oordeelsvormend** in de gelegenheid worden gesteld om te reageren op het definitieve Ontwikkelperspectief. De **besluitvorming** over vaststelling van het Ontwikkelperspectief door de raden vindt

¹ Brede welvaart is een maatstaf voor alles dat mensen van waarde vinden. Naast materiële welvaart gaat het om zaken als gezondheid, onderwijs, milieu en leefomgeving, sociale cohesie, persoonlijke ontplooiing en (on)veiligheid. Zie ook [link](#).

naar verwachting in de periode november – december 2026 plaats. Dit moment zal mede afhangen van de raadsverkiezingen, de nieuwe raden en de coalitievorming. Voor zover we nu kunnen overzien zal op basis van het Ontwikkelperspectief een concretiseringsslag plaatsvinden in de vorm van een Uitvoeringsagenda met Regionale Investeringsagenda (RIA). Hierover worden de raden in een later stadium geïnformeerd.

Door de brede samenwerking met veel verschillende partijen en de complexiteit van het onderwerp kan het zijn dat het bovenstaande proces ergens vertraging oploopt. In dat geval gaan we in gesprek met de raadsadviescommissie over een alternatief proces, waarbij bijvoorbeeld niet het 'Ontwerp Ontwikkelperspectief' aan de huidige raden wordt voorgelegd, maar de Variantenstudie.

De uitwerking van het Ontwikkelperspectief is niet alleen een proces van de acht gemeenten, ook de beide provincies, de waterschappen en het Rijk zijn direct betrokken. Daarnaast zullen uiteraard ook andere partners binnen de regio, zoals ondernemers, onderwijs en maatschappelijke organisaties worden betrokken in dit proces.

3. Regionaal Programma Energievoorziening (RPE)²

De RES 1.0 van de Regio Stedendriehoek is eind 2021 vastgesteld door alle betrokken gemeenteraden, Provinciale Staten en de algemeen besturen van de waterschappen Vallei en Veluwe en Rijn en IJssel. Na het indienen van onze RES Voortgangsrapportage bij het Nationaal Programma RES op 1 juli 2023, is de fase gestart waarin wordt toegewerkt naar de herijking van de RES 1.0 naar de eerste versie van het Regionaal Programma Energievoorziening (RPE), voorheen RES 2.0.

Er is voor de naam RPE gekozen, omdat dit de lading van het document beter dekt, we hiermee vooruitlopen op de nationale ontwikkelingen waarin drie programma's (NPRES, NPLW en Integraal Programmeren) één programma gaan worden (het Nationaal Programma Energiesysteem) en dit aansluit bij de verplichting van de provincie om een provinciaal programma energiesysteem op te stellen. In maart 2024 is het Plan van Aanpak hiervoor vastgesteld, wat de gemeenteraden in juni 2024 ter [informatie](#) hebben ontvangen.

In januari 2025 zijn er twee webinars georganiseerd om raadsleden te [informer](#)en over het RPE (toen nog RES 2.0, zie [link](#)). Tussen half februari en begin april 2025 zijn de gemeenteraden in de gelegenheid gesteld om [opiniërend](#) te spreken over het RPE (toen nog RES 2.0). De raden hebben aan hun portefeuillehouder punten van aandacht kunnen meegeven voor de definitieve ontwerpversie van het RPE. Vanaf april/mei 2025 vindt de besluitvorming over de terinzagelegging van de ontwerpversie RPE plaats in colleges en algemeen bestuur waterschap. Vanaf eind mei tot en met begin juli ligt het ontwerp RPE voor een ieder ter inzage. In deze zelfde periode krijgen ook de gemeenteraden gelegenheid om [oordeelsvormend](#) te reageren op de ontwerpversie RPE. Op basis van de ingebrachte zienswijzen wordt in de zomer het definitieve RPE opgesteld, waarna in de periode oktober tot en met november 2025 [besluitvorming](#) in de gemeenteraden (en staten en waterschapsbestuur) plaatsvindt.

4. Ruimtelijk-Economische Bouwsteen (REB) & Regionaal Programma Werklocaties (RPW)

Het huidige RPW (vastgesteld in 2020) vraagt om een actualisatie. Het RPW is het afsprakenkader van de regio en de provincies over de planning en programmering van bestaande en nieuw te ontwikkelen bedrijventerreinen. De uitkomsten van de REB vormen hiervoor de basis. De REB geeft inzicht in de uitgangssituatie, het economisch profiel en de ambities van de regio. De REB en het RPW vormen samen een belangrijke bouwsteen voor het Ontwikkelperspectief 2050. Het beoogd eindresultaat is een nieuw, actueel en gedragen RPW van de regio en provincies Gelderland en Overijssel voor de Regio Stedendriehoek met ruimtelijke en economische afwegingen op het gebied van de programmering van bedrijventerreinen tot 2030, met een doorkijk naar 2040.³

De raden zijn voor de zomer 2024 [geïnformeerd](#) over de REB en het RPW. Oorspronkelijk zouden beide documenten eind 2024 worden vastgesteld door de colleges. De planning is inmiddels aangepast waardoor de colleges en het algemeen bestuur in mei hierover besluiten. Voorafgaand aan de besluitvorming vindt nog afstemming plaats met de provincie Gelderland.

² Het programma Energiesysteem heeft een aparte structuur binnen de regio met een eigen Stuurgroep en valt buiten de regionale begroting. De gemeente Deventer is onderdeel van de RES-regio West-Overijssel.

³ Voor Deventer geldt dat Overijssel in 2023 al programmeringsafspraken heeft gemaakt met de gemeenten. Deze afspraken zijn input voor het RPW. Ook de gemeente Heerde valt onder een andere regio.

In de loop van het proces is gebleken dat de afspraken die worden gemaakt passen binnen het lokale beleid dat de gemeenteraden eerder hebben vastgesteld. Daarmee is het vaststellen van de REB en het RPW een bevoegdheid van de colleges. De gemeenteraden ontvangen daarom beide documenten eind mei/begin juni ter [informatie](#) en hoeven hierover dus geen besluit te nemen. Dit is mede afgestemd met de raadsadviescommissie.

5. Regionale Fietsvisie 2024 - 2040

De huidige regionale fietsvisie van de Regio Stedendriehoek is vastgesteld in 2012. Deze is vooral gericht op het realiseren van een regionale fietsinfrastructuur. Sindsdien is er veel veranderd. Met een toename in het gebruik van de e-bike en de speedpedelec zijn grotere afstanden in de regio steeds beter op de fiets af te leggen. De fiets kan een deel van de groei aan mobiliteit opvangen en de regio daarmee bereikbaar houden. De fiets speelt bij alle acht gemeenten in de Stedendriehoek een belangrijke rol in de Omgevingsvisies en coalitieakkoorden. Daarom wordt de regionale fietsvisie geactualiseerd. Het geeft een kader aan voor stimuleren van het fietsgebruik en de samenwerking tussen regio en gemeenten. De fietsvisie is een kader op hoofdlijnen dat verder moet worden uitgewerkt.

Het proces om te komen tot een geactualiseerde fietsvisie is in 2023 gestart. Op 13 december van dat jaar is er een 'fietscafé' gehouden, waarvoor raadsleden van de acht gemeenteraden en stakeholders zoals de politie, VeiligVerkeerNederland en de Fietzersbond zijn uitgenodigd. De raadsleden konden [beeldvormend](#) input geven voor het opstellen van de visie.

In 2024 is gewerkt aan het opstellen van de regionale fietsvisie en deze is in het najaar door de colleges vastgesteld, waarna de fietsvisie ter [besluitvorming](#) is voorgelegd aan de raden. Bij verschillende gemeenten wordt de regionale fietsvisie gelijktijdig met de eigen gemeentelijke fietsvisie aangeboden aan de raad ter besluitvorming. Dit proces loopt momenteel, waarbij iedere gemeente hiervoor een eigen planning heeft. De periode van vaststelling loopt daarom van november 2024 tot uiterlijk 1 juli 2025. In sommige gemeenten is de eigen gemeentelijke visie al vastgesteld en sluit de regionale visie daar naadloos bij aan. In die gevallen kan ervoor gekozen worden om de regionale fietsvisie als hamerstuk te agenderen.

6. Regio Deal

Op 9 februari 2024 maakte het kabinet bekend dat de ingediende aanvraag van de Regio Stedendriehoek voor een Regio Deal is toegekend. De Regio Stedendriehoek ontvangt € 20 miljoen van het Rijk om samen verder te werken aan de brede welvaart in de regio. Met de toekenning is het proces om te komen tot een convenant met het Rijk gestart, de dealmakingsfase. Dit heeft in 2024 plaatsgevonden. Hierover zijn de gemeenteraden [geïnformeerd](#) met een raadsinformatiebrief (zie [link](#)). Op 24 januari 2025 is bekend gemaakt welke projecten zijn toegekend (zie [link](#)). Hiermee is de uitvoering van de Regio Deal gestart. Dit jaar zal door het Partneroverleg nog besluitvorming plaatsvinden over de resterende middelen van de Regio Deal. Naar verwachting vindt dit voor de zomer 2025 plaats. Informatie over het verloop van de Regio Deal projecten en de toekenning van de resterende middelen is te vinden op de [website](#) en via de nieuwsbrief.

7. Urgentieverordening en -regeling

In 2024 zijn de samenwerkende gemeenten van de Stedendriehoek gestart met het gezamenlijk opstellen van een urgentieverordening. Deze gezamenlijke urgentieverordening komt voort uit de verandering in regelgeving die vanuit het rijk in gang is gezet rondom volkshuisvesting. Eén van de onderwerpen die in de wet wordt geregeld is het voorrang geven aan bepaalde urgente aandachtsgroepen bij de toewijzing van een sociale huurwoning. De voorrang voor de aandachtsgroepen wordt op het niveau van de woningmarktregio geregeld, in ons geval de regio Stedendriehoek. Vanwege de wettelijke aanpassingen moeten deze verschillende regelingen omgezet worden naar een huisvestingsverordening met een daarin een urgentieverordening. Het vaststellen van een urgentieverordening en -regeling is een bevoegdheid van de gemeenteraad. Het proces om te komen tot de urgentieverordening bespreken we nog met de Raadsadviescommissie. U wordt hierover daarna uitgebreider over geïnformeerd.

8. Afgeronde processen

8.1. Woondeal (incl. woon-zorg)

In 2023 hebben de Gelderse gemeenten, de provincie Gelderland en het ministerie van BZK / VRO de woondeal voor de regio Stedendriehoek voor de periode 2022 tot en met 2030 afgesloten. In deze woondeal zijn afspraken gemaakt over nieuw te bouwen woningen, de prijscategorieën en de benodigde randvoorwaarden om de nieuwbouwpoging te kunnen realiseren. Bij ondertekening is afgesproken de Woondeal in 2025 te actualiseren en een aantal inhoudelijke zaken aan de huidige Woondeal toe te voegen, waaronder een afsprakenkader ouderenhuisvesting. In 2024 is met de samenwerkende gemeenten in de Regio Stedendriehoek, het ministerie van VRO, de provincie Gelderland, corporaties en zorgorganisaties gewerkt aan de genoemde zaken en is de woondeal geactualiseerd.⁴ De Woondeal is op 31 januari 2025 **informerend** via een raadsinformatiebrief aangeboden aan de gemeenteraden (zie [link](#)). De individuele colleges hebben dit aangevuld met informatie over de specifieke lokale situatie.

In de vorige langetermijnplanning was opgenomen dat de raden de Woondeal opiniërend en besluitvormend zouden ontvangen. Over dit proces is advies gevraagd van de raadsadviescommissie. Bij de definitieve versie van de Woondeal is gebleken dat de Woondeal binnen de afgesproken kaders van de gemeenten blijft en er een koppeling is gemaakt met de bestaande opgaven. Om die reden is de Woondeal alleen ter informatie verstuurd aan de raden. Hiermee is het proces om te komen tot actualisatie van de Woondeal **afgerond**.

8.1. Regioarrangement

In 2022 heeft het toenmalige kabinet aan de twaalf provincies gevraagd om de opgaven voor de periode tot 2030 - met een doorkijk naar 2050 - ruimtelijk te vertalen. De provincies is gevraagd om te komen met een ruimtelijke koers met de belangrijkste opgaven waaraan gewerkt gaat worden. Voor onze regio heeft de provincie Gelderland een regioarrangement opgesteld, samen met de drie waterschappen en de acht gemeenten van de Regio Stedendriehoek. In het najaar 2023 hebben de betrokken colleges het Regioarrangement 2023 vastgesteld en is in de raden **opiniërend** gesproken over de vijf agenderende opgaven van het Regioarrangement 2023: verstedelijking in balans, ontwikkeling corridors A1/A50, bevaarbaarheid IJssel, vitaal landelijk gebied en Veluwe. Deze agenderende opgaven zijn verwerkt in het ruimtelijke voorstel dat de provincie Gelderland heeft aangeboden aan het Rijk. In het voorjaar 2024 zijn de raden in de gelegenheid gesteld om **opiniërend** input mee te geven aan hun portefeuillehouder voor de verdere uitwerking van het Regioarrangement. Tijdens de raadsconferentie van 28 mei 2024 is ter **informatie** een terugkoppeling gegeven over de input die door de raden is meegegeven. Omdat de opgaven uit het regioarrangement integraal uitgewerkt worden in het Ontwikkelperspectief van onze regio komt er geen bijgestelde versie van het regioarrangement, maar werken we nu als partijen samen op binnen het proces van het Ontwikkelperspectief. De inhoud van het regioarrangement wordt dus meegenomen in het proces van de Ontwikkelperspectief. Daarmee is dit proces **afgerond**.

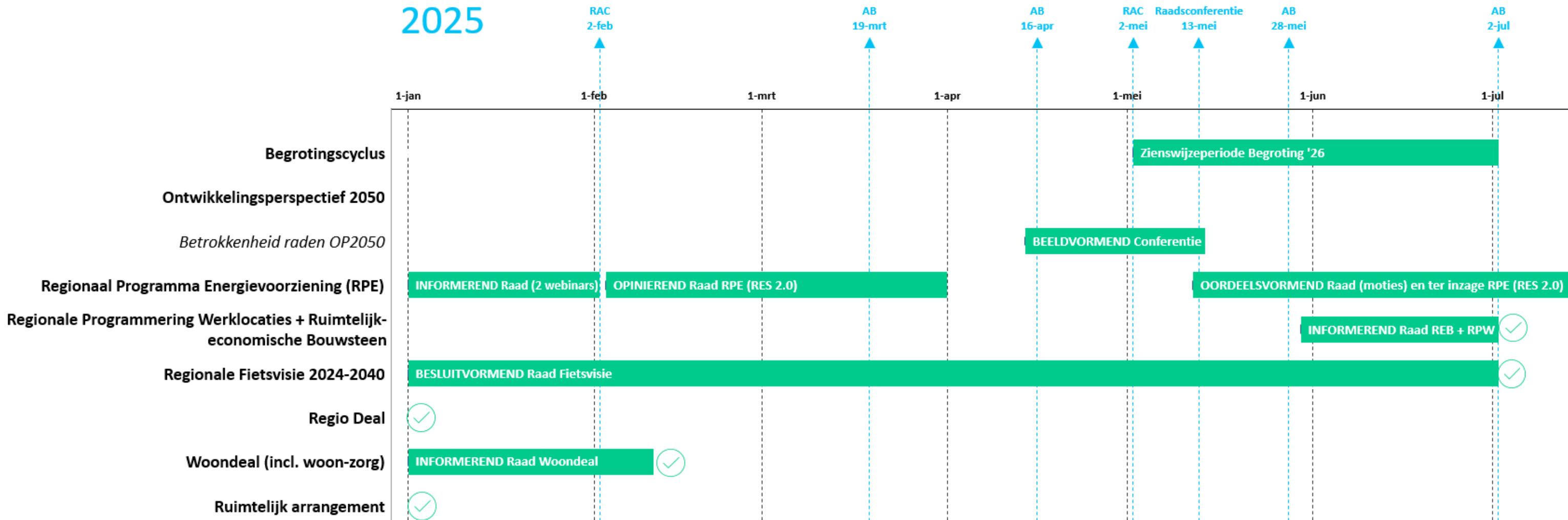
Ter info: De provincies hebben als vervolg op het regioarrangement van het Rijk de opdracht gekregen om met een ruimtelijk arrangement te komen waarin Rijk en provincie wederkerige afspraken maken over de uitvoering van de opgaven. De afspraken vormen de basis voor een nieuwe Nota Ruimte in 2025. De Regio Stedendriehoek heeft geen rol in de afspraken die de provincies maken met het Rijk in het ruimtelijk arrangement. Uiteraard betrekken de provincies de regio wel bij het opstellen van de afspraken. Het Ruimtelijk arrangement wordt in juni 2025 tijdens het Bestuur Overleg Leefomgeving (tussen provincies en Rijk) vastgesteld. Deze afspraken worden opgenomen in de Nota Ruimte die na de zomer 2025 ter visie komt te liggen.

⁴ Voor de gemeente Deventer geldt dat zij in 2023 afspraken hebben gemaakt met de provincie Overijssel en het Rijk. De woningbouwopgave van de gemeente Deventer maakt onderdeel uit van de actualisatie van de woondeal.

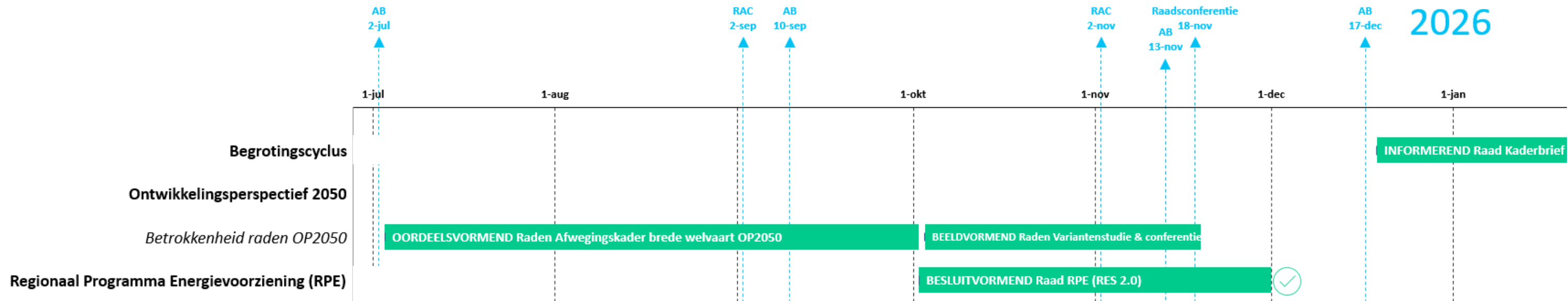

Overzicht Langetermijnplanning gemeenteraden 2025

2025

2026

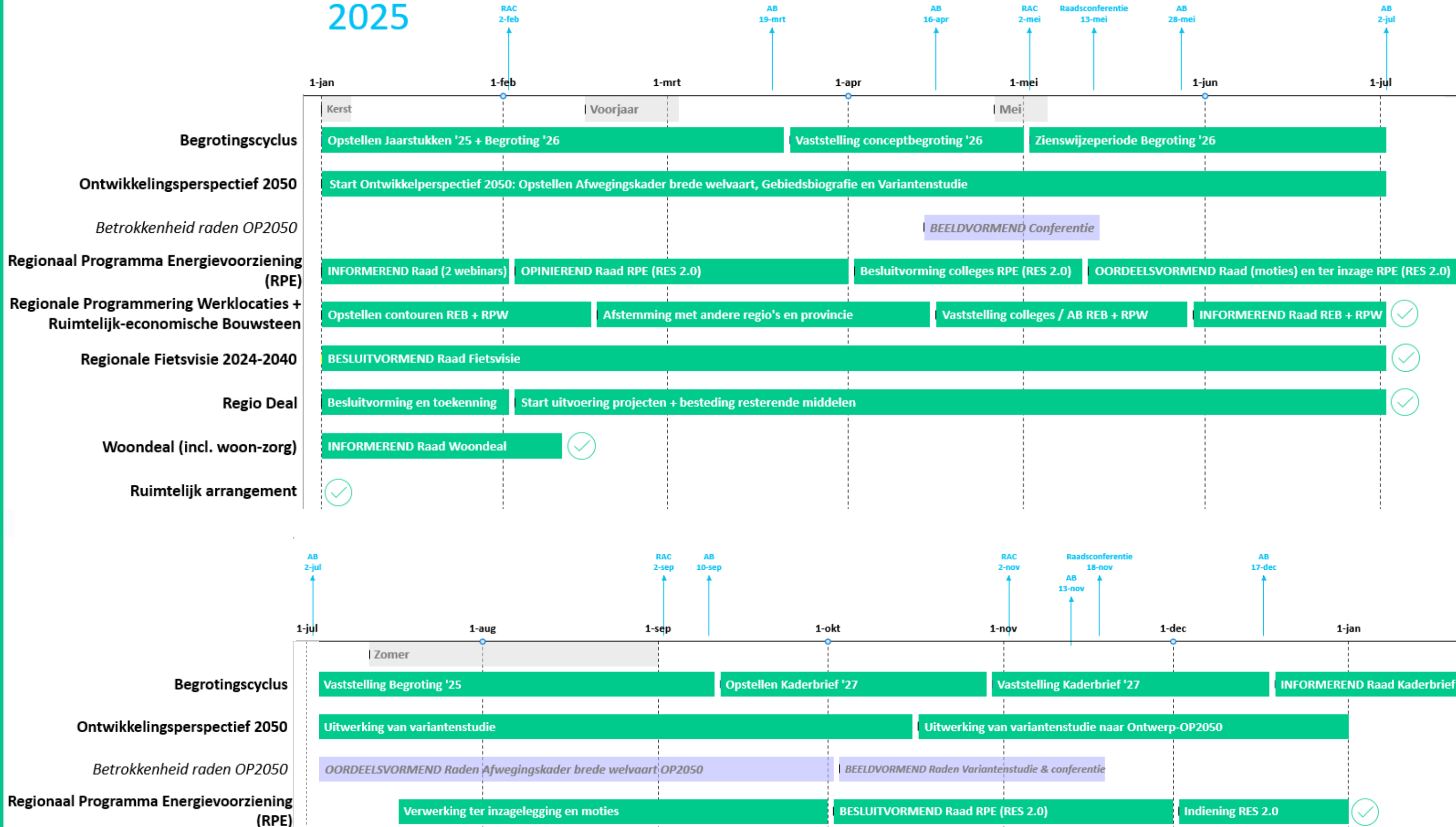

✓ = proces voor de raden afgerond

Overzicht Totale langetermijnplanning 2025

2025

✓ = proces voor de raden afgerond

Bijlage 2 – Raadsladder

De aandacht voor de betrokkenheid van de raad is in de afgelopen periode vergroot. Het beste voorbeeld is het instellen van de raadsadviescommissie. Daarnaast worden de raden op allerlei manieren betrokken in formele en informele zin. Om dit nog meer te stroomlijnen is met leden van de Raadsadviescommissie gesproken over de mogelijke manieren van het betrekken van raden bij de regio. Dit aan de hand van de 'raadsladder', naar analogie van de 'participatieladder'. Hoe verder op de ladder, hoe meer invloed de raad heeft. De treden op de ladder zijn: informierend, beeldvormend, opiniërend, oordeelsvormend en besluitvormend. De eerste twee treden zijn informeel van aard en onder verantwoordelijkheid van de regionale werkorganisatie. De treden daarna zijn formeler van aard en onder verantwoordelijkheid van het lokale AB-lid.

De termen uit de raadsladder zijn vergelijkbaar met de termen die binnen de individuele raden ook worden gebruikt. Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat bij bijvoorbeeld besluitvorming door de raad (hoogste trede) de lokale raadscyclus wordt doorlopen en daar opiniërende of beeldvormende vergaderingen in voor kunnen komen.

TOELICHTING

Informierend

De lichtste vorm van betrokkenheid van de raad bij ontwikkelingen in de regio is dat de raden geïnformeerd worden. Informeren kan op verschillende manieren en de mate van actief informeren verschilt daarin ook. Via de [website](#) van de Regio Stedendriehoek kan iedereen de meest actuele informatie tot zich nemen. Dit is een passieve vorm van informeren. Meer actief zijn bijvoorbeeld de [nieuwsbrieven](#) die worden verstuurd. Dit is een algemene update waar diverse onderwerpen kort worden toegelicht met een link naar meer informatie op de website.

Actiever worden de gemeenteraden geïnformeerd via een [raadsinformatiebrief](#). Met deze brief worden de gemeenteraden geïnformeerd over een specifiek onderwerp. Met de brief wordt de gemeenteraad op de hoogte gebracht van de stand van zaken van het onderwerp.

De meest actieve vorm van informeren van de gemeenteraden is het geven van een [presentatie](#) of een [webinar](#). Dit kan gaan om een specifiek onderwerp of om een algemene stand van zaken van wat er speelt in de regio. De genoemde vormen van informeren gaan uit van informeren vanuit de Regio Stedendriehoek. De individuele colleges / AB-lid kunnen uiteraard separaat hun gemeenteraden informeren, afhankelijk van de lokale situatie.

Beeldvormend

Op de beeldvormende trede wordt informeel bij gemeenteraadsleden informatie opgehaald of halen raadsleden onderling informatie bij elkaar op. Het helpt raadsleden om van elkaar te horen wat er speelt in de andere gemeente en bestuurders om richting te bepalen op een bepaald dossier. Het is nadrukkelijk niet bedoeld om gemeenteraadsleden vast te leggen op hun inbreng en het vervangt niet de officiële reactie van een gemeenteraad (zie hierna). De trede van beeldvorming is bedoeld om een beeld te krijgen hoe raadsleden aan kijken tegen een bepaald onderwerp en de samenwerking tussen raadsleden over gemeentegrenzen heen te versterken. Voorbeelden van raadpleging zijn de [raadskonferenties](#), het organiseren van [ateliers](#) of een [enquête](#).

Opiniërend

Met de trede 'opiniërend' is de rol van de raad meer formeel. Op deze trede krijgt de raad de mogelijkheid om het AB-lid op een onderwerp een boodschap mee te geven voordat er besluitvorming plaatsvindt in het algemeen bestuur. Met deze [consultatieronde](#) heeft de raad invloed op de inbreng van hun bestuurder in het algemeen bestuur. Via de contacten binnen de RAC of bijvoorbeeld de raadskonferenties kunnen raden van verschillende gemeenten hun reactie op elkaar afstemmen.

Oordeelsvormend

De raad heeft wettelijke bevoegdheden als het gaat om het indienen van [zienswijzen](#). Dit geldt bijvoorbeeld voor de begroting of het vaststellen van een strategische visie. Met deze mogelijkheid heeft de raad invloed op de te nemen besluiten en zijn oordeel daarover uit te spreken. Wanneer een raad een zienswijze indient moet het algemeen bestuur deze zienswijze meewegen in het definitieve besluit. Naast de wettelijk vastgelegde documenten waarop een zienswijze kan worden ingediend, kan de Raadsadviescommissie adviseren om ook op andere documenten een zienswijzeprocedure toe te passen. Het is ook mogelijk dat wordt afgesproken dat raden een [motie](#) kunnen indienen, waarop het algemeen bestuur reageert (vergelijkbaar met de zienswijzeprocedure).

Besluitvormend

De hoogste trede van invloed op de koers van de Regio Stedendriehoek is besluitvormend. Deze trede wordt altijd toegepast wanneer er sprake is van het [vaststellen van beleid](#). Het algemeen bestuur van de Regio Stedendriehoek heeft namelijk geen bevoegdheid om te besluiten over beleidskeuzes die individuele gemeenten raken. Besluiten over regionale beleidskeuzes kan het algemeen bestuur alleen nemen na instemming van de gemeenteraden. De besluitvorming van de individuele raden volgt de lokale cyclus van besluitvorming.

Rode draden en inbreng raadsconsultaties Contourenschets (najaar 2024)

Vanuit de gemaakte verslagen van de opiniërende rondes van de raden in het najaar van 2024 over de Contourenschets zijn per gemeente de rode draden uit het gesprek geformuleerd. Dit is opgenomen in onderstaand document. Daarnaast zijn per gemeente de verslagen en eventuele andere documenten opgenomen. De inbreng wordt meegenomen in het vervolgproces van het Ontwikkelperspectief.

1. Apeldoorn

Welke kansen worden gezien

- Geef aan hoe Regio Stedendriehoek in verbonden met andere regio's, zorg voor goede afstemming en verbindingen met andere regio's. Het 'grensontkennend kijken' houdt ook in dat verder dan de grenzen van de regio dan wel de regionale opgave wordt gekeken. De verbindingen met de Achterhoek, Zwolle, Arnhem en West-Nederland mogen meer aandacht krijgen;
- Kijk niet alleen vanuit een ruimtelijk-fysiek perspectief naar de verstedelijkingsopgave, maar ook welke sociaal-maatschappelijk opgaven in de regio liggen. Neem daarbij de vraag mee hoe de verschillen in de regio verkleind kunnen worden op het gebied van levensverwachting, eenzaamheid (verbinding tussen inwoners) en economische ongelijkheid. Houd hiermee rekening bij de keuze bij verstedelijkingsrichtingen;
- Kies voor een verstedelijkingsrichting met zekere mate van concentratie, zodat om de stedelijke gebieden heen ruimte blijft voor landbouw, recreatie en natuur- en landschapsontwikkeling. Dat is terug te zien in schetsen A en C. In schets A is echter weer (te) weinig sprake van 'balans', deze is erg hoogstedelijk en heeft te weinig oog voor de leefbaarheid van de kleine kernen. Daarmee is het te onevenwichtig en leidt het tot spanning met de identiteit van het gebied;
- Als kansrijk wordt gezien de sterke nadruk op goede bereikbaarheid via het OV en goede HOV-verbindingen in de meeste schetsen. In het bijzonder wordt de OV-bereikbaarheid en investeringen in OV bij schets C benoemd. Kansen voor extra stations liggen ook tussen Apeldoorn en Zutphen (i.c. bij De Ecofactorij in Apeldoorn en De Hoven in Zutphen) en een betere verbinding met Arnhem. Kijk tevens naar fietssnelwegen tussen de steden en houd aandacht voor busverbindingen met de kleine(re) kernen tussen de stations;
- Daar waar al een bestaande verbinding is, zoals langs de A1 tussen Apeldoorn en Deventer, is het meest vanzelfsprekend om de verbinding te versterken. Kijk hierbij ook naar de A50. Een uitbreiding in oostelijke richting lijkt het meest logisch omdat hier deze verbinding (spoorlijn) al aanwezig is;
- Kleine kernen moeten vitaal kunnen blijven, zodoende is enige, weliswaar bescheiden ontwikkeling wenselijk om de aanwezige voorzieningen in stand te kunnen houden. Combinatie van groei in verbonden steden met kansen voor kleinschalige groei in de dorpen om leefbaarheid in stand te houden. Het is van belang dat de dorpen zijn aangehaakt (OV-bereikbaarheid en voorzieningen);
- De gebruikte 'taal' in schets D (nadruk gemeenschapszin, kracht van de kernen) spreekt aan. Zoek combinaties van de 'taal' uit schets D en een evenwichtige balans in verstedelijking (concentreren vs. spreiden) zoals in schets C (en in mindere mate schets B) het sterkst naar voren komt. Schets D is qua verstedelijking te fragmentarisch en te versnipperd;
- Verstedelijking moet ook gepaard gaan met groenontwikkeling (blauwgroene structuur, ecologische verbindingen en biodiversiteit). Dat komt in schetsen A het sterkst tot uitdrukking;
- De lokale identiteit van de steden en dorpen en tevens de verschillende landschappen in de regio moet behouden blijven en versterkt worden;

- De IJssel krijgt vanwege landelijke keuzes in de toekomst structureel meer water te verwerken en ook incidenteel vanwege klimaatverandering. Het is daarom van belang dat de IJssel genoeg ruimte krijgt (dat komt in schetsen A, B en C tot uitdrukking).

Welke belemmeringen worden gezien

- Als duo-metropool (schets A) presenteren Apeldoorn en Deventer zich als 'één stad'. Dat kan het gevolg hebben dat één ICE-station (in plaats van twee) genoeg is. Dat zal dan gezien de ligging naar verwachting Deventer worden en niet Apeldoorn;
- Vergeet ondanks de als positief ervaren sterke nadruk op OV ook de auto niet. Voor veel inwoners is de auto het belangrijkste dagelijkse vervoermiddel;
- Leer van lessen uit het verleden als het gaat om een te snelle uitbreiding van steden (effecten op de leefbaarheid);
- Het creëren van een park tussen de steden kan ten koste gaan van de landbouw. Houd oog voor een gezond platteland (landbouw).

Wat wordt extra meegegeven voor het vervolg

- Regionale samenwerking evenals optrekken met het rijk biedt kansen om werk te maken van de mobiliteit(sopgaven);
- Een toename van het aantal woningen gaat gepaard met een grotere vraag naar voorzieningen voor drinkwater. Hiervoor dient (meer) aandacht te zijn;
- Het proces 'verstedelijking in balans' moet niet een bestuurlijke aangelegenheid worden, neem de samenleving en inwoners in het proces en de inhoud mee.

2. Brummen

Welke elementen ziet u uit de Contourenschets als kansrijk voor de ruimtelijke ontwikkeling van de regio richting 2050?

- Wat betreft oriëntatie op het Daily urban system is voor Brummen van belang dat onze inwoners regelmatig op grotere afstand werken en ook sociale verbanden hebben zowel binnen als buiten de regio. Oriëntatie op interregionaal past daarbij.
- Onze voorkeur gaat uit naar een organische groei, dus vanuit bestaande steden en dorpen, zoals die historisch gezien ook heeft plaatsgevonden. Schaalniveau moet passend zijn.
- Grootstedelijke ontwikkeling, inclusief woningbouw en voorzieningen in de (streekhoofd-)steden.

In de kleine kernen gemeentes zal ingezet moeten worden op versterking van groen, natuur (inclusieve landbouw) en landschap. Woningbouw zal hier naar vermogen, behoefte en wenselijkheid plaatsvinden. Passend bij scenario B.
- Grootschalige bedrijventerreinen alleen aan de randen van de streekhoofdsteden (langs de A1 en A50). Kleinschalige ontwikkeling, voor lokale bedrijven (die gelieerd zijn aan al gevestigde bedrijven) aan de buitenranden van de dorpen. Niet richting middengebied Driestrekenpark Voorsterlanden.
- Wij zien kansen in het versterken van de mobiliteit binnen de regio en de regio uit. Nadruk moet dan liggen op het vergroten van het aanbod soorten mobiliteit binnen de regio. Met name inzetten op ov en fietsverbindingen. Voor autoverkeer, is aandacht voor ontsluiting op de hoofdassen belangrijk. Bijvoorbeeld ook voor Zutphen als daar een groot deel van de opgave landt.
- Scenario A bevat wat ons betreft veel goede elementen, zoals veel ruimte voor natuur. Brummen (en Voorst) als het groene hart ligt voor de hand en is ruimtelijk gezien een goede keuze. Balans is inderdaad juiste woord (wonen, werken en recreëren)
- Bouwen rondom bestaande stations. Ontstaan nieuwe woon-werk-leefmilieus.

Welke elementen ziet u uit de Contourenschets als belemmerend voor de ruimtelijke ontwikkeling van de regio richting 2050?

- OV uitbreiding, zodat je makkelijker in de kernsteden Apeldoorn en Zutphen kan komen, is misschien niet zo gemakkelijk te realiseren.
- Complexiteit. We zullen ook rekening moeten houden met de aangrenzende regio's. Voor de ruimtelijke invulling vraagt dit ook afstemming met de omgeving van de regio.
- De maakbaarheid van de ruimte kent zijn grenzen. Water en bodemsturend is een belangrijk principe.
- Een belemmering zou het gebied tussen Veluwe en IJssel kunnen zijn, maar tegelijk is het ook een kans: vorm een stevige overgang tussen Veluwe en IJssel met Brummen en Voorst door de creatie van Voorsterlanden en/of IJssellanden.
- Wij zien de volgende belemmering bij scenario D: alle functies in het gebied worden te versnipperd en daardoor het minst versterkt.
- Wij missen in de visie (op openbaar vervoer) de noord zuid oriëntatie van/naar de regio (in het kader van voorzieningen als hoger onderwijs, specialistische zorg en andere grootstedelijke voorzieningen).
- Landelijk gebied wordt vooral beschouwd vanuit economische waarden of een ruimtelijke opgave (wonen, werken en recreëren). Het ontbreekt aan een visie op "Stille Natuur": namelijk natuur die niet gebruikt wordt door de mens. Voor de leefbaarheid is dit een randvoorwaarde. Het gebrek aan natuurwaarde wordt heel duidelijk door terminologie als landschapspark.

Wat wilt u verder nog meegeven voor het vervolgtraject?

- De west-oost verbinding in ons land is belangrijk voor belangrijke toekomstige mobiliteitsverbindingen in Europa en moet een plek krijgen. Dit is regio-overstijgend. Een passend voorstel hiervoor graag meenemen in verdere uitwerking van scenario B.
- Er moet nadrukkelijk rekening gehouden worden met meer ruimte voor rivieren in belang van het waterbeheer van Nederland (in zowel nationaal als regionaal belang). In het bijzonder krijgen de IJssel (IJsselvallei) en de Waal een grotere rol in ons rivierenland. Landelijke richtlijnen als bodem- en watersturend, Ruimte voor de rivier 2.0 en de kaderrichtlijn water randvoorwaardelijk.
- Regionale doelen als Drinkbare IJssel, bescherming grondwater, versterken groen-blauwe dooradering, gebruiken als uitgangspunten.
- Doorrekenen in uitwerking van ontwikkelperspectief. Aandacht voor demografische en landbouwtransitie: vergrijzing op met name het platteland zorgt voor een potentiële verandering van de boeren bedrijvigheid.
- Doorrekenen in uitwerking van ontwikkelperspectief. Aandacht voor de negatieve landschappelijke gevolgen van schaalvergroting (en hier in m.n. de uitvoering rekening mee houden).
- In 2025 worden inwoners geconsulteerd. Hoe komen we tot een juiste weging van de resultaten? De stemmen vanuit de dorpen zullen in aantal minder zijn dan de stemmen uit de steden. En de ene stad/dorp kan een visie hebben die niet aansluit bij de andere stad/dorp.
- De nieuwe raad wordt begin/medio 2026 geconsulteerd en besluit eind 2026. Dat zal voor nieuwe raadsleden een uitdaging zijn, want dit is een abstract en groot dossier.
- Het versterken van de samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven kan de concurrentiepositie met andere regio's verbeteren. We kunnen dan optimaal gebruik maken van onze ligging voor bedrijven en ons woonklimaat voor de studenten en werknemers.
- Het is belangrijk om in het vervolgtraject iedereen mee te nemen. De gemeenteraden maar ook de inwoners, bedrijven en onderwijsinstellingen. Samen komen we verder. Maak duidelijk voor gemeenten wat de meerwaarde is van de samenwerking. Vier de successen!

3. Deventer

De belangrijkste punten ten aanzien van:

Het proces

- Kom voor de gemeenteraadsverkiezingen naar de raden.

De schetsen

- Geen eenduidige voorkeur voor 1 van de schetsen, alle 4 werden door de verschillende partijen genoemd als voorkeursschets.

Welke kansen worden gezien door de raad?

Algemeen

- Over het algemeen wordt ingestemd met opzet/toepassing van de benoemd leidende principes. - Borg de identiteit van Deventer in de verstedelijkingsopgave.
- Proces (gemeentelijke) omgevingsvisie leidend tov proces richting het ontwikkelperspectief.
- In Deventer lopen deze processen parallel.
- Neem de positie van de IJssel mee in het Ontwikkelperspectief: IJssel als kracht en als barrière.
- Maak een regionale visie op klimaatadaptatie.

Voorzieningen

- Samenwerking tussen de steden is essentieel: betere samenwerking in de regio leidt tot betere (verdeling van) voorzieningen.
- Zet in op basisvoorzieningen in de steden en beconcurrer elkaar niet t.a.v. topvoorzieningen op regionaal en/of nationaal niveau.

Specifiek

- Onderzoek de mogelijkheden voor elektrisch vervoer over water: kansen voor Deventer Binnenhaven.
- Zet in versterking lokale economie
- Zet in op maakindustrie (sterke positie in de regio) - Recreatie:
- Maak een regionale visie op verblijfs/dagrecreatie

Wonen:

- Inbreiding voor uitbreiding
- Dorpen: zet ook in op meerlaags bouwen

Mobiliteit

- Maak een regionale mobiliteitsvisie
- Zet in op verbetering OV, ook positie van de regio internationaal.
- Zet in op STOMP principe
- Zet in op goede fiets infrastructuur
- Inzet op werkgelegenheid vraagt ook goede bereikbaarheid van deze werklocaties.

Groen

- Omgevingskwaliteit van onze regio is ruimtelijke kwaliteit
- Behoud groen en landschapswaarden.

Welke belemmeringen worden gezien door de raad?

- Zijn er niet te veel ambities benoemd: is dit realistisch?

4. Epe

Samenvatting

Voor Epe is de Omgevingsvisie de basis: behoud van waardevolle landschappen en het dorpse karakter.

Geen hoogbouw en verstedelijking in Epe, maar concentratie van de groei rondom de steden. Aandacht voor OV-verbinding (wellicht lightrail) voor de dorpen richting de steden.

Samenwerken waar mogelijk en oog hebben voor ontwikkelingen in de toekomst.

Input consultatie Gemeente Epe

CDA: Het lijkt een trechter/fuik te zijn. Willen wij dit wel: zoveel extra woningen? Die vraag ontbreekt. Spannend om hier ja op te zeggen. Nog te beperkt beschreven dus niet 100% gelukkig met het stuk. Wel fijn dat de omgevingsvisie de basis is.

Nieuwe Lijn: Mooie doorkijk, niet teveel laten leiden door grote steden. Dorpse karakter behouden en lokale kennis gebruiken.

VVD: Voorkeur voor geconcentreerd groeien. Geen buitenwijk van Apeldoorn worden. Een lightrail verbinding tussen Apeldoorn en Zwolle zou mooi zijn.

SGP-CU: Wat al groot is verder laten groeien, hoogbouw in de grotere steden. Bij IJssel bouwen is wel lastig. Als dorp ca 1% groeien per jaar zou mooi zijn, lichte groei is geen probleem.

D66: Dank aan iedereen die hieraan heeft meegewerkt. Eens met eerdere sprekers, we moeten geen mega gemeente worden. Gebruik maken van de grotere krachten in de regio. Wat missen wij en waar kunnen we voor bij andere gemeenten terecht? Kijk naar kansen en belemmeringen, vooral op energie gebied. Niet nimby gedrag naar buurgemeenten maar zonder onszelf te verliezen. Een lightrail verbinding tussen Apeldoorn en Zwolle zou mooi zijn, maar een OV verbinding zou ook al fijn zijn. Wel zorgen om vergrijzing kijkend naar zorg en woningen. In verdere ontwikkeling mensen betrekken die toekomstige ontwikkelingen hier goed in kunnen meenemen.

Gemeentebelangen: Oog voor toekomstige ontwikkelingen houden. Bekijken het positief. Landelijk karakter moet wel behouden blijven. Voorkeur voor variant B.

PvdA: In hoeverre is er rekening gehouden met hoe de samenleving er in 2050 uitziet? Is er rekening mee gehouden dat de samenleving er dan anders uitziet en dat het ook een andere inrichting behoeft, want andere soorten werk etc? Dit moet wel worden meegenomen. Blijven aansluiten op de Omgevingsvisie en het dorpse karakter behouden.

GroenLinks: Fijn om naar de toekomst te kijken met 4 verschillende scenario's. De voorgelegde scenario's zijn heel duidelijk. Bodem en water sturend is mooi en er worden goede keuzes gemaakt. Een aantal zaken moeten gewaarborgd worden: onderwijs, vergrijzing, ziekenhuizen, OV, water en bodem sturend. Er wordt gesproken over gezonde rust en reuring, maar dit mag wel met pit zijn. Voorstel voor slogan: Grrr.

FVD: Goed dat er aandacht is voor groei in balans. Maar willen we dit? Er wordt gesproken over smart cities (zorgt voor meer controle, camera's en vrijheidsbeperkingen). De dorpen zullen minder authentiek worden en er zal meer culturele diversiteit zijn. Epe moet juist voorop staan. Agrariërs moeten ook beschermd worden. Deze plannen zijn veel grootschaliger dan dat het nu lijkt.

Fractie Boermans: Enkele scenario's lijken te sturen richting een soort metropool met drie à vier sterke steden. In dat geval is een goede aansluiting van openbaar vervoer en wegen voor onze gemeente cruciaal. Te veel focus op de zuidelijke kant (Apeldoorn, Deventer en Zutphen). Visie noordelijke kant ontbreekt. Hierbij denken we bijv. aan mobiliteit waarbij naast de corridor A50 ook de (aansluiting op) A28 en bijv. een OV verbinding richting Nunspeet -Zwolle aandacht zou moeten krijgen. Algemeen: gehele mobiliteit (fiets/ OV/ auto) richting de steden verdient veel meer aandacht in de contourschemen, met name vanuit de dorpen. De schets benadrukt terecht, de samenwerking tussen gemeenten, inwoners en de regio om een toekomstbestendige en aantrekkelijke leefomgeving te creëren. Waarom worden inwoners niet actief geconsulteerd in dit proces. Het thema 'ruimte voor water' is in de schets niet volledig uitgewerkt of zichtbaar gemaakt. Gezien het belang van dit onderwerp in de komende 50 jaar dient dit thema een prominenter plek te krijgen. Verdere verstedelijking buiten de dorpscentra is in Epe niet wenselijk.

5. Heerde

- Groei van Heerde en haar dorpen moet kunnen, maar wel in balans. Daarbij geeft de raadscommissie een aantal aandachtspunten mee:
- Groei moet evenredig zijn. In evenwicht met het woonmilieu en de omvang van de kern.
- Behoud de eigenheid van de gemeente en haar dorpen.
- Behoud het dorpse karakter, waarbij de verschillende kernen niet aan elkaar moeten groeien. Er moet een groene buffer blijven en voldoende ruimte voor bijvoorbeeld natuur en landbouw (Veluwe

en IJssel). Zo blijft Heerde een aantrekkelijke gemeente, ook voor de mensen uit de steden die hier op bezoek komen.

- In Heerde is geen ruimte voor grootschalige bedrijvigheid.
- Landschappelijke en ruimtelijke kwaliteiten en natuur zijn van belang voor een goed woon- en leefklimaat. Heerde wil een groene long blijven.
- Ontwikkeling moet plaatsvinden met oog voor de toekomst. Dus houdt rekening met de lange termijn.
- Een goede bereikbaarheid is van groot belang. STOMP is een goed uitgangspunt maar er moeten wel voldoende alternatieven voor de auto komen. Zorg voor goede verbindingen in de regio, maar ook naar andere regio's.
- De raadscommissie vindt de gemeentelijke omgevingsvisie – zoals ook verwoord in de discussienota – een belangrijk uitgangspunt voor de inbreng in de regio bij het vervolgproces.
- Voor het vervolgtraject geeft de raadscommissie mee dat het van belang is dat alle relevante partijen worden betrokken. Heb hierbij ook aandacht voor participatie van inwoners; het is van belang dat deze in alle gemeenten op (ongeveer) dezelfde manier wordt georganiseerd omdat het een ontwikkeling van de hele regio betreft.

6. Lochem

De raad is positief dat ze in vroeg stadium is betrokken is.

De meerderheid van de raadsleden ziet kansen voor Lochem als brugfunctie tussen de Stedendriehoek en Achterhoek. Lochem als poort naar de Achterhoek en Twente wordt genoemd. Dat betekent inzetten op groei als 4e stad, naast de focus op behoud van de sterke steden Apeldoorn, Deventer en Zutphen. Dit komt terug in schets B. Daarnaast is het belangrijk dat de gebieden daaromheen ook levensvatbaar zijn (schets D). Aandacht voor behoud en versterken van de leefbaarheid van het landelijk gebied met de landschappelijke waarden en de agrarische sector en de kleine kernen. Aandacht voor groeimogelijkheden van de kleine kernen om voorzieningen te behouden.

Hieronder volgt een korte samenvatting per partij:

GroenLinks heeft de voorkeur voor schets B waarbij Lochem de functie van Poort naar de Achterhoek vervult. Daarbij is het van belang om in zetten op mobiliteit en de gemaakte kilometers met auto's te verminderen. In het kader van klimaatverandering is belangrijk om rekening mee te houden dat groen en water voldoende ruimte kruigen. Tot slot is het van belang dat de stad Lochem in verbinding blijft met de regio, met zo min mogelijk autokilometers zoals in schets D en zonder tweedeling tussen Oost en West van de gemeente zoals in schets C.

Slotzin: Verspreiding leidt tot verstening.

D66 vindt het belangrijk dat Lochem zorgt voor de brugfunctie tussen Stedendriehoek en Achterhoek. Daarbij is het belangrijk dat het principe water en bodem sturend wordt gehanteerd. Zorg daarbij voor een hoge biodiversiteit natuur en landschap door het creëren van een ecologische verbidingsstructuur. Daarbij dienen we buiten onze gemeentegrenzen te denken.

Slotzin: Werk aan de digitale infrastructuur. Maak van Lochem dé thuiswerk regio van de Stedendriehoek.

VVD vindt dat het plan Vitaal Buitengebied eerst door de raad vastgesteld dient te worden. Dat is onze input voor de regio. De VVD heeft de voorkeur voor schets B met een gezonde mix van D waarbij extra nadruk dient te worden gelegd op de Kanaalzone. Op deze manier wordt het achterland ontsloten en functioneert Lochem als de poort naar Twente en de Achterhoek. Dat is waar regionaal op ingezet moet worden.

Slotzin: Zet in op groei van de stad en behoud van de kernen. Weet daarbij wel dat je slechts één van de acht bent.

Gemeentebelangen legt de voorkeur op schetsen B en D. Zij zien graag dat de gemeente Lochem doorgroeit naar de 40.000 inwoners. Bouwen in alle kernen is namelijk goed voor de leefbaarheid. Daarmee wordt ook de jeugd in de kleine kernen een kans op een woonplek geboden en worden zij behouden. De voorzieningen moeten hier bij meegroeien. Lochem is regionaal de poort naar Twente en de Achterhoek. Om die functie te vervullen moet de infrastructuur wel verbeterd worden. Het gaat daarbij dan om de provinciale wegen en spoorwegen, maar zeker ook het Twentekanaal.

Slotzin: Zet in op evenwichtige groei naar behoefte van alle kernen.

CDA vindt het belangrijk dat woningbouw geconcentreerd wordt in de drie grote steden. Zo kunnen zij voorzieningen en diensten leveren aan de rest van de regio. Dat betekent niet dat alle voorzieningen uit Lochem moeten verdwijnen, Lochem moet namelijk de rol gaan vervullen van vierde stad in de regio: dat betekent ook dat Lochem moet ontwikkelen. Om dat te kunnen bewerkstelligen en is het zaak in te zetten op de ontsluiting van alle kernen. Door groei wordt verder de middenstand levensvatbaar worden gehouden, en kunnen voorziening als de schouwburg behouden blijven.

Slotzin: Verstedelijking maakt Lochem groter met meer mobiliteit en leefbaarheid voor de kernen.

Meedenken met Lochem geeft de voorkeur aan schets B. Ook de kleine kernen moeten op de kaart gezet worden. We dienen eigen beleid te ontwikkelen om als input aan te dragen aan de regio bij het ontwikkelperspectief. Zo moeten we inzetten op fiets en trein.

Slotzin: Zie de waarde in van het Twentekanaal.

LochemGroen! geeft de voorkeur aan combinatie van schets B en D, met de nadruk op D. Het is belangrijk om in te zetten op hechte gemeenschappen waar het groen dichtbij is. Het is belangrijk om rekening te houden met de mobiliteitsrevolutie, deze schets stellen we namelijk voor de komende eeuw op. Tot slot dient ook rekening gehouden te worden met zaken het principe water en bodem sturend en circulaire landbouw.

Slotzin: Wees ook kritisch op de verstedelijking. Wat betekent Poort naar de achterhoek?

PvdA begrijpt de aanleiding. Er liggen veel plekken in Nederland onder de zeespiegel. Waar kunnen deze mensen in de toekomst wonen? De PvdA herkent daaruit de urbanisatieopgave die de Stedendriehoek ziet. De PvdA kan zich vinden in het centraal stellen van de drie steden met de IJssel erdoorheen als natuurgebied. Om de leefbaarheid van de regio te vergroten moeten we dat omarmen en erop inzetten. Lochem is verdeeld tussen de Stedendriehoek en de Achterhoek en is echt de poort tussen die twee gebieden. Die dynamiek moeten we accepteren en daar moeten we in investeren. We dienen in te zetten op de groei van de stad Lochem om de leefbaarheid in de kernen te vergroten.

Slotzin: Durf te erkennen dat er twee dynamieken spelen in Lochem, Oost en West

7. Voorst

Kansen en belemmeringen

Balans tussen steden, kernen en landelijk gebied Wij zijn een regio in balans. Deze balans is ook bepalend voor onze regionale identiteit. Met diverse gebieden (Veluwe, IJsselvallei, Salland en de Achterhoek) en unieke steden en dorpen met hun eigen kwaliteiten. De kracht van de regio zit in onze verscheidenheid. Dit zorgt ook voor een goede woon-, werk- en leefomgeving. Bepalend voor onze Voorster identiteit zijn:

- de kwaliteit van ons landschap;
- de bijzondere cultuurhistorie;
- de dorps schaal van de kernen;
- de krachtige sociale samenhang in onze gemeente;
- duurzaamheid: de wens en de noodzaak om onze ruimtelijke, economische en sociale kwaliteiten toekomstbestendig te maken.

Deze identiteit is ons vertrekpunt in de opgaven waar wij als onderdeel van de regio voor staan. Dit vraagt om het behoud van balans en verhouding tussen de steden, de kernen en het landelijk gebied. Hiervoor is - in beginsel - toepassing van de ladder van duurzame verstedelijking noodzakelijk, als goede verantwoording van de evenwichtige toedeling van functies aan locaties.

Kansen voor landschapsversterking

Onze gemeente heeft een groot landelijk gebied. De agenderende opgave 'vitaal landelijk gebied' (uit het regioarrangement Regio Stedendriehoek 2023) zien wij als kans voor het behoud en het versterken van ons voorzieningenniveau. Bij de verstedelijkingsopgave is de voorwaarde gesteld: 'meer stad, meer landschap'. Het past bij de identiteit van de gemeente Voorst om haar waardevolle en karakteristieke landschappelijke structuren te behouden. Wij zien ook mogelijkheden om deze structuren te versterken. In lijn met het waardevolle landschap, hoort ook het behoud van cultureel erfgoed. Zoals onze landgoederenzone, de polder Nijbroek en de uiterwaarden. De verstedelijkingsopgave moet rekening houden met deze kwaliteiten. Samen met de recreatieplas Bussloo en de luchthaven Teuge geeft dit kansen voor dagrecreatie en kleinschalige kwalitatief hoogwaardige verblijfsrecreatie. Daarmee leveren wij ook een bijdrage aan de agenderende opgave 'Veluwe'.

In onze gemeente zien wij kansen met een gebiedsgerichte aanpak, voor het versterken van de groen/blauwe dooradering. Zowel voor eventuele nieuwe verdienmodellen voor onze landbouwsector, als

voor het herstel en versterken van cultuurhistorische waarden en biodiversiteit. Hierbij ontstaan ook kansen op het gebied van recreatie en een vitaal en toekomstig landelijk gebied, met een goede leefbaarheid in de kernen.

Het uitgangspunt 'water en bodem sturend' is opgenomen in het principe 'natuurlijk systeem als basis'. Wij gaan ervan uit dat door toepassing van dit principe, gebieden als de (voormalige) uiterwaarden worden ingericht voor waterveiligheid. Een bovenlokaal belang. Dit geldt trouwens ook voor opvangbassins om het water vast te houden bij droge periodes. Daarnaast hoort bij dit principe een landelijk gebied, in balans met het bodem-watersysteem. Vanuit dit principe gaan wij ervan uit dat in de verschillende schetsen voor onze laaggelegen polder Nijbroek per ongeluk een verkeerde arcering is toegepast. Vanuit dit principe is een grote opgave in de gemeente Lochem verdedigbaar. Een grote verstedelijkingsopgave laten landen in de IJsselvallei (laagste punt van de regio) is vanuit dit principe niet logisch.

Wij verwachten als opbrengst dat deze (regionale) landschapsversterking is gekwantificeerd voor onze gemeente. Landschapsversterking zien wij in een samenspel tussen natuur inclusieve landbouw, singels, water en bossen. En in een gebalanceerde overgang tussen de kernen en het landschap. Door dit principe en onze agrarische sector zien wij een belemmering in de schets met de gemeente Voorst als stadspark.

Kansen in de regionale woningbouwopgave; met een bandbreedte en onder voorwaarden

Nationaal is de koers gematigd naar water en bodem richtinggevend. De Randstad is hiermee niet langer op 'slot'. Dit vraagt om een realistische woningbouwopgave op basis van de cijfers van het CBS/Primos. En ook een vergelijk met wat wij als regio de afgelopen decennia hebben gerealiseerd.

Over het algemeen zien wij kansen wanneer er in de steden – maar ook in de dorpen – meer gestapeld wordt gebouwd. Op deze wijze blijft er meer ruimte over voor het landelijke leefklimaat in onze regio.

Voor de gemeente Voorst zien wij - naast de meerwaarde van een landschappelijke contramal en als stedelijk uitloop- en recreatiegebied - ook een passende rol in de regionale woningbouwopgave. Daarnaast verwachten wij een bandbreedte in woningbouwaantallen en ruimte om kwalitatieve en kwantitatieve voorwaarden gezamenlijk uit te werken. Een zorgvuldig proces met onze kernen en inwoners is ons uitgangspunt. Dit leidt tot meer draagvlak en een vlottere uitvoering.

Het is logisch om kwalitatief te streven naar aansluiting bij de identiteit van de regio, met een gevarieerd aanbod aan verschillende soorten woonomgevingen. Belangrijk is de gezamenlijke opgave voor de betaalbare woningbouw en een oplossing te bieden voor de lokale woningzoekenden. Kwantitatief wordt in verschillende schetsen de autonome groei van kernen gemist. Dit heeft negatieve gevolgen voor de leefbaarheid in verschillende kernen. Deze leefbaarheid staat in verschillende kernen al onder druk. Voor vitale kernen zijn maatschappelijke functies (school, huisarts, ontmoetingsplek) of detailhandel (supermarkt) belangrijk. Wel benadrukken wij dat teveel spreiding weer zorgt voor veel verkeersbewegingen. Zorgvuldigheid en balans zijn hier noodzakelijk.

De gemeente Voorst heeft al lange tijd een consistent beleid gevoerd op het gebied van huisvesting. Daarbij hebben de realistische voorspellingen geleid tot een aanzienlijke toename van het aantal gebouwde woningen. Door deze stabiele koers verwachten wij dat Voorst in 2050 ongeveer 4.000 inwoners extra telt. Om onze verantwoordelijkheid in de regionale opgave te nemen, zijn wij van plan om te onderzoeken of er steun is bij onze kernen om daar bovenop nog eens 4.000 extra inwoners te verwelkomen.

De gemeente Voorst heeft als doel om te onderzoeken hoe ze tussen 2030 en 2050 tussen de 2.000 en 4.000 nieuwe woningen (wat overeenkomt met 4.000 tot 8.000 extra inwoners) kan toevoegen. Bij de bouwplannen houden wij ook graag rekening met het versterken van het landschap. Dit betekent dat wij op zoek zijn naar 200-400 ha grond. Tot slot staan wij voor een gebalanceerde verdeling van de woningbouwopgave over de verschillende gemeenten. Op deze wijze werken wij samen aan regionale opgaven en zorgen wij voor een impuls voor de leefbaarheid van de gehele regio.

Kansen voor mobiliteit

Wij zien hierbij mogelijkheden voor duurzame en vernieuwende vormen van mobiliteit. Met als belangrijk uitgangspunt de fietser op 1. Kansen zien wij in het versterken van de spoorinfrastructuur in de regio. Bereikbaarheid is namelijk een belangrijke voorwaarde voor meerdere functies (wonen, werken en ook recreëren). Hiervoor zien wij kansen bij de stationsgebieden binnen en vlak grenzend aan onze gemeente. Wel moet hier het openbaar vervoer naar de kleinere kernen niet worden vergeten. Dit heeft een positief effect op de leefbaarheid in het landelijk gebied.

De lokale behoefte aan extra bruggen over de IJssel voelen wij niet in de gemeente Voorst. Dit is een belemmering. Dit heeft bovenal gevolgen voor onze huidige (vooral lokale) wegenstructuur. De regionale

meerwaarde voor het woon- en leefklimaat van onze samenleving is (tot dusverre) niet inzichtelijk, evenals de effecten op de natuurwaarden.

Kansen voor kleinschalige werkgelegenheid en maakindustrie

Wij begrijpen het nationale belang om minder afhankelijk te zijn van andere economieën. Daarom vinden wij het belangrijk om de innovatieve maakindustrie, de circulaire economie en de innovatieve luchtvaart gebonden bedrijvigheid in de gemeente Voorst te ondersteunen. En om regionaal (in de steden) de kenniseconomie te vergroten. Dit biedt kansen voor hoge scholen en het aantrekken van jonge mensen. Daarbij speelt ook het nationale en het provinciale voornemen tot minder transformatie van werkgebieden.

Het versterken van onze lokale economie zien wij als een middel om de leefbaarheid van onze kernen en het landelijke gebied te behouden en te versterken. Dit is ook noodzakelijk om onze (evenwichtige) balans tussen wonen en werken te behouden. Hierbij sluiten wij aan op onze identiteit en onze lokale arbeidsmarkt. Wij focussen op de maakindustrie (door de ligging en de bestaande MKB-bedrijven), de circulaire economie (met een bovenlokale functie) en in de innovatieve luchtvaartgebonden bedrijvigheid. Bedrijvigheid is hierbij een middel om de brede welvaart in onze regio te behouden en waar mogelijk te versterken wanneer de economische ontwikkeling en het gevraagde ruimtebeslag zich vertalen in een verhoogde productiviteit (per m²).

Dit uit zich kwantitatief in het verkennen van een economische uitbreidingsopgave met een bandbreedte van 24 tot 31 ha. Hierbij hanteren wij de lokale behoefte als ondergrens. Nadere uitwerking en locatie specifiek maatwerk verklaren de bovengrens. Deze ruimte is vooral nodig voor de doorontwikkeling en de omvang van lokale en regionale MKB-bedrijven. Dit is een substantieel aandeel binnen de totale behoefte aan extra bedrijventerreinen in de regio (205 ha).

Verder zien wij kansen in de schetsen voor het behoud van een toekomstbestendige agrarische sector in onze gemeente. Dat de landbouwsector zich aanpast aan de eisen van deze tijd, stimuleren wij graag. Wij zijn ervan overtuigd dat de landbouwsector en de natuurversterking samen kunnen gaan. Dit past ook binnen een consistent overheidsbeleid: gemeente Voorst als groene long en hart van de Regio Stedendriehoek. Met deze visie op onze agrarische sector zien wij een belemmering in de schetsen waarbij de grote regionale verstedelijkingsopgaven landen in de gemeente Voorst en de gemeente Voorst als stadspark fungeert.

De gemeente Voorst ziet een belemmering in grootschalige bedrijvigheid (XXL-logistiek/distributie). De gemeente Voorst levert al een substantiële bijdrage aan de regionale economische ambities. Het toevoegen van grootschalige bedrijvigheid is hierbij niet passend in relatie tot ons kleinschalige, karakteristieke en historische landschap. Het past ook niet door het dorpse karakter van het Voorster grondgebied. Door deze keuze in sturing ondersteunen wij ons MKB. Niet onbelangrijk vanwege de krapte op de arbeidsmarkt. Verder zou dit ook extra opgaven creëren voor de regionale huisvesting van arbeidsmigranten. Tot slot achten wij het niet haalbaar en wenselijk om bij elke kern bedrijvigheid toe te voegen vanwege de toename aan verkeersbewegingen. Dit gaan wij met onze samenleving verder verkennen.

Participatie draagt bij aan een sterk bestuur

Een sterk lokaal bestuur heeft een bestuurskracht, een ondernemende visie en een duidelijke focus. Op deze manier voeren wij een beleid dat gunstig is voor zowel de inwoners als de bedrijven op de lange termijn. Zo dragen wij bij aan de regionale, de provinciale en de nationale doelstellingen. Maatschappelijk gezien staat Voorst bekend om haar sterke sociale samenhang, zowel binnen de kernen als met de anderen binnen de gemeenschap. Deze cultuur behouden wij graag. Hier past een bestuur met een houding van overleg en het bereiken van consensus. Om deze redenen staan wij voor een zorgvuldig participatieproces met onze inwoners.

Stroomlijnen van processen

Wij gaan in gesprek met onze samenleving over belangrijke waarden en doelen binnen het Programma Landelijk Gebied. Wij verwachten dat de resultaten van deze gesprekken een belangrijke rol spelen bij het verder uitwerken van de agenderende opgaven. Met het Programma Landelijk Gebied als basis, beginnen wij in 2025 met het herzien van onze omgevingsvisie. Wij zijn van plan om onze samenleving hierbij te betrekken en te werken met verschillende scenario's. Wij verwachten dat deze verschillende processen goed op elkaar worden afgestemd.

Tot slot verwachten wij ook inzicht te krijgen in de ambities van andere gemeenten. Wanneer de verschillende doelen helder zijn, dan kan daarover worden gecommuniceerd om er uiteindelijk samen aan te werken. Om op die manier regionaal tot een evenwichtige en gedragen uitwerking van de contourenschets te komen.

8. Zutphen

Wat spreekt aan?

- Het is heel goed om een visie te ontwikkelen. Als er geen keuzes worden gemaakt dan verdwijnen de kwaliteiten van de regio. geen keuze is niks
- Aandacht voor platteland én stad (leefbare kernen en speerpunten van de steden)

Welke kansen doen zich voor?

- Menging van functies, maar zuinig op groen (in stad en land). Zorg voor leefbaarheid zowel op het platteland als in de steden
- Robuust groen, kijk niet alleen naar de woningbouw, maar zeker ook naar het groen tussen de steden.
- Landschap (bossen, rivier en landelijk gebied) geven veel kwaliteit aan de regio. Concentratie in de steden biedt kansen voor jongeren en voor voorzieningen

Welke knelpunten zien we?

- Knelpunten zitten in het gebruik van ruimte, alles moet een plek krijgen en er is veel ruimte nodig voor milieu en klimaat, voor bodem en water en voor landbouw en natuur.
- De vraag is ook voor wie doen we het, na de vergroening komt de vergrijzing en uiteindelijk krimp. We willen wel jongeren binden aan de regio, maar hoe doen we dat. Het is wel het allerbelangrijkste want jongeren zorgen voor toekomst (onderwijs en werk)
- Mobiliteit (welke keuzes en wat kan er geboden worden) is een groot knelpunt. Het kan niet met de auto (files) of de fiets (afstanden te groot) maar ook niet met de bus en de trein (te onzeker).

Welke keuzes of principes komen hieruit voort?

- De voorkeur ging uit naar een mix van B en C
- A was te stedelijk (hoewel vanuit oogpunt mobiliteit wel slim)
- B biedt de meeste kansen en past bij de regio
- C is te beperkt, te veel naar binnen gericht, maar goed met mobiliteit als basis wordt meegenomen.
- D was niet wenselijk want platteland loopt helemaal dicht

Rode Draad

Een goede visie zorgt voor keuzes en afwegingen. De aandacht gaat daarbij niet zozeer uit naar de directe leefomgeving maar meer naar de juiste menging van mensen, wonen, werken en voorzieningen met groen, landschap en natuur.

APELDOORN

Regio Stedendriehoek
T.a.v. Algemeen Bestuur
Zutphenseweg 6
7418 AJ DEVENTER

Datum: 21 januari 2025
Ons kenmerk: 5574117
Uw brief d.d.: 28 september 2024
Betreft: Resultaat raadsconsultatie Contourenschets 2050: Verstedelijking in balans

Beste leden van het Algemeen Bestuur,

Op 27 september 2024 heeft u de Contourenschets 2050: Verstedelijking in balans aangeboden aan de raadsleden van de acht gemeenten in Regio Stedendriehoek. De contourenschets is het resultaat van een gezamenlijke schetsoefening met vier mogelijke, van elkaar verschillende perspectieven voor de ruimtelijke inrichting van de regio. In dit proces hebben 8 gemeenten, 2 provincies en 3 waterschappen in Regio Stedendriehoek samengewerkt.

U vraagt in uw brief aan de raadsleden om met elkaar te bespreken welke elementen uit de contourenschets als kansrijk en welke als belemmerend voor de ruimtelijke ontwikkeling van de regio worden gezien. Ook vraagt u de raadsleden om kenbaar te maken wat zij verder willen meegeven voor het vervolgtraject.

Wij hebben de contourenschets en uw verzoek om een reactie met onze gemeenteraad besproken. Op 14 november 2024 hebben wij een technische toelichting op de contourenschets, het gevolgde proces en een het verwachte vervolgtraject gegeven. Daarna vond op 19 november 2024 de regionale raadsconferentie plaats, waar ook verscheidene raadsleden uit Apeldoorn waren. Op 12 december 2024 voerden wij een consulterend gesprek met onze gemeenteraad over de contourenschets aan de hand van de vragen uit uw brief van 27 september 2024 en de regionale raadsconferentie van 19 november 2024.

Het resultaat van het consulterende gesprek met de gemeenteraad hebben wij in de bijlage bij deze brief opgenomen. De voornaamste reacties van de raadsleden hebben wij hierin samengevat en geordend aan de hand van de vragen zoals u die in uw brief heeft gesteld. Daarnaast ontvangt u van ons het verslag van het gesprek met de raad (Politieke markt Apeldoorn) van 12 december 2024.

Behandeld door: AD Sybesma

Bijlage(n): 2

Als u reageert datum en kenmerk van deze brief vermelden

Is deze brief niet duidelijk geschreven? Kijk op apeldoorn.nl/duidelijk hoe u ons dat kunt laten weten.

Wij verzoeken u het resultaat van de raadsconsultatie mee te nemen bij de verdere uitwerking van het ontwikkelperspectief verstedelijking in balans.

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders van Apeldoorn,
de secretaris,

Digitaal ondertekend door Symone Bruin, de
op 21-01-2025

S. de Bruin

de burgemeester,

Digitaal ondertekend door Ton Heerts
op 21-01-2025

A.J.M. Heerts

Raadsconferentie Regio Stedendriehoek 19 november 2024 – Verstedelijking in balans

Thema 'Vitaal landelijk gebied'

1. Welke 'rode draden' zijn opgehaald met betrekking tot het benoemen van kansen?

Verstedelijking

- Een concentratie van verstedelijking is minder ingrijpend voor het landschap en de landbouw. Ook blijft bij een variant met een 'geconcentreerde spreiding' van verstedelijking ruimte beschikbaar voor natuurontwikkeling;
- Kies voor het aanduiden van robuuste gebieden waarin duidelijke keuzes gemaakt zijn op het gebied van landbouw, natuur en recreatie;
- Hoogbouw moet niet zodanig van omvang zijn dat dit schadelijk is voor de gezondheid. Dit zou een reden moeten zijn om te kiezen voor een beperkte hoogte;
- Verstedelijking zou vorm moeten krijgen via een 'geconcentreerde spreiding' met een autonome groei (van kleinere kernen). Een mate van verstedelijking bij kleinere kernen is van belang voor (het behoud van) voorzieningen en daarmee voor de leefbaarheid in de kernen.

Landschap en identiteit

- Belang van streekeigenheid en streekeigen (landschappelijke) karakteristieken (de eigen identiteit) wordt benadrukt;
- Een versterking van het cultuurlandschap is tevens een kans voor recreatie en toerisme.

Agrarisch

- Van belang is dat de agrarische sector zich kan blijven ontwikkelen vanuit het oogpunt van het behoud van de leefbaarheid van het buitengebied;
- Verandering van de agrarische sector in de richting van verduurzaming (mede een rol van de agrarische sector bij de energiewinning) en biologische landbouw;
- Wijs landbouw(ontwikkelings)gebieden aan – waar het primaat bij de landbouw ligt.

2. Welke 'rode draden' zijn opgehaald met betrekking tot het benoemen van belemmeringen?

Verstedelijking

- Een verspreide verstedelijking leidt tot zowel (te) veel verkeersbewegingen als een verrommeling van het landschap;

Landschap en identiteit

- De functies wonen en werken bij elkaar is een complexe opgave die (negatieve) effecten heeft op het landschap;
- Als verstedelijking teveel geconcentreerd wordt bij de Veluwe leidt dat tot een (te) grote druk op de natuur en daarbij spelen ook beperkingen mee vanwege Natura 2000;
- Het creëren van een 'parklandschap' past niet bij een 'vitaal landelijk gebied'.

3. Wat wordt gemist?

- Rond de kernen Epe en Heerde is geen verstedelijking(sopgave) opgenomen.

4. Wat wordt verder nog meegegeven (proces en inhoud)?

- De Regio Stedendriehoek moet geen 'Randstad-kloon' worden (*NB: dit werd verder niet toegelicht*);
- Het belang van het hanteren van het ordeningsprincipe 'water en bodem sturend' wordt nadrukkelijk onderschreven;

- Behoud de regionale identiteit en ga zorgvuldig met de (streek)eigen landschappelijke kwaliteiten en karakteristieken om.
- Kijk naar vormen van ruilverkaveling ten behoeve van zowel Natura 2000 gebieden als gebieden waar het primaat bij de landbouw ligt (uitwisselen van gronden voor functies natuur en landbouw, zodat zowel natuur als agrariërs toekomst hebben – *NB: gronden die worden gebruikt als 'natuur' in gebieden met primaat landbouw worden geruild tegen gronden die worden gebruikt als 'landbouw' in of nabij Natura 2000 gebieden*).

Politieke markt – (Contourenschets 2050 - Verstedelijking in balans Stedendriehoek)

Voorzitter: Chris Schouten
Raadsadviseur: Harro Visser
Notulist: Géke de Ruiter

Onderwerp: Verslag 'Contourenschets 2050 - Verstedelijking in balans Stedendriehoek'
Datum: 12 december 2024
Tijdstip: 19.00 uur
Plaats: Raadsplein

Aanwezig:

- Raadsfracties: (GroenLinks) Dieuwke de Boer, (ChristenUnie) Willeke de Jager, (VVD) Soler Berk, (CDA) Martin Fransen, (PvdA) Ellen Nab, (Lokaal Apeldoorn) Sedat Yildirim, (SGP) Matthias Bunt, (PvdD) Arjan Groters, (D66) Bouwien ten Bokum, (WijApeldoorn) Lilian Haak, (50Plus) Sjanie Donker en (Beter voor Apeldoorn) Vivian Oosterhoff
- Portefeuillehouder: Peter Messerschmidt
- Ambtelijke organisatie: Auke Sybesma
- Afwezig: SP
- Insprekers:

De heer Buizerd spreekt in namens Klarenbeeks Belang. De contourenschets geeft de omgeving in een dusdanige vaagheid weer dat het moeilijk is om er vat op te krijgen. Als gebiedsparticipant wordt op deze manier weinig informatie ontleend. Het is jammer dat de juiste informatie om de juiste afweging te kunnen maken ontbreekt. Deze moet wel geleverd worden omdat men anders niet in het proces verder komt. Er is interesse in wat het met de omliggende dorpen doet. Al het grondbeslag gaat t.k.v. agrarische ondernemingen. De vraag wordt gesteld aan agrariërs om te extensiveren maar hier wordt de grond die daarvoor nodig is weg gehaald. In gebied de Hooilanden wonen verschillende agrarische ondernemers die door willen met hun bedrijf. Hun plannen worden ter discussie gesteld. Klarenbeek betreurt deze ontwikkeling. Ze wil de raad in overweging meegeven om te garanderen dat na invulling van Beekbergsebroek, Klarenbeek gevrijwaard wordt van woningbouw en andere ontwikkelingen met groot grondbeslag. Breng de Hooilanden niet in isolement en laat de tunnels voor auto's open.

De heer Barends spreekt in namens de Gelderse PSP'92. De regio Stedendriehoek heeft zichzelf opnieuw uitgevonden. Het is goed dat Apeldoorn, Deventer en Zutphen met elkaar verbonden worden en dat er gekeken wordt naar een Daily Urban System. Kijk hierbij ook naar de andere regio's om in een goede manier verbonden te zijn. De vraag is wat de stip op de horizon is. Het is belangrijk om de inspraak die hier neergelegd wordt te delen met de andere gemeenteraden en bij het algemeen bestuur van de regio Stedendriehoek zodat alle gemeenten in één keer benaderd zijn. Daarnaast wordt de wens neergelegd richting de Stedendriehoek om na te denken over waar de inspraak zit in de agendacommissie in het algemeen bestuur.

Opening / doel bijeenkomst

De voorzitter opent de vergadering en heet de aanwezigen welkom. Het doel is dat de raad de raadsbrief 26 november 2024 'Consultatie Contourenschets 2050 Verstedelijking in balans' bespreekt en ingaat op de vier daarin opgenomen perspectieven aan de hand van de vier gesprekspunten.

Inbreng raadsfracties

(WijApeldoorn) Lilian Haak merkt op dat schets A erg dominant is, schets B wel erg groot is, schets C wat evenwichtiger voelt en schets D een gevoel van onrust geeft. Grens ontkennend werken. De dieren kennen geen grens ontkennend werken. Het is belangrijk te gaan kijken naar de samenwerking over de gemeentegrenzen heen. De zorg zit bij de kleine kernen/de dorpen waar we elkaar raken. Daar ontstaat vaak de problematiek. Het geeft aan de andere kant ook kansen op het gebied van de

woningbouw door bijvoorbeeld samen een nieuw dorp bij te bouwen en hierbij de lessen uit het verleden mee te nemen. Het advies wordt meegegeven om het bouwen in de steden niet te groot te maken om zo rekening te houden met de flora en fauna en de mens niet alle ruimte te geven.

(VVD) Soler Berk is van mening dat we goed moeten gaan nadenken over hoe we alle verschillende schoonheden en verschillende dorpen meer met elkaar verbinden. Hoe gaan we gezamenlijk de puzzel leggen dat de kracht van de regio een goede plek krijgt. Vanuit dat perspectief is voor elke schets iets te zeggen en tegelijkertijd is het belangrijk te kijken of we met de andere steden in de regio afspraken gaan maken. Wat betekent het voor het ondernemerschap, de concurrentiepositie, de verbindingen in het openbaar vervoer, zodat we ook kunnen genieten van wat de regio te bieden heeft? De entiteit van de regio willen we behouden en hoe maak je daar goede afspraken over? De fractie is er nog niet over uit welke schets de voorkeur heeft.

(ChristenUnie) Willeke de Jager wil niet alleen vanuit een fysieke, technische bril kijken maar ook vanuit de sociaal maatschappelijke opgave die er ligt. De vraag hoe verkleinen/vergroten we hiermee de verschillen tussen de inwoners in onze stedendriehoek, moeten we meenemen. Als je kijkt tussen schets D met het verschil tussen dorpen en stad of schets A, dan zegt dat wel iets over de verhouding qua leefbaarheid. Hoe verkleinen we eenzaamheid, hoe zorgen we voor meer verbinding tussen inwoners? Er zijn lessen te leren vanuit het verleden als het gaat om het centreren van woningbouw in korte tijd qua leefbaarheid. Schets C heeft sterke punten zoals het OV om daarin te investeren gezien de verduurzaming. Gelet op de woningbouw, met daarin spreiden en balans is belangrijk. Dan is schets D heel fragmentarisch. We moeten de leefbaarheid van de kleinere kernen in het oog houden. Schets A heeft dat niet in zich. Schets B en C geven een aantal mooie componenten met spreiding, bouwen en OV.

(PvdD) Arjan Groters vindt dat de aandacht voor de dieren in de schetsen wordt gemist. Er moet goed nagedacht worden over ecologische verbindingen. In schets A staan ze wel voldoende maar in de andere drie niet. De IJssel krijgt in de toekomst structureel meer water te verwerken gezien de keuzes die landelijk worden gemaakt en incidenteel door klimaatverandering. Er moet voldoende ruimte zijn voor de rivier. De partij is content met de aandacht voor het OV in de meeste schetsen. De nieuwe stations zijn ingetekend tussen Zutphen en Deventer. Die kansen liggen er ook tussen Apeldoorn en Zutphen. De Ecofactorij wordt uitgebreid. Maak daar een station en bij de Hoven in Zutphen. Spoorboekloos rijden is wat zijn fractie betreft het ideaalbeeld. De partij heeft het meeste gevoel bij schets C door het concentreren bij de bebouwing. Bij schets A zijn nu twee ICE-stations, wellicht is één genoeg. Dan wordt het waarschijnlijk Deventer gezien de ligging.

(CDA) Martin Fransen vraagt aandacht voor de afstemming in de regio, hoe we de samenleving gaan meenemen. Regionale samenwerking biedt kansen om bijvoorbeeld werk te maken van mobiliteit. We trekken op met het rijk en andere overheden. De partij vindt concentratie heel belangrijk zodat je daaromheen ruimte vrijhoudt voor landbouw, natuurontwikkeling en landschapsontwikkeling. Dit zie je terug in schets A en C. Schets A is wel heel stedelijk en daarmee neigt de partij naar schets C. Als je de kern van schets C kunt verbinden met de taal van schets D dan komt het in de juiste richting. Wat is de kracht van de omgevingsvisie? Het is de kracht van de koppeling van het sociaal fundament en fysiek fundament. Dat moeten we ook in de regio gaan doen. De partij is benieuwd naar de verstedelijkingstrategie. Hoe gaan we ook financieel zorgen dat dit haalbaar wordt?

(SGP) Matthias Bunt vindt het van belang dat de unieke karakters behouden blijven. De partij is een voorstander de verstedelijking redelijk te concentreren zodat er ruimte overblijft voor de landbouw. Voorstander om de dorpen langzaam te laten groeien en te zorgen voor goede bereikbaarheid van het OV. Schets C ziet er goed uit. De auto en de wegen moeten we niet laten ondersneeuwen. Aandacht houden voor een gezond platteland. Er wordt in een aantal scenario's gesproken over een park in het midden van de steden, dit is niet persé nodig als dit ten koste gaat van de landbouw.

(GroenLinks) Dieuwke de Boer vindt dat 2050 ver weg ligt, maar dat dit genoeg tijd geeft om naar het belangrijkste vervoermiddel het OV toe te werken. Dit zie je het meest bij schets C met het spoorboekloze reizen. Bij de eerste drie schetsen zie je veel aandacht voor natuur en klimaat. Dat is belangrijk.

Daarnaast moet er aandacht zijn voor de IJssel om die een grote rol te geven in de ontwikkeling. Bij alle schetsen staan hartjes als vitale kernen. Het is heel belangrijk hierin te blijven investeren op basis van bepaalde voorzieningen. Er is steun om het samen te doen in het bouwen maar ook in de brede welvaart, de maatschappelijk sociale uitdagingen en de toekomstige leefbaarheid.

(D66) Bouwien ten Bokum wil een aantal punten benoemen over het kaartbeeld, de compacte stad en welke gemeenschap willen we zijn over de mobiliteitsassen. De opmerking over grens ontkennend welke is genoemd, vindt de partij helemaal niet grens ontkennend, omdat er op het kaartbeeld niet verder gekeken wordt dan de grens van de opgave. De lijnen van de IJsselvallei zijn wel in kaart gebracht maar minder de verbindingen naar het achterland zoals Winterswijk, Duitsland, Zwolle en Arnhem. De partij staat voor een duurzame, inclusieve en rechtvaardige regio. We maken geen stad of dorp maar we maken gemeenschappen. De partij gaat voor de modellen in schetsen A en C. De steden hebben verschillende posities t.o.v. elkaar, daar waar een natuurlijke verbinding zit, zoals bij de A1 tussen Apeldoorn en Deventer is het vanzelfsprekend om die verbinding te maken. Kijk ook naar de zonet genoemde lijn A50. Uitbreiden naar de oostkant is een logische gezien het feit dat de spoorlijn daar loopt. Kijk naar welke woonmilieus je wilt toevoegen en aanvullend moet zijn. Welke regio willen we zijn, welk profiel willen we zijn, hoe onderscheiden we ons, waar blinken we in uit etc.?

(PvdA) Ellen Nab vindt het mooi te horen dat naast dat het OV en de auto voor mobiliteit wordt genoemd, ook de fiets wordt genoemd. Een fietssnelweg tussen de verschillende steden is een prima oplossing. Belangrijk om de samenleving erbij te betrekken en de regionale identiteit voor Apeldoorn en de dorpen eromheen niet kwijt te raken. Bij het gespreid en divers bouwen niet alleen richten op de grote kernen maar ook denken aan de dorpen. De partij wil graag aansluiten hetgeen is gezegd door GroenLinks over de biodiversiteit.

(Beter voor Apeldoorn) Vivan Oosterhoff is geen voorstander van de enorme aantallen die genoemd worden en sluit zich aan bij de woorden van de SGP aangaande de parken. Het gaat om het agrarisch landschap waar aandacht voor moet blijven en ook voor de bereikbaarheid per auto. Schets D valt sowieso af, de partij neigt ook meer naar schets A en C. Heeft ook te maken met dat de landschappen zoals in de Achterhoek en de IJsselvallei behouden blijven. De partij waardeert het te lezen dat er aandacht is voor de bereikbaarheid van de drie kernen ook met het OV.

(Lokaal Apeldoorn) Sedat Yildirim is blij met het proces zoals het nu gaat en is gecharmeerd van de schetsen A en C. Laten we de regionale samenwerking erkennen, want daar kunnen veel voordelen uit gehaald worden.

(50Plus) Sjanie Donker vult aan dat in Brummen veel is gezegd over mobiliteit, maar ook over de bouwvolume en de beschikbare grond in combinatie met wonen, bedrijven, landbouw en natuurbehoud. Dat maakt dat alle plannen iets aan kwaliteit moeten zullen inbinden als je wilt doen wat er in de planning staat. Het volume met zoveel woningen gaat ook gepaard met een grotere behoefte aan watervoorziening. Daar moet goed aandacht voor zijn.

Reactie van de portefeuillehouder

De wethouder dankt iedereen voor alle inbreng en merkt dat het bij iedereen goed leeft. Met de volgende doelgroepen wordt hieraan gewerkt: het rijk, de twee provincies Gelderland en Overijssel, de drie waterschappen en de acht gemeentes. We zijn bij het onderwijs, de bedrijven, het Strategic Board langs geweest en de raad heeft de bijeenkomst in Brummen bijgewoond. De coöperaties zijn gevraagd hun mening te geven over het totaal en er komen nog sessies met de jeugd. Daarna gaan we met de inwoners in gesprek. In de planning staat dat het een commitment is voor de komende drie jaar waar het rijk zich in de contourennota in de stedendriehoek zich toe verplicht heeft. We kijken nadrukkelijk naar de gebieden om ons heen.

De voorzitter concludeert dat de Contourenschets 2050 – Verstedelijking in Balans Stedendriehoek voldoende is besproken.

De voorzitter dankt de aanwezigen voor hun inbreng en sluit de vergadering om 20.00 uur.

BRUMMEN

Gemeente Brummen

Gemeenteraad van Brummen

Consultatie Contourenschets Regio Stedendriehoek

Input consultatie per fractie

PvdA - Contourenschets regio

Gevraagde input vanuit de raad:

- Welke elementen uit de Contourenschets ziet u als kansrijk en welke als belemmerend voor de ruimtelijke ontwikkeling van de regio richting 2050?
- Wat wilt u verder nog meegeven voor het vervolgtraject?

Kansrijke elementen zijn volgens de PvdA:

- Daily urban system: wij denken dat we voor een oriëntatie moeten gaan, waarbij de gerichtheid interregionaal is. Dat is nu ook al zo, onze inwoners werken regelmatig op grotere afstand en hebben ook hun sociale verbanden zowel binnen als buiten de regio.
- scenario A bevat wat ons betreft veel goede elementen, zoals veel ruimte voor natuur.
- Brummen (en Voorst) als het groene hart ligt voor de hand en is ruimtelijk gezien een goede keuze.
- Balans is inderdaad juiste woord (wonen, werken en recreëren)

Elementen waar wij aandacht voor willen vragen (misschien niet allemaal belemmerend, maar meer aandachtspunten):

- OV uitbreiding, zodat je makkelijker in de kernsteden Apeldoorn en Zutphen kan komen, is misschien niet zo gemakkelijk te realiseren.
- we zullen ook rekening moeten houden met de aangrenzende regio's. Voor de ruimtelijke invulling vraagt dit ook afstemming met de omgeving van de regio.
- water en bodemsturend is een belangrijk principe. De (technische) mogelijkheden om water en natuur te managen zijn eindig, de maakbaarheid van de ruimte kent zijn grenzen.
- een groen hart betekent voor Brummen een beheerste bevolkingsgroei. Daarbij het accent leggen op jonge mensen als tegenwicht voor vergrijzing klinkt logisch. Hoe kunnen wij zorgen dat er meer jonge mensen in onze gemeente kunnen komen wonen? Dit is waarschijnlijk het meest gelinkt aan beschikbare woningen en behouden van basisvoorzieningen, bepaalde voorzieningen (ziekenhuizen, winkelgebied) kunnen wij in de grote steden terugvinden. Daarnaast richten ook andere gemeenten zich op deze leeftijdsgroep, dus hoe voorkom je vervelende concurrentie?

Wat wij willen meegeven voor het vervolgtraject:

- In 2025 worden inwoners geconsulteerd. Hoe komen we tot een juiste weging van de resultaten? De stemmen vanuit de dorpen zullen in aantal minder zijn dan de stemmen uit de steden. En de ene stad/dorp kan een visie hebben die niet aansluit bij de andere stad/dorp.
- De nieuwe raad wordt begin/medio 2026 geconsulteerd en besluit eind 2026. Dat zal voor nieuwe raadsleden een uitdaging zijn, want dit is een abstract en groot dossier.

VVD - Contourenschets 2050

De volgende aandachtspunten worden meegegeven:

- Onze voorkeur gaat uit naar een organische groei, dus vanuit bestaande steden en dorpen, zoals die historisch gezien ook heeft plaatsgevonden.
- Als meest kansrijk zien wij daarom een combinatie van de schetsen C en D: een concentratie in 3 steden en van gespreide bebouwing in de overige kernen; voor wat betreft de infrastructurele ontwikkeling kan daarbij B betrokken worden.
- Een belemmering zou het gebied tussen Veluwe en IJssel kunnen zijn, maar tegelijk is het ook een kans: vorm een stevige overgang tussen Veluwe en IJssel met Brummen en Voorst door de creatie van Voorsterlanden en/of IJssellanden.

CDA - De contourenschets van CDA Brummen-Eerbeek in de regio Stedendriehoek 2050

De gemeente Brummen is de meest zuidelijk liggende kleine gemeente van de regio Stedendriehoek, grenzend aan de Veluwe. En wordt gekenmerkt als volgt: 'Groen hart, hechte gemeenschappen, landgoederen' (kaartje blz 4).

De basis van onze visie is *schets B* uit de Contourenschets 2050, waarbij o.i. de gemeente Brummen voornamelijk een landschappelijke functie heeft.

Wij denken dat op landelijk niveau:

- de Stedendriehoek Deventer-Zutphen-Apeldoorn het middelpunt is van drie verschillende landschapstypes in het midden van het land. Met het Driestrekenpark Voorsterlanden als natuurlijk centrum.
- nadrukkelijk rekening gehouden moet worden met meer ruimte voor rivieren in belang van het waterbeheer van Nederland. In het bijzonder krijgen de IJssel (*IJsselvallei*) en de Waal een grotere rol in ons rivierenland. Zie het nieuw opgestarte programma Ruimte voor de rivier 2.0, als opvolger van Ruimte voor de rivier, van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat.
- de west-oost verbinding in ons land voor belangrijke toekomstige mobiliteitsverbindingen in Europa belangrijk is en een plek moet krijgen. Dit is regio-overstijgend en wij zien een passend voorstel hiervoor graag meegenomen in scenario B.

Op regionaal niveau Stedendriehoek betekent dit o.i. dat:

- vanuit de drie streekhoofdsteden Deventer-Zutphen-Apeldoorn de ontwikkeling naar de achterliggende gebieden plaats vindt: Deventer-IJsselvallei/Twente, Zutphen-IJsselvallei/Achterhoek, Apeldoorn-IJsselvallei/Veluwe.
- de drie streekhoofdsteden zelf de plek zijn waar de grootstedelijke ontwikkeling plaats vindt, inclusief woningbouw. Bij de *tandemplaatsen Lochem en Epe/Heerde* zal dit naar vermogen, behoefte en wenselijkheid zijn.
- de drie streekhoofdsteden hebben dezelfde regionale voorzieningen. En bedienen hun eigen achterland.
- grootschalige bedrijventerreinen alleen aan de randen van de streekhoofdsteden (langs de A1 en A50) en kleinschalig aan de buitenranden van de dorpen ontwikkeld kunnen worden. Niet richting middengebied Driestrekenpark Voorsterlanden.
- in de omliggende dorpen binnen de regio Stedendriehoek geen grootstedelijke ontwikkeling plaats zal vinden. En alleen kleinschalige woningbouw en lokale economische ontwikkelingen op basis van loka(a)l(e) vermogen, behoefte en wenselijkheid. Hiermee blijft het groene hart met uitlopers tussen de streekhoofdsteden in de Stedendriehoek behouden.
- aan de randen van de gebieden Twente, Achterhoek en Veluwe op een natuurlijke wijze de regiogrenzen worden gevormd met de daaropvolgende aangrenzende regiogebieden.

Op lokaal niveau betekent de CDA-schets voor de gemeente Brummen o.a. dat:

- de ruimte die de IJssel krijgt in het rivierdal de IJsselvallei tussen Arnhem en Zwolle groter moet worden. Dit op basis van de ontwikkelingen Ruimte voor de IJssel 2.0. Maar, als het kan, minder dan in Schets A. Het landschap van Brummen zal opnieuw hiervoor voor aangepast moeten worden.
- de bestaande Landgoederenzone en directe omgeving daarvan behouden blijven binnen de gemeente. Deze moet worden beschermd en onderhouden in het belang van behoud ervan. Maar ook in het belang van beleving door inwoners en bezoekers van onze gemeente van het bestaande lokale cultureel erfgoed.
- de waarde van de bestaande historische landschappen, zoals beschreven in Ligt op Groen, behouden blijft vanwege hun potentieel voor recreatie, natuurbeheer natuur, kenmerkende elementen en groene hart Brummen in de Stedendriehoek.
- dit betekent dat er alleen kleinschalige woningbouw zal kunnen plaats vinden in/bij de twee grote en zeven kleine kernen.
- er op basis van demografische ontwikkelingen en in afstemming *en in balans* met de regio er beperkte uitbreiding van het aantal woningen kan plaats vinden in onze gemeente.
- er ten behoeve van natuurbehoud, biodiversiteit, verduurzaming en klimaatontwikkelingen in 2050 alleen nog agrariërs in de gemeente Brummen werkzaam zullen zijn die duurzame en toekomstbestendige landbouw en/of veeteelt bedrijven.

Tot slot

Wij wijzen erop dat de Omgevingsvisie van Brummen niet gereed is. Bij de totstandkoming daarvan kan dat leiden tot veel meer ontwikkelingen en wijzigingen van de plannen die nu op tafel komen.

In deze weergave van onze ideeën zijn wij vanzelfsprekend niet volledig.

D66 - Contourenschets regio Stedendriehoek

De contourenschets is bedoeld als strategisch gespreksdocument en met die gesprekken zijn we volop bezig. Wat spreekt aan? Wat is kansrijk voor onze regio, wat mist u, waar maakt u zich zorgen over? Welke aanpak spreekt aan en wat wilt u meegeven voor het vervolgtraject?

Wat spreekt ons aan?

De uitwerking van de verschillende scenarios op het gebied van samenwerking. Wat D66 Brummen betreft richt de Stedendriehoek zich naar buiten, zorgt het voor een goede afstemming tussen de gemeente, waarbij 'grote' voorzieningen in de steden zitten terwijl in de kleine kernen gemeentes groen, natuur (inclusieve landbouw) en landschap versterkt kunnen worden. Meer in de richting van scenario B dus.

Wat is kansrijk voor onze regio, wat mist u, waar maakt u zich zorgen over?

Wij zien kansen in het versterken van de mobiliteit binnen de regio en de regio uit. Nadruk moet dan wat D66 betreft liggen op het vergroten van het aanbod soorten mobiliteit binnen de regio. Dus uit de auto en op de fiets of in de bus of trein.

Wij maken ons zorgen om de landbouwtransitie. Het wat ons betreft een kans zijn wanneer we binnen de regio gaan inzetten op het verbouwen van bouwmaterialen. Te denken valt dan aan bijvoorbeeld het telen van bamboe. Dat heeft ook een goede invloed op de waterhuishouding. Zo kunnen we lokaal toekomstgericht bouwen en plek bieden aan voldoende nieuwe aanwas en het behouden of terughalen van onze eigen inwoners.

Het versterken van de samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven kan de concurrentiepositie met andere regio's verbeteren. We kunnen dan optimaal gebruik maken van onze ligging voor bedrijven en ons woonklimaat voor de studenten en werknemers.

Welke aanpak spreekt aan en wat wilt u meegeven voor het vervolgtraject?

Het is belangrijk om in het vervolgtraject iedereen mee te nemen. De gemeenteraden maar ook de inwoners, bedrijven en onderwijsinstellingen. Samen komen we verder. Maak duidelijk voor gemeenten wat de meerwaarde is van de samenwerking. Vier de successen!

D66 Brummen wenst de regio Stedendriehoek veel succes met het vervolgtraject. Wij blijven graag betrokken en geïnformeerd.

Lokaal Belang - Reactie op de Contourenschets 2050 – Verstedelijking in Balans

- Voorkeur voor uitgangspunten schets C, in combinatie met elementen uit schets D. En elementen uit schets B: rondom bestaande stations ontstaan nieuwe woon-werk-leefmilieus (dit past al in de plannen van de gemeente Brummen voor meer levendigheid rondom treinstation Brummen).
- Optie C lijkt het meest in de buurt te komen van een stedenDRIEHOEK. Zutphen zal dan wel goed voor autoverkeer moeten worden ontsloten naar de A1.

Grote bedrijvigheid vooral bij de steden.

Wel uitbreidingsmogelijkheden voor lokale bedrijven op de kleinere bedrijventerrein. En enige ruimte voor bedrijven die gelieerd zijn aan al gevestigde bedrijven.

GroenLinks – Contourenschets

De volgende aandachtspunten worden meegegeven:

- Landelijke richtlijnen als bodem- en watersturend, Ruimte voor de rivier en de kaderrichtlijn water randvoorwaardelijk.
- Regionale doelen als Drinkbare IJssel, bescherming grondwater, versterken groen blauwe dooradering, gebruiken als uitgangspunten.
- Het programma *Vitaal Landelijk Gebied* van de Regio Stedendriehoek is in principe weinig aandacht voor Natuur. Landelijk gebied wordt vooral beschouwd vanuit economische waarden of een ruimtelijke opgave (wonen, werken en recreëren). Het ontbreekt aan een visie op "Stille Natuur": namelijk natuur die niet gebruikt wordt door de mens. Voor de leefbaarheid is dit een randvoorwaarde.
 - Het gebrek aan natuurwaarde wordt heel duidelijk door terminologie als *landschapspark*.

- Wij zien scenario D als minst kansrijk: alle functies in het gebied worden te versnipperd en daardoor het minst versterkt.
- Inzet in mobiliteit moet openbaar en fietsvervoer meer aandacht krijgen, boven autovervoer.
- Wij missen in de visie (op openbaar vervoer) de noord zuid oriëntatie van/naar de regio (in het kader van voorzieningen als hoger onderwijs, specialistische zorg en andere grootstedelijke voorzieningen).
- Aandacht voor demografische en landbouwtransitie: vergrijzing op met name het platteland zorgt voor een potentiële verandering van de boeren bedrijvigheid.
- Aandacht voor de negatieve landschappelijke gevolgen van schaalvergroting (en hier in m.n. de uitvoering rekening mee houden).

DEVENTER

CONSULTERENDE RAADSTAFEL

Onderwerp: Contourenschets 2050 Regio Stedendriehoek

Datum: 20 november 2024

Portefeuillehouder: Lars Wijnhoud

Consulerende vragen

1. Welke elementen uit de Contourenschets ziet u als kansrijk en welke als belemmerend voor de ruimtelijke ontwikkeling van de regio richting 2050?
Dit zowel op het niveau van de gekozen aanpak als op het niveau van concrete inhoudelijke opgaven.
2. Wat wilt u verder nog meegeven met betrekking tot de Contourenschets 2050 en voor het vervolgtraject?

Fractie	Input
Gemeentebelang	Schets B de meest voor de hand liggende optie. Versterken van het voorzieningenaanbod in Deventer, Apeldoorn en Lochem en hun verzorgingsgebied tot diep in de omliggende streken te versterken. 1) Kansrijk: - steden kunnen de basisvoorzieningen behouden - er wordt een keuzealternatief geboden naast de auto door verbetering OV - de woninguitbreiding wordt in beginsel gerealiseerd door inbreiding voor uitbreiding waarbij in de steden hoogbouw wordt toegepast en in dorpen en wijken ook meerlaagse bouw. - mogelijkheden om topvoorzieningen te ontwikkelen die onderscheidend zijn op regionaal en nationaal niveau m.b.t. cultuur, zorg en sport - de drie steden zijn gebaat bij sterke en aantrekkelijke dorpen 1) Belemmerend: - wanneer er niet kansgericht maar belemmerend wordt gedacht en dit de regio- ontwikkeling vertraagt. 2) - onderzoeken van elektrisch vervoer over water, Deventer als Havenstad binnenvaart - de identiteit van steden en dorpen handhaven en ieder zijn eigen achterland kan bedienen. - ontwikkelen van een visie op meerdaags toerisme. (B&B, kleine campings, fietsen of anders recreëren) - vanuit bestaande regionale land- , aller- en tuinbouw kansen bieden voor kleine producenten om hiermee lokaal restaurants en andere voedingsverstrekkers (ziekenhuizen, instellingen, etc) te kunnen voorzien in de behoefte.

GroenLinks	Scenario B en C zijn voor de GroenLinks de meeste aantrekkelijke scenario's. Ga uit van STOMP, inbreiding voor uitbreiding. 1) Kansrijk - natuurlijk systeem als basis - brede welvaart - participatie - mobiliteit, ga hierbij uit van het STOMP principe 1) Belemmerend: - er zijn te veel ambities opgenomen. Mogelijk niet realistisch of realiseerbaar. 2) - Sluit zich aan bij de PvdA en CU over de regionale mobiliteitsvisie - Maak een regionale visie over klimaatadaptatie
PvdA	De PvdA kan zich goed vinden in de basisprincipes en gaat uit van de kracht van de steden en kernen die er nu al zijn. Focus op keuzes in de Omgevingsvisie. De Verstedelijingsstrategie moet hierop aansluiten. Hoe passen onze zoekgebieden wonen ruimte stad in deze scenario's? 1) Kansrijk: - Deventer ligt centraal - De IJssel scheidt ons en verbindt ons, zie het als een kracht. - Kijk goed naar de schaal en de voorzieningen 2) - Werk een regionale mobiliteitsvisie goed uit. Kijk hierbij goed naar het STOMP principe. De fysieke verbinding moet beter. - De huidige planning loopt tot 2025. Plan verder dan dit. Kijk goed naar de planning van de verschillende besluitmomenten van de raad. Verwerk dit goed in de lange termijn kalender. Kom voor de raadsverkiezingen naar de raden voor het besluit over het ontwikkelperspectief.
D66	1) Kansrijk - hoge omgevingskwaliteit als ruimtelijke kwaliteit - landschap - Water Bodem Sturend spreekt aan 1) Belemmerend

	- de formulering in de bijlage over de derde IJsselbrug en Stadsland. Dit strookt niet met principe Water Bodem Sturend. 2) - aansluiten bij de mobiliteitsvisie. Fiets en OV zijn van belang. - heb aandacht voor de maak-industrie, versterking van de lokale economieën
VVD	Geen voorkeursscenario 1) Kansrijk - betere samenwerking tussen steden, zorgt voor betere voorzieningen - hoge werkgelegenheid in onze stad maar bereikbaarheid moet dan ook goed zijn. - groei is nodig voor instandhouding voorzieningen (bv positie ziekenhuis) - arbeidsmarkt versterken – dan ook grondgebonden woningen nodig. Waar gaan we die wonen? 1) Belemmerend - concurrentie tussen voorzieningen - Infrastructuur / mobiliteit moet verbeteren. 2) - aandacht voor mobiliteit en OV - zet in op de integrale benadering van de ruimtelijke vraagstukken - kom tijdig naar de raad voor besluitvorming
CDA	1) Belemmering - Wilhelmina brug wordt met uitbreiding van woningbouw nog zwaarder belast. In de bijlage is het wijs om de derde IJsselbrug los te zien van het wonen en werken op het Stadsland. - 40.000 woningen 2) Maak een goede regionale Mobiliteitsvisie (sluit aan bij PvdA en CU)
Deventer Belang	Niet kiezen voor een specifiek scenario. Ambities die niet vastgesteld door de raad, tellen niet mee. 1) Kansrijk - borgen van de Deventer identiteit - zorg voor een goede bereikbaarheid (station, busverbindingen). Groei betekent ook een betere ontsluiting. - goede balans tussen wonen en werken / industrie - groei is geen doel op zich. Behoud de dorpen en de dorpse kwaliteiten.

	1) Belemmerend - zorgen over de gestelde ambities door de regio en het rijk. 2) - Zorg ervoor dat de regionale documenten in lijn zijn met de lokale besluiten en ambities. - borgen van de identiteit van de gemeente - betrek de raad vroegtijdig en actief - zorg voor goede afspraken voor onze gemeente - planning doorgeven van het besluit door de raad van het ontwikkelperspectief en de rol van de raad hierbij (zienswijze procedure?) - geef goed aan wat met de uitkomsten van de consultatie wordt gedaan
DeventerNU	
SP	
DENK	
Christen Unie	Goed om als regio visie op te stellen. Scenario A ligt voor de hand. Je houdt het groen. 1) Kansrijk - wat is nodig om voorzieningen in stand te houden? - versterken steden, behoud groen 1) Belemmerend - as groot / klein daily regional system is een lastige. Daar kunnen we niet op sturen. 2) - Maak een goede regionale mobiliteitsvisie. Voer een sterke lobby. Kijk naar de internationale treinverbinding. - Laat dit proces goed aansluiten op het proces van de Omgevingsvisie. Stem dit goed af. - maak een goede visie op de IJssel. Hoe gaan we met de IJssel om? - Dat de waterschappen aan tafel zitten is goed. Ook in relatie met het IJsselvraagstuk en bouwen op Stadsland.
Deventer Sociaal	Scenario D is favoriet. Eerlijke verdeling tussen lusten en lasten. 1) kansrijk - Mobiliteit. Goed OV hoort in elk scenario. En de fietssnelweg hoort in het beeld van 2050. 1) belemmerend

	- wat is brede welvaart? Denk hier goed over na. 2) - wat is de verhouding met Deventer 2040? - zet in op Station Bathmen - nog geen locaties aanwijzen voor woningbouw in dit stadium van het proces
--	--

VERVOLG

Vorm	Datum verwacht	Toelichting
Raadsmededeling	Q1 2025	De portefeuillehouder komt uiterlijk in Q1 2025 met een document met wat de portefeuillehouder gaat meenemen naar de regio Stedendriehoek.
Toezegging	Q1 2025	De portefeuillehouder deelt met de raad de beoogde planning over de vaststelling van het ontwikkelperspectief en de rol van de raad hierin (is er een formele zienswijzeprocedure en hoe ziet deze eruit)?
Toezegging	Q1 2025	De portefeuillehouder vraagt aan de regio een lange termijn kalender tot aan de vaststelling van alle besluiten die genoemd staan in de kalender.

ONDERWERP	Contourenschets 2050 Regio Stedendriehoek (Consulterend)		
Nummer	-	Zaal	Raadzaal
Voorzitter	A.G. Zegel	Griffier	I.A.J. Heijmans
Portef.houder	Wethouder M.W.H. Elferink	Ambtelijk	E. Ruiter (Planoloog), D. Lobeek (Regiemanager)
Raadsleden	A. Roetert (Gb), J.A. Diepenhorst (GL), D.I. Visser (PvdA), C.E.M. Schuiling (D66), W.K. Schol (VVD), K. Zieverink (DB), A.G.J.M. van der Linde (CDA), A.C. de Niet (CU), E.H. van Brink* (DS)		

De voorzitter: Het is vijf over acht en dat betekent dat wij kunnen gaan beginnen met deze raadstafel. Beste mensen, geachte aanwezigen, kijkers van de opname van deze vergadering, ik heet u allen van harte welkom bij deze raadstafel Contourenschets 2050 Regio Stedendriehoek. Mijn naam is Lida Zegel en ik ben uw voorzitter voor dit agendapunt. En ik ga u de tafelgenoten voorstellen. Dat zijn de woordvoerders vanuit de fracties, Charlotte Schuiling namens D66, Arie de Niet, ChristenUnie, Erik van Brink, Deventer Sociaal, Dorien Visser, Partij van de Arbeid, Ad van der Linde, CDA, Jan Auwke Diepenhorst, GroenLinks, Bert Roetert, Gemeentebelang, Renske Zieverink, Deventer Belang en Wendy Schol namens de VVD. De portefeuillehouder is... Oh, ik had een andere opgeschreven. Lars Wijnhoud. En hij wordt ambtelijk ondersteund door Elly Ruiter en Denny Lobeek. En de griffie, gelukkig word ik ook geholpen, ondersteunt mij, dat is Ingrid Heijmans.

We zijn hier samen voor de consultatie over de verre toekomst, 2050, van de Stedendriehoek. Acht gemeenten rond, en waaronder Apeldoorn, Deventer en Zutphen, en twee provincies, want wij in Overijssel en de rest in Gelderland, en drie waterschappen in dit gebied, hebben hier al een gezamenlijke schets op gemaakt. De gemeenteraden bepalen wat belangrijk is in de toekomstige ontwikkelingen van gemeente en regio. Een langjarig proces om in samenwerking met het Rijk en de omgeving te komen tot een concreet perspectief met zowel ruimtelijke als maatschappelijke oplossingen voor de Stedendriehoek. Bent u er nog? Ja, best veel. Vorige week bent u technisch bij gesproken en gisteravond was er een gezamenlijke voorbereiding voor alle gemeentelijke consultaties. Wij hebben 55 minuten de tijd, we hebben geen insprekers en u krijgt zo meteen de gelegenheid om antwoord te geven op de twee vragen die het college u voorlegt. U heeft die kunnen lezen in het bespreekvoorstel. En we handelen de vragen even apart af. Te beginnen met de eerste vraag en daarna de tweede vraag. Dus u krijgt zo meteen allemaal de kans. Nadat u allen gesproken heeft, krijgt de wethouder de gelegenheid om te reageren op wat u geantwoord heeft. En wat hij vooral, want dat is belangrijk, wat hij gaat meenemen richting de Stedendriehoek. En dit is een beetje nieuw wat we nu doen, maar het consulterend spreken met elkaar. We gaan proberen of de griffier kan noteren wat er besproken is en wat er wordt meegenomen door de portefeuillehouder. En dat zal ik ook proberen te delen met u voordat ik afsluit. Is dit allemaal duidelijk voor iedereen? Mooi, dat is heel erg fijn. Wie het woord wil nodig ik uit de hand op te steken en dan krijgt u het woord. We beginnen dan met de eerste vraag. Tenzij er nog andere dingen zijn? Mevrouw Zieverink, zal ik de eerste vraag even herhalen? Hoef ik die niet... Ik herhaal hem voor de mensen die zitten te kijken en denken, wat voor een antwoord krijgen we nou op. Welke elementen uit de contourenschets ziet u als kansrijk en welke als belemmerend voor de ruimtelijke ontwikkeling van de regio richting 2050? En dit zowel op het niveau van de gekozen aanpak als op het niveau van de concrete inhoudelijke opgave. Mevrouw Zieverink, u krijgt van mij het woord

Mevrouw Zieverink: Dank, voorzitter. Voorzitter, ik zou eigenlijk meteen een verzoek willen indienen of een ordervoorstel. Naar aanleiding van de technische sessie van vorige week, die we helaas door omstandigheden ook een beetje gek hebben moeten afsluiten. In de gesprekken die wij hebben gehad binnen de fractie hebben wij toch nog wel een aantal vragen waarvan we eigenlijk hopen dat de portefeuillehouder daar antwoord op kan geven, zodat het ons helpt in het meegeven van zaken in de consultatieronde.

De voorzitter: Ja, kunt u een beetje aangeven wat voor een vragen dat zijn? In welke richting moet ik denken? Want dan leg ik dat meteen aan u allen voor.

Mevrouw Zieverink: Zeker, voorzitter, dat kunnen wij. De vragen die hebben betrekking op, wat eigenlijk de reactie van het college is op wat nu voor ligt. Dus kan het college helemaal zich vinden hierin of zijn er nog andere zaken die het college daarop mee wil geven? En ik heb wat vragen, er worden wat ambities genoemd in de stukken, bijvoorbeeld rondom de 40.000 woningen richting 2040. En ik was heel erg benieuwd waar wij die ambitie ook als raad hebben vastgelegd of waarin wij dat hebben meegegeven? En ik ben heel erg benieuwd op welke manier eigenlijk het college Deventer gaat vertegenwoordigen in deze deal. Daar bedoel ik eigenlijk mee van, welke ambities zouden we wel of niet naar ons toe willen trekken, welke zaken gaat het college daar voor ons uit onderhandelen?

De voorzitter: Gaat iedereen ermee akkoord dat we deze vragen eerst voorleggen aan de portefeuillehouder, aan de wethouder? Dan geef ik het woord aan de heer Wijnhoud.

De heer Wijnhoud: Dank u, voorzitter. En uiteraard kunnen we even beeldvormend hierop ingaan. Ik begrijp ook hoe het vorige week gelopen is. U vroeg, via de voorzitter, eigenlijk het standpunt van het college over deze contourenschets. En eigenlijk kan ik er heel simpel over zijn, we zien het als een strategisch gespreksdocument. En het college stelt zich op dit moment er ook eigenlijk heel erg neutraal in op en beschouwt dit echt als een startpunt van een langjarige samenwerking vanuit de regio met het Rijk. En in het vervolgtraject zal het college uiteraard haar inbreng gaan baseren op de door uw raad vastgestelde kaders en richtinggevende uitspraken. En vanzelfsprekend zie ik erg uit naar deze consulterende sessie om op te halen wat uw antwoorden op deze twee vragen zijn. Dus eigenlijk, we staan echt nog helemaal aan het begin. Wat ik net al bij mijn eerste inleiding zei. Dus een startpunt, dat is hoe het college dit ziet. Dank u.

De voorzitter: Is dit voldoende informatie voor u, mevrouw Zieverink?

Mevrouw Zieverink: Dank, voorzitter. Ook dank aan de portefeuillehouder voor deze toelichting. In ieder geval op mijn eerste vraag geeft dat inderdaad antwoord. Maar ik had nog wel even een vraag over op welke wijze eigenlijk die ambities, want ik zie dat namelijk ook terug in de berichtgeving vanuit het ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening. Dat de regio wil groeien met 40.000 woningen richting 2040. En dat wij een integraal plan daarvoor zullen opleveren met de regio. Dus ik ben heel erg benieuwd waar wij die ambitie hebben vastgelegd als raad. En hoe wij daarmee om moeten gaan in deze fase.

De voorzitter: Mijnheer Wijnhoud.

De heer Wijnhoud: Dank u, voorzitter. Voorzitter, er is natuurlijk inderdaad, er wordt gegoocheld met aantallen, dat ben ik met u eens. Al is gegoocheld misschien het goede woord niet. Er worden inderdaad aantallen de ether in gegooit. Als we even terugkijken, er is ook een woondeal en daar heeft ook deze gemeenteraad toen wel iets van gevonden en die zegt tot 2030 24.000 woningen. Dus die zijn, daar zitten die 11.000 die wij als Deventer tot 2035 willen realiseren zitten daar ook grotendeels. De regio Stedendriehoek heeft een ambitie uitgesproken om dat aantal naar 40.000 richting 2040 op te krikken. Maar dat is nou juist een van de gespreksonderwerpen. En ik wil het ook even hier maar weer een keer herhalen, u als raad, voorzitter, sorry voorzitter, uw raad gaat er uiteindelijk over wat voor aantallen hier uiteindelijk in Deventer gaan landen vanuit inderdaad die aantallen die nu in Stedendriehoek verband genoemd worden. Dank u wel.

De voorzitter: Mevrouw Zieverink.

Mevrouw Zieverink: Voorzitter, wederom dank voor de portefeuillehouder voor deze toelichting. Ik heb daar eigenlijk twee vervolgvragen op. Het eerste is eigenlijk dat dit misschien als ambitie wordt benoemd, maar wel is vastgelegd in de beslisnota, in de besluitenlijst, wat naar de Tweede Kamer is gegaan. Dus dat betekent dat we als regio dus wel die ambitie in moeten vullen en dat er van ons verwacht wordt dat we een integraal plan aanleveren. Dus ik ben even benieuwd naar een reactie van de portefeuillehouder daarop. En de tweede vraag is, betekent dat dan ook dat we nu in de consulterende ronde moeten meegeven welke ambities we hebben?

Bijvoorbeeld 20 procent, 80 procent van de voorliggende ambitie, wat willen we daar aan meegeven? Is dat nu het moment of komt u daarvoor later nog terug bij de raad?

De voorzitter: Mijnheer Wijnhoud.

De heer Wijnhoud: Dank u, voorzitter. Het college kan de ambitie die is uitgesproken onderschrijven. Je moet ergens beginnen. We zitten met een ontzettende woningopgave, ook naar de toekomst toe. En als we niet ergens beginnen, dan komen we nooit ergens. En het gaat ons in de gelegenheid stellen, door ook die ambitie uit te spreken, dat het Rijk nu ook simpelweg met geld over de brug komt, om ons te helpen om te onderzoeken waar die woningen eventueel kunnen gaan landen. Dat is nog geen enkele garantie dat ze uiteraard binnen onze gemeentegrenzen, grenzen, gaan landen. Dus ik denk dat het voor nu wel wat aan de vroege kant is om daar nu al allerlei standpunten over in te nemen. Want daar komen we gewoon later, op een later tijdstip, voorzitter, bij uw raad terug. Wat uiteraard niet wegneemt dat, voorzitter, dat verschillende fracties, als ze de behoefte voelen om nu al aantallen te noemen, dat uiteraard in de consultatie mee kunnen geven. Want die vraag hebben we u ook gesteld. Wat moeten we nog meer? Wat wilt u nog meer kwijt op dit moment? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel aan de wethouder. Dat is inderdaad de tweede vraag. Maar de heer Diepenhorst wil nog reageren op hetgeen u net gedeeld heeft.

De heer Diepenhorst: Dank u wel, voorzitter. Vanmiddag hadden we een sessie Platform Wonen, waarbij de wethouder aangaf dat het enige waar we aan vastzitten is de 11.000 die we zelf hebben afgesproken. En dat die andere, dus bijvoorbeeld die 40.000, niet als kader op dit moment geldt, omdat het niet vastgesteld is. Dus even voor de helderheid of dat klopt?

De voorzitter: Mijnheer Wijnhoud.

De heer Wijnhoud: Dank u, voorzitter. Dat klopt. En overigens de 40.000 is, nogmaals, in Stedendriehoekverband de ambitie bovenop de door uw raad onder andere ook al vastgestelde 24.000. In de Stedendriehoek, niet in Deventer, want daarvoor gelden de kaders die u ons heeft meegegeven en dat zijn die 11.000. Dank u.

De voorzitter: Mevrouw Schol.

Mevrouw Schol: Aanvullend op de vragen van mevrouw Zieverink. De portefeuillehouder geeft aan, er zijn gesprekken geweest met het Rijk. Daarnaast geeft de portefeuillehouder aan van, we zijn aan het kijken naar die locaties. Dus mijn concrete vraag is, op welke termijn kan het college de verslagen van deze gesprekken delen met de raad? En wanneer komt de informatie naar de raad toe over de eventuele beoogde locaties voor deze verstedelijkingsgebied Stedendriehoek?

De voorzitter: Mijnheer Wijnhoud.

De heer Wijnhoud: Dank u, voorzitter. Ik hoor wat u zegt en ik begrijp uw vraag, maar zover is het by far nog niet. We zitten echt in die begin van het onderzoek. Dus ik kan naar eer en geweten u daar nu geen antwoord op geven. We moeten daar even wat geduld in hebben dat het zich zeg, de komende jaren of misschien het komende jaar, geen idee. Ik heb eigenlijk geen idee. Dank u.

De voorzitter: Dat komt volgens mij ook overeen met het antwoord wat net de heer Diepenhorst kreeg. Nog meer vragen? Mevrouw Zieverink.

Mevrouw Zieverink: Ik heb nog een laatste vraag. Ik maak me wel wat zorgen, want ik had graag de portefeuillehouder nu samen met mijn collega's in de raad eenduidig een beeld meegegeven van welke positie u het beste kunt innemen voor de gemeente Deventer. Dus ik vind dat wel jammer. Dus dat geef ik al op voorhand

even mee, dat dat misschien wat zou helpen. En ik heb even een vraag van, hoe gaat het proces rondom het ontwikkelperspectief nou verder? En dat bedoel ik eigenlijk mee van, wie besluit eigenlijk over de inhoud? Want we hadden een processchets wel meegegeven. Maar dat duurt ook nog een jaar. En ik ben even benieuwd hoe dat proces eruit ziet richting besluitvorming. En daar bedoel ik specifiek, wanneer wordt de raad hierin betrokken rondom de besluitvorming voor specifiek het ontwikkelperspectief?

De voorzitter: Aan de wethouder de vraag dus of de raad nog iets moet beslissen. Of dat het alleen maar consulterend is. En zo ja, wanneer? We gaan erover, dat had ik al gezegd. En wanneer dat ongeveer is. Dus kunt u iets van het proces schetsen. En over de eenduidigheid die u als raad mee zou willen geven. Wie weet wat er nog uitkomt, mevrouw Zieverink. Mijnheer Wijnhoud.

De heer Wijnhoud: Dank u, voorzitter. Er komen na dit eerste consulterende moment ook nog diverse andere momenten waarin uw raad, voorzitter, haar inhoudelijke inbreng kan gaan aanscherpen. En uiteindelijk, voorzitter, is natuurlijk de raad weer aan zet om het ontwikkelperspectief Stedendriehoek al dan niet vast te stellen en deze op te nemen in de omgevingsvisie. Dus er komen nog voldoende punten in de toekomst, waarin u, wat ik al net zei, de mogelijkheid krijgt om een en ander aan te scherpen. Dank u.

De voorzitter: Mevrouw Zieverink, u wilt vast weten wanneer?

Mevrouw Zieverink: Klopt, ik zou graag dan een overzicht willen ontvangen op welk moment dat dan is, want dat ontbreekt nu in de planning.

De voorzitter: Ik heb wel een hele uitgebreide planning gezien, maar misschien kan het iets eenvoudiger. Staat er niet helemaal in? Oké, staat er niet helemaal in. Mijnheer Wijnhoud.

De heer Wijnhoud: Dank u, voorzitter. Daar wordt op dit moment aan gewerkt om dat uit te gaan werken. Dus ik kan daar ook weer naar eer en geweten u daar op dit moment nog niks over zeggen. Maar zoals u van mij gewend bent, zodra we daar wel iets richting uw raad kunnen delen, dan zult u dat vanzelfsprekend van mij te horen krijgen. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel. Hebben we zo voldoende vragen vooraf beantwoord om u antwoord te laten geven op de twee voorliggende vragen? Dat is het geval. Dan gaan we over naar die consultatie. Welke elementen uit de contourenschets ziet u als kansrijk? Welke als belemmerend? Zowel voor de ruimtelijke ontwikkeling...Voor de ruimtelijke ontwikkeling, maar dat zowel op het niveau van de gekozen aanpak als op het niveau van de concrete inhoudelijke opgave. Wie mag ik daar als eerst het woord voor geven? Ik begin met de heer Roetert en dan gaan we daarna naar de heer Diepenhorst.

De heer Roetert: Dank u wel, voorzitter. Allereerst wil ik even aangeven dat gisteravond tijdens die raadsconferentie er veel duidelijkheid geschapen is. Daar ben ik echt blij dat we daar vertegenwoordigd waren. Helaas wel als enige partij. Maar dat terzijde.

De voorzitter: Gaat u...Ik wil graag een antwoord op de vraag die voor ligt.

De heer Roetert: Bij deze. Op basis van de hoofdkeuzes is voor Gemeentebelang Schets B, Groot Daily Regional System + Gespreid de meest voor de hand liggende optie. Door grensontkennend te werken, de versterkingsopgave wordt ingezet om het voorzieningenaanbod in de steden Apeldoorn, Deventer, Zutphen en Lochem te versterken en het verzorgingsgebied tot diep in de omliggende streken te waarborgen. Hierbij zijn ons inziens de volgende elementen kansrijk. Steden kunnen basisvoorzieningen behouden en door samenwerking af te spreken hoe deze zich specialiseerden. Er wordt een keuzealternatief geboden naast de auto voor verbetering OV, onder andere buslijnen en sprinters. Met name ook voor waarborgen bereikbaarheid kleinere kernen in het buitengebied. De woningbouwopgave wordt in beginsel gerealiseerd door inbreiding voor uitbreiding, waarbij in

de steden hoogbouw wordt toegepast en in de dorpen en wijken ook meerlaagse bouw kan worden toegepast. Aspect bij de dorpen en buurten is om stads- en seniorenwoningen te bouwen om jonge mensen en jonge gezinnen ook doorstroom van bejaarden die vrijgekomen, en daardoor vrijgekomen gezinswoningen woonkansen te bieden. Hierdoor kunnen voorzieningen, bijvoorbeeld scholen en sportclubs, in de kleine kernen ook behouden blijven. Mogelijkheden voor topvoorzieningen te ontwikkelen die onderscheidend zijn voor regionaal en nationaal niveau om cultuur, onderwijs, zorg en sport te waarborgen. De drie steden zijn gebaat bij sterke en aantrekkelijke dorpen in de directe omgeving mede omdat de kleine gemeenschappen en collectieve dragers zijn voor de buurtvorming en menselijk contact. Belemmerend zou kunnen zijn wanneer er door de respectieve respectievelijk niet kansgericht, maar belemmerend wordt gedacht en dit is de regio ontwikkeling waarvoor Den Haag veel miljoenen beschikbaar heeft gesteld, vertraagt. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Roetert. Dan ga ik het woord geven aan de heer Diepenhorst. Mag u de microfoon uitzetten, mijnheer Roetert?

De heer Diepenhorst: Dank u wel, voorzitter. Wij vonden het nog wat vroeg om nu al te gaan kiezen tussen de opties, omdat er allemaal nog elementen in zitten waarmee je verder kan spelen. Dus op zich waren we het meest enthousiast over de ambities die erin zitten. Maar dat zijn er tegelijkertijd ook zoveel dat, dat is gelijk een belemmering, dat je misschien daarbinnen dan weer moet kiezen. Want is alles dan wel mogelijk? Dus enthousiast waren we over natuurlijk systemen als basis de brede welvaart, inclusiviteit benadering, meervoudig ruimtegebruik, participatie en co-creatie. Dat zijn op zich goede dingen. Mobiliteit als belangrijk vraagstuk en het STOMP-principe worden goed benoemd, maar elk alternatief wat geschetst wordt heeft daar wel heel andere effecten op. Dus wat ons betreft zou dan toch vooral de insteek moeten zijn, ga uit van bij mobiliteit van het STOMP-principe. En ga dus uit inderdaad van meer inbreiding dan uitbreiding. Scenario B en C, als je moet kiezen, die komen het meest in de buurt denk ik die bij die ambities horen. Maar kan me nog indenken dat je nog eindeloos kan spelen met al die plaatjes. En heel veel van die plaatjes zijn ook nog vrij onduidelijk waar precies een woningbouw komt en waar niet. Bijvoorbeeld IJsselvallei hebben natuurlijk als vraagstuk terug, vliegveld komt niet terug in het geheel. Terwijl dat misschien daar wel een kans ligt om dingen te gaan doen. Dus dat waren in ieder geval de belangrijkste dingen die ik wil noemen.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Diepenhorst. Gaan we naar de heer De Niet.

De heer De Niet: Ja, het is nog best, wij hebben het met interesse gelezen. Het is goed, denk ik, dat wij als regio ook een visie ontwikkelen op hoe wij slim willen verstedelijken, zou ik ook willen zeggen. De benadering met assen, die maakt het op zich begrijpelijk, maar we vragen ons wel af of het niet wat te plat is. En op de ene as is duidelijk wat te kiezen, geconcentreerd of gespreid. Daar kun je kiezen en daar kun je sturen, kun je keus maken. Maar de as, het grote of klein Daily Regional System, daar zien wij niet zo goed welke keuze, wat hebben we daar nou te kiezen, wat hebben we daar nou te sturen? Laatst was ik bij de dag voor nieuwe Deventenaren, zeg maar. Ja, er waren best wel heel veel mensen gewoon die uit de Randstad hierheen komen. Die komen hier gewoon kopen een huis en dat kun je willen of niet willen, maar ze komen hier gewoon. Ze kopen een huis, wonen hier en werken nog in de Randstad voor een best wel belangrijk deel. Dus we zijn gewoon een groot Daily System. Dus zo heel veel hebben we daar niet te kiezen en te sturen, of in ieder geval maar heel beperkt. Dus die as vonden we best lastig. En wat ons betreft zouden we ook, dus dat even ten aanzien van de assen. Dan een ander aspect wat ons opviel, er wordt wel redelijk in het plan van top-down, we kiezen een kwadrant en daar gaan we in sturen. En we vinden of kiezen of voor grootstedelijk of dus geconsulteerd of verspreid. Natuurlijk is er daar, valt er nog wat genuanceerd in te kiezen. Maar we zouden juist ook wel willen pleiten om te kijken wat er nodig is om de voorzieningen met name in stand te houden. Dus eigenlijk beginnen juist bij de kernen, waar zitten ook de risico's en zwaktes. Juist ook in de Stedendriehoek als regio. In onze eigen kernen geldt dat binnen de gemeente Deventer, maar ook zeker in de kernen in de regio. Wat hebben die nou nodig om hun voorzieningen in ieder geval op niveau te houden. Want dan ben je slim aan het verstedelijken. Ga dan ook daar bouwen waarin je juist de regio kunt versterken. Dus dat een beetje omdraaien. Wat ons betreft ligt wel de keuze voor de hand om toch

iets meer naar kwadrant A te gaan. We zijn een Groot Daily Regional System. Door juist de steden te versterken behoud je ook het groen, want dat is voor ons wel heel belangrijk. En in werkelijkheid is het wat ons betreft, zal het ook een mix van die scenario's moeten zijn door het vooral ook slim te verstedelijken. Waarbij ik nog tenslotte wil opmerken dat we ons wel kunnen vinden in die leidende principes.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Visser en daarna de heer Van Brink.

Mevrouw Visser: Dank u wel. Ik kan me een groot deel aansluiten bij wat de heer De Niet en de heer Diepenhorst net eigenlijk ook al zeiden. Wij kunnen ons goed vinden in de basisprincipes die zijn gesteld van brede welvaart, water bodemsturend en uitgaand daarvan en van de kracht van de regio die er nu al is. Daarbij denken we ook bij die verstedelijking, ga uit van de kracht van de gemeente en de kernen die er nu al zijn. En daarbij wil ik opmerken dat, dit is een visie voor 2050. We zijn zelf als eigen gemeente, wij hebben uiteindelijk zelf hier als raad de keuze waar we wel en niet gaan bouwen. En wij maken die keuze komende jaar, anderhalf jaar in onze eigen omgevingsvisie voor de komende vijftien, twintig jaar. Dus volgens mij is het voor ons, ons raad en willen wij ons vooral focussen op de keuzes die we straks in onze omgevingsvisie gaan maken. Die hier zeker op moet aansluiten. Waarbij wij bijvoorbeeld ook enkele vanuit Wonen, Ruimte, Stad ook enkele onderzoeksgebieden hebben vastgesteld met elkaar. Ik ben heel benieuwd hoe die in deze scenario's gaan passen straks. Ik ben het dus grotendeels eens met dat we al een, wij zien ook dat we al een groot, grote regio zijn. Veel mensen wonen hier en werken elders. Of dat nou in een randstad is of in het zuiden of in het noorden. Of misschien zelfs wel in het oosten. We liggen gewoon centraal in Nederland en ik denk dat dat ook onze kracht is. Dus in die zin is de kracht ook juist die grote wijde regio. Met centraal de IJssel. Wat ons scheidt en ons bindt, zullen we maar zeggen. En daar ben ik ook nog wel heel benieuwd naar. Naar een van de scenario's, ik heb het nu even niet meer scherp welke, wordt wel of geen bypass? Wat wil je nou precies met die IJssel? Ik denk dat dat ook een cruciale keuze is in het totaalplaatje. Voor ons ook niet een voorkeur voor A, B, C of D. Want er zijn zoveel schuifjes waar je uit kan, aan kan draaien. Ik denk dus dat wij vooral zelf als Deventer ook goed moeten kijken, hoe willen we binnen onze gemeentegrens de keuzes voor woningen, groen en alle voorzieningen maken. Daarbij heb ik wel de vraag, ik zie de beroemde barcode van Utrecht in de stukken staan. Ik heb daar wel een vraag aan de wethouder als dat mag. Ik zou het mooi vinden als de Stedendriehoek deze omzet naar de diverse steden hier. En systemen hier. Want dit is Utrecht en dit is niet Deventer of Apeldoorn. Dus wat de heer De Niet ook al zei, welke voorzieningen willen wij en hoeveel? En wat past bij de schaal van Deventer en de Stedendriehoek? Dus ik ben wel benieuwd hoe daar de wethouder naar kijkt in die ruimtedeling, of we daar als Stedendriehoek een keuze in moeten maken of meer ook vanuit Deventer moeten kijken, wat is onze balans? Dat was het denk ik wel. En de rest geef ik zo wel mee.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Visser. Ik heb die vraag over de streepjescode, de barcode, dat ziet u meer als belemmerend dat het nu het Utrechtse model is en dat geeft u in feite mee, dus daar kan de wethouder zo meteen op reageren. Dan gaan we nu naar de heer Van Brink.

De heer Van Brink: Dank u, voorzitter. Wat korte opmerkingen. Er is hier al met diverse schetsen, al dan niet de voorkeur voor uitgesproken, al dan niet voor uitgesproken. Onze fractie was nog het meest gecharmeerd van schets D. Het lijkt er een beetje op dat daar alle lusten en lasten het eerlijkst verdeeld worden. Maar goed, dat is op basis van wat we nu weten, maar misschien dat er later nog iets veel beters komt. Er is ook al iets gezegd over mobiliteit. Het openbaar vervoer, dat komt er in de diverse schetsen wel heel erg wisselend af. Volgens mij in schets B is het heel goed geregeld en in andere schetsen weer niet. Dat zou toch wel fijn zijn als er een beetje eenheid in komt, want volgens mij hoort goed OV in iedere schets thuis. De fiets wordt wel genoemd, maar in de schetsen ontbreken dan weer de fietssnelwegen. Ik neem toch aan dat die er in 2050 ook nog liggen. En dan wordt er geschermd met het begrip, wat is brede welvaart? Of brede welvaart, maar wat is dat dan precies? Hoe moeten we die stip op de horizon zien? Het lijkt me dat daar nog wel wat uitwerking nodig is. En dan hebben we natuurlijk nog de begrippen natuurlijk systeem als basis en zorgvuldig en meervoudig ruimtegebruik. En daarnaast heb je dan nog een enorme woningbouwopgave.

De voorzitter: Mijnheer Van Brink, mijnheer Van Brink, mijnheer Van Brink, ik ga u een klein beetje helpen. Want ik heb een vraag voorgelegd waar u op mag antwoorden. Want het zijn elementen uit de contourenschetsen, welke u als kansrijk ziet.

De heer Van Brink: Ik heb net...

De voorzitter: Even wachten, mijnheer Van Brink. Even wachten, ik probeer u te helpen. En wat u benoemt is wat u graag zou willen. Maar wat wordt daar... Er zijn schetsen gemaakt. Ik bereid me zo minimaal mogelijk voor. Maar wel om u maximaal te kunnen begeleiden in dit proces. U wordt geconsulteerd, dus u kunt iets meegeven. En dan gaat het vooral om, wat ziet u als kansrijk en wat ziet u als belemmerend. En u vindt het belemmerend als bijvoorbeeld het openbaar vervoer niet goed in beeld is gebracht. Maar dat hoort bij scenario's. Dus graag een antwoord op die eerste vraag.

De heer Van Brink: Ja, nou goed. Ik zie het dus als belemmering als je niet precies weet wat brede welvaart is bijvoorbeeld. Daarom heb ik dat hier dus ook benoemd. En ik zie dus ook een belemmering als je eerst leest, het natuurlijke systeem als basis en je leest ook nog zorgvuldig en meervoudig ruimte gebruik. En daarnaast gaan we dan ook nog 40.000 woningen bouwen. Dan zie ik het wel als een belemmering als je nog niet precies weet hoe je dat denkt te gaan combineren allemaal en allemaal te gaan zitten uitwerken. De contourenschets zoals die er nu ligt, biedt daar geen oplossing voor, voor dit dilemma. Dus ik denk dat daar nog wel wat werk aan de winkel is om die belemmering op te heffen. Dan ga ik het zo formuleren, voorzitter en dan ben ik ook klaar.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van Brink. Het is gewoon handig, mijnheer Van Brink, en dat is voor iedereen, als we antwoord geven op de vraag die voor ligt, en niet zeggen wat we mooie woorden vinden of niet mooie woorden, maar dat we echt aan de vraag houden, want dan kunnen we het ook redden binnen de tijd. Mevrouw Schuiling, aan u het woord.

Mevrouw Schuiling: Dank u, voorzitter. De vraag gaat over, wat is kansrijk en wat zijn belemmeringen. Kansrijk, de fractie van D66 Deventer is van mening dat een hoge omgevingskwaliteit alleen kan met aandacht voor ruimtelijke kwaliteit. We zien terug dat er veel waarde wordt gehecht aan het landschap, het erfgoed en aan een gezonde en veilige leefomgeving. Goed om te lezen dat we als regio toekomstig bestendige keuzes willen maken. Het uitgangspunt daarbij is het natuurlijk water- en bodemsysteem, waarop de uitvoering van functies zodanig plaatsvindt dat deze systemen waar nodig kunnen herstellen, dan wel duurzaam blijven functioneren, ook voor toekomstige generaties. En dat zien wij als kansrijk. Als belemmering wordt in het bijlagekatern gesproken over Stadsland. En daar staat dat de mogelijkheden voor een derde IJsselbrug zullen verkend worden. Met een mogelijke IJsselbypass en een opgave voor wonen en werken op een Stadsland. Maar dat strookt niet met het principe dat veel waarde wordt gehecht aan het landschap, erfgoed en het uitgangspunt met het natuurlijke water- en bodemsysteem. Dus dat is wel belemmerend voor de fractie van D66 Deventer.

De voorzitter: Hartelijk dank. Mijnheer Van der Linde, aan u het woord.

De heer Van der Linde: Dank u wel, voorzitter. Het sluit ook even, een stukje sluit aan op mijn voorganger, vorige spreker. Belemmeringen en kansen. Wat wij als belemmering zien, of potentieel risico zien, als er 40.000 woningen bijkomen, dat die Wilhelminabrug nog zwaarder belast gaat worden. En mevrouw Schuiling had het net al over de derde IJsselbrug. Ja, van die belemmering, die potentiële zwaardere, nog zwaardere belasting van de Wilhelminabrug, daar zit ook een kans in, dat we binnen de Stedendriehoek inderdaad ook die derde IJsselbrug kunnen realiseren, die wij denken dat die dan juist wel nodig is. Want anders krijg je nog meer opstoppen en gedoe in Deventer rondom die IJsselbrug. Dus er komen 40.000 woningen '...' bij, dat kan die Wilhelminabrug niet aan volgens mij. Dus dat is tevens van een belemmering naar een kans naar de derde IJsselbrug. Ik ben het wel eens met mevrouw Schuiling, dat er staat inderdaad in die bijlage op bladzijde 19, dat de IJsselbrug, de derde IJsselbrug, in samenhang met de opgave voor wonen en werken op Stadsland. Die combinatie, zou ik willen meegeven, die zou ik niet zo spelen. Ik zou de derde IJsselbrug absoluut los zien van wonen en werken Stadsland.

Want wonen en werken Stadsland, daar hebben we eerder over gesproken, daar zijn naar mijn mening heel veel fracties, hebben daar toch wel wat problemen mee. Het is wel een van de zes gebieden die we gaan verkennen. Maar het heeft zeker niet de voorkeur van de fracties hier. Dus die koppeling die nu in het stuk staat, die zou ik achterwege laten. Tot zover even.

De voorzitter: Helder, mijnheer Van der Linde. Dank u wel. Mevrouw Zieverink.

Mevrouw Zieverink: Voorzitter, eerst een verzoek. Zou ik ook op beide vragen tegelijk antwoord mogen geven, want ik vind ze nogal gerelateerd aan elkaar en ik hoop eigenlijk dat ik ze gewoon tegelijk mag beantwoorden.

De voorzitter: U mag dat.

Mevrouw Zieverink: Dank u wel, voorzitter. Als fractie van Deventer Belang gaan wij niet kiezen voor een specifiek scenario. Wij willen in ieder geval meegeven dat hij gewoon altijd in lijn moet zijn met de lokale ambities en dat is voor onze fractie leidend. Ambities die niet expliciet door de raad zijn vastgesteld tellen voor ons niet mee. Wenst u daar wel richting voor, dan kan de portefeuillehouder beter de raad om een besluit vragen. De fractie van Deventer Belang maakt zich wel zorgen over die ambities die als feiten worden gebracht door zowel ministerie als ook de provincies Overijssel, Gelderland en ook de regio Stedendriehoek. We worden geacht volgens de beslisnota om ons in te zetten voor 40.000 woningen in de regio, welk deel dan in Deventer geborgd moet worden en hoe dat relateert aan onze andere ambities, daar zou ik de portefeuillehouder willen verzoeken de raad actiever te betrekken. De zorgen bij onze fractie zitten in het feit dat we straks weer kunnen tekenen bij het kruisje of moeten amenderen. U heeft de kans om ons aan de voorkant besluiten te laten nemen die u mee kunt nemen naar de regio. Neemt niet weg dat ook de fractie van Deventer Belang zich bewust is van de rol in de regio Stedendriehoek. We begrijpen dat ruimte krap is in de opgave en het ruimtelijk domein groot. Wij verzoeken het college om de identiteit van onze gemeente te borgen. Juist het onderscheid tussen stad, dorp en platteland maakt het wonen hier fijn. Dat is ook uniek en dat moeten we niet kwanselen. Wij vragen daarom om in te zetten op goede bereikbaarheid. Dat bestaat bij ons uit stations en busverbindingen, zowel aan deze kant van de IJssel als ook de verbinding met de overkant. Maak niet alleen ambitie, maar waar zetten we nou daadwerkelijk op in en hoe ziet de combinatie van vervoersmiddelen eruit. Het een kan namelijk niet zonder het ander. Groeiambities betekent per definitie dat er ook een betere ontsluiting noodzakelijk is. Dus wij zien dat dan ook graag terug in de plannen. Laat dorpen het dorp zijn en borg dat ook in de plannen en ook bij uitbreidingen in wonen en werken, zorg dan ook dat die identiteit daarin mee wordt genomen. En wij zoeken naar een goede balans. Waar is wonen, waar is industrie en welke industrie is dat en ziet dat er voor de hele regio hetzelfde uit en welk onderdeel willen wij daar vanuit Deventer voor invullen? En als laatste, zorg voor goede afspraken voor onze gemeente. We begrijpen dat wij een rol in de regio hebben, maar wij zitten hier als raad voor deze gemeente en wij willen graag die ruimte ook goed invullen en wij vragen ook aan de portefeuillehouder, zet ons daar in waar dat nodig is en neem het vooral mee onder uw arm. Groei kan niet een doel op zich zijn. Ga uit van wie we als gemeente willen zijn. Dank, voorzitter.

De voorzitter: En u ook bedankt, mevrouw Zieverink. Mevrouw Schol.

Mevrouw Schol: Dank u wel, voorzitter. Ik kan me grotendeels aansluiten bij de woorden van de heer De Niet. Als kansrijk ziet mijn fractie een betere samenwerking tussen de steden. Elkaar versterken zorgt ook voor betere voorzieningen, meer keuzevrijheid. Groei is nodig om voorzieningen in stand te houden. Extra arbeidspotentieel wat we willen aantrekken om een gezonde stad te worden. Daarin zitten ook wel belemmeringen. Er is risico op concurrentie in voorzieningen. Wat bedoelen we daarmee? Als wij straks een Stedendriehoek zijn, hebben we dan nog één groot ziekenhuis waardoor we straks als Deventeraren voor onze acute zorg naar Apeldoorn moeten? De infrastructuur zal moeten toenemen. De heer De Niet zei al, het niet tegen te houden dat mensen vanuit de Randstad naar Deventer verhuizen. Dat kun je niet tegenhouden. De economische ontwikkeling in onze stad moet goed zijn. Wij willen een hoge werkgelegenheid houden in onze stad. Maar er zullen ook mensen zijn die hier wonen, maar elders gaan werken. Die mensen moeten wel de stad uit kunnen. De heer Van der Linde zei het al

terecht, de huidige voorzieningen zijn daar niet goed genoeg voor. Als je gaat groeien in je aantal inwoners, gaan ook je verkeersbewegingen omhoog. Dat zal ook met de auto zijn. En dan het ruimtelijke vraagstuk. We hebben heel veel ruimtelijke opgaven hier. Waar gaan we alle woningen laten? Er was net inderdaad in de woningbouwsessie hiervoor werd duidelijk aangegeven, jullie willen een aantal, een bepaalde inwoners aantrekken. We willen onze arbeidsmarkt versterken. Dan heb je ook vooral grondgebonden woningen nodig. Dus ga niet alleen de hoogte in. Dat vraagt ook weer een stuk van je ruimtelijke vraagstuk. Waar ga je die woningen laten? Welke woningen wil je bouwen? Gaat het te kosten van wat? Heel veel vraagstukken voor ons. Daar willen wij graag antwoord op. We hebben ook niet één bepaald scenario. Wij zijn heel benieuwd naar de uitwerkingen. Volgens mij kan de raad dan pas zeggen, deze keuze gaan wij maken.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Schol. Zo hebben we alle woordvoerders die hier aan tafel zitten gehad over de eerste vraag. En dan gaan we nu naar de tweede vraag. En die vraag is, wat wilt u verder nog meegeven met betrekking tot de contourenschets 2050 en voor het vervolgtraject? En van mevrouw Zieverink hebben wij al een aantal dingen genoteerd. Dus het is nu aan u, mevrouw Visser.

Mevrouw Visser: Twee dingen. Eén is er al veel over gezegd. Als je de ene as gaat over het Urban System. Werk ook gezamenlijk een mobiliteitsvisie uit. Dat STOMP-principe goed uitwerken. We hebben nu niet eens een bus die de IJssel overgaat. Met onze eigen overkant is de verbinding al slecht. Dus laat staan met Apeldoorn. Behalve dan weer met de trein. Dus kijk goed naar het gehele mobiliteitssysteem in onze regio. En een beetje verder. Maar zeker voor de eerste letters van STOMP heb je denk ik die kleinere regio. Het tweede is wat ik wil meegeven, en daar ging mevrouw Zieverink ook al bij de vragen op in, de planning loopt nu tot 2025. Ik begrijp dat die planning er pas kort ligt. Ik zou graag vragen om voor al die trajecten die lopen gewoon tot aan besluitvorming te plannen en ons te voorzien van die planning. En ik maak me wel zorgen over dit specifieke traject, verstedelijking in balans loopt nog door tot voor wat nu de planning is 2025. Wij zijn behoorlijk goed meegenomen hierin. Dus als het even kan, kom voor de verkiezingen met die besluitvorming. Want anders kunnen we opnieuw beginnen met een nieuwe raad over de informatie. Maar ik weet niet wat daar de planning van is. Maar hou rekening met die verkiezingen. Eventuele vertraging. Maar ook het opnieuw aangaan van de gesprekken die we doen. Ik denk dat wij als raad nu goed meegenomen zijn. Dus ik ben heel benieuwd wanneer die planning op besluitvorming staat.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer De Niet.

De heer De Niet: Dank u wel, voorzitter. De punten die wij als ChristenUnie wel mee zouden willen geven sluiten eigenlijk best wel heel goed aan bij wat mevrouw Visser net aangaf. En dat gaat onder andere over dat OV. Het is heel mooi dat het eigenlijk beter in de plannen is gekomen. Het ging heel erg over de A1-A50 corridor. En eens ook met mevrouw Schol dat het moet een goede balans zijn. Je kunt ook niet alleen maar OV hebben. Mensen hebben ook een auto, maar je kunt het wel OV heel aantrekkelijk maken, ook juist door slim te verstedelijken. Maar dat behoeft wel inderdaad een echt een regionale mobiliteitsvisie en ook om die lobby sterk te maken. En dan gaat het over de verdubbeling van het spoor naar zowel nieuwe stations in Deventer, in Bathmen, die we nodig hebben. Ook de internationale treinverbindingen. En ook wat je niet wilt, het goederenvervoer wat nu over het personenvervoersspoor gaat en waar we eigenlijk om die ruimte te maken ook de Noordtak van de Betuwelijn nodig hebben. Dat hoort daar wat ons betreft helemaal bij. En dat is wel een aandachtspunt om juist ook daar een sterke lobby te voeren als regio Stedendriehoek, denk ik. Zodat we daar ook eisen te stellen hebben. Twee andere dingen nog is, we maken ons wel zorgen over hoe gaat het uiteindelijk aansluiten op onze omgevingsvisie? En hoe passen die trajecten dan in elkaar? Want als dit traject pas klaar is als wij onze omgevingsvisie klaar hebben, dan loopt dit ook een beetje achter de feiten aan. Een laatste ding is het omgaan met de IJssel. Volgens mij kwam mevrouw Visser daar ook al mee bij het antwoord op de eerste vraag. Het is heel goed dat de waterschappen zijn aangehaakt en zijn betrokken, die worden ook nog weleens over het hoofd gezien. Het is heel fijn dat ze hier juist ook met het oog op die IJssel en de rol daarin zitten. Maar het is belangrijk om daar ook een, daar een echt goede visie op te ontwikkelen die ook gedragen wordt door de regio. Van welke rol heeft die IJssel nou precies en is het wel verstandig om daar veel in het IJsselvallei veel te bouwen?

De voorzitter: Dank u wel. De heer Van der Linde en daarna de heer Roetert.

De heer Van der Linde: Dank u wel, voorzitter. Ik kan kort zijn. Ik sluit me aan bij mevrouw Visser en de heer De Niet, met name op het gebied waar wat ik hier ook op geschreven heb, met name op het gebied van de mobiliteitsvisie. Dit heeft grote impact. Breng dit nu al in je mobiliteitsvisie. Dus wat betekent het nu voor Deventer? Deventer is ook bezig met zijn hoofdwegenstructuur. Als je dit ziet, neem dat nu al mee, wil ik graag meegeven aan de wethouder, in je mobiliteitsvisie. Want dit heeft grote impact voor onze mobiliteit in de stad.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Roetert.

De heer Roetert: Dank u wel, voorzitter. Wij kunnen ons ook vinden in de vorige opmerkingen al geplaatst. Daarnaast willen we nog een paar punten aangeven wat wellicht interessant kan zijn voor de toekomst. Met het toenemend elektrisch vervoer over water, anticiperen of Deventer eventueel als havenstad een binnenvaart zou kunnen functioneren binnen de regio Stedendriehoek. Dat is wellicht de moeite waard om te onderzoeken. Het tweede punt dat in samenwerkingsverband regio Stedendriehoek de identiteit van de respectievelijke steden en gemeenten gewaarborgd kan blijven en ieder hun eigen achterland kan blijven bedienen. Ten derde, dat voor wat betreft meerdaags toerisme er een goede programmering wordt ontwikkeld waarbij buitengebied en stad volop kan worden benut. Denk hierbij bijvoorbeeld aan overnachting en events in de stad, maar ook aan B&B, kleine campings, wandelen, fietsen en andere recreëren in buitengebied en uitwisseling daarvan. Vanuit, derde punt en dan stop ik er ook mee, vanuit bestaande regionale veeteelt, land, akker en tuinbouw kansen bieden voor kleine producenten, zuivel, groente, fruit, vlees, wijn, et cetera om hiermee lokaal restaurants en andere voedingsverstrekkers, zoals bijvoorbeeld instellingen, ziekenhuizen, et cetera te kunnen voorzien in de behoefte. Naast een duurzame opgave is dit ook een economische impuls voor de regio. Dat is het.

De voorzitter: Dank u wel. Dan mevrouw Schol en daarna de heer Diepenhorst en dan de heer Van Brink.

Mevrouw Schol: Dank u wel, voorzitter. Ik benoem hem ook nog een keer, het mobiliteitsvraagstuk, inderdaad al benoemd. Het OV, uiteraard ook voor onze fractie van belang. Houd oog voor de grote grondopgave, net ook al benoemd. Werken, wonen, groen, recreëren, alles moet samenvallen, is van belang. En de belangrijke oproep van, kom tijdig naar de raad wanneer er keuzes gemaakt dienen te worden. En voornamelijk ook welke keuzes, zodat de raad goed in positie wordt gebracht om die keuzes daadwerkelijk te maken.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Diepenhorst.

De heer Diepenhorst: Ik kan ook kort zijn. Ik sluit aan bij datgeen wat de PvdA en de ChristenUnie al gezegd heeft. En met daaraan toegevoegd dat er ook op klimaatadaptatiegebied regionaal samengewerkt zou moeten worden.

De voorzitter: Kort en krachtig, dank u wel. Mijnheer Van Brink.

De heer Van Brink: Dank u voorzitter. Het meeste is al wel gezegd. Ik sluit me aan bij mijn buurman, de heer De Niet, met zijn verhaal over mobiliteit en openbaar vervoer. Dus inderdaad, wat mij nog opviel was dat blijkbaar de regio Stedendriehoek '...' ophoudt en we dus niets weten over een eventueel station in Bathmen. Nou ja, goed. Ook maar even iets wat ik meegeef. Verder hebben we natuurlijk nog allerlei andere visies op de Stedendriehoek of op de eigen stad. En hoe staat dat in relatie tot de contourenschets? Zo hebben we het regioverhaal waar we nog met smart op wachten. Er is nog een nota ergens in een la, Deventer 2040. Hoe wordt dit allemaal meegenomen in de verdere proces rond de contourenschets, zo vragen wij ons af? Dus dat willen we ook nog wel even meegeven. Verder zagen we in de contourenschets toch weer een poging om hier en daar toch aan te geven waar wel dan niet woningbouw zou moeten komen. Ik zou toch willen meegeven om daar in volgende versies van de contourenschets heel voorzichtig mee te zijn. Want het geeft alleen maar onrust. En onrust is de prachtige

basis voor een later gebrek aan draagvlak. Dus zet woningbouwlocaties er alleen in als je daar bijna een besluit over genomen hebt of een besluit over genomen hebt. Dat is het wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van Brink. En dan last but not least, mevrouw Schuiling.

Mevrouw Schuiling: Dank u, voorzitter. Het is al veel gezegd over de fiets en het OV en daar sluit ik me ook bij aan. Dus college, neem de input op de hoofdwegenstructuur, herijk de hoofdwegenstructuur mee. In de contourenschets gaat het ook weinig over economie, een klein beetje. En in de infrastructurele kant mist de factie van D66 nog een onderwerp en dat is de versterking van de lokale economieën door beter ontsluiten, verbinden van de Stedendriehoek en de Achterhoek. En dan gaat het voornamelijk over de maakindustrie. Dit zijn in beide regio's groot en innovatief en een betere infrastructuur kan leiden tot een betere brede welvaart.

De voorzitter: Dank u wel. Dan hebben we voor beide vragen alle woordvoerders aan het woord gehad. En Deventer Belang, of nee, ja, Deventer Belang die vroeg nog naar eenduidigheid. Volgens mij heeft u het wel gekregen als iedereen zegt, ik sluit me aan op de vorige sprekers. En volgens mij heb ik meer rode lijnen gehoord, maar ik ben benieuwd wat de wethouder gaat zeggen. Die is nog druk aan het schrijven en aan het kijken. We gaan naar de heer Wijnhoud.

De heer Wijnhoud: Dank u, voorzitter. Voorzitter, er is aan allerlei kanten deze keer heel hard geschreven. Dus ook mijn woord van dank aan de griffie. Dit is natuurlijk voor ons ook een nieuwe manier. Maar we hebben dit zo afgesproken om te voorkomen inderdaad dat ook de neutrale partij ook alle opmerkingen opschrijft die u hier allen vanavond gemaakt heeft. En niet alleen dat wij dat zeg maar zelf doen. Ondanks dat we dat zelf ook hier met zijn drietjes gedaan hebben. Voorzitter, wat ik in het begin al zei, het is een strategisch gespreksdocument, de contourenschets. En ik hoorde een paar termen langskomen. Groei is niet een doel op zich. Daar kan het college zich volledig bij aansluiten. Kijk, we moeten groeien. Maar dat aantal, dat is zeker niet heilig. Want het moet namelijk wat ons betreft, wat het college betreft, en ik denk dat de raad het daar wel mee eens zou zijn, het moet in balans gaan gebeuren. Kortom, voorzitter, ik wil uw raad bedanken voor de getoonde betrokkenheid en de inhoudelijke inbreng. De inbreng was divers. Als je bij vraag 2 overigens kijkt, dan kwam het ook wel een aantal punten wel goed naar voren. Onder andere mobiliteit, OV. Ze zijn allemaal genoteerd en worden ook meegenomen. Nogmaals, al uw opmerkingen worden meegenomen. En ik herken ook een groot deel van de ingebrachte punten. Het college zal de door u ingebrachte punten gewogen mee gaan nemen. En dat, natuurlijk kan ik daar op dit moment kan ik inhoudelijk geen uitspraken doen wat van nou wel of niet in de uitwerking van de contourenschets komt. Maar dat hoeft wat ons betreft op dit moment ook nog niet. Het belangrijkste in deze fase is op te halen wat de aandachtspunten zijn voor het vervolgproces, voorzitter, zodat er tijdig inzicht is in welke dilemma's er spelen en dan oprecht liever nu dan achteraf. Ik heb een aantal zaken gehoord. Fractie van de Partij van de Arbeid over het Utrechtse verhaal. Voorzitter, dat is echt als inspiratie gebruikt om de mengvormen tussen wonen en werken te illustreren. Dus u moet er dan misschien niet zwaarder aan tillen. Ik snap uw punt overigens, maar dit is wel wat er achter zit. De planning, het is al even genoemd. Daar wordt, ik ben net ingefluisterd, morgen weer aan gewerkt. En ik kom daar echt, ook die opmerking heb ik vaak gehoord, ik kom op tijd naar uw raad, voorzitter, om met u te bespreken wat er te bespreken valt. Maar ik ben oprecht heel erg blij met de input die u mij hier vanavond gegeven heeft. En ik kijk nu even met een schuin oog naar de griffie. Wij gaan waarschijnlijk ook uw input gewoon krijgen? Ja, fijn. Dank u wel. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: De griffie werkt voor de gemeenteraad en die kan u zeker, die delen alles. Dus laten we vooral zoveel mogelijk met elkaar delen. Dat was volgens mij de oproep ook. Maar kunt u in grote lijnen, u heeft hele grote lijnen gegeven, wat u mee gaat nemen. Want met name op de eerste vraag zijn er wel wat kansen en belemmeringen gegeven. En wat gaat u daaraan meegeven?

De heer Wijnhoud: Dank u, voorzitter. Ik heb een aantal zaken opgeschreven. Het is te vroeg om te kiezen. Is de benadering van scenario's niet een te plat iets? De brede welvaart is een aantal keren genoemd. Wel of geen bypass. Cruciale keuzes. De mobiliteit heb ik al even benoemd. Belemmeringen. Maar ook dat kansrijk ruimtelijke

kwaliteit. Maar we moeten ook de gemeente binnen de Stedendriehoek en de kernen die we al zijn moeten we goed bewaken. Het is een hele lijst, voorzitter. De brug heb ik meerdere keren opgeschreven. Inderdaad dat moet niet gekoppeld zijn aan Stadsland, maar die moet ook breder meegenomen worden. Ik heb heel veel gehoord. Dus maakt u zich oprecht geen zorgen. We nemen het allemaal mee. Dank u wel.

De voorzitter: En alles zal ook weer gepubliceerd worden in ons raadsinformatiesysteem. Mevrouw Zieverink wilde nog iets zeggen en mevrouw Schuiling. Mevrouw Zieverink.

Mevrouw Zieverink: Dank, voorzitter. Ja, ik hoorde de portefeuillehouder in zijn reactie iets zeggen over gewogen meenemen. Ik was heel erg benieuwd wat daarmee wordt bedoeld en of dat dan ook met ons wordt gedeeld?

De voorzitter: Mijnheer Wijnhoud, hoe weegt u wat?

De heer Wijnhoud: Dank u, voorzitter. Ja, wat ik met gewogen meenemen bedoel is dat we natuurlijk alle opmerkingen gehoord hebben. En zoals u weet hoe dat gaat, wordt niet alles één op één meegenomen. Maar we zullen daar, daar moet u echt op vertrouwen, dat het college daar de juiste dingen uit ophaalt. En dat wordt inderdaad, zoals het ook gebruikelijk is, niet apart met u gedeeld. Ik kom terug bij uw raad wanneer we over dit onderwerp weer verder gaan praten. Dank u.

De voorzitter: Mevrouw Zieverink.

Mevrouw Zieverink: Dank, voorzitter. Voor onze fractie, voorzitter, voelt dat toch een beetje als dat het college bepaalt wat wel of niet mee wordt genomen vanuit de raad. Ik zou het heel erg op prijs stellen als het college nog wel kan delen op een later moment wat er dan wel of niet mee is genomen naar de regio.

De voorzitter: Mijnheer Wijnhoud, of we uw weegschaal mogen zien.

De heer Wijnhoud: Wat zegt u?

De voorzitter: Of wij uw weegschaal mogen zien.

De heer Wijnhoud: Ik ben bezig, dus nog even niet. Maar daar kunnen we het op een ander moment over hebben. Ik kijk even naar links, maar we kunnen dat met u delen. Dan komt waarschijnlijk de vervolgvraag wanneer we dat gaan delen.

De voorzitter: Ik neem aan voordat u die input gaat leveren.

De heer Wijnhoud: Voordat we de input inderdaad, dank u. En er komen meerdere sessies, dank u.

De voorzitter: Goed, mevrouw Schuiling.

Mevrouw Schuiling: In het raadsinformatiesysteem staat dat de gemeente Voorst een raadsvoorstel hierover heeft gemaakt. Krijgen wij ook een raadsvoorstel of kan de portefeuillehouder daar wat meer over vertellen?

De voorzitter: Ik hoor van de griffie dat de gemeente Voorst zelf een notitie heeft opgesteld. En dat is iets anders dan wat hier voor ligt. En dat is puur consultatie naar aanleiding van de contourenschets. Dus wij hoeven geen besluit te nemen. We geven alleen heel veel mee.

De voorzitter: Nog mevrouw Schuiling, nog meer?

Mevrouw Schuiling: Maar kan er een raadsvoorstel komen of zijn we zo in dat proces dat het niet meer mogelijk is? En was een consulterende sessie het hoogst mogelijke dat we nu konden doen?

De voorzitter: Mijnheer Wijnhoud, legt u het uit.

De heer Wijnhoud: Dank u, voorzitter. Het is op dit moment daar nog echt veel te vroeg voor. Dat is wederom het eerlijke antwoord. En zodra het nodig is, dan zullen we wel dan niet, maar dat wordt dan tegen die tijd wel duidelijk. Maar nu is het antwoord daarop helaas nee. Dank u.

De voorzitter: Hebben we zo alles met elkaar besproken? Dan hebben we het bijna binnen de tijd gered zelfs. Er zijn twee toezeggingen gedaan door de wethouder. De vragen over het termijn van de ontwikkelperspectief. Een planning wordt vastgesteld over het ontwikkelperspectief. En de rol van de gemeenteraad hierin. En die krijgt u schriftelijk. En het college deelt ook schriftelijk wat gedaan gaat worden met alle input die u nu gegeven heeft. En de termijn, ik neem aan dat dat voor eind december is. Ik kijk eventjes toch wel om het toch wat SMART'er te krijgen.

De heer Wijnhoud: Voorzitter, kunnen we voor de zekerheid Q1 2025 afspreken?

De voorzitter: Ik neem aan dat u, voordat u teruggaat in de regio, dat u dat moet weten. Dus in ieder geval...

De heer Wijnhoud: Zo snel mogelijk.

De voorzitter: Zo snel mogelijk en met een uitloop naar het eerste kwartaal van volgend jaar. Goed, dan dank ik u allen hartelijk. En het volgende overleg hier is de ondersteuning lokale energie-initiatieven. En dat is ook weer een consulterende sessie. Dus u wordt goed op de proef gesteld. Fijne avond.

EPE

Gemeente Epe

Afsprakenlijst commissievergadering Omgeving & Financiën (raadzaal)

Datum	: 28 november 2024
Opsteller	: Helen Bernard
Openbaar	: Ja

Voorzitter: De heer Oortgiesen	College: De heer Kerkmans De heer Horn Mevrouw van Loon		
Fractie CDA: Mevrouw Hendriks Mevrouw Bos De heer Van der Weerd	Fractie Nieuwe Lijn: De heer Van Vessem De heer Vos De heer Aldemir	Fractie SGP/CU: De heer Boon	Fractie VVD: De heer Halkers (t/m agendapunt 7) De heer N. van den Berg
Fractie D66: Mevrouw Doorn	Fractie Gemeentebelangen: De heer Van Limburg	Fractie GroenLinks: De heer Brummelman	Fractie PvdA: De heer van Nuijs (t/m agendapunt 9)
Fractie FVD: Mevrouw IJspeerd	Fractie Boermans: De heer Boermans (t/m agendapunt 6)		
Agendapunt 1	Opening / mededelingen door de voorzitter de heer Oorgiesen		
	Om 19.00 opent de voorzitter de vergadering.		
Agendapunt 2	Vaststelling agenda		
	De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.		
Agendapunt 3	Rondvraag commissieleden		
	De heer Vos (Nieuwe Lijn) heeft een vraag over het adopteren van prullenbakken. Wethouder Van Loon beantwoordt de vraag.		
Agendapunt 4	Vaststelling afsprakenlijst van de commissievergadering 24 oktober 2024		
	De afsprakenlijst wordt ongewijzigd vastgesteld.		
Agendapunt 5	Terugkoppeling uit informeel overleg		
	Er heeft geen informeel overleg plaatsgevonden.		
Agendapunt 6	Consultatienota Stedenbouwkundig plan Kerkenland		
	De raad wordt geconsulteerd over het Stedenbouwkundig plan dat is opgesteld voor de gebiedsontwikkeling Kerkenland.		
	Conclusie		
	De fracties vinden het een mooi plan waarbij o.a. waardering wordt uitgesproken voor het feit dat het aan de uitgangspunten van de Omgevingsvisie voldoet , water en bodem sturend zijn en dat het aan de Woonagenda voldoet . Aandachtspunten die o.a. worden meegegeven zien op het ophalen van afval, participatie nieuwe woonvormen, aandacht voor groene afscheidingen en het cultuurhistorisch uitgangspunt.		
Agendapunt 7	Consultatienota Stedenbouwkundig- en inrichtingsplan 'Kopermolen, Vaassen'		
	De raad wordt voorgesteld om de hoofdpzet en uitgangspunten van het stedenbouwkundig- en inrichtingsplan voor de woningbouwontwikkeling 'Kopermolen, Vaassen' vast te stellen.		

	Conclusie Over het algemeen vinden de fracties het een mooi plan. Complimenten voor hoe de input uit de participatie is verwerkt, het groene hart en de parkeerplaatsen aan de zijkant, de ruime opzet, waterafvoer richting de beek en het verwerken van de uitgangspunten uit de Omgevingsvisie. Aandacht wordt gevraagd voor participatie, afval, groene uitstraling d.m.v. groene hagen, het huisvesten van verschillende doelgroepen, de wadi's en vertraging door netcongestie, stikstof en beschermde diersoorten.
Agendapunt 8	Consultatienota 'Contourenschets 2050 – Verstedelijking in Balans' De raad wordt geconsulteerd over de 'Contourenschets 2050 – Verstedelijking in Balans' die is opgesteld door de werkgroep 'Verstedelijking in balans' van de Regio Stedendriehoek.
	Conclusie Er wordt een voorkeur uitgesproken voor beperkte groei van de dorpen waarbij de grotere steden in grotere mate groeien. Het dorpse en landelijke karakter moet behouden blijven. Gebruik maken van de grotere krachten in de regio. Een lightrail verbinding tussen Apeldoorn en Zwolle zou mooi zijn, robuust OV is een mooi begin. Toekomstige ontwikkelingen (oa op het gebied van werk, zorg en vergrijzing) moeten meer worden meegenomen. Ook worden de nadelen van smart cities benoemd. Goed dat de Omgevingsvisie en het uitgangspunt water en bodem sturend als kaders worden aangehouden.
Agendapunt 9	Beschikbaar stellen krediet Aanleg fietsroute Apeldoorn-Epe (F50) Definitief ontwerp F50 Apeldoorn-Epe De raad wordt voorgesteld om een bedrag van €900.000,- beschikbaar te stellen voor de regionale fietsroute Apeldoorn-Epe (excl. drie knelpunten) conform het Definitief Ontwerp.
	De heer Van Limburg (Gemeentebelangen) vraagt of het bedrag van € 900.000 een toevoeging op het reeds ter beschikking gestelde bedrag is? Wethouder Kerkmans geeft aan dat dit het geval is en zegt toe de exacte cijfers nog toe te sturen. Mevrouw Hendriks (CDA) vraagt wat het voor verschil maakt in de bomenkap als het fietspad 3,5 meter breed wordt in plaats van 4? Wethouder Kerkmans zegt toe dit na te gaan en toe te sturen.
	Het stuk is rijp voor beraadslaging en zal worden geagendeerd als besprekstuk voor de raadsvergadering van 12 december 2024
Agendapunt 10	Definitieve verklaring van geen bedenkingen Hoofdstraat 117, Epe De raad wordt voorgesteld om 1. In te stemmen met de beantwoording van de ingekomen zienswijzen en de ambtshalve aanpassingen zoals verwoord in de zienswijzennota 'Ontwerpbesluit omgevingsvergunning Hoofdstraat 117 Epe (aangepast ontwerp 2024); 2. Een definitieve verklaring van geen bedenkingen af te geven voor de herontwikkeling van de Hoofdstraat 117 te Epe, zodat het college een definitief besluit op de aanvraag omgevingsvergunning kan nemen.
	Mevrouw Doorn (D66) vraagt of de ruimtelijke onderbouwing kan worden toegevoegd. De griffie zal dit toevoegen.
	Het stuk is rijp voor beraadslaging en zal worden geagendeerd als besprekstuk voor de raadsvergadering van 12 december 2024
Agendapunt 11	Definitieve verklaring van geen bedenkingen Hoofdstraat 146, Epe De raad wordt voorgesteld om 1. In te stemmen met de beantwoording van de ingekomen zienswijzen en de ambtshalve aanpassingen zoals verwoord in de zienswijzennota 'Ontwerpbesluit omgevingsvergunning Hoofdstraat 146 Epe'; 2. Een definitieve verklaring van geen bedenkingen af te geven voor de herontwikkeling van de Hoofdstraat 146 te Epe, zodat het college een definitief besluit op de aanvraag omgevingsvergunning kan nemen.

	Het stuk is rijp voor beraadslaging en zal worden geagendeerd als besprekstuk voor de raadsvergadering van 12 december 2024
Agendapunt 12	Gewijzigde vaststelling bestemmingsplan Gortelseweg 18, Vaassen
	De raad wordt voorgesteld om 1. In te stemmen met de beantwoording van de ingekomen zienswijzen en de ambtshalve aanpassingen zoals verwoord in de zienswijzennota Ontwerp bestemmingsplan Gortelseweg 18, Vaassen; 2. Het bestemmingsplan Gortelseweg 18, Vaassen (NL.IMRO.0232.BG109Gortelse18-OBP1) met als ondergrond basisregistratie grootschalige topografie (BGT) (2019-05-07) gewijzigd vast te stellen; 3. Geen exploitatieplan vast te stellen.
	Het stuk is rijp voor beraadslaging en zal worden geagendeerd als hamerstuk voor de raadsvergadering van 12 december 2024
Agendapunt 13	Gewijzigde vaststelling bestemmingsplan Stationsstraat 10-12, Epe
	De raad wordt voorgesteld om 1. In te stemmen met de ambtshalve aanpassingen zoals verwoord in de Nota ambtshalve aanpassingen Ontwerp bestemmingsplan Stationsstraat 10-12, Epe; 2. Het bestemmingsplan Stationsstraat 10-12, Epe; (NL.IMRO.0232.EPE050Station1012-OBP1) met als ondergrond basisregistratie grootschalige topografie (BGT) en basisregistratie kadaster (BRK) (2023-09-12) gewijzigd vast te stellen; 3. Af te wijken van het prijsklassenbeleid 'Woningbouwprogrammering prijsklassen koop en huur gemeente Epe Kaders woningbouwinitiatieven woningbouw. September 2024 (eerste uitwerking)' 4. Geen exploitatieplan vast te stellen.
	Het stuk is rijp voor beraadslaging en zal worden geagendeerd als besprekstuk voor de raadsvergadering van 12 december 2024
Agendapunt 14	Terugkoppeling vanuit de vertegenwoordiging(en).
	De heer Oortgiesen geeft een terugkoppeling over de raadsconferentie Regio Stedendriehoek over de contourenschets van dinsdag 19 november.
Agendapunt 15	Sluiting
	De voorzitter sluit de vergadering om 21.15 uur.

De griffier,

Vastgesteld in de vergadering van de Raadscommissie d.d. 9 januari 2025

Betreft: Consultatie Consultatienota 'Contourenschets 2050 – Verstedelijking in Balans'

Geacht college,

Zoals aangekondigd kon ik tijdens de commissievergadering geen reactie geven op de contourenschets, aangezien ik op datzelfde moment voorzitter was van de commissie Maatschappij & Bestuur. Hierbij deel ik alsnog mijn reactie, zoals eerder toegezegd.

Vooraf wil ik mijn complimenten geven aan de Stedendriehoek voor de goed georganiseerde bijeenkomst over dit onderwerp. Het evenement was informatief en verhelderend. Persoonlijk betreur ik het dat er vanuit de raad, op dhr. Oortgiesen, dhr. Boon en ondergetekende na, geen andere fracties vanuit Epe vertegenwoordigd waren temeer omdat het een waardevolle en goed bezochte bijeenkomst was.

De **Contourenschets 2050 – Verstedelijking in Balans** schetst een toekomstvisie voor de samenwerkende gemeenten, waaronder de gemeente Epe. De schets zegt zicht te richten op een balans tussen stedelijke groei en het behoud van natuur, landschap en leefbaarheid. Tegelijkertijd worden uitdagingen benoemd, zoals vergrijzing, druk op voorzieningen en ruimtelijke conflicten. Er zijn vier scenario's uitgewerkt in de schets.

Vooraf: Wij zijn van mening dat het niet aan ons is om te bepalen of andere gemeenten, zoals bijvoorbeeld de gemeente Lochem, fors moeten groeien; dat besluit of die richting is aan hen. Wel willen we vanuit ons perspectief aangeven wat voor ons van belang is. Enkele scenario's lijken te sturen richting een soort metropool met drie à vier sterke steden. Mocht het die kant op gaan, dan achten wij een zeer goede aansluiting van openbaar vervoer en wegen voor onze gemeente cruciaal.

Algemeen: Naar onze opvatting is de focus teveel op de Stedendriehoek (Apeldoorn, Deventer en Zutphen) en de zuidelijke kant. Het ontbreekt op een visie aan de noordelijke kant van de Stedendriehoek. Hierbij denken we bijv. aan mobiliteit waarbij naast de corridor A50 ook de (aansluiting op) A28 en bijv. een OV verbinding richting Nunspeet -Zwolle aandacht zou moeten krijgen. Algemeen gezegd verdiend de gehele mobiliteit (fiets/ OV/ auto) richting de steden veel meer aandacht in de contourenschets, met name gedacht vanuit de dorpen binnen de Stedendriehoek. De gedachte daarachter is dat je daarmee de leefbaarheid van de dorpen ook voor de langere termijn kan waarborgen. Uit ervaring vanuit het verleden weten dat OV binnen en tussen de steden vaak redelijk goed geregeld wordt maar de aansluitingen naar de omliggende gebieden ontbreekt. Dat zouden we moeten voorkomen.

De schets benadrukt, naar ons idee terecht, de samenwerking tussen gemeenten, inwoners en de regio om een toekomstbestendige en aantrekkelijke leefomgeving te creëren. Wij vragen ons echter af waarom inwoners niet actief worden geconsulteerd in dit proces. Wij verzoeken het college dit aspect mee te nemen.

Verder constateren wij dat het thema 'ruimte voor water' in de schets niet volledig is uitgewerkt of zichtbaar is gemaakt. Gezien het belang van dit onderwerp in de komende 50 jaar pleiten wij ervoor dit thema een prominentere plek te geven in de contourenschets.

Naast bovenstaande willen wij meegeven om vooral aandacht te hebben bij de verdere uitwerkingen op:

- Bereikbaarheid
- Duurzaamheid;
- Klimaatadaptatie;
- Vasthouden aan het principe: Water en bodem sturend
- Het behoud van het open en bosrijke karakter van de buitengebieden.
- Het behoud van voorzieningen in de dorpskernen.

Met deze focuspunten behouden we -naar onze opvatting- de gemeente aantrekkelijk voor zowel bewoners als recreanten. Wij zijn van mening dat verdere verstedelijking buiten de dorpscentra niet wenselijk is. Wij stellen voor dit onderwerp in de raad of commissie te bespreken, zodat het college gerichte input kan meenemen in de overleggen over de contourenschets en de uitwerking daarvan. We verzoeken het college om hiervoor het initiatief te nemen. Graag ontvangen wij een reactie.

Alvast dank voor de reactie,

Joost Boermans

fractie voorzitter

HEERDE

Weergave opiniërende bespreking contourenschets Stedendriehoek raadscommissie Heerde

Datum

25-11-2024

Tijdens de vergadering van de raadscommissie van 25 november 2024 is gesproken over de contourenschets van de regio Stedendriehoek. Ter voorbereiding op deze 'opiniërende' bespreking heeft het college een zogeheten discussienota aangeboden aan de raadscommissie. In deze discussienota heeft het college de te beantwoorden vragen voor de commissie opgenomen. Daarnaast is in de discussienota een aantal overwegingen opgenomen, die voor de leden van de raadscommissie nuttig kunnen zijn voor het te voeren gesprek en de te leveren input.

Deze discussienota is bij dit document gevoegd (bijlage 1). In de discussienota stonden de volgende vragen centraal:

1. Welke elementen uit de Contourenschets ziet u als kansrijk en welke als belemmerend voor de ruimtelijke ontwikkeling van de regio richting 2050? Dit zowel op het niveau van de gekozen aanpak als op het niveau van de concrete inhoudelijke opgaven?
2. Wat wilt u verder nog meegeven voor het vervolgtraject?

Hieronder in de gespreksweergave is allereerst een algemeen beeld van het gesprek (en de conclusies daaruit) geschetst, ook verwoord door de voorzitter in de vergaderen. Vervolgens is de inbreng per fractie puntsgewijs opgenomen.

Gespreksweergave

Algemeen beeld (mede verwoord door de voorzitter)

- Groei van Heerde en haar dorpen moet kunnen, maar wel in balans. Daarbij geeft de raadscommissie een aantal aandachtspunten mee:
 - o Groei moet evenredig zijn
 - o Behoud de eigenheid van de gemeente en haar dorpen
 - o Behoud het dorpse karakter, waarbij de verschillende kernen niet aan elkaar moeten groeien. Er moet een groene buffer blijven en voldoende ruimte voor bijvoorbeeld natuur en landbouw (Veluwe en IJssel). Zo blijft Heerde een aantrekkelijke gemeente, ook voor de mensen uit de steden die hier op bezoek komen.
- De raadscommissie vindt de omgevingsvisie – zoals ook verwoord in de discussienota – een belangrijk uitgangspunt voor de inbreng in de regio bij het vervolgproces.
- Voor het vervolgtraject geeft de raadscommissie mee dat het van belang is dat alle relevante partijen worden betrokken. Heb hierbij ook aandacht voor participatie van inwoners; het is van belang dat deze in alle gemeenten op (ongeveer) dezelfde manier wordt georganiseerd omdat het een ontwikkeling van de hele regio betreft.

Inbreng van de fracties (eerste en tweede termijn)

Fractie	Inbreng eerste termijn
CDA	- De gemeente Heerde heeft een rijke omgeving. Een idyllische plek tussen veluwe en IJssel. We hebben een leefbare gemeente met goede voorzieningen. Dat willen we graag zo houden. We zijn trots op onze kwaliteiten, zoals ook beschreven in onze omgevingsvisie. - Door onze ligging en houding zijn we ook de verbinding van de regio met de regio Zwolle. Daar moet in deze ontwikkeling ook aandacht voor zijn. - Samenwerking in beide regio's is van groot belang, ook om de gemeente bereikbaar en leefbaar te houden. Tegelijkertijd moeten we niet afhankelijk worden van de grotere steden. - De gemeenschap met haar eigenheid is van groot belang: daarom is behoud van voorzieningen en onze leefomgeving belangrijk. We hebben daarbij een forse woningopgave (ook nodig om de voorzieningen te behouden), waarbij er aandacht moet blijven voor het dorpse karakter. - Aandacht voor (het behoud van) agrarische activiteiten.
D66/GL	- Het nemen van de omgevingsvisie als uitgangspunt voor inbreng in de regio is een goed uitgangspunt. Bij de uitwerking van omgevingsplannen wordt dat concreter. Dat zal ook de inbreng in de regio concreter maken. - Aandacht voor goede bereikbaarheid en mobiliteit, volgens het STOMP principe. In een vergrijzende samenleving ook aandacht voor passend OV en bereikbaarheid met de auto. - Zet in op ontwikkeling F50. - Denk bij nieuwbouwplannen eerst goed na over het organiseren van het verkeer. - De contourenschets geeft een mooi beeld, met een goed evenwicht tussen de verschillende opgaven voor de regio. We hoeven geen keuze uit één van de schetsen te maken, maar de fractie ziet vooral iets in de verstedelijking rond de drie grotere steden. - Heb bij ontwikkelingen oog voor innovatie. Geen vervuilende industrie die veel ruimte in beslag neemt. - IJsselgebied is belangrijk voor Heerde. Behoud de ruimte voor water, recreatie en landbouw. Bouw daarbij niet buitendijks in verband met de waterstanden. Campings kunnen wel. - Bouw klimaatadaptief. - Bouw niet op plekken die vruchtbaar zijn voor landbouw. Op die plekken omschakeling naar biolandbouw. - Heerde hoeft geen stad te worden. Evenwichtigheid is daarbij van belang, met het oog op behoud van voorzieningen. - Mensen uit de regio moeten in onze gemeente kunnen (blijven) recreëren. Versnippering van groen en natuur tegengaan. - Resumé: Heb aandacht voor de eigenheid van Heerde, voor haar mooie fiets- en wandelroutes. Respecteer daarbij het IJsselgebied en de hoogwatergeul. We willen de groene long zijn en het dorpse karakter behouden. En omzetting naar andere landbouw.
PvdA	- De fractie kan zich vinden in het geschetste beeld op hoofdlijnen. - Er komt veel op het gebied af: er komen veel mensen bij, dus meer woningen, transport en werk. Dit betekent ook veel voor onze natuur.

	- Betrek onze inwoners, zeker gezien de grote opgaven. Het is van belang dat alle gemeenten dat op eenzelfde manier doen, omdat de opgaven ook regiobreed zijn. - Bij alle hierboven geschetste opgaven zijn inwoners betrokken. Maar de natuur kan niet voor zichzelf opkomen. Daar moeten we echt rekening mee houden en daar moet expliciet aandacht voor zijn bij het vervolg. Bijvoorbeeld door clubs voor natuur en milieu te betrekken bij de uitwerking denk stichting behoud veluws landschap. Zo krijgt de natuur een mond. - We moeten er niet naartoe dat er honderdduizenden mensen naar die natuur komen want het moet behouden blijven. <i>Het CDA en D66/GL vragen hoe dat wordt bedoeld, ook omdat we recreatief uitlooptgebied zijn voor de steden?</i> PvdA licht toe dat dat inderdaad zo is en dat we inderdaad een uitvalsbasis kunnen zijn voor mensen uit de steden. We hoeven geen 'glazen huis' te zijn, maar moeten continu aandacht houden voor het behoud van de natuur, zeker ook bij recreatie. - Heerde mag/moet een beetje Heerde blijven (het karakter)
VVD	- De fractie ziet dit als een langjarig proces waar vaker over gesproken moet worden. - Natuur en water: recreatie, ja. Maar ook met aandacht voor de natuur. - Heerde ligt aan de buitenkant van de stedendriehoek en heeft daardoor een wat minder grote discussie over verstedelijking. - Heb aandacht voor bedrijven en ondernemers, ook voor leefbaarheid.
CU-SGP	- Het is de zoektocht naar de juiste balans tussen bouwen, groen en natuur en tegelijkertijd de eigenheid van Heerde en de dorpen behouden. - Eigen omgevingsvisie als leidraad is een goed uitgangspunt. - Mobiliteit: aandacht voor STOMP principe, zet in op de F50 en goede bereikbaarheid met OV in de kleine kernen. - Niet bouwen op agrarische gronden. Doe dat op de juiste plek. - De fractie mist de opwek van energie in het stuk. Er wordt wel iets geschreven over meervoudig ruimtegebruik. Daar zou energie opwek ook bij moeten horen. - Versterk onze eigen identiteit en eigenheid. Dat zal leiden tot een mix van de vier schetsen: er moet ruimte zijn voor groei, maar evenredig aan wat onze dorpen aankunnen.
GBP	- De fractie constateert dat grotere/vollere steden ook betekent dat er meer uitloop zal zijn naar de randen van de regio (zoals Heerde). Dat betekent dat er goed naar mobiliteit en infrastructuur gekeken moet worden. Hoe en via waar komen mensen deze kant op? Kijk breder dan alleen de A50. Er moet goede verbinding komen/blijven met de steden. - Geen verstedelijking van onze dorpen. Heerde moet wel Heerde blijven. Dorpen moeten niet aan elkaar groeien. Met ruimte voor agrariërs, recreatie en werken. Een uitbreiding in balans dus.
College	Het college vraagt in haar reactie aan de fracties hoe we naar Heerde kijken in 2050 (ook in relatie tot de regio)? Wat moeten we hebben en wat niet?
Fractie	Inbreng tweede termijn
CDA	Bouwen, maar met behoud van het dorpse karakter. Behoud de waarde daarvan, met agrarische gebieden, bos en heide er omheen. Een beetje uitbreiding hebben we daarbij wel nodig, om voor jong en oud aantrekkelijk te blijven. Dat zorgt uiteraard voor (iets) meer beweging, maar doe dat in balans. En ja: F50 en STOMP principe.
D66/GL	In de overgangsgebieden moet ruimte zijn voor energieopwek. Heb aandacht voor de verbindingen met de A50. Daarnaast is het inderdaad belangrijk dat we aandacht

	hebben voor onze eigenheid, waarbij we de precieze definiëring daarvan als onze inbreng voor de toekomst kunnen zien.
PvdA	We zijn blij dat deze commissie eensgezind een aantal dingen naar voren heeft gebracht. Denk aan het dorpse karakter behouden en het niet verstedelijken. Daarnaast wil ik nog expliciet aandacht besteden aan een aantal concrete zaken, gericht op wonen: - Percelen grond die we beschikbaar hebben kunnen geknipt worden en zo beter verdeeld en benut worden. Zo kunnen we meer mensen kwijt op dezelfde vierkante meters. Door bijvoorbeeld: op plekken waar het kan een verdieping erbij. Ook rood voor rood, zodat op grotere percelen meer gebouwd kan worden middels bijv. tiny houses. - Apeldoorns kanaal: op sommige plekken zit een keerlus voor schepen. Kan wonen op het water daar worden toegepast. Dit maakt je als gemeente ook bijzonder.
VVD	Water gebruiken als woonlocatie is inderdaad een goed idee, aanhakend op de PvdA. De VVD ziet de opgave voor het realiseren van windmolens als een onmogelijkheid. Verder moeten we zoeken naar het toevoegen van kleine industrie in het kader van werkgelegenheid wanneer het aantal woningen stijgt. Verder helemaal eens met de eigenheid en dorpse karakter.
CU-SGP	Behoud het dorpse karakter, heb aandacht voor bouwen met ruimte voor groen. De planen die nu in onze gemeente worden ontwikkeld zijn een goed voorbeeld. F50 blijft belangrijk, net als goed OV. En: behoud ruimte voor de rivier.
GBP	We zullen inderdaad moeten bouwen, wat leidt tot meer beweging in en naar onze gemeente. Maar koppel onze dorpen niet aan elkaar en heb aandacht voor het dorpse karakter.

LOCHEM

Verslag adviserende tafel contourenschets verstedelijking in balans

Onderwerp: Adviserende tafel contourenschets verstedelijking in balans

Datum: 25 november 2024

Aanwezig: GroenLinks: Mw. A. van den Brink
D66: Mw. A. Jacobs
VVD: Dhr. A. Lobbert
Gemeentebelangen: Dhr. T. Verwoerd
CDA: Dhr. H. Datema
Mml: Dhr. B. Karssenberg
LochemGroen!: Mw. T. Ypma
PvdA: Dhr. J. Israel

Voorzitter: dhr. G. De wit
Griffier: dhr. T. van den Berg

Inleiding

Op 25 november 2025 vond in de gemeente Lochem een adviserende tafel plaats over de contourenschets verstedelijking in balans. Per fractie zijn hieronder de aanbevelingen samengevat. Ook zijn aan tafel de fracties gevraagd een slotzin mee te geven. Deze slotzin is integraal opgenomen. Het gehele tafelgesprek is [via deze link](#) terug te bekijken.

GroenLinks

GroenLinks heeft de voorkeur voor schets B waarbij Lochem de functie van Poort naar de Achterhoek vervult. Daarbij is het van belang om in te zetten op mobiliteit en de gemaakte kilometers met auto's te verminderen. In het kader van klimaatverandering is belangrijk om rekening mee te houden dat groen en water voldoende ruimte krijgen. Tot slot is het van belang dat de stad Lochem in verbinding blijft met de regio, met zo min mogelijk autokilometers zoals in schets D en zonder tweedeling tussen Oost en West van de gemeente zoals in schets C.

Slotzin: Verspreiding leidt tot verstening.

D66

D66 vindt het belangrijk dat Lochem zorgt voor de brugfunctie tussen Stedendriehoek en Achterhoek. Daarbij is het belangrijk dat het principe water en bodem sturend wordt gehanteerd. Zorg daarbij voor een hoge biodiversiteit natuur en landschap door het creëren van een ecologische verbindingsstructuur. Daarbij dienen we buiten onze gemeentegrenzen te denken.

Slotzin: Werk aan de digitale infrastructuur. Maak van Lochem dé thuiswerk regio van de Stedendriehoek.

VVD

Het plan Vitaal Buitengebied dient eerst door de raad vastgesteld te worden. Dat is onze input voor de regio. De VVD heeft de voorkeur voor schets B met een gezonde mix van D waarbij extra nadruk dient te worden gelegd op de Kanaalzone. Op deze manier wordt het achterland ontsloten en functioneert Lochem als de poort naar Twente en de Achterhoek. Dat is waar regionaal op ingezet moet worden.

Slotzin: Zet in op groei van de stad en behoud van de kernen. Weet daarbij wel dat je slechts één van de acht bent.

Gemeentebelangen

Gemeentebelangen legt de voorkeur op schetsen B en D. Zij zien graag dat de gemeente Lochem doorgroeit naar de 40.000 inwoners. Bouwen in alle kernen is namelijk goed voor de leefbaarheid.

Daarmee wordt ook de jeugd in de kleine kernen een kans op een woonplek geboden en worden zij behouden. De voorzieningen moeten hier bij meegroeien. Lochem is regionaal de poort naar Twente en de Achterhoek. Om die functie te vervullen moet de infrastructuur wel verbeterd worden. Het gaat daarbij dan om de provinciale wegen en spoorwegen, maar zeker ook het Twentekanaal.

Slotzin: Zit in op evenwichtige groei naar behoefte van alle kernen.

CDA

Volgens het CDA is het belangrijk dat woningbouw geconcentreerd wordt in de drie grote steden. Zo kunnen zij voorzieningen en diensten leveren aan de rest van de regio. Dat betekent niet dat alle voorzieningen uit Lochem moeten verdwijnen, Lochem moet namelijk de rol gaan vervullen van vierde stad in de regio: dat betekent ook dat Lochem moet ontwikkelen. Om dat te kunnen bewerkstelligen en is het zaak in te zetten op de ontsluiting van alle kernen. Door groei wordt verder de middenstand levensvatbaar worden gehouden, en kunnen voorziening als de schouwburg behouden blijven.

Slotzin: Verstedelijking maakt Lochem groter met meer mobiliteit en leefbaarheid voor de kernen.

Meedenken met Lochem (Mml)

Meedenken met Lochem geeft de voorkeur aan schets B. Ook de kleine kernen moeten op de kaart gezet worden. We dienen eigen beleid te ontwikkelen om als input aan te dragen aan de regio bij het ontwikkelperspectief. Zo moeten we inzetten op fiets en trein.

Slotzin: Zie de waarde in van het Twentekanaal.

LochemGroen!

LochemGroen! geeft de voorkeur aan combinatie van schets B en D, met de nadruk op D. Het is belangrijk om in te zetten op hechte gemeenschappen waar het groen dichtbij is. Het is belangrijk om rekening te houden met de mobiliteitsrevolutie, deze schets stellen we namelijk voor de komende eeuw op. Tot slot dient ook rekening gehouden te worden met zaken het principe water en bodem sturend en circulaire landbouw.

Slotzin: Wees ook kritisch op de verstedelijking. Wat betekent Poort naar de achterhoek?

PvdA:

De PvdA begrijpt de aanleiding. Er liggen veel plekken in Nederland onder de zeespiegel. Waar kunnen deze mensen in de toekomst wonen? De PvdA herkent daaruit de urbanisatieopgave die de Stedendriehoek ziet. De PvdA kan zich vinden in het centraal stellen van de drie steden met de IJssel erdoorheen als natuurgebied. Om de leefbaarheid van de regio te vergroten moeten we dat omarmen en erop inzetten. Lochem is verdeeld tussen de Stedendriehoek en de Achterhoek en is echt de poort tussen die twee gebieden. Die dynamiek moeten we accepteren en daar moeten we in investeren. We dienen in te zetten op de groei van de stad Lochem om de leefbaarheid in de kernen te vergroten.

Slotzin: Durf te erkennen dat er twee dynamieken spelen in Lochem, Oost en West.

VOORST

Opbrengst contourenschets 2050 gemeenteraad Voorst

De kansen en belemmeringen van de gemeente Voorst voor de ontwikkelstrategie voor de Regio Stedendriehoek

De rijksoverheid neemt weer de regie op de ruimtelijke ordening in Nederland. In 2023 heeft dit geresulteerd in ruimtelijke voorstellen. De provincie Gelderland heeft dit samen met de gemeentelijke samenwerking in de Regio Stedendriehoek uitgewerkt in het regioarrangement Regio Stedendriehoek 2023. Als regio hebben wij aangegeven intensief samen te gaan werken aan de nationale opgaven vanuit het credo: een sterke regio in balans. Het bestaande beleid is in deze versie als uitgangspunt genomen, met daaraan vijf agenderende opgaven voor de toekomst toegevoegd: verstedelijking in balans, ontwikkeling corridors A1/A50, bevaarbaarheid IJssel, vitaal landelijk gebied en de Veluwe.

Op 19 juni 2024 heeft het Rijk het voorontwerp Nota Ruimte vrijgegeven. Hierin wordt de Regio Stedendriehoek als één van de zoekgebieden voor grootschalige woningbouw aangemerkt. Het nieuwe kabinet heeft de ambitie om rond de zomer van 2025 de richting te bepalen in het ontwerp Nota Ruimte (met mogelijkheden voor inspraak). Om als regio input te kunnen geven aan die richting in de Nota Ruimte, is de afgelopen maanden gezamenlijk gewerkt aan de 'Contourenschets 2050 – Verstedelijking in Balans' en is deze als strategisch gespreksdocument vastgesteld.

Uitgangspunt van de contourenschets is dat verstedelijking géén versterking betekent. Het gaat om de ontwikkeling van de hele regio in balans. De Contourenschets 2050 toont vier mogelijke schetsen over de ruimtelijke inrichting van de toekomst van de gemeenten Apeldoorn, Brummen, Deventer, Epe, Heerde, Lochem, Voorst en Zutphen, de provincies Overijssel en Gelderland en de waterschappen Vallei en Veluwe, Rijn & IJssel en Drents Overijsselse Delta. Het resultaat is een strategisch gespreksdocument voor het bepalen van de gezamenlijke opgave verstedelijking in balans richting 2050.

Op 22 april 2024 heeft de gemeenteraad van Voorst een besluit genomen over de kracht en de bijdrage van de gemeente Voorst aan de verdere schaa sprong voor de Regio Stedendriehoek. De contourenschets voor de regio in 2050 geeft aanleiding dit besluit aan te vullen voor de nadere uitwerking in de regionale ontwikkelstrategie. Buiten kijf staat dat met deze verschillende uitgangspunten en verwachtingen de Voorster identiteit behouden blijft en wordt versterkt. Dit lichten wij hieronder toe.

Kansen en belemmeringen

Balans tussen steden, kernen en landelijk gebied

Wij zijn een regio in balans. Deze balans is ook bepalend voor onze regionale identiteit. Met diverse gebieden (Veluwe, IJsselvallei, Salland en de Achterhoek) en unieke steden en dorpen met hun eigen kwaliteiten. De kracht van de regio zit in onze verscheidenheid. Dit zorgt ook voor een goede woon-, werk- en leefomgeving. Bepalend voor onze Voorster identiteit zijn:

- de kwaliteit van ons landschap;
- de bijzondere cultuurhistorie;
- de dorpse schaal van de kernen;
- de krachtige sociale samenhang in onze gemeente;
- duurzaamheid: de wens en de noodzaak om onze ruimtelijke, economische en sociale kwaliteiten toekomstbestendig te maken.

Deze identiteit is ons vertrekpunt in de opgaven waar wij als onderdeel van de regio voor staan. Dit vraagt om het behoud van balans en verhouding tussen de steden, de kernen en het landelijk gebied. Hiervoor is - in beginsel - toepassing van de ladder van duurzame verstedelijking noodzakelijk, als goede verantwoording van de evenwichtige toedeling van functies aan locaties.

Kansen voor landschapsversterking

Onze gemeente heeft een groot landelijk gebied. De agenderende opgave 'vitaal landelijk gebied' (uit het regioarrangement Regio Stedendriehoek 2023) zien wij als kans voor het behoud en het versterken van ons voorzieningenniveau. Bij de verstedelijkingsopgave is de voorwaarde gesteld: 'meer stad, meer landschap'. Het past bij de identiteit van de gemeente Voorst om haar waardevolle en karakteristieke landschappelijke structuren te behouden. Wij zien ook mogelijkheden om deze

structuren te versterken. In lijn met het waardevolle landschap, hoort ook het behoud van cultureel erfgoed. Zoals onze landgoederenzone, de polder Nijbroek en de uiterwaarden. De verstedelijkingsopgave moet rekening houden met deze kwaliteiten. Samen met de recreatieplas Bussloo en de luchthaven Teuge geeft dit kansen voor dagrecreatie en kleinschalige kwalitatief hoogwaardige verblijfsrecreatie. Daarmee leveren wij ook een bijdrage aan de agenderende opgave 'Veluwe'.

In onze gemeente zien wij kansen met een gebiedsgerichte aanpak, voor het versterken van de groen/blauwe dooradering. Zowel voor eventuele nieuwe verdienmodellen voor onze landbouwsector, als voor het herstel en versterken van cultuurhistorische waarden en biodiversiteit. Hierbij ontstaan ook kansen op het gebied van recreatie en een vitaal en toekomstig landelijk gebied, met een goede leefbaarheid in de kernen.

Het uitgangspunt 'water en bodem sturend' is opgenomen in het principe 'natuurlijk systeem als basis'. Wij gaan ervan uit dat door toepassing van dit principe, gebieden als de (voormalige) uiterwaarden worden ingericht voor waterveiligheid. Een bovenlokaal belang. Dit geldt trouwens ook voor opvangbassins om het water vast te houden bij droge periodes. Daarnaast hoort bij dit principe een landelijk gebied, in balans met het bodem-watersysteem. Vanuit dit principe gaan wij ervan uit dat in de verschillende schetsen voor onze laaggelegen polder Nijbroek per ongeluk een verkeerde arcering is toegepast. Vanuit dit principe is een grote opgave in de gemeente Lochem verdedigbaar. Een grote verstedelijkingsopgave laten landen in de IJsselvallei (laagste punt van de regio) is vanuit dit principe niet logisch.

Wij verwachten als opbrengst dat deze (regionale) landschapsversterking is gekwantificeerd voor onze gemeente. Landschapsversterking zien wij in een samenspel tussen natuur inclusieve landbouw, singels, water en bossen. En in een gebalanceerde overgang tussen de kernen en het landschap. Door dit principe en onze agrarische sector zien wij een belemmering in de schets met de gemeente Voorst als stadspark.

Kansen in de regionale woningbouwopgave; met een bandbreedte en onder voorwaarden
Nationaal is de koers gematigd naar water en bodem richtinggevend. De Randstad is hiermee niet langer op 'slot'. Dit vraagt om een realistische woningbouwopgave op basis van de cijfers van het CBS/Primos. En ook een vergelijk met wat wij als regio de afgelopen decennia hebben gerealiseerd. Over het algemeen zien wij kansen wanneer er in de steden – maar ook in de dorpen – meer gestapeld wordt gebouwd. Op deze wijze blijft er meer ruimte over voor het landelijke leefklimaat in onze regio.

Voor de gemeente Voorst zien wij - naast de meerwaarde van een landschappelijke contramal en als stedelijk uitloop- en recreatiegebied - ook een passende rol in de regionale woningbouwopgave. Daarnaast verwachten wij een bandbreedte in woningbouwaantallen en ruimte om kwalitatieve en kwantitatieve voorwaarden gezamenlijk uit te werken. Een zorgvuldig proces met onze kernen en inwoners is ons uitgangspunt. Dit leidt tot meer draagvlak en een vlottere uitvoering.

Het is logisch om kwalitatief te streven naar aansluiting bij de identiteit van de regio, met een gevarieerd aanbod aan verschillende soorten woonomgevingen. Belangrijk is de gezamenlijke opgave voor de betaalbare woningbouw en een oplossing te bieden voor de lokale woningzoekenden. Kwantitatief wordt in verschillende schetsen de autonome groei van kernen gemist. Dit heeft negatieve gevolgen voor de leefbaarheid in verschillende kernen. Deze leefbaarheid staat in verschillende kernen al onder druk. Voor vitale kernen zijn maatschappelijke functies (school, huisarts, ontmoetingsplek) of detailhandel (supermarkt) belangrijk. Wel benadrukken wij dat teveel spreiding weer zorgt voor veel verkeersbewegingen. Zorgvuldigheid en balans zijn hier noodzakelijk.

De gemeente Voorst heeft al lange tijd een consistent beleid gevoerd op het gebied van huisvesting. Daarbij hebben de realistische voorspellingen geleid tot een aanzienlijke toename van het aantal gebouwde woningen. Door deze stabiele koers verwachten wij dat Voorst in 2050 ongeveer 4.000 inwoners extra telt. Om onze verantwoordelijkheid in de regionale opgave te nemen, zijn wij van plan om te onderzoeken of er steun is bij onze kernen om daar bovenop nog eens 4.000 extra inwoners te verwelkomen.

De gemeente Voorst heeft als doel om te onderzoeken hoe ze tussen 2030 en 2050 tussen de 2.000 en 4.000 nieuwe woningen (wat overeenkomt met 4.000 tot 8.000 extra inwoners) kan toevoegen. Bij de bouwplannen houden wij ook graag rekening met het versterken van het

landschap. Dit betekent dat wij op zoek zijn naar 200-400 ha grond. Tot slot staan wij voor een gebalanceerde verdeling van de woningbouwopgave over de verschillende gemeenten. Op deze wijze werken wij samen aan regionale opgaven en zorgen wij voor een impuls voor de leefbaarheid van de gehele regio.

Kansen voor mobiliteit

Wij zien hierbij mogelijkheden voor duurzame en vernieuwende vormen van mobiliteit. Met als belangrijk uitgangspunt de fietser op 1. Kansen zien wij in het versterken van de spoorinfrastructuur in de regio. Bereikbaarheid is namelijk een belangrijke voorwaarde voor meerdere functies (wonen, werken en ook recreëren). Hiervoor zien wij kansen bij de stationsgebieden binnen en vlak grenzend aan onze gemeente. Wel moet hier het openbaar vervoer naar de kleinere kernen niet worden vergeten. Dit heeft een positief effect op de leefbaarheid in het landelijk gebied.

De lokale behoefte aan extra bruggen over de IJssel voelen wij niet in de gemeente Voorst. Dit is een belemmering. Dit heeft bovenal gevolgen voor onze huidige (vooral lokale) wegenstructuur. De regionale meerwaarde voor het woon- en leefklimaat van onze samenleving is (tot dusverre) niet inzichtelijk, evenals de effecten op de natuurwaarden.

Kansen voor kleinschalige werkgelegenheid en maakindustrie

Wij begrijpen het nationale belang om minder afhankelijk te zijn van andere economieën. Daarom vinden wij het belangrijk om de innovatieve maakindustrie, de circulaire economie en de innovatieve luchtvaart gebonden bedrijvigheid in de gemeente Voorst te ondersteunen. En om regionaal (in de steden) de kenniseconomie te vergroten. Dit biedt kansen voor hoge scholen en het aantrekken van jonge mensen. Daarbij speelt ook het nationale en het provinciale voornemen tot minder transformatie van werkgebieden.

Het versterken van onze lokale economie zien wij als een middel om de leefbaarheid van onze kernen en het landelijke gebied te behouden en te versterken. Dit is ook noodzakelijk om onze (evenwichtige) balans tussen wonen en werken te behouden. Hierbij sluiten wij aan op onze identiteit en onze lokale arbeidsmarkt. Wij focussen op de maakindustrie (door de ligging en de bestaande MKB-bedrijven), de circulaire economie (met een bovenlokale functie) en in de innovatieve luchtvaartgebonden bedrijvigheid. Bedrijvigheid is hierbij een middel om de brede welvaart in onze regio te behouden en waar mogelijk te versterken wanneer de economische ontwikkeling en het gevraagde ruimtebeslag zich vertalen in een verhoogde productiviteit (per m²).

Dit uit zich kwantitatief in het verkennen van een economische uitbreidingsopgave met een bandbreedte van 24 tot 31 ha. Hierbij hanteren wij de lokale behoefte als ondergrens. Nadere uitwerking en locatie specifiek maatwerk verklaren de bovengrens. Deze ruimte is vooral nodig voor de doorontwikkeling en de omvang van lokale en regionale MKB-bedrijven. Dit is een substantieel aandeel binnen de totale behoefte aan extra bedrijventerreinen in de regio (205 ha).

Verder zien wij kansen in de schetsen voor het behoud van een toekomstbestendige agrarische sector in onze gemeente. Dat de landbouwsector zich aanpast aan de eisen van deze tijd, stimuleren wij graag. Wij zijn ervan overtuigd dat de landbouwsector en de natuurversterking samen kunnen gaan. Dit past ook binnen een consistent overheidsbeleid: gemeente Voorst als groene long en hart van de Regio Stedendriehoek. Met deze visie op onze agrarische sector zien wij een belemmering in de schetsen waarbij de grote regionale verstedelijkingsopgaven landen in de gemeente Voorst en de gemeente Voorst als stadspark fungeert.

De gemeente Voorst ziet een belemmering in grootschalige bedrijvigheid (XXL-logistiek/distributie). De gemeente Voorst levert al een substantiële bijdrage aan de regionale economische ambities. Het toevoegen van grootschalige bedrijvigheid is hierbij niet passend in relatie tot ons kleinschalige, karakteristieke en historische landschap. Het past ook niet door het dorps karakter van het Voorster grondgebied. Door deze keuze in sturing ondersteunen wij ons MKB. Niet onbelangrijk vanwege de krapte op de arbeidsmarkt. Verder zou dit ook extra opgaven creëren voor de regionale huisvesting van arbeidsmigranten. Tot slot achten wij het niet haalbaar en wenselijk om bij elke kern bedrijvigheid toe te voegen vanwege de toename aan verkeersbewegingen. Dit gaan wij met onze samenleving verder verkennen.

Participatie draagt bij aan een sterk bestuur

Een sterk lokaal bestuur heeft een bestuurskracht, een ondernemende visie en een duidelijke focus. Op deze manier voeren wij een beleid dat gunstig is voor zowel de inwoners als de bedrijven op de lange termijn. Zo dragen wij bij aan de regionale, de provinciale en de nationale doelstellingen. Maatschappelijk gezien staat Voorst bekend om haar sterke sociale samenhang,

zowel binnen de kernen als met de anderen binnen de gemeenschap. Deze cultuur behouden wij graag. Hier past een bestuur met een houding van overleg en het bereiken van consensus. Om deze redenen staan wij voor een zorgvuldig participatieproces met onze inwoners.

Stroomlijnen van processen

Wij gaan in gesprek met onze samenleving over belangrijke waarden en doelen binnen het Programma Landelijk Gebied. Wij verwachten dat de resultaten van deze gesprekken een belangrijke rol spelen bij het verder uitwerken van de agenderende opgaven. Met het Programma Landelijk Gebied als basis, beginnen wij in 2025 met het herzien van onze omgevingsvisie. Wij zijn van plan om onze samenleving hierbij te betrekken en te werken met verschillende scenario's. Wij verwachten dat deze verschillende processen goed op elkaar worden afgestemd.

Tot slot verwachten wij ook inzicht te krijgen in de ambities van andere gemeenten. Wanneer de verschillende doelen helder zijn, dan kan daarover worden gecommuniceerd om er uiteindelijk samen aan te werken. Om op die manier regionaal tot een evenwichtige en gedragen uitwerking van de contourenschets te komen.

ZUTPHEN

OORDEELSVORMENDE VERGADERING BESTUUR EN MIDDELEN GEMEENTE ZUTPHEN

vergadering

van de raad der gemeente Zutphen op 2 december om 19.30 uur
in de Burgerzaal van het Oude Stadhuis

Voorzitter: de heer M. Siemes
Portefeuillehouder: de heer S. Wannet
Griffie: mevrouw T. Zomer

Aanwezig bij de opening van de vergadering zijn elf leden, te weten: de heer H. Boersbroek (Stadspartij), de heer Van Donk (GroenLinks), de heer Garritsen (Burgerbelang), mevrouw Ten Holder (D66), de heer Jansen (Kies Bewust Lokaal), mevrouw Kamp (ChristenUnie), mevrouw Koning (VVD), mevrouw Moester (PvdA), de heer Müller (SP), de heer Purperhart (CDA), mevrouw Vellema (Partij voor de Dieren)

Vanuit de ambtelijke organisatie is de heer C. Zaat aanwezig.

1 Opening

De VOORZITTER verwelkomt de aanwezigen om 19.30 uur. Hij schetst de agenda zoals deze voorligt.

De verslaglegging blijft beperkt tot agendapunt 2.

2 Verstedelijking in balans, regio Stedendriehoek

De voorzitter verwijst naar de ambtelijke presentatie die op 24 oktober jl. is verzorgd tijdens de beeldvormende vergadering. Deze presentatie was gericht op de contourenschets regionale strategie en verstedelijking Stedendriehoek in balans.

Op 19 november heeft een regionale raadsconferentie plaatsgevonden over hetzelfde thema. In vervolg op de eerdere beeldvormende vergadering liggen de volgende vragen voor:

- a. Wat vindt de raad belangrijk voor de toekomstige ontwikkeling van de gemeente Zutphen en van de regio?
- b. De raadsleden worden uitgenodigd om te reageren op de vraag wat zij aan het College willen meegeven ten behoeve van het vervolgtraject.

Mevrouw Kamp brengt een punt van orde in. Ze heeft uit de schriftelijke informatie begrepen dat de bijeenkomst van heden een opiniërend karakter heeft en in januari 2025 nogmaals een opiniërende bijeenkomst plaatsvindt, waarna pas de besluitvorming volgt. De vaststelling van de visie volgt dan ultimo 2026.

De voorzitter geeft aan dat deze planning bij de Griffie niet bekend is. Het doel van vanavond is om informatie ten behoeve van de regio op te halen. De bedoeling is om de input vanuit de raad aan de wethouder mee te geven.

Wethouder Wannet geeft aan dat deze bijeenkomst moet worden gezien als de start van het proces. In alle betrokken gemeenten zal een dergelijke consultatieronde plaatsvinden. De inbreng van de gemeente Voorst is inmiddels bekend. Uit het totaal van de inbreng van de gemeenten zal een vervolgvorstel tot stand komen. Op korte termijn hoeft geen besluitvormingsproces te worden verwacht.

De heer Jansen brengt twee punten van orde in. Niet alleen is het ongebruikelijk dat dit onderwerp door Bestuur en Middelen wordt besproken, maar de fractie acht deze agendering bovendien onwenselijk aangezien dit onderwerp op de agenda van het programma Ruimte thuis hoort. De fractiegenoot vanuit Ruimte zit momenteel in de parallelvergadering. De gelijktijdige behandeling van twee onderwerpen is onwenselijk. Aan het Presidium wordt verzocht hierin het vervolg meer zorgvuldigheid in te betrachten.

Het tweede punt betreft de website van de Stedendriehoek. Spreker heeft vastgesteld dat er twee verschillende rapportages circuleren. Een rapportage is op 18 oktober gedateerd en de andere op 20 augustus, zijnde de versie die heden voorligt. Kies Bewust Lokaal heeft behoefte aan een reactie van de wethouder op dit punt aangezien hij persoonlijk deel uitmaakt van de Stuurgroep. Als er inderdaad versieverschillen zijn, dan is het wenselijk om over beide versies te kunnen beschikken. Dat zou dan betekenen dat de bespreking op een later moment moet plaatsvinden.

Wethouder Wannet antwoordt - na raadpleging van de Griffie - dat de beide versies inhoudelijk identiek zijn. Wethouder Bloem maakt namens de portefeuille Ruimte deel uit van de Stuurgroep. Op dit moment neemt wethouder Wannet dit over. Hij zal woensdag 4 december a.s. de consultatieronde bijwonen van de regionale portefeuillehouders die dan de eerste inzichten bij hun raden hebben opgehaald. De bespreking hiervan zal leiden tot een nieuw document; dit document zal vervolgens de koers bepalen. Vanwege de samenwerking tussen de acht gemeenten zijn de consultaties noodzakelijk teneinde de raad in positie te kunnen brengen om zodoende bij de regio de belangen en aandachtspunten vanuit de raden kenbaar te maken. Om deze reden zijn deze consultaties vroeg in het proces ingepland.

De heer Jansen wijst op het belang van uniformiteit in uitgangspunten. Dat betekent dat alle gemeenteraden dus ook hetzelfde stuk moeten bespreken. Door dezelfde datumversie te hanteren, bestaat er in ieder geval zekerheid dat het ook daadwerkelijk over hetzelfde stuk gaat. Als het vertrekpunt in de regio niet hetzelfde is, kun je ook vraagtekens plaatsen bij de waarde van het vervolgproces.

De voorzitter geeft aan dat alle raden op 1 oktober informatie van de Regio hebben ontvangen. De informatie waarover de raden momenteel beschikken, is voor alle raden hetzelfde. Hij vraagt de fracties om in te gaan op aanvankelijke vraag om input te leveren.

De heer Purperhart meldt dat het CDA het belangrijk vindt dat Zutphen een sterke rol heeft in de regio Stedendriehoek. De stad heeft veel te bieden en dat geldt ook voor haar inwoners. Toch blijkt telkens weer dat de plannen zich focussen op de steden Apeldoorn en Deventer. Het CDA wil de wethouder enige punten meegeven om Zutphen beter te vertegenwoordigen in de regionale besluitvorming.

- Ten eerste, wordt gewezen op de volgorde van plannen. Feit is, dat de gemeente Zutphen nog geen omgevingsvisie heeft vastgesteld terwijl de Regio zich al richt op grote plannen, zoals de Contourenschets 2050. Dit roept vragen op, zoals: hoe wordt ervoor gezorgd dat de wensen en doelen van Zutphen goed worden meegenomen in deze regionale plannen? De omgevingsvisie van Zutphen is immers nog in ontwikkeling. Zonder omgevingsvisie maakt Zutphen zichzelf kwetsbaar in de regionale besprekingen.

- De Contourenschets levert mooie, creatieve ideeën voor de toekomst van de regio, maar brengen ook een dilemma aan het licht: de voorkeuren van de afzonderlijke gemeenten kunnen naar verschillende schetsen uitgaan. Afhankelijk van de keuzes, kan er sprake zijn van een grote impact voor de gemeente Zutphen.
- Het CDA wil de waarde van Zutphen zoveel mogelijk behouden, maar voorziet ook de mogelijkheid van verstedelijking. De ambitie is immers om door te groeien naar meer dan 60.000 inwoners. De kleine kernen moeten in de afwegingen worden meegenomen om te voorkomen dat zij de dupe worden van de keuzes van de gemeente Zutphen. Voor het CDA is de benadering conform schets B het meest ideale scenario in balans tussen stad en omgeving, samenwerking en lokale kracht.
- Wat betreft woningbouw, bestaat zeker behoefte aan betaalbare, duurzame woningen, passend bij de gemeente Zutphen.
- De IJssel is van groot belang voor de regio en biedt kansen voor recreatie, toerisme en natuurontwikkeling. Dit punt zou in de regionale besprekingen goed naar voren moeten worden gebracht. De rivier moet niet alleen worden gezien als een risico, maar ook als een mogelijkheid om Zutphen sterker te maken.
- Het is van economisch belang dat Zutphen meeprofiteert van de groei in de regio, qua werkgelegenheid. Het CDA wenst uitbreiding met bedrijven die passen bij een circulaire economie.
- Een goede bereikbaarheid is onmisbaar, waarbij met name wordt gedacht aan snellere OV-verbindingen, veilige fietspaden en eventueel een autosnelweg.
- Zutphen moet zich niet laten leiden door de uitdagingen en vragen van de regiogemeenten. Dit vraagt om een actieve en stevige benadering door de wethouder.

De heer Müller krijgt aan de hand van de plannen en de Contourenschets de indruk dat het er geweldig uitziet, vergelijkbaar met een reclamefolder. De teksten zijn uitgebreid en ingewikkeld geformuleerd. Echter, bij deze wijze van presenteren bekruipt spreker al snel het gevoel dat er een addertje onder het gras zit en extra oplettendheid noodzakelijk is. De samenwerking met de grote steden kan een gevaar opleveren voor de eigen zeggenschap van de raad, bijvoorbeeld ten aanzien van woningbouwplannen. Een vraag is wat de raad dan nog voor de eigen inwoners kan betekenen.

Het is goed om samen te werken en hiertoe een plan te ontwikkelen, maar de SP vraagt de wethouder om de nadruk te leggen op de wenselijkheid om als gemeenteraad van Zutphen zeggenschap te houden over de eigen plannen.

Mevrouw Vellema geeft aan dat de focus van de Partij voor de Dieren op natuurwaarden - groen en dieren - ligt. Rekening houdend met het veranderende klimaat en het biodiversiteitsverlies is dit essentieel voor de toekomst.

Een schaa sprong omhelst meer dan alleen het bouwen van woningen. Uitbreiding van het aantal inwoners betekent dat er ook meer groen moet komen, met name in de vorm van parken.

Op pagina 10 worden verschillende soorten groen onderscheiden. Voor de fractie is van belang dat dit groen de biodiversiteit versterkt. Het plan mag niet ten koste gaan van bestaande natuur. Tussen natuurgebieden moeten veilige verbindingen blijven bestaan, dan wel worden gecreëerd ten behoeve van foeragerende en verplaatsende dieren.

Uitsluitend in schets A worden de dieren meegenomen. De fractie zou dit graag in alle schetsen terugzien.

De IJssel wordt uitgebreid genoemd. Met het veranderende klimaat vormt de toekomstige bevaarbaarheid van deze rivier een onzekere factor vanwege de schommelingen die worden voorzien. De scheepvaartsector heeft in een artikel geopperd dat er een nevenkanaal moet komen. Dit roept allerlei vragen op over de toekomst van de IJssel.

Desgevraagd antwoordt mevrouw Vellema dat dit kanaal vanaf Arnhem "tot ergens bovenin" zou moeten komen. Ze meent dat dit artikel in De Stentor was gepubliceerd. Mevrouw Vellema zal het artikel opzoeken en delen.

De heer Jansen meent dat ongeveer een halfjaar geleden een dergelijk artikel is gepubliceerd en inderdaad vanuit de scheepvaartsector is voortgekomen.

Mevrouw Vellema bevestigt het regionaal belang voor de voedselvoorziening. Ze mist aandacht voor hulp aan boeren bij het omzetten naar biologische en plantaardige landbouw. Wat dit betreft, valt een enorme verbetering te maken ten aanzien van dierenwelzijn, natuur en klimaat. Zutphen heeft een regiofunctie voor het onderwijs en dan met name wat betreft de vrije scholen. De Partij voor de Dieren pleit voor vestiging van Hbo in Zutphen vanuit de verwachting dat dit veel gaat toevoegen aan de leefbaarheid.

Mevrouw Moester wijst erop dat voorliggend plan is gericht op het situeren van woningen. Het valt haar in de bijdrage van de Partij voor de Dieren op dat het woord 'woningen' niet wordt genoemd.

Mevrouw Vellema heeft geen uitgesproken voorkeur voor een van de plannen, zolang de natuurbelangen maar worden meegenomen.

De voorzitter geeft het woord aan de wethouder.

Wethouder Wannet dankt voor de content en zegt toe deze inbreng mee te nemen, maar zal op dit moment niet op alle punten reageren.

De omgevingsvisie blijft leidend voor het gemeentelijk beleid. In de eigen bevoegdheden blijft de omgevingsvisie leidend met de onderliggende omgevingsplannen en het lokale vergunningsstelsel. Er worden geen wettelijke bevoegdheden overgeheveld naar regionaal niveau. De gemeente blijft dus sturen.

Ook het College vindt het belangrijk om een grote rol in de regio te kunnen spelen. Zutphen zal – in tegenstelling tot Apeldoorn of Deventer - geen grootstedelijke ambities neerleggen. Zutphen is een regiostad met een regiofunctie / regio-opgaven, maar met een begroting die past bij een kleine, middelgrote gemeente. Hierin zit ook een zekere ingewikkeldheid. Zutphen is echter de aangewezen partij om als verbinder met de omliggende gemeenten, zoals Lochem, Brummen en Voorst, te functioneren. Die rol wordt in de regio opgepakt door het College.

Rijkswaterstaat is bezig met het integraal riviermanagementplan, wat de waterhuishouding van de IJssel regelt. De bevaarbaarheid van de IJssel zal meer gaan fluctueren vanwege de verschillen in waterhoogte. Het grootste knelpunt zit in het verdelingsvraagstuk bij het Pannerdens kanaal. De Waal slijt sneller uit als de Neder-Rijn, waardoor er meer water richting de Waal afstroomt dan naar de Neder-Rijn, richting de IJssel. Het graven van een kanaal is een proefballonnetje van de sector en zal niet snel een realistische optie zijn.

De heer Müller verwijst naar de Woondeal waarin wordt gesproken over de bouw van niet minder dan duizend woningen in de binnenstad en het spoorgebied. Dit zal alleen mogelijk zijn bij meerlaagsbouw. De gemeentelijke besluitvorming over bouwhoogte kan hierin een beperking opleveren.

Wethouder Wannet bevestigt dat de raad beslist en daarmee de realiteit bepaalt. Gezien eerdere beleidsstukken die de raad heeft aangenomen, wordt hier vooralsnog niet van uitgegaan. De cijfers in de Woondeal zijn geprognosticeerd op door de raad vastgesteld beleid.

Op basis van de notulen van de bijeenkomst van heden zal een brief worden opgesteld met de inbreng naar de regio.

Mevrouw Moester vraagt of inbreng waar andere fracties het niet mee eens zijn, toch wordt gedeeld met de Regio.

De voorzitter geeft aan dat nuanceringen en aanpassingen anderszins in de reacties in de tweede termijn kan worden aangegeven.

Mevrouw Ten Holder verwijst naar de reactie van de wethouder dat de Omgevingsvisie het vertrekpunt is. Voor D66 is belangrijk dat de ontwikkelingen in de regio complementair zijn aan de eigen Omgevingsvisie. In dat kader is het opvallend dat in schets A over een 'stedentweehoek' wordt gesproken, aangezien de ontwikkelingen vooral zijn gericht op Apeldoorn en Deventer. D66 acht het van belang om uit te gaan van een geconcentreerde ontwikkeling omdat dit de grootste kans biedt om de natuur en het stedelijk binnenhart goed te kunnen behouden. De gefragmenteerde ontwikkelingen, verdeeld over alle kernen, doet geen recht aan het specifieke van de regio. Het Groene Hart moet wel omsloten worden. De voorkeur van D66 gaat uit naar schets C, waarin goede infrastructurele verbindingen zijn voorzien, openbaar vervoer en snelfietsroutes. Dit is aanvullend op de eigen omgeving ideeën.

Mevrouw Kamp sluit aan bij de inbreng van D66. Meer woningbouw brengt ook meer inwoners mee. Feit is dat deze mensen behoefte hebben aan voorzieningen, maar afhankelijk van de leeftijdsgroep zal de behoefte aan voorzieningen variëren. De vraag is of het wenselijk, dan wel mogelijk is om hierin te sturen.

Er wordt gesproken over een raadsadviescommissie in oprichting. De ChristenUnie wil graag weten wie hier namens Zutphen zitting in nemen.

Vanuit de vergadering wordt gereageerd. Mevrouw Kamp begrijpt uit deze reacties tijdens de vergadering dat er twee Zutphense vertegenwoordigers zijn, te weten: de heer Manders (PvdA) en de heer Garritsen (Burgerbelang)

Een vraag is hoe de plattelandsgemeenten en stedelijke gemeenten bij elkaar gaan komen. Er is duidelijk sprake van een kloof tussen stedelijke gemeenten en plattelandsgemeenten. De ChristenUnie neigt naar een voorkeur voor optie B of C.

Mevrouw Moester verwijst naar de meeting op 19 november. Er bleek grote belangstelling voor schets D, de plattelandsgemeenten. De voorkeur van de PvdA gaat uit naar geconcentreerd bouwen. Een tussenoplossing is wellicht om te bouwen voor degenen die willen blijven wonen in de dorpen, maar de identiteit van de dorpen te behouden. Zutphen moet kunnen uitbreiden, maar hoeft niet zo groot te worden als Apeldoorn of Deventer.

Op 19 november is ook gesteld dat water in mindere mate een leidend principe wordt. Bij bouw zou echter wel met wateraspecten rekening moeten worden gehouden. Wanneer je geen rekening houdt met wateraspecten, zullen altijd maatregelen nodig zijn. Dat zal extra geld kosten. Verstandiger is om het aan de voorkant zodanig te organiseren dat dergelijke extra maatregelen c.q. extra kosten niet nodig zijn. Het sturend principe van water en bodem moet heel belangrijk blijven.

De voorzitter concludeert dat er sympathie bestaat voor schets B en C en vraagt hier nader op in te gaan, ook rekening houdend met de wens vanuit de Partij voor de Dieren.

Wethouder Wannet legt uit dat deze schetsen moeten worden gezien als denkrichtingen om een gesprek te starten. De denkrichting in schets B en C zal als standpunt van Zutphen worden ingebracht. Uiteindelijk moet er een compromis moeten worden gevonden om nieuwe schetsen te maken die een gedeeld beeld representeren.

Er is door de Regio bewust niets gezegd over de doelgroep waarvoor wordt gebouwd. In de Regio worden afspraken gemaakt over aantallen woningen, maar de verdere invulling gebeurt lokaal.

Het sturende principe van water en bodem acht de regio, ook het Zutphens College, een belangrijk principe hoewel dit door het huidige Kabinet wordt afgezwakt.

De heer Purperhart verwijst naar eerdergenoemde meeting. Daarbij is gesuggereerd om het waterschap ook uit te nodigen voor een gesprek met de raad om te vernemen wat de stand van zaken is.

Wethouder Wannet antwoordt dat de regio met twee waterschappen heeft te maken. Deze gaan verschillend om met het principe van water- en bodemsturend. Het waterschap Rijn en IJssel

heeft veel ontwikkeld wat dit betreft en zou desgewenst uitgenodigd kunnen worden voor een beeldvormende sessie.

De heer Boersbroek geeft aan dat de Stadspartij geen oordeel heeft over de schetsen of verdere opties. Veel is inmiddels genoemd door de voorgaande fracties. Er bestaat een forse landelijke woningbouwopgave. Binnen deze landelijke opdracht heeft Zutphen eigen opdrachten en uitdagingen. Er is in Zutphen sprake van een groot aantal woningzoekenden met een klein inkomen en een behoefte aan sociale, betaalbare woningbouw. De Stadspartij stelt dat Zutphen een klein groen buitengebied heeft en dit wil koesteren. Uitbreiding van woningbouw dient dan ook binnen de bebouwde kom plaats te vinden.

De heer Van Donk meldt dat ook GroenLinks voorstander is van geconcentreerde woningbouw, gericht op natuurbehoud en met de bedoeling om de bereikbaarheid optimaal te houden. Wat betreft de bereikbaarheid wordt aan ov en fietsroutes gedacht. Gelet op de vergrijzing, is ook de bereikbaarheid van zorg van belang om goed mee te nemen. Wat betreft de derde brug, acht de fractie het verstandig om eerst de Omgevingsvisie af te wachten. Dat is beter dan een te snelle standpuntbepaling.

De heer Jansen vindt hetgeen voorligt zeer abstract. Een onderlegger, die een meer diepgaand beeld biedt van Zutphen en de omliggende gemeenten, is wenselijk. De gedachte om in de uiterwaarden van de IJssel te bouwen, is zeer onverstandig en heeft enorme consequenties voor de veiligheid van mensen. Rekening houdend met meer water, zou dit zeer onverstandig zijn.

De IJssel kan een rol spelen in de drinkwatervoorziening. Dat zou een element van dit plan moeten zijn. Een nieuwe IJsselbrug wordt gezien als een mooie ontsluiting voor De Mars. Er liggen bij Zutphen al twee bruggen. Voor het verdiepen van de spoorbrug zal geen geld komen. Verhogen betekent dat het station vier à vijf meter opgehoogd moet worden. Kortom, kansloze plannen moeten van de vergadertafel worden gehaald.

De fractie is geen voorstander van uitbreidingslocaties omdat rekening moet worden gehouden met klimaatadaptieve maatregelen. Kijkend naar de plannen, is Zutphen rood gemarkeerd, hetgeen duidt op forse inbreidingen en forse hoogbouw. Dit is prematuur zolang Zutphen geen hoogtevise heeft en geen duidelijkheid over de klimaatadaptieve maatregelen. Het is onduidelijk hoe de visie verder wordt ingevuld. Wanneer meer groen en meer waterberging wenselijk is, dan moet hier eerst aandacht voor zijn voordat je een schets neerlegt.

Voor de heer Jansen staat vast dat de invloed van Zutphen op Apeldoorn en Deventer nihil is. De druk zal blijven toenemen waardoor Zutphen gedwongen wordt tot woningbouw.

Wethouder Wannet bevestigt dat alle inbreng wordt meegenomen. Het geschetste beeld van de stoomwals Apeldoorn en Deventer herkent de wethouder niet. Zutphen kan vanuit de eigen positionering heel goed een coalitie vormen om gezamenlijk op te trekken of tegenwicht te geven. De wethouder ervaart in de regio juist veel samenwerking.

De heer Jansen stelt dat de bestuurlijke samenwerking prettig kan zijn, maar uiteindelijk gaat het over zakelijkheid en de vraag 'Wie er als partij het meeste uit haalt'. Dan gaat het ook over de vraag wie de sterkste lijntjes heeft naar de provincie en/of het Rijk. Dat is dan de bestuurlijke praktijk.

Wethouder Wannet bevestigt het abstractieniveau van hetgeen voorligt. De lokale invulling zal hier verder betekenis aan geven. Het is niet de bedoeling om in de uiterwaarden te bouwen. Bovendien is hier sprake van een Natura 2000 gebied.

De heer Jansen is er honderd procent van overtuigd dat meerdere gemeenten willen uitbreiden in de uiterwaarden.

Wethouder Wannet is niet bekend met alle gemeenten op landelijke schaal, maar in ieder geval is bouwen in de uiterwaarden niet aan de orde bij gemeenten in de regio Stedendriehoek.

De heer Jansen benadrukt dat deze ambitie ook binnen de regio Stedendriehoek bekend is.

Wethouder Wannet wijst erop dat de IJssel naar het IJsselmeer stroomt hetgeen de drinkwatervoorziening voor Noord-Nederland is. Zodoende maakt de IJssel reeds een groot deel uit van de drinkwatervoorziening.

De heer Jansen wijst erop dat Vitens al een aantal jaren zoekt naar mogelijkheden voor het voeden van de drinkwatervoorziening.

Mevrouw Koning acht voorliggend stuk weinig concreet en dit komt over als een reclamefolder. De VVD adviseert om in te zetten op concretisering en te streven naar een haalbare middenweg. De heer Purperhart heeft dit mooi verwoord.

Wethouder Wannet dankt de raad voor haar inbreng en neemt de input mee naar de regiobijeenkomst aankomende week.

De voorzitter sluit de bespreking over dit agendapunt.